

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ

EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

Eğitim Bilimleri Ana Bilim Dalı

Psikolojik Danışma ve Rehberlik Programı

EVLİLİK SADAKATI: BİR MODEL TESTİ

Emine TUNÇ

Doktora

Ankara, 2023

Liderlik, araştırma, inovasyon, kaliteli eğitim ve değişim ile

Daha ileriye... En İyiyeye...

Eğitim Bilimleri Ana Bilim Dalı

Psikolojik Danışma ve Rehberlik Programı

EVLİLİK SADAKATI: BİR MODEL TESTİ

MARRIAGE FIDELITY: A MODEL TESTING

Emine TUNÇ

Doktora

Ankara, 2023

Kabul ve Onay

Eğitim Bilimleri Enstitüsü M¼d¼rl¼đ¼ne,

Emine Tunç'un hazırladığı "Evlilik Sadakati: Bir Model Testi" başlıklı bur çalışma j¼rimiz tarafından **Eğitim Bilimleri Ana Bilim Dalı, Psikolojik Danışma ve Rehberlik Bilim Dalında Doktora Tezi** olarak kabul edilmiştir.

J¼ri Başkanı Prof. Dr. T¼rkan DOğAN İmza

J¼ri Üyesi (Danışman) Dr. Öğr. Üyesi Özlem HASKAN-AVCI İmza

J¼ri Üyesi Prof. Dr. Zeynep DENİZ-YÖNDEM İmza

J¼ri Üyesi Prof. Dr. İlhan Yalçın İmza

J¼ri Üyesi Prof. Dr. İbrahim KEKLİK İmza

Bu tez Hacettepe Üniversitesi Lisansüstü Eğitim, Öğretim ve Sınav Yönetmeliği'nin ilgili maddeleri uyarınca yukarıdaki j¼ri üyeleri tarafından 13 / 06 / 2023 tarihinde uygun gör¼lm¼ř ve Enstit¼ Yönetim Kurulunca / / tarihi itibarıyla kabul edilmiştir.

Prof. Dr. İsmail Hakkı MİRİCİ
Eğitim Bilimleri Enstitüsü M¼d¼r¼

Öz

Bu çalışmada evlilikte sadakatsizlik, eş desteği, evlilik ilişkisi niteliği ve cinsel yaşam memnuniyetsizliği değişkenleri arasındaki ilişkilerin yapısal eşitlik modellemesi ile incelenmesi amaçlanmıştır. Bununla birlikte, bu çalışma kapsamında Evlilik Sadakatsizliği Ölçeği ve Eş İlişkileri Nitelik Algısı Ölçeği geliştirilmiştir. Araştırmanın çalışma grubu, 2019 yılında araştırmaya katılmayı kabul eden 610 evli bireyden oluşmaktadır. Veriler, Evlilik Sadakatsizliği Ölçeği, Evlilik İlişkisi Nitelik Algısı Ölçeği, Eş Desteği Ölçeği ve Demografik Bilgi Formu aracılığıyla toplanmıştır. Araştırma verilerinin analizinde SPSS 20.0, LISREL 8.7 ve AMOS istatistik programları kullanılmıştır. Evlilik Sadakatsizliği Ölçeği ve Evlilik İlişkisi Nitelik Algısı Ölçeği geliştirilme aşamasında açımlayıcı ve doğrulayıcı faktör analizi gerçekleştirilmiştir. Ayrıca değişkenler arasındaki yordama gücü ve aracılık rolünü ortaya koyabilmek için yapısal eşitlik modelinden yararlanılmıştır. Çalışmadan elde edilen bulgulara göre, Türkiye kültüründe evli bireyler üzerinde geliştirilmiş olan Evlilik Sadakatsizliği Ölçeği ve Evlilik İlişkisi Nitelik Algısı Ölçeğinin geçerli ve güvenilir bir ölçme araçları oldukları sonucuna ulaşılmıştır. Aynı zamanda Evlilik Sadakati Model Testine göre eş desteği ve evlilik ilişkisi niteliği, evlilik sadakatsizliğini doğrudan ve anlamlı bir şekilde yordamaktadır. Eş desteğinin ise evlilik sadakatsizliğini evlilik ilişkisi niteliği aracılığıyla anlamlı düzeyde yordadığı görülmüştür. Modelden elde edilen diğer bir bulguya göre, eş desteği ve cinsel yaşam memnuniyetsizliği, evlilik ilişkisi niteliğini anlamlı bir şekilde yordamaktadır. Ayrıca eş desteği, evlilik ilişkisi niteliğini cinsel yaşam memnuniyetsizliği aracılığıyla anlamlı düzeyde yordamaktadır. Bulgular Evlilik Sadakati Model Testinin kabul edilebilir düzeyde olduğunu göstermektedir. Bulgular ışığında araştırmacılara, uygulayıcılara, evli bireylere ve aile ve evlilik konusunda politika yapıcılara yönelik önerilerde bulunulmuştur.

Anahtar sözcükler: sadakatsizlik, aldatma, eş desteği, evlilik ilişkisi niteliği, cinsel yaşam memnuniyeti, evli birey.

Abstract

In this study, it was aimed to investigate the relationships between marital infidelity, spousal support, marriage relationship quality and sexual life dissatisfaction by structural equation modeling technique. In addition to this, Marital Infidelity Scale and Marriage Relationship Quality Perception Scale were developed within the scope of this study. The study group of the research consisted of 610 married individuals who agreed to participate in the research. Data were gathered through Marital Infidelity Scale, Marriage Relationship Quality Perception Scale, Spouse Support Scale and Personal Information Form created by the researcher. During the development of the Marital Infidelity Scale and the Marriage Relationship Quality Perception Scale, exploratory and confirmatory factor analysis was performed. Additionally, the structural equation modeling was used to reveal the predictive power and mediating role between the variables. The results of the study demonstrated that Marital Infidelity Scale and Marriage Relationship Quality Perception Scale, which were developed on married individuals in Turkey culture, were found to be a valid and reliable measurement tools. In addition, according to the model test, spousal support and marriage relationship quality directly and significantly predicted marital infidelity. It was found that spousal support significantly predicted marital infidelity with the mediating role of marriage relationship quality. Another finding obtained from the model indicated that spousal support and sexual life dissatisfaction significantly predicted the marriage relationship quality. Spousal support significantly predicted marriage relationship quality with the mediating role of sexual life dissatisfaction.

Key words: infidelity, spousal support, marital relationship quality, sexual life satisfaction, married individual.

İçindekiler

Kabul ve Onay.....	ii
Öz.....	iii
Abstract.....	iv
Tablolar Dizini.....	iiix
Şekiller Dizini.....	x
Simgeler ve Kısaltmalar Dizini.....	xi
Bölüm 1 Giriş.....	1
Problem Durumu.....	1
Araştırmanın Amacı ve Önemi.....	14
Araştırma Problemi.....	19
Sınırlılıklar.....	20
Sayıtlılar.....	20
Tanımlar.....	20
Bölüm 2 Araştırmanın Kuramsal Temeli ve İlgili Araştırmalar.....	22
Sadakatsizlik.....	22
Eş Desteği.....	33
Evlilik İlişkisi Niteliği.....	38
Cinsel Yaşam Memnuniyeti.....	42
İlgili Araştırmalar.....	48
Sadakatsizlikle İlgili Araştırmalar.....	48
Eş Desteği İle İlgili Araştırmalar.....	52
Evlilik İlişkisi Niteliği İle İlgili Araştırmalar.....	55
Cinsel Yaşam Memnuniyeti İle İlgili Araştırmalar.....	57
Bölüm 3 Yöntem.....	71
Araştırmanın Yöntemi.....	71
Araştırmanın Çalışma Grubu.....	71

Veri Toplama Araçları	74
Evlilik Sadakatsizliği Ölçeği (ESÖ).....	74
Evlilik Sadakatsizliği Ölçeği'nin Geçerliliği	74
Evlilik Sadakatsizliği Ölçeği'nin Güvenirliği.....	75
Evlilik Sadakatsizliği Ölçeği'nin Puanlanması.....	75
Evlilik İlişkisi Nitelik Algısı Ölçeği (EİNAÖ)	75
Evlilik İlişkisi Nitelik Algısı Ölçeği'nin Geçerliliği	76
Evlilik İlişkisi Nitelik Algısı Ölçeği'nin Güvenirliği	77
Evlilik İlişkisi Nitelik Algısı Ölçeği'nin Puanlanması	77
Eş Destek Ölçeği (ESÖ).....	77
Eş Destek Ölçeği'nin Geçerliliği (ESÖ)	77
Eş Destek Ölçeği'nin Güvenirliği	78
Eş Destek Ölçeği'nin Puanlanması	78
Demografik Bilgi Formu (DBF)	79
Veri Toplama Süreci.....	80
Verilerin İşlenmesi ve Çözümlemesi	80
Bölüm 4 Bulgular, Yorumlar ve Tartışma.....	82
Evlilik Sadakatsizliği Ölçeği'nin (ESÖ) Geliştirilmesine Yönelik Bulgular	82
Evlilik Sadakatsizliği Ölçeğinin Geliştirilmesine Yönelik Bulgular	88
Evlilik Sadakatsizliği Ölçeğinin Geçerlik Çalışması	88
Kapsam Geçerliliği.....	88
Yapı Geçerliliği.....	88
Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA).....	84
Evlilik Sadakatsizliği Ölçeğinin Güvenirliği	88
Evlilik Sadakatsizliği Ölçeğinin Geliştirilme Sürecine Yönelik Tartışma.....	88
Evlilik İlişkisi Nitelik Algısı Ölçeği'nin Geliştirilmesine Yönelik Bulgular	88

Evlilik İlişkisi Nitelik Algısı Ölçeği'nin Geçerlik Çalışması	88
Kapsam Geçerliği	88
Yapı Geçerliği	88
Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA)	91
Evlilik İlişkisi Nitelik Algısı Ölçeği'nin Güvenirliği	92
Evlilik İlişkisi Nitelik Algısı Ölçeği'nin Geliştirilme Sürecine Yönelik Tartışma	93
Evlilik İlişkisi Nitelik Algısı Ölçeği'nin Geliştirilmesine İlişkin Bulgular	88
Evlilik Sadakati Model Testine İlişkin Bulgular ve Tartışma	94
Evlilik Sadakati Model Testine İlişkin Bulgular	94
Verilerin Faktör Analizine Uygunluğunun Test Edilmesi	94
Normallik ve Güvenirlik Testleri	94
Değişkenler Arasındaki İlişkilere Yönelik Korelasyon Analizi Sonuçları	94
Ölçüm Modeline İlişkin Bulgular	94
Yapısal Eşitlik Modeline Yönelik Bulgular	100
Boostrapt Yöntemi	103
Evlilik Sadakati Model Testine İlişkin Bulgular ve Tartışma	106
Bölüm 5 Sonuç ve Öneriler	119
Sonuçlar	119
Evlilik Sadakatsizliği Ölçeği'nin Geliştirilmesine Yönelik Sonuçlar	120
Evlilik İlişkisi Nitelik Algısı Ölçeği'nin Geliştirilmesine Yönelik Sonuçlar	121
Evlilik Sadakatsizliği Ölçeği'nin Geliştirilmesine Yönelik Öneriler	121
Evlilik İlişkisi Nitelik Algısı Ölçeği'nin Geliştirilmesine Yönelik Öneriler	121
Araştırmacılara Yönelik Öneriler	121
Alan Çalışanlarına Yönelik Öneriler	121
Politika Yapıcılara Yönelik Öneriler	121
Evli Bireylere Yönelik Öneriler	121
Kaynaklar	126

Ek-A: Demografik Bilgi Formu	clxxii
EK-B: Evlilik Sadakatsizliği Ölçeği (Kısa Formu) (Seçilmiş Maddeler)	clxxiii
EK-C: Evlilik İlişkisi Nitelik Algısı Ölçeği (Kısa Formu) (Seçilmiş Maddeler).....	clxxiv
EK-Ç: Eş Destek Ölçeği (Kısa Formu) (Seçilmiş Maddeler).....	clxxv
EK-D: Etik Beyanı.....	clxxvi
EK-E: Yüksek Lisans/Doktora Tez Çalışması Orijinallik Raporu	clxxviii
EK-F: Thesis/Dissertation Originality Report	clxxix
EK-G: Yayımlama ve Fikrî Mülkiyet Hakları Beyanı	clxxxix

Tablolar Dizini

Tablo 1 Katılımcılara İlişkin Demografik Bilgiler	72
Tablo 2 Katılımcılara İlişkin Demografik Bilgiler	73
Tablo 3 ESÖ'ye İlişkin Faktör Analizi Sonuçları	84
Tablo 4 Önerilen Model İçin Uyum İndeksleri ve Standart Uyum Kriterleri	85
Tablo 5 EİNAÖ'ye İlişkin Faktör Analizi Sonuçları	90
Tablo 6 Önerilen Model İçin Uyum İndeksleri ve Standart Uyum Kriterleri	91
Tablo 7 Verilerin Faktör Analizi Uygunluk Testi	95
Tablo 8 Verilerin Normalliğine İlişkin Çarpıklık ve Basıklık Katsayıları.....	96
Tablo 9 Eş Destek Ölçeği ve Evlilik İlişkisi Nitelik Algısı Ölçeği Alt Boyutları ile Evlilik Sadakatsizliği Toplam Puanı Arasındaki İlişkilere Yönelik Pearson Korelasyon Analizi Sonuçları.....	97
Tablo 10 Eş Destek Ölçeği, Evlilik İlişkisi Nitelik Algısı Ölçeği Alt Boyutları, Evlilik Sadakatsizliği ve Cinsel Yaşam Memnuniyetsizliği Toplam Puanı Arasındaki İlişkilere Yönelik Spearman Sıra Farkları Korelasyon Analizi Sonuçları	98
Tablo 11 Ölçüm Modeli Uyum İyiliği Değerleri	100
Tablo 12 Yapısal Model Uyum İyiliği Değerleri	102
Tablo 13 Bootstrap Yöntemine Göre Eş Desteğinin Sadakatsizlik Üzerindeki Doğrudan/Dolaylı Etki Düzeyleri Ve Alt/Üst Sınır Değerleri	104
Tablo 14 Aracılık Etkisine Yönelik Değişkenler Arası Doğrudan Ve Dolaylı Etki Düzeyleri ve Anlamlılık Dereceleri	104
Tablo 15 Bootstrap Yöntemine Göre Eş Desteğinin Evlilik İlişkisi Niteliği Üzerindeki Doğrudan/Dolaylı Etki Düzeyleri ve Alt/Üst Sınır Değerleri	105
Tablo 16 Aracılık Etkisine Yönelik Değişkenler Arası Doğrudan ve Dolaylı Etki Düzeyleri ve Anlamlılık Dereceleri	106

Şekiller Dizini

Şekil 1. ESÖ Doğrulayıcı Faktör Analizi.....	86
Şekil 2. EİNAÖ Doğrulayıcı Faktör Analizi	92
Şekil 3. Ölçüm Modeli	100
Şekil 4. Eş Desteğinin Sadakatsizliği Evlilik İlişkisi Niteliği Aracılığıyla Yordamasına İlişkin Dolaylı Etki Modeli	101

Simgeler ve Kısaltmalar Dizini

- AFA:** Açımlayıcı Faktör Analizi
- DBF:** Demografik Bilgi Formu
- DFA:** Doğrulayıcı Faktör Analizi
- EDÖ:** Eş Destek Ölçeği
- EİNAÖ:** Evlilik İlişkisi Nitelik Algısı Ölçeği
- ESÖ:** Evlilik Sadakatsizliği Ölçeği
- YEM:** Yapısal Eşitlik Modeli
- TDK:** Türk Dil Kurumu
- TSSB:** Travma Sonrası Stres Bozukluğu
- TÜİK:** Türkiye İstatistik Kurumu

Bölüm 1

Giriş

Bu bölümde problem durumu başlığı altında evlilik ilişkisi içerisinde sadakatsizlik durumuna yönelik genel bir açıklama yapılmıştır. Bunun ardından ise, problem cümlesi, alt problemler, sayılılar, sınırlılıklar ve tanımlar sunulmuştur. Son olarak ise araştırmanın kuramsal çerçevesine yer verilmiştir.

Problem Durumu

Aile, toplumun temelini oluşturan eski ve köklü bir kurum olarak nitelendirilebilir. Aile kavramı dünya çapında karşılığı bulunan, psikolojik ve biyolojik bağları olan, aralarında duygusal, ekonomik ve tarihsel bir birliktelik olan, kendilerini aynı evin üyesi olarak gören bireylerin oluşturduğu bir birlikteliktir (Gladding, 1995). Toplumun en küçük birimi olarak kabul edilen ailenin, insan yaşamı üzerinde çok önemli bir yeri bulunmaktadır. Ailenin birey üzerindeki etkisi doğumdan önceki dönemle başlamakta, ilk gelişim yıllarıyla devam edip ömrünün sonuna kadar doğrudan ve dolaylı olarak sürmektedir. Bireyin ruhsal ve fiziksel gelişimi, davranışları, değerleri aile içerisinde fizyolojik, psikolojik, sosyal ve kültürel açıdan yönlendirilip biçimlendirilir (Yavuzer, 2011). Aile özellikle yakınlık, aidiyet, güç ve anlamlılık gibi temel ihtiyaçların karşılanabileceği, fonksiyonların etkili bir şekilde yerine getirebileceği yerdir (Nazlı, 2014). Diğer yandan birey, diğer aile üyeleriyle olan ilişkileri sayesinde, diğer bireylerle ilişkilere, topluma ve tüm yaşam dair tutum ve becerileri geliştirir. Böylelikle aile üyeleriyle başlayan bu etkileşim, bireyin ulaşabileceği en geniş toplum ortamlarına kadar yayılır. Bireyin psikolojik, duygusal, fiziksel ve kültürel gelişimini sağlayan aile, aynı zamanda bireyin yaşadığı problemlerin kaynağı da olabilmektedir. Bütün bunların bir sonucu olarak birçok kuram veya teori ailenin nasıl etkileşimde bulunduğunu ya da geliştiğini anlamaya çalışır. Bunlardan birisi de Aile sistemleri kuramıdır (Bateson, Jackson, Haley ve Weakland, 1956). Aile Sistemleri kuramının gelişimine en önemli katkı biyolog Bertalanffy (1968) tarafından geliştirilen Genel Sistemler Kuramı tarafından

gerçekleştirilmiştir. Von Bertalanffy'nin çalışmaları temel alınarak geliştirilen sistem yaklaşımına göre, ailenin açık bir sistem olduğu vurgulanmaktadır (Jones, 1994). Buna göre aile doğal bir sistemdir; ailede yaşanan her bir değişimin aile sistemi üzerinde etkisi olduğu ileri sürülmektedir. Bu kurama göre aile, her bir aile üyesinin ve aile bütünlüğünün ihtiyacını karşılamak için aile üyelerinin stratejiler oluşturduğu kompleks bir yapıya sahiptir (Sabatelli ve Bartle, 1995). Her bir aile üyesi birbirlerinden farklı potansiyele ve yeteneğe sahiptir. Üyelerin bu potansiyelleri sayesinde aile sistemi uyum sağlayıcı, arabulucu, kolaylaştırıcı ve koruyucu bir sistem olarak hizmet eder. Aynı zamanda her bir üyenin yanı sıra aile alt sistemlerden oluşmakta; bu alt sistemler ve aile sistemi de daha üst sistemlerin bir parçasını oluşturmaktadır. Diğer bir ifadeyle, sosyo-kültürel yapılar, kişiler arası ilişkiler, değerler, fiziksel çevre gibi üst sistemlerin ailenin işleyişi üzerinde etkisi bulunmaktadır (Cox ve Paley, 1997). Dolayısıyla aile sisteminin işleyişinin anlaşılabilmesi için sistemin bileşenleri arasındaki etkileşim süreçlerini de anlamak gerekebilmektedir.

Sistem kuramına göre sistem içerisinde her bir bileşen birbirleriyle ilişkili olup işlevlerini yerine getirebilmek için birbirlerine bağımlıdırlar. Aynı zamanda sistem kendine özgü bir değişime de sahiptir. Diğer bir ifadeyle, sistemde bulunan bir ögenin değişmesi, sistemdeki diğer ögelerin de değişmesine neden olabilmektedir. Bunun sonucunda da değişen ilk öge tekrar etkilenebilmektedir (Dallos ve Draper, 2005). Dolayısıyla sistemin her bir parçası diğer parçaları da etkilemektedir. Bunun bir sonucu olarak aile, bir sistem ve birim olarak kendisini oluşturan her bir parçanın özelliklerinin toplamından daha fazlasıdır. Aile sistem kuramlarından Minuchin'in (1974) geliştirmiş olduğu Yapısal Aile Yaklaşımına'na göre aile sisteminin birimlerini, her bir üye ve alt sistemler oluşturmaktadır. Bunlar; karı-koca alt sistemi, kardeşler alt sistemi, ebeveyn alt sistemleridir ve bu her bir alt sisteminin de kendisine özgü işleyiş ve özellikleri bulunmaktadır (Nazlı, 2014). Bu alt sistemler, birlikte ele alındığında aile dinamiğine yönelik ortak bir amaca hizmet etmektedirler. Bu ortak amaca ulaşabilmek için ise her bir aile sistemi kendi içerisinde ve bir araya geldiklerinde belirli görev ve sorumluluklara sahiptirler ve bunları yerine

getirebilmek amacıyla da belirli stratejiler geliştirirler (Sabatelli ve Bartle, 1995). Daha geniş bir anlatımla, aile üyeleri bir arada yaşayabilmek ve bunu da sağlıklı bir şekilde devam ettirebilmek için sistem içerisinde belirli davranış kalıpları geliştirirler. Bu davranış kalıpları sayesinde aile sistemi dengede tutulmaya çalışılır (McWhirter, 1993). Aile üyeleri arasında davranış alışverişi başladığında aile sistemi de oluşmaya başlamaktadır. Bu davranış kalıpları ve alışverişi aile içerisinde oluşur ve devam ettirilir. Ancak bu davranış alışverişi, iletişim ve etkileşim süreçlerinin de aile sisteminin ortak amacı ve değerleri ile uyumlu ilerlemesi önemlidir. Ayrıca her bir üyenin ve her bir alt sistemin ayrı ayrı ihtiyaç, istek ve beklentileri bulunmaktadır. Her bir alt sistemdeki üyelerin bireysel amaç, istek ve beklentilerinin karşılanmaması ise hem alt sistem ve sistemleri hem de genel aile sistemini etkilemektedir (Lodlow ve Howard, 1990).

İşlevsel aile sistemlerinde özellikle bu sistemlerin ahenk içerisinde hareket etmesi aile sisteminin sağlıklı ve işlevsel olmasını sağlayan önemli bir güçtür. Aile içerisindeki bu sistemler arasında öncelikle eş (karı-koca) alt sistemi çok önemlidir. Evlilik ile birlikte yeni bir aile sistemi kurulmuş olur. Dolayısıyla aile sistemi öncelikle eş alt sistemi ile oluşmaktadır. Eş sisteminin diğer bir ifadeyle, eşler arasındaki ilişkinin güçlü, sağlıklı ve istikrarlı olması aynı zamanda ailenin de sağlıklı ve mutlu olmasında önemlidir (Nichols ve Schwartz, 1998). Dolayısıyla eşlerin birbirlerinin ihtiyaçlarını karşıladıkları, birbirlerini önemsedikleri, birbirlerinin rollerini tamamladıkları sistemlerde aile istikrarının sağlanması da olası olabilmektedir. Ancak eş sistemi içerisinde yaşanan bir problem öncelikle eşler arasındaki ilişkide dengesizlik oluştururken diğer yandan bütün sistemi de olumsuz yönde etkileyebilmektedir. Dolayısıyla ailedeki herhangi bir alt sistem ya da alt sistemler, herhangi bir zorlayıcı durum ve olayla karşılaştıklarında, aile etkileşimleri ve yapısında geçici ya da kökten değişiklikler yaşanabilmektedir.

Eş alt sistemine bakıldığında eşler de bütün ilişkilerde olduğu gibi bir dizi sorun ve çatışmalarla karşı karşıya kalabilmektedir. Eşlerin ilişkilerinde karşılaştıkları önemli sorunlardan biri sadakatsizliktir ve bu sorun aile sistemini olumsuz yönde etkileyebilecek

önemli risk faktörlerinin başında gelmektedir (Hentsch-Cowles ve Brock, 2013). Sadakatsizlik yaşanan bir ilişkide bu olay, hem eş alt sistemini hem de ailenin diğer alt sistemlerini etkilemektedir. Ancak sadakatsizlikle karşılaşıldığında bu sorunun ele alınması için öncelikle eşler arasındaki ilişkiye odaklanması diğer bir ifadeyle bu sorunun karı-koca alt sistemi bağlamında ele alınması gerekmektedir (Jeanfreau, Jurich ve Mong, 2014). Dolayısıyla eşleri sadakatsizliğe yönelten sebeplerin anlaşılabilmesi ve ayrıntılı bir şekilde incelenebilmesi için eş sistemi içerisinde yer alan evlilik ilişkisinin niteliğine dair dinamiklere odaklanması önemlidir.

Bütün yakın ilişkilerde olduğu gibi evlilik ilişkisi içerisinde genel olarak eşler, birbirlerinden cinsel ve duygusal açıdan sadakat beklemektedir. Bireyin, çift ilişkisi dışında başka birisiyle duygusal, cinsel birliktelik yaşaması sadakatsizlik olarak nitelendirilmektedir (Hertlein, Wethecler ve Piercy, 2005). Daha genel bir tanımla sadakatsizlik, bağlı bulunan duygusal bir ilişkinin dışındaki bir kişi veya kişilerle yaşanan cinsel ve/veya duygusal yönü olan bir harekettir (Blow ve Hartnett, 2005). Drigotas ve Barta (2001) tarafından sadakatsizlik, ikili ilişki içerisinde partnerlerden birinin duygusal, fiziksel veya cinsel yakınlık birlikteliğine yönelik sözsüz olarak belirlenmiş normların ilişki halindeki partneri dışındaki başka biriyle ihlal edilmesi olarak tanımlanmıştır. Sadakatsizlik, genelde ilişki içerisinde eşlerden birisinin ihanetini akla getirmektedir (Levine, 2005). Böyle bir durumda eşler arasında birbirlerine güvenebilecekleri yönündeki inanç ya da anlaşma, eşlerden birinin başka biriyle cinsel, duygusal ya da romantik bir ilişkide yer almasıyla bozulur (Hall ve Fincham, 2006). Buradan da anlaşılacağı üzere, yakın ilişkilerin temel dayanağını oluşturan güvenin sarsılmasıyla romantik, cinsel veya duygusal ilişki ciddi bir hasara uğrayabilmektedir (Whisman ve Snyder, 2007). Görüldüğü üzere, evlilik sınırlarının ihlal edilmesi anlamına gelen sadakatsizlik (Levine, 2005) açıkça yaşanan bir durum olsun ya da olmasın bağlı olunan bir ilişki içinde verilen sözlerin tutulmaması ve ilişkinin gidişatına yönelik kurulan hayallerin yıkılması anlamına gelmektedir (Bischoff, 2003). Aynı zamanda evlilikte yaşanan sadakatsizlik, boşanma nedenlerinin başında gelmekte (Allen ve Atkins,

2012; Harris, 2018); her zaman boşanma ile sonuçlanmasa da evlilik ilişkisini olumsuz yönde etkilemektedir (Jeanfreau ve Mong, 2019). Bu nedenle mevcut ilişki ve eşleri olumsuz yönde etkileyen sadakatsizliğin, eş sistemi içerisinde yer alan evlilik ilişkisi ile ilgili değişkenlerle ilişkisinin ortaya koyulması önemlidir.

Evlilikte sadakatsizlikle ilgili alanyazın incelendiğinde, sadakatsizliğin olası sebeplerinin eşlerin ilişkilerini nasıl değerlendirdikleri ile ilişkili olabileceğini düşündürmektedir (Samadi-Kashan ve Pourghnad, 2019). Başka kişiler arası ilişkilerde olduğu gibi evlilik ilişkisinde de bireylerin, eşi ile olan ilişkisinden genel olarak memnun olması evliliğin sürdürülmesinde, işleyişinde önemli bir motivasyon kaynağı olarak değerlendirilmektedir. Bireyin, ilişkisinde mutlu olması ve ilişkisini doyum verici olarak algılaması bireyin, eşini ve davranışlarını nasıl algıladığına da bağlı olmaktadır. Partnere karşı olumlu bir bakış açısına sahip olmanın, eşlerin ilişkilerinden daha yüksek düzeyde doyuma sahip olmalarını olumlu yönde etkilemektedir (Caughlin, Mikucki-Enyart, Middleton, Stone ve Brown, 2011). Bireyin eşi ile ilişkisini olumlu olarak değerlendirmesi ise eşinin ihtiyaçlarını karşılayabileceğine ve zor durumlar karşısında yakınlık ihtiyacının giderilebileceğine dair güven duyması anlamına gelmektedir. Böylece güven duygusu, eşleri birbirine daha fazla yakınlaştırır, eşler arasındaki ilişkinin kalitesinin artmasına ve sağlıklı bir ilişki kurulmasına olanak sağlar (Suwalska-Barancewicz, 2016). Eş davranışlarının ödüllendirici olarak algılanması ya da olumlu özelliklerinin yüksek düzeyde olması evliliğe ilişkin olumlu değerlendirmeleri de olumlu duyguları da artırmaktadır. Ancak, eşlerin ilişkilerinden yeterince memnun olmaması onları sadakatsizliğe iten sebeplerin başında gelmektedir (Bagarozzi, 2007; Blow ve Hartnett, 2005; Mirhashemi ve Akbarimoqadam, 2020; Santos ve Cerqueira-Santos, 2020). İlişki içerisinde mutlu olma ile evlilik dışı ilişkiye girme olasılığı arasında negatif bir ilişki bulunmaktadır (Elmslie ve Tebaldi, 2008; Potter, 2011). Diğer bir ifadeyle, eşi ile ilişkisinden yeterince mutlu olmayan bireyin, üçüncü kişinin ilgisine karşı koyamayarak sadakatsizliğe yönelebileceği vurgulanmaktadır (Atkins, Baucom ve Jacobson, 2001). Dolayısıyla zayıf bir evlilik ilişki içerisinde bulunma,

evlilik ilişkisinin niteliğinin güçlü olmaması sadakatsizliğin yaşanma olasılığını artıran bir faktör olduğu söylenebilir.

Öte yandan sadakatsizlik, evlilik ilişkisinde mutlu olmanın ya da olmamanın hem sebebi hem de sonucu olabilmektedir. Son bir yıl içerisinde sadakatsizliğe maruz kalmanın hem evlilik ilişkisi içerisindeki hem de genel mutluluk düzeyini olumsuz yönde etkilediği elde edilen bulgular arasındadır (Isma ve Turnip, 2019). Diğer bir ifadeyle yaşanan sadakatsizlik sonrasında bireylerin, hem genel hem de evlilik içerisindeki mutluluğu azalabilmektedir. Bunun yanı sıra, sadakatsizliğe eğilimi yüksek olan bireylerin de hem günlük yaşamında hem de evlilik ilişkilerinde daha az mutlu olma olasılıklarının yüksek olduğu belirtilmektedir (Elmslie ve Tebaldi, 2014). Öte yandan bireyin mevcut ilişkisinde yeterince mutlu hissetmemesi ve ilişkisinin dışında doyum sağlayacağı alternatif seçeneklerinin olması eşler arasında yakınlığın ve bağlılığın da azalmasına neden olabilmektedir. Oysaki eşlerin ilişkisini memnuniyet verici olarak algılaması, eşlerin birbirlerine bağlılıklarını da artırabilmektedir (Campbell, Foster ve Finkel, 2002). Hatta ilişkisinden mutlu olan eşlerin, sadakatsizlikle karşılaştıkları takdirde uzun vadede ilişkilerinde istikrarı yeniden sağlama olasılığının daha yüksek olduğu vurgulanmaktadır. Aynı zamanda eşleri ile olan ilişkisinden yeterince mutlu olmayan eşlerin ise, sadakatsizlik karşısında evliliklerini sonlandırma olasılıkları, ilişkilerinden yeterince mutlu olanlara göre daha yüksek olduğu da elde edilen bulgular arasındadır (Stanford, 2012). Dolayısıyla mutlu ve doyum verici bir evlilik ilişkisi sadakatsizliğe karşı tampon işlevi görürken, eşler arasındaki yakınlığın ve bağlılığın da artmasını sağlar, böylece evlilik ilişkisi daha da güçlenir. Bir ilişkinin niteliğinin yüksek olması, istikrarlı bir evliliğin önemli bir belirleyicisi olurken (Allendorf ve Ghimire, 2013) sadakatsizliğe karşı da koruyucudur.

İlişkinin bozulmasının, eşlerin birbirlerinden uzaklaşmalarının, aralarındaki bağın zarar görmesinin ve ilişkinin bitirilmesinin başlıca sebepleri arasında eşlerin birbirlerinden yeterince destek görmemesi de yer almaktadır (Bulanda, Brown ve Yamashita, 2016). Eş desteği, eşler arasındaki ilişkinin niteliğinin önemli bir belirleyicisi olduğundan geçmişten

bugüne kadar araştırmaların odak noktasında yer almaktadır (Alipour, Kazemi, Kheirabadi ve Eslami, 2019; Cutrona ve Suhr, 1994; Karapınar, Camgöz ve Ekmekci, 2020; Pasch, Bradbury ve Sullivan, 1997; Wilson, Bailey, Malarkey ve Kiecolt-Glaser, 2021). Görülen desteğin, hem ruh sağlığı hem de fiziksel sağlık üzerinde önemli bir etkisi bulunurken (Brown, Nesse, Vinokur ve Smith, 2003; Khan, Stephens, Franks, Rook ve Salem, 2013) aynı zamanda yüksek evlilik doyumu ile ilişkili olduğu görülmektedir (Chong ve Mickelson, 2016; Ebenuwa-Okoh ve Osho, 2016; Işık ve Kaya, 2022). Önceki araştırmalar da eşler arasındaki desteğin, ilişkiden elde edilen doyum üzerinde olumlu bir etkisi olduğunu kanıtlamaktadır (Aseka, Ileri ve Menecha, 2021; Salmela-Aro, Nurmi, Saisto ve Halmesmäki, 2010; Wilson vd., 2021). Benzer şekilde, eşler arasındaki memnuniyet düzeyinin gün geçtikçe azalması ve ilişkinin bozulmasının temel sebepleri arasında eşten algılanan desteğin yetersiz olması gösterilmektedir (Brock ve Lawrence, 2008). Eşlerin ilişki içerisinde eşi tarafından yeterince takdir desteği görmemesi kişinin kendisini önemsiz hissetmesine ve ilişkisinden doyum almasını olumsuz yönde etkileyebilmektedir (Neff ve Morgan, 2015). Bütün bunlardan anlaşılacağı üzere, ilişkilerde partnerler arasındaki destek alışverişi, yakın ilişki içerisinde olmanın temel bileşenleri arasında yer alabilmekle birlikte ilişkinin gidişatının olumlu/olumsuz olarak algılanmasının önemli belirleyicilerindedir. Bunun yanı sıra eş desteğin önemli bir boyutu olan duygusal destek ve duygusal yakınlığın da sadakatsizliğe yönelme konusunda etkili olduğu vurgulanmaktadır. İlişkilerinde duygusal açıdan yeterince tatmin olmayan ve duygusal olarak desteklenmeyen kişilerin sadakatsizliğe yönelme olasılıkları yüksek olabilmektedir (Treas ve Giesen, 2000). Başka bazı araştırmalar da eşler arasındaki ilişkinin duygusal açıdan doyum verici olup olmaması ile sadakatsizlik arasında benzer bir bağlantı bulunduğunu ortaya koymaktadır (Apostolou ve Panayiotou, 2019; Messripour, Etemadi, Ahmadi ve Jazayeri, 2016; Pizarro ve Gaspay-Fernandez, 2015). Eşler arasındaki duygusal bağın zayıflamış olması, duygusal desteğin eksikliği ve eşlerin olumsuz bir iletişime sahip olmaları ilişkinin zayıflamasına neden olabilmekle birlikte, ilişkiyi sadakatsizliğe karşı savunmasız hale getirdiği iddia edilmektedir (Allen ve Baucam, 2006). Bununla benzer şekilde eşlerini aldatmış kadınlarla yapılan bir

araştırmada, araştırmaya katılan kadınlar, eşleri kendileri ile daha fazla ilgilenmiş, birlikte vakit geçirmiş, kendilerine nazik ve ilgili davranmış olsalardı evlilik dışı ilişkiye yonelmemiş olacaklarını belirtmişlerdir (Jeanfreau vd., 2014). Başka bir çalışmada ise evlilikte başka bir partnere yonelme sebepleri arasında kişinin, ilişkisinde sevgi ve yakınlık eksikliği, ilişki içerisinde kendisini yalnız hissetmesi ve bu yalnızlıktan kurtulma isteği, eşi ile olumsuz bir iletişime sahip olma, ihmal ve ilgisizlik, cinsel tatminsizlik ve yeni bir kişinin çekiciliği olduğu dile getirilmektedir (Allen ve Rhoades, 2008). Öte yandan hem ilişkide hem de cinsel yaşamlarında eşlerinin duygusal boyutu önemsemediklerini, bununla birlikte cinsel ihtiyaçlarını da görmezden geldikleri vurgulanmaktadır. Bütün bunlardan dolayı sadakatsizliğe yoneldiklerini dile getirmişleridir (Apostolou ve Panayiotou, 2019; Messripour vd., 2016; Træen ve Thuen, 2013). Buradan anlaşılacağı üzere eşleri tarafından desteklendiğini, ilişkiye dair önemli alanlardaki ihtiyaçlarının karşılandığını hisseden bireylerin ilişkilerinde mutlu olma olasılıkları daha yüksek olabilir. Bu evlilik ilişkisinin niteliğini artırırken, bireyin evlilik dışında bir ilişkiye yonelmesini engelleyebilmektedir.

Evlilik ilişkisinde eşler arasındaki yakınlığın sağlanması ve sürdürülebilmesi çok önemlidir. Bilgi verme, ilgilenme, karşılıklılık, güven ve bağlılık gibi yakın ilişkilerin beslenmesine ve dinamik tutulmasına imkân sağlayan birçok boyutu bünyesinde barındırmaktadır (Ben-Ari ve Lavee, 2007). Eşlerin birbirlerini önemsemeleri, birbirlerine şefkatli davranmaları, biz olma duygusunu yaşayabilmeleri ve karşılıklı birbirlerini kollamaları ilişkiyi besleyen ve büyüten davranışlardır. Bütün bunlar, yakınlık ve güven duyguları ile yakından ilişkilidir. Bu tür ilişkilerde eşler mevcut ilişkinin güvenli olduğunu ve eşlerinin, ihtiyaçlarını desteklemek ve karşılamak için orada olacağını bildiklerinden güvene dayalı bir ilişki sağlanmış olur (Fitzsimons ve Kay, 2004). Ancak bunların tersi şekilde birey, eşi ondan uzaklaştığında, eşi ile olan ilişkisinde mesafe arttığında ya da görmezden geldiğinde ilişkisel dışlanma yaşar. Bu durum yalnızca ait olma ihtiyacını tehdit etmekle kalmaz, aynı zamanda bireyin öz değerini de olumsuz yönde etkiler. Aidiyet ihtiyacı tehdit edilen ve yabancılaşma duyguları yoğunlaşan birey ise eşinin saygısını, ilgisini ya da

sevgisini yeniden kazanmak için çok fazla çaba sarf etmek, içine kapanmak ya da eşi dışında başka birilerine yönelmek gibi bir dizi davranış sergileyebilir (DeWalt vd., 2011). Benzer şekilde eşler arasındaki ilişkide yakınlık duygusu doyum verici olmadığı durumlarda, ilişki içerisinde birey, kendini yalnız hissedebilmekte ve bu yalnızlık duygusu arttıkça da başka ilişkilerde doyum ve haz aramaya başlayabilmektedir (Leeker ve Carlozzi, 2014). Eşler arasındaki bağlılık ve yakınlığın az olması ve ilişki içerisinde ihtiyaçların karşılanıp karşılanmamasının sadakatsizlik eğilimi üzerinden doğrudan bir etkisinin olduğunu göstermektedir (Khorramabadi, Shamloo, Fadardi ve Bigdeli, 2019). Kısacası ilişkilerde cinsel yaşam, yakınlık (kendini açma), entelektüel (fikirleri paylaşma, değerleri ve tutumları tartışma), duygusal, güvenlik (ilişkiye bağlı olarak öngörülebilirlik ve memnuniyet), arkadaşlık, ve öz-değerden (bir kişinin kendisi hakkında iyi hissetmesini sağlayan bir ilişki) oluşan ihtiyaç alanlarından bahsedilmektedir (Drigotas ve Rusbult, 1992). Eşlerin arasındaki bağlılık, yakınlık ve çekimin devam edebilmesinin ön koşulu olarak ilişki içerisinde bu alanlardaki ihtiyaçların yeterli derecede karşılanması gelmektedir. Ancak evlilik ilişkisinde bu ihtiyaçlar, arzu edilen bir şekilde karşılanamadığında, bunun bir sonucu olarak da çiftler arasındaki bağlılık ve yakınlık gittikçe azalabilmektedir. Bunun bir sonucu olarak birey, ilişkisi dışında başka bir ilişkiye yönelebilmekte, ilişkinin bozulabilmesine ortam hazırlayabilmektedir (Jeanfreau vd., 2014).

Evlilik yaşamında ve eşler arası ilişkiler de cinsel yaşamın da önemli bir yeri bulunmaktadır. İlişkilerde cinsel yaşamın temel işlevinin, eşler arasındaki yakınlığın pekiştirilmesi, hazzın paylaşılması, hem evliliğin hem de günlük yaşamın sıkıntılı olaylarıyla baş etmedeki zorlukları azalttığı yönündedir (Öztürk ve Arkar, 2014). Bireyin, cinsel yaşamıyla ilişkili olumlu ve olumsuz olarak yaptığı öznel değerlendirme ve bunun sonucunda ortaya çıkan duygusal tepki cinsel yaşamdan elde ettiği doyum olarak tanımlanmaktadır (Lawrance ve Byers, 1995). Ancak bu cinsel doyum, anlık cinsel zevkle (orgazm gibi) ilişkili olsa da özellikle evlilik gibi yakın ve uzun vadeli ilişkilerde daha farklı ve çok boyutlu bir kavram olarak kendini göstermektedir (Gadassi vd., 2016). İnsanlar,

duygusal destek, bakım ve cinsel tatmin gibi temel ihtiyaçlarını sosyal ilişkiler aracılığıyla karşılayabilmektedir (Hazan ve Shaver, 1994). Dolayısıyla cinsel ilişki de dahil olmak üzere bir ilişki, temel ihtiyaçların karşılandığı ölçüde tatmin edicidir denilebilir. Hangi yaşta olunursa olsun birey, “eşimin ihtiyaçlarıma cevap verebileceğine ve karşılayabileceğine güvenebilir miyim?” kaygısını ilişkinin her anında sahiptir (Gadassi vd., 2016). Dolayısıyla fiziksel ihtiyaçların karşılanması ve tatmininin, duyarlı ve yakın ilişkilerin bir parçası olduğu fikrinden (Hazan ve Shaver, 1994) yola çıkarak eşler arasındaki cinsel yaşama dair arzu, istek ve ihtiyaçların karşılanmasında partnerin destekleyici, güven verici olması istenen bir şeydir. Diğer bir ifadeyle cinsel yaşama dair memnuniyetin oluşmasında yalnızca cinselliğin yaşanması değil partnerler arasında yakınlığın olması, partnerin duyarlı olması da temel bir ihtiyaçtır. Bununla bağlantılı olarak partnerinin ihtiyaçlarına karşı duyarlı, destekleyici ve yakın olarak algılanmasının bireyin, ilişkisine yönelik olumlu duyguları artırıcı etkisi bulunmaktadır (Debrot, Cook, Perrez ve Horn, 2012). İlişkilerinde cinsel açıdan tatmin olan bireylerin, eşlerini yakınlık, duygusallık, destekleme gibi ihtiyaçlarına daha duyarlı olarak algıladıkları ve bu algının da daha yüksek düzeyde evlilik doyumuna yol açtığı ifade edilmektedir (Gadassi vd., 2016). Dolayısıyla cinsel ve ilişki doyumu arasındaki ilişkide, özellikle eşin özenli, ilgili ve duyarlı olarak algılanması büyük rol oynamaktadır. Bu aynı zamanda cinsel yaşam doyumunun, ilişkide yakınlık, bağlılık duygularını ve güven duyma ihtiyacına katkıda bulunan önemli bir ihtiyaç olduğu görüşünü destekler niteliktedir (Hazan ve Shaver, 1994).

Cinsel yaşamdan memnun olma uzun vadede evlilik ilişkisinin niteliğini artıran ve istikrarını sağlayan önemli bir etmen olarak yer almaktadır (Bradbury ve Lavner, 2012). Doyum verici cinsel bir yaşama sahip olan çiftler, evliliklerini daha mutlu olarak değerlendirirken boşanma olasılıkları da düşük olmaktadır; düşük düzeyde doyum verici bir cinsel yaşama sahip olanlar için ise durum tam tersi şekilde işlemektedir (McNulty, Wenner ve Fisher, 2016; Yeh, Lorenz, Wickrama, Conger ve Elder, 2006). Bir araştırmaya göre cinsel yaşam memnuniyetinin, eş desteğinden sonra ikinci sırada evlilik doyumunun

yordayıcısı olduğu elde edilen bulgular içerisinde yer almaktadır (Çağ ve Yıldırım, 2013). İlişki kalitesi ile cinsel yaşam memnuniyeti arasındaki ilişkide evlilik ilişkilerinde, düşük düzeyde cinsel yaşamdan duyulan memnuniyetin düşük düzeyde ilişkiden elde edilen doyuma neden olduğu şeklinde raporlanmaktadır (Stanik ve Bryant, 2012). Dolayısıyla çiftlerin ilişkilerinde cinsel yakınlıktan duyulan tatminin, hem ilişkinin işleyişini hem de kişinin genel iyi oluşunun önemli bir bileşeni olduğu vurgulanmaktadır (Risch, Riley, ve Lawler, 2003). Yeni evli bireylerle yapılan boylamsal bir çalışmanın sonucuna göre, farklı zamanlarda yapılan sekiz ölçümde de cinsel doyumun yüksek olduğu ancak evlilik kalitesinin düşük olduğu ölçümlerden sonraki ölçümlerde evlilik kalitesinin yükseldiği; evlilik kalitesinin yüksek ve cinsel doyumun düşük olduğu ölçümlerden sonraki ölçümlerde de cinsel doyumun yükseldiği görülmüştür. Dolayısıyla ilişki doyumunu ve cinsel doyum arasında çift yönlü bir ilişki ortaya koyulmuştur (Yeh vd., 2016). Başka bir çalışmaya göre de evlilik doyumunun azaldığı zamanlarda cinsel doyum düzeyi yüksek ise bunun evlilik doyumunu üzerinde koruyucu bir etkisinin olduğu vurgulanmaktadır. Başka bir ifadeyle cinsel yaşamın doyum verici olması, ilerleyen zamanlarda yapılan değerlendirmelerde evlilik doyumunun da artmasını sağladığı dile getirilmektedir (McNulty vd., 2016). Hatta bu çalışmaların sonucuna göre hem cinsel yaşamdan hem de ilişkiden elde edilen doyumunun evlilik ilişkisinin seyri üzerinde önemli bir katkı sağladığı vurgulanmaktadır. Bununla benzer şekilde evliliğin ilk yıllarının eşler arasındaki ilişkinin ne şekilde seyredeceği konusunda önemli olduğu, hem cinsel yaşamın hem de ilişkinin doyum verici olarak algılanması ve romantik bağlarla başlayan ilişkilerin, zamanla daha istikrarlı ve tatmin edici evliliklere sahip olma eğiliminde olduğu vurgulanmaktadır (Birditt, Hope, Brown ve Orbuch, 2012; Orbuch, Bauermeister, Brown ve Mckinley, 2013). Kısacası eşler arasındaki cinsel yakınlık ve bunun memnuniyet verici olması ile ilişkinin kalitesi arasındaki ilişkinin olumlu olması, uzun vadede ilişkinin seyri üzerinde önemli bir belirleyici olduğu görülmektedir.

Sonuç olarak ilişkide önemli bir sorun alanı olarak görülen sadakatsizlik, partnerlerin bireysel özellikleri, eşlerin karşılıklı davranışları ve ilişki dinamiklerinin bir sonucu olarak

meydana gelebilmektedir (Haseli, Shariati, Nazari, Keramat ve Emamian, 2019). Bu çalışmada, ilgili alanyazında yer alan eş desteği, evlilik ilişkisi niteliği, cinsel yaşam memnuniyetsizliği ile sadakatsizlik değişkenleri arasındaki ilişkiler ele alınmıştır. Bu değişkenler, Aile Sistemleri Kuramcılarında olan Minuchin'in (1981) Yapısal Aile Yaklaşımına dayandırılarak eş alt sistemine göre seçilmiştir. Daha önce de açıklandığı gibi ailede meydana gelen bir sorun ya da bir değişim sistemi olarak bütün aile üyelerini etkilemekte ve ailenin dengesini bozmaktadır (McWhither, 1993). Travmatik bir yaşantı olan sadakatsizlik olgusu da eşleri, eş alt sistemi (eş ilişkisini) ve çocuk alt sistemi olmak üzere bütün aileyi etkileyebilmektedir (Schmidt, Green, Sibley ve Prouty, 2016). Ancak aile içerisinde sadakatsizliğin yaşanması bütün aileyi etkilese de öncelikle ilişkisel bir sorundur (Fife, Weeks ve Gambescia, 2008). Aile ve çift danışmanlığı uzmanları da sadakatsizlik olgusunu öncelikle çift terapisi kapsamında ele almaktadır (Abolhasani, Ghorban-Shirodi ve Zarbakhsh-Bahri, 2023; Farabi, Teimouri ve Rajaei, 2023; Jeanfreaur vd., 2014; Marín, Christensen ve Atkins, 2014). Dolayısıyla eş ya da eşleri sadakatsizliğe iten sebepleri araştırırken öncelikli olarak mevcut eş alt sistemi içerisinde yer alan eşlerin karşılıklı etkileşimleri ve ilişkilerinin doğasına odaklanmak önemlidir. Bu çalışmanın değişkenleri de buradan yola çıkarak eş ilişkisi dinamikleri içerisinde yer alan eş desteği, evlilik ilişkisi niteliği ve cinsel yaşam memnuniyetsizliği olarak belirlenmiştir. Diğer yandan ulusal alanyazın incelendiğinde evli bireylerde "Aldatma Eğilim Ölçeği" (Polat, 2006), "Aldatma Eğilimi Sebepleri Ölçeği" (Er, Bal ve Faraji, 2020), "Partnerin Aldatmaya Yönelik Niyet Ölçeği" (Toplu-Demirtaş, Akçabozan-Kayabol, Aracı-İyiyaydın ve Fincham, 2020) ve "Sanal Aldatma Ölçeği" (Turanlı ve Fidan, 2022) Türkiye kültüründe geliştirilen sadakatsizlikle ilgili ölçeklerdir. Ayrıca Jones, Olderbak ve Figueredo (2011) tarafından geliştirilen Toplu-Demirtaş ve Tezer (2013) tarafından ise bu kültürde uyarlaması yapılan "Aldatmaya Yönelik Niyet Ölçeği"dir. Başka bir uyarlama çalışması ise Whatley (2008) tarafından geliştirilen "Aldatmaya Yönelik Tutum Ölçeği"dir (Toplu-Demirtaş, Dolunay-Cug ve Tezer, 2014). Görüldüğü üzere Türkiye kültüründe geliştirilen ve uyarlaması yapılan sadakatsizlikle ilgili ölçeklerin eğilimle ilgili olduğu dikkat çekmektedir. Buradan hareketle, bu araştırma ile

amaçlanan ilk hedef, evlilik ilişkisi içerisinde sadakatsizlik davranışını ortaya koyabilmek için “Evlilik Sadakatsizliği Ölçeği”ni geliştirmektir. Bu ölçek Türkiye’de evlilik ilişkisi içerisinde direkt sadakatsizlik davranışını ölçmeye yönelik geliştirecek ilk ölçek olması nedeniyle alanyazına önemli bir katkı sunması beklenmektedir. Ayrıca ulusal alanyazında evlilik ile ilgili yapılan araştırmalarda kullanılan ölçme araçları incelendiğinde evlilik doyumu, evlilik uyumu, evlilik kalitesi gibi kavramlara yönelik ölçeklerin kullanıldığı görülmektedir. Çelik (2006) tarafından aile, cinsellik ve benlik alt boyutlarından oluşan “Evlilik Doyumu Ölçeği” geliştirilmiştir. Bir diğer evlilik doyumu ölçeği Canel (2007) tarafından geliştirilmiş olup evlilik uyumu (mutluluk, çatışma, yakınlık alt boyutları), öfke, eşin ailesiyle iletişim, ekonomik anlayış, ebeveynlik anlayışı olmak üzere beş alt ölçekten oluşmaktadır. Uyum, bıkkınlık, destek, sevgi, çatışma alt boyutlarından oluşan “Evlilik Kalitesi Ölçeği” geliştirilen bir diğer ölçektir (Gürel ve Çopur, 2020). Şefkat, birliktelik/iletişim, tartışma alt boyutlarından oluşan Türkçeye uyarlaması yapılan diğer ölçek ise “Evlilik Kalitesi Ölçeği”dir (Kurt, 2018). Diğer yandan eşlerin olası anlaşma alanlarını, çatışma çözme, bağlılık ve iletişim şekillerini ele alan çiftlerin uyumlu olduğu alanları ortaya koymak için “Evlilik Uyumu Ölçeği” uyarlanmıştır (Tutarel-Kışlak ve Fazlı Çabukça, 1999). Bütün bunlar ulusal alanyazında evlilik ilişkisini değerlendirmeye yönelik kullanılan ölçeklerin başında gelmektedir. Kullanılan bu ölçeklerde çiftlerin uyumlu oldukları alanlar, aile, benlik, çatışma çözme, iletişim, kök aileyle iletişim, bağlılık gibi kavramları değerlendirerek evlilik yaşantısının ele alındığı görülmektedir. Diğer bir ifadeyle bahsedilen ölçeklerin her birinin evlilik yaşantısına ilişkin farklı nitelikteki faktörleri ele aldığı görülmektedir. Evlilik ilişkisinin çok boyutlu ve dinamik bir yapıda olması göz önünde bulundurularak bu çalışmada ise evlilik ilişkisinin niteliğini değerlendirmeye yönelik bir ölçme aracı geliştirilmesi amaçlanmıştır. Bu ölçek, eşlerin ilişkilerini genel olarak olumlu ve olumsuz boyutlarda değerlendirmesini içermektedir. Bu doğrultuda çalışmanın ikinci amacı “Evlilik İlişkisi Nitelik Algısı Ölçeği” geliştirmektir. Üçüncü olarak ise araştırmada sadakatsizlik, evlilik ilişkisi niteliği, eş desteği ve cinsel yaşam memnuniyetsizliği değişkenlerinden oluşan bir model testi sınanmaktadır.

Araştırmanın Amacı ve Önemi

Sağlıklı ve doyum sağlayıcı romantik ilişkiler, bireyin genel iyilik hali, yaşam doyumu ve genel sağlığı ile yakından bağlantılıdır (Kaya, 2020; Öztürk, 2021). Son yıllarda daha da yaygınlaşan ve gerek araştırmacıların gerekse klinisyenlerin yakından ilgilendiği önemli bir yakın ilişki konusu sadakatsizliktir. İster flört isterse evlilik ilişkisi olsun her türlü romantik ilişkide partnerler öncelikli olarak birbirlerinden sadakat beklemektedir. Yapılan bir çalışmada herhangi bir romantik ilişki içerisinde bulunan bireylere, sadakatsizliğin ne olduğu sorulduğunda partneri ile aralarındaki birbirlerine karşı sadık olunacağına dair sözleşmenin bozulması, güven ilişkisinin ortadan kalkması olarak tanımlamışlardır (Haack ve Falcke, 2013). Dolayısıyla ilişki içerisinde gerçekleşen sadakatsizlik, çiftlerin birbirlerine karşı güven ilişkisini zedelemekte ve sonunda mutlak bir güvensizliğe yol açabilmektedir (Farooq ve Fatima, 2018). Bunun neticesinde ise ilişki bozulabilmekte ve eşler arasındaki bağ kopabilmektedir.

Geçmişten bugüne kadar sadakatsizlik, ilişkilerde yaşanan ve istenmeyen bir olgu olsa da yaygınlık oranları az değildir. Sadakatsizliğin yaygınlığı konusunda yapılan çalışmalar incelendiğinde, evlilik ilişkisi içerisinde gerçekleşen sadakatsizliğin sıklığına dair güvenilir ve net istatistiksel sonuçlar olmamasına rağmen sadakatsizliğe ilişkin yaşam boyu yaygınlık oranlarının erkekler için % 20 ila % 40 ve kadınlar için ise % 20 ila % 25 arasında değiştiği elde edilen bulgular arasındadır (Atkins vd, 2001; Whisman ve Snyder, 2007). Yapılan başka bir çalışmaya göre kadınların %38,6'sının ve erkeklerin %64,4'ünün en az bir kez ilişki dışında başka bir partnerle derin bir duygusal bağ kurduğunu ve kadınların %30,6'sının ve erkeklerin %49'unun ise en az bir kez ilişkileri dışında başka birisine aşık olduğunu bildirmişlerdir (Luo, Cartun ve Snider, 2010). Benzer şekilde yapılan bir başka araştırma ise flört ilişkisi bulunan lisans öğrencilerinin %3,9'unun önceki iki ayda cinsel sadakatsizlik gerçekleştirdiklerini ortaya koymaktadır (Negash, Veldorale-Brogan, Kimber ve Fincham, 2016). Labrecque ve Whisman (2020) da evlilik dışı cinsel ilişkinin yaygınlığını incelemek için 2000 ile 2016 yılları arasında Genel Sosyal Araştırma verilerini taramış ve

katılımcıların %16-17'sinden fazlasının eşlerine karşı sadakatsiz davranışlar sergilediklerini ortaya koymuştur. Bütün bu elde edilen sonuçlar, sadakatsizliğin ilişkilerde ortaya çıkan yaygın bir olgu olduğunu göstermektedir.

Son zamanlarda teknoloji alanındaki gelişmelerin artması ile birlikte yüz yüze olmasının yanı sıra internet üzerinden de sadakatsizlik içeren eylemler gerçekleşebilmektedir. Bu durum, ilişki dışında başka bir partnerle ilişki kurmayı kolaylaştırırken, sadakatsizliğin yaygınlığının artmasına neden olabilmektedir. Sadakatsizliğin yaygınlaşması, bireysel ve ilişki anlamında yol açtığı zararın daha da artmasına neden olabilmektedir. Bununla birlikte eş dışında başka bir partnere yönelmenin yöntem ve yolu hem artmakta hem de başka birisi ile her türlü ilişki ihtiyacını karşılamak daha kolay olmaktadır. Dolayısıyla bu kadar yaygınlaşan bir olgunun, evlilik birliğine ve eş ilişkisine verdiği zarar kaçınılmaz olmakla birlikte gittikçe toplumsal bir sorun haline gelmesi de olası bir durumdur. Daha önce de belirtildiği üzere, sadakatsizlik evliliklerin sonlanmasının başlıca sebepleri arasında ilk sıralarda yer almaktadır (Borst, 2015; Haseli vd., 2019; Tuttle ve Davis, 2015). Ayrıca ölüm, ayrılık, sadakatsizlik gibi durumlar, romantik ilişkilerin gidişatını etkilerken aynı zamanda birey üzerinde travmatik etkiye sahiptir. Evlilik ya da romantik ilişkide sadakatsizlik eş ya da partner ölümünden sonra en fazla travmatik etkisi olan bir durum olarak geçmekte, hatta bir tür travma olarak nitelendirilmektedir (Hendrick ve Hendrik, 2002). Yapılan çalışmalar da sadakatsizliğe uğrayan eşin Travma Sonrası Stres Bozukluğu (TSSB) belirtilerini gösterdiğini desteklemektedir (Gordon, Baucom ve Snyder, 2005; Laaser, Putney, Bundick, Delmonico ve Griffin, 2017; Sauerheber ve Dique, 2016; Roos, O'Connor, Canevello ve Bennett, 2019). Eşlerinin duygusal veya cinsel sadakatsizliğine maruz kalan bireylerin %61'inin TSSB ölçütlerini karşıladıkları elde edilen bulgular arasındadır (Laaser vd., 2017). Buna ek olarak azalan benlik saygısı (Shrout ve Weigel, 2018), depresyon (Babolhavaeji, Khoshnevis ve Jafarzadeh-Rastin, 2019; Bird, Butler ve Fife, 2007; Lonergan, Brunet, Rivest-Beauregard ve Groleau, 2021; Warach ve Josepchs, 2021), öfke ve sinirlilik (Hughes ve Waite, 2009),

güçsüzlük, yoğun bir mağduriyet duygusu ve duygusal açıdan güvensizlik (Snyder, Baucom ve Gordon, 2008; Robustelli, Trytko ve Whisman, 2015), utanç ve terk edilme duygusu (Baucom, Gordon ve Snyder, Atkins ve Christensen, 2006; Laaser vd., 2017; Sauerheber ve Dique, 2016), intihar düşüncesi ve intihar eğilimi (Chia, Chia ve Tai, 2008; Kazan, Callear ve Batterham, 2016) sadakatsizliğin ardından sadakatsizliğe maruz kalan bireyin yaşadıklarıdır. Sadakatsizliğe maruz kalan bireyin yanı sıra sadakatsiz bireyde de utanç, suçluluk, çaresizlik, yalnızlık, umutsuzluk ortaya çıkabilmektedir (Baucom, vd., 2006; Sungur, 2017). Sadakatsiz olan eşte, intiharın da eşlik ettiği depresyon görülebilmektedir (Snyder vd., 2008; Robustelli vd., 2015). Görüldüğü üzere sadakatsizlik hem sadakatsizliğe maruz kalan hem de sadakatsizlik yapan bireyi psikolojik ve ruhsal açıdan etkilemektedir.

Sadakatsizlik, ruh sağlığının yanı sıra fiziksel sağlığın üzerinde de olumsuz etkisi bulunmaktadır. Sadakatsizliğin ortaya çıkmasından hemen sonra uykusuzluk, iştah ve kilo kaybı, dikkati toplamada güçlük yaşama gibi birtakım somatik belirtilerle karşılaşılabilmektedir (Moller ve Vossler, 2014). Özellikle, olayla ilgili yoğun bir ruminasyon yaşandığı için bireyin genel olarak konsantrasyonunu sağlayamamasına ve günlük işlevlerini bile yerine getirememesine neden olabilmektedir (Gordon ve Baucom, 1999). Sadakatsizliğe uğrayan bireylerin, sadakatsizliğe maruz kaldıkları ilişkilerini hatırladıkça nefes almakta güçlük çektikleri, vücutlarının titrediği, sinirlendikleri ve kalp çarpıntısı yaşadıkları bildirilmektedir (Roos vd., 2019). Dolayısıyla sadakatsizlik ortaya çıktıktan sonra her iki partnerin de bilişsel ve duygusal problemler yaşamaması neredeyse imkânsız olabilmektedir (Abbasi ve Dibble, 2021; Onaylı, 2019).

Evlilikte sadakatsizliğin ortaya çıkmasından sonra, çiftlerin küçük bir yüzdesi ilişkilerini onarabilip, ilişkilerine sağlıklı bir şekilde devam edebilmektedir. İlişkinin sadakatsizlik sonucunda onarılamaması sonucunda çiftler boşanmayla karşı karşıya kalabilmektedir (Khalili ve Jaabari, 2022). Sadakatsizlik sonrasında, eşler boşanma kararı aldıklarında bu kararı yalnızca sadakatsizliğe bağlayabilmektedir. Ancak bu karar yalnızca sadakatsizliğe bağlandığı takdirde hem kişinin kendi bireysel dinamiği hem de ilişkisindeki

yaşanan sorunlarla yüzleşilmemesine neden olabilmektedir (Harris, 2018). Boşananların %25-50'si boşanmalarının başlıca nedeninin, eşlerinin sadakatsizliği olduğunu bildirmesine rağmen (Kelly ve Conley, 2015), yaşanan sadakatsizlik sonucu ayrılan veya boşanmış bireyler, ayrılıklarını bunun dışında ilişkideki bir takım sorunlardan kaynaklandığını da ifade etmektedirler (Atapour vd., 2021). Dolayısıyla sadakatsizliği yalnızca eşler arasında yaşanan güvenin ihlaline neden olan bir olgu olarak görmemek gerekmektedir. Sadakatsizliğin, anlık bir hevesle mi ortaya çıktığı, yoksa eşlerin ilişkilerinde yaşadıkları memnuniyetsizlik ve ilişki problemlerinden mi kaynaklandığının belirlenmesi daha önemli görülmektedir. Hatta Gottman ve Silver'a (2019) göre yaşanan sadakatsizlik, partnerlerden en az birisinin kendisini yalnız ve değersiz hissetmesine yol açmış çift ilişkisindeki eksikliklere dikkat çeken kırmızı bir bayrak olarak da görülebilir. İşte tam da bu noktada ilişkinin gözden geçirilmesinin daha önemli olduğu vurgulanmaktadır. Diğer bir ifadeyle sadakatsizlik yalnızca varolan ilişkinin bozulmasının bir sebebi değil bozulan bir ilişkinin güçlü bir işareti de olabilir. Hatta yine Gottman ve Silver (2019) meydana gelen sadakatsizliğin sebeplerinin iyi bir şekilde ele alınması ve anlaşılması halinde eşler arasında daha güçlü bir bağlılığın oluşmasının sağlanabileceğini de vurgulamaktadır. Bütün bunlardan anlaşılacağı üzere sadakatsizlik, hem ilişki sorunlarıyla ilişkili olmakta ve bunun bir sonucu olarak gerçekleşebilmekte hem de sadakatsizlik sonucunda ilişkideki sorunlar açık veya örtük bir şekilde artabilmekte ve ilişki daha da çıkmaza girebilmektedir. Dolayısıyla sadakatsizlik konusunda yapılan her çalışmanın ilgili alanyazına katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Diğer yandan son yıllarda boşanma oranları gittikçe artmaktadır. Türkiye'de evli bireylerin boşanma oranlarına dair en güncel veriler incelendiğinde, 2020 yılında boşanma oranı 136 bin 570 iken 2021 yılında bu sayı 174 bin 85 olmuştur. 2020 yılında 2021 yılına kadar boşanma oranı ise binde 2,07 oranında artmıştır. Ayrıca yine bu verilere göre 2021 yılında "eşin sorumsuz olması"dan sonra "aldatma" davranışı boşanma sebebi arasında ikinci sırada yer almaktadır (TÜİK, 2021). Diğer yandan evlilik süresince yaşanan

problemler çözümlenemeyip biriktikçe, evlilik ilişkisi zarar görmekte ve boşanmayla sonuçlanabilmektedir (Yaşa ve Yıldırım, 2019). Sadakatsizliğin de hem ilişkinin bozulmasına neden olduğu hem de sorun yaşanan ilişkiyi daha da çıkmaza götürdüğü göz önüne alındığında bu olgunun ayrıntılı bir şekilde araştırılması çok önemlidir. Evlenmek ya da bir ilişkiyi ne olursa olsun sürdürmek değil, sağlıklı ve bağlılığın olduğu bir ilişki içerisinde bulunmanın daha önemli olduğu bilinen bir gerçektir. Buradan yola çıkarak eş ilişkisini bozan, sağlıklı bir evliliğin önünde engel olarak görülen sadakatsizlik olgusunun araştırıldığı çalışmalar çok önemlidir. Türkiye alanyazında gerek flört ilişkisinde gerekse evlilik ilişkisinde sadakatsizlik kavramının çalışıldığı görülmektedir. Ayrıca ulusal alanyazında yer alan aldatma ile ilgili ölçeklerin bu kavramın eğilim boyutunu ölçmeye yönelik olduğu görülmektedir (Er vd., 2020; Polat, 2006; Toplu-Demirtaş ve Tezer, 2013; Toplu-Demirtaş vd., 2014; Toplu-Demirtaş vd., 2020; Turanlı, 2022). Özellikle bu çalışma kapsamında geliştirilen “Evlilik Sadakatsizliği Ölçeği”nin hem evlilik ilişkisine yönelik olması hem de bu kavramın davranış boyutunu ölçmek amacıyla geliştirilen ilk ölçek olma özelliğini taşıması ilgili alanyazına önemli bir katkı sunmaktadır. Diğer yandan ilgili alanyazında eşler arasındaki ilişki daha çok evlilik doyumu, evlilik uyumu gibi kavramlar üzerinden ele alınmaya çalışılmıştır. Kullanılan bu kavramlar benlik, cinsellik, aile, bağlılık, çatışma çözme gibi boyutlarla ele alınmıştır. Bu araştırma kapsamında geliştirilen, eşlerin ilişkilerini nasıl algıladıklarına yönelik olumlu ve olumsuz boyutlarda değerlendirmelerini ele alan “Evlilik İlişkisi Nitelik Algısı Ölçeği”nin de alana katkı sunacağı düşünülmektedir. .

Bu araştırma, evlilik ilişkisi açısından önemli olan sadakatsizlik kavramının daha iyi anlaşılması ve geniş bir çerçeve sunması nedeniyle önem taşımaktadır. Yapısal model ile evlilik sadakatsizliği kavramının incelenmesinin, bu kavramın evlilik ilişkisi niteliği, eş desteği ile cinsel yaşam memnuniyetsizliği değişkenleriyle ilişkisinin bir bütünlük içinde ele alınması yapılan çalışmalara katkı sağlayacaktır. Son olarak, bu çalışmanın sonuçları, birçok kurum ve kuruluşun çalışmalarına katkı sağlayabilir. Özellikle, çift, yakın ilişkiler, evlilik ve aile danışmanlığı alanında çalışan uzmanlar, uygulayıcılar, araştırmacılar ve

akademisyenler bu çalışmanın sonuçlarından faydalanabilir. Diğer yandan Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı, özel psikolojik danışma merkezi çalışanları ile aile ve evlilik alanından çalışan diğer ruh sağlığı uzmanlarına yol gösterici olabilir.

Araştırma Problemi

Bu çalışma ile dört ana araştırma sorusuna cevap aranmıştır. Araştırma soruları sırasıyla Evlilik Sadakatsizliği Ölçeği geliştirme sürecine, Evlilik İlişkisi Nitelik Algısı Ölçeği geliştirme sürecine, Evlilik Sadakati: Model Testi'ne yöneliktir. Araştırma soruları aşağıdaki gibidir:

1. Evlilik Sadakatsizliği Ölçeği geçerli ve güvenilir bir ölçek midir?
2. Evlilik İlişkisi Nitelik Algısı Ölçeği geçerli ve güvenilir bir ölçek midir?
3. Eş desteği ve evlilik ilişkisi nitelik algısı evlilik sadakatsizliğini anlamlı olarak yordamakta mıdır?
4. Eş Desteği ve cinsel yaşam memnuniyetsizliği evlilik ilişkisi nitelik algısını anlamlı olarak yordamakta mıdır?

Yapısal Model Hipotezleri

5. Eş desteği, evlilik sadakatsizliğini anlamlı olarak yordamaktadır.
6. Evlilik ilişkisi niteliği, evlilik sadakatsizliğini anlamlı olarak yordamaktadır.
7. Eş desteği, evlilik ilişkisi niteliğini anlamlı olarak yordamaktadır.
8. Eş desteği, cinsel yaşam memnuniyetsizliğini anlamlı olarak yordamaktadır.
9. Cinsel yaşam memnuniyetsizliği, evlilik ilişkisi niteliğini anlamlı olarak yordamaktadır.
10. Eş desteğinin, evlilik sadakatsizliğini yordamada evlilik ilişkisi niteliği manidar olarak aracı bir rol oynamaktadır.
11. Eş desteğinin, evlilik ilişkisi niteliğini yordamada cinsel yaşam memnuniyetsizliği manidar olarak aracı bir rol oynamaktadır.

Sayıtlılar

Araştırmada kullanılan ölçeklerin evli bireyler tarafından içtenlikle ve gerçek durumlarını göz önünde bulundurarak yanıtladıkları varsayılmıştır.

Sınırlılıklar

1. Araştırmada incelenen nitelikler, kullanılan ölçme araçlarının ölçtüğü niteliklerle sınırlıdır. Araştırma, hem içtenlikle yanıt vermede hem de sosyal kabul açısından zorlayıcı bir konuya sahip olmasından dolayı katılımcıların verdiği yanıtlar doğru olarak kabul edilmektedir.

2. Bu araştırma, Türkiye'nin Batı ve İç Anadolu bölgesinde yer alan iki ilinde araştırmaya katılmaya gönüllü evli bireylerle gerçekleştirilmiştir. Bu nedenle araştırmadan elde edilen bulgular benzer evli bireylere genellenebilir.

3. Araştırma yalnızca nicel desenle sınırlıdır. Araştırmada "Evlilik Sadakatsizliği Ölçeği" ile "Evlilik ilişkisi Nitelik Algısı Ölçeği" olmak üzere iki ölçek geliştirilmiş ve "Evlilik Sadakatsizliği" ile ilişkili olduğu düşünülen değişkenlerle yapısal eşitlik modeli gerçekleştirilmiştir.

5. Araştırma heteroseksüel evli bireylerle gerçekleştirilmiştir.

6. Bu araştırmada cinsel yaşam memnuniyetsizliği ölçek kapsamında ölçülmemiştir.

Tanımlar

Evlilik Sadakatsizliği: Evlilikte eşler arasındaki anlaşma ve güvenin, başka bir bireyin duygusal, cinsel ya da romantik biçimde ilişkiye dahil olmasıyla bozulması olarak tanımlanmaktadır (Hall ve Fincham, 2006).

Algılanan Eş Desteği: Evli bireylerin eşlerinden algıladıkları duygusal, maddi yardım ve bilgi, takdir edilme, sosyal ilgi desteğini içeren sosyal destek boyutlarıdır (Yıldırım, 2004).

Evlilik İlişkisi Nitelik Algısı: Bireylerin evliliklerinin ne kadar iyi ve kaliteli olduğuna dair sahip oldukları algıdır (Gleen, 1990).

Cinsel Yaşam Memnuniyeti: Kişinin cinsel ilişkisinin olumlu ve olumsuz yönlerinin öznel olarak değerlendirilmesinden kaynaklanan duygusal bir tepkidir (Lawrance ve Byers, 1995).

Bölüm 2

Araştırmanın Kuramsal Temeli ve İlgili Araştırmalar

Bu bölümde evlilikte sadakatsizlik, eş desteği, evlilik ilişkisi niteliği ve cinsel yaşam memnuniyetsizliği ilişkisine yönelik kuramsal temel sunulmaktadır. Daha sonra ise ilgili araştırmalara yer verilmektedir.

Sadakatsizlik

Romantik ya da evlilik ilişkisi içerisinde partnerler arasında ortaya çıkan sadakatsizlik daha açık bir anlatımla "aldatma" ilgili literatürde, evlilik dışı ilişki (extramarital affairs, extramarital cheating, infidelity) (Apostolou ve Panayiotou, 2019; Jeanfreau ve Mong, 2019; Shaleha, 2021; Olson, Russell ve Higgins-Kessler ve Miller, 2002; Zapien, 2016), ilişki dışı cinsel eylem (extradyadic sexual relationship) (Moller ve Vossler, 2014) gibi birden çok kavramla ele alınmaktadır. Yakın ilişkilerde genellikle geleneksel norm tek eşliliğe dayanmaktadır (Treas ve Giesen, 2000). Tek eşlilik, mevcut birliktelik içerisindeki iki bireyin cinsel ve duygusal açıdan birbirlerine sadık kalması ve ilişkilerini de bu şekilde sürdürmeleri anlamına gelmektedir (Kampowski, 2015; Russell, Baker ve McNulty, 2013). Tek eşliliğin ihlal edilmesi, ilişki içerisinde sadakatsiz davranışların sergilenmesi anlamına gelmektedir. Çoğu toplumda sadakatsizlik onaylanmamakta ve sadakatsizlik içeren davranışlar da ahlaki olarak yanlış olarak kabul edilmektedir (Glass ve Wright, 1992). Ancak birçok toplumda sadakatsizlik norm dışı bir davranış olarak görülmesine rağmen birçok kişinin sadakatsizliğe uğradığı ya da sadakatsizlik yaptığı da bir gerçektir. Sadakatsizlik yapmak da sadakatsizliğe uğradığını itiraf etmek sadakatsizliğin doğası gereği çok zordur. Dolayısıyla sadakatsizlik yaşantısı genellikle gizli bir davranış olarak kalmaktadır. Tabii ki bu durum sadakatsizlik üzerine gerçekleştirilen araştırmalarda veri toplama konusunda zorlanılmasına ve bununla birlikte yaygınlık oranlarında da gerçek rakamları yansıtmamasına neden olabilmektedir. Bütün bu zorluklara rağmen evlilik dışı ilişkilerin yaşam boyu yaygınlık oranlarının erkekler için % 30 ile % 75 ve kadınlar için % 20 ile % 70

arasında olabileceği tahmin edilmektedir (Eaves ve Robertson-Smith, 2007). Benzer şekilde Luo vd. (2010) tarafından da "son 12 ay" içerisinde sadakatsizlik sıklığının araştırıldığı bir çalışma gerçekleştirilmiştir. Sadakatsizliğin "cinsel ilişki" olarak ele alındığı bu çalışmaya göre mevcut ilişki içerisindeki partneri dışında biriyle birlikte olmanın yaygınlığının %1 ile %4 arasında, partner dışında birden fazla cinsel partnerle birlikte olmanın yaygınlığının ise %1.5 ile % 9 arasında değiştiği bulunmuştur. Benzer şekilde 18-51 yaş aralığında değişen genç ve orta yaşa sahip yetişkinlerin katıldığı araştırmaya göre yaşamlarının herhangi bir döneminde, erkeklerin % 63,1'inin ve kadınların % 57,8'inin bir tür sadakatsizlik (cinsel veya duygusal ve/veya yüz yüze veya çevrimiçi sadakatsizlik) gerçekleştirdikleri ortaya koyulmuştur. Aynı zamanda erkeklerin (% 23.4) kadınlardan (% 15.5) daha fazla yüz yüze ve çevrimiçi cinsel sadakatsizlik gerçekleştirdikleri de elde edilen bulgular arasındadır (Martin vd., 2016). Başka bir çalışmaya göre ise "evlilik dışı cinsellik" olarak tanımlanan sadakatsizliğin, yaşamları boyunca gerçekleşme oranı erkeklerde % 21,2'si kadınlarda % 13.4; son bir yıl içerisinde yaşanan sadakatsizliğin oranı ise erkeklerde % 4.1'i, kadınlarda % 2.0 olarak rapor edilmiştir (Labrecque ve Whisman, 2020). Bu yaygınlık oranlarından anlaşılacağı üzere, sadakatsizliğin çift terapisine başvurulmuş yaygın sorunlardan biri olması şaşırtıcı değildir (Blow ve Hartnett, 2005).

Sadakatsizliğe yönelik yaygınlık oranlarının yanı sıra hangi davranışların sadakatsizlik olabileceği yönünde de çeşitlilik ve belirsizlik bulunmaktadır. Bu durum sadakatsizliğin tanımlanmasını zorlaştırmakla birlikte sadakatsizliğe yönelik tanımların da çeşitlilik göstermesine yol açmaktadır. İlgili literatür incelendiğinde sadakatsizlik, en genel tanımıyla birincil ilişkideki partner dışında başka biriyle evlilik dışı cinsel ilişki yaşama anlamına gelmektedir (Atkins vd., 2001). Diğer bir tanıma göre sadakatsizlik, bireyin ihtiyaçlarının partneri dışında başka biri tarafından karşılanmayacağı yönünde çiftler arasındaki anlaşmanın ihlaline yol açan gizli ve yasak bir ilişkidir (Blow ve Hartnett, 2005; Butler, Rodriguez, Roper ve Feinauer, 2010; Mao ve Raguram, 2009; Moller ve Vossler, 2015). Benzer şekilde eşin ilişkiye olan güvenini yitirmesi veya çift arasındaki eşlerin

birbirlerine sadık kalacaklarına yönelik olan gizli anlaşmanın bozulmasıyla sonuçlanan davranış anlamına da gelmektedir (Pittman, 1989). Tanımlardan anlaşılacağı üzere partnerler arasında gizli tutulan veya ihanet duygusu uyandıran herhangi bir davranış sadakatsizlik olarak adlandırılabilir. Berman ve Frazier (2005) tarafından ise sadakatsizlik, partnerden gizli tutulan ve partnerin bilmesi halinde kabul edilemez olan asıl partner dışındaki biriyle romantik, cinsel veya duygusal bir ilişki olarak tanımlanmaktadır.

Bütün bu tanımların yanı sıra Sungur (2017) kavrama farklı bir bakış açısıyla yaklaşarak sadakatsizliği tanımlarken sadakat ve aldatmayı birbirinden ayırmaktadır. Sungur'a (2017) göre sadakatsizlik: *"mevcut birliktelik dışında üçüncü kişi/kişilerle yaşanan duygusal ve/veya fiziksel bir ilişki sonucu mevcut birlikteliğin beklentilerinin ya da standartlarının çiğnenmesi anlamına gelir."* Aldatma ise *"sadakatsizlik sonucu mevcut kaçınılmaz olarak ortaya çıkan çeşitli yalanlar ya da dürüstlük sınırları dışında kalan söylem ve davranışları içerir."* Buna göre sadakatsizlik bir seçim, aldatma ise sadakatsizlik neticesinde ortaya çıkan kaçınılmaz bir süreçtir.

Sadakatsizliğin tanımları yapılırken de görüldüğü üzere hangi davranışların sadakatsizlik olarak kabul edilebileceğine yönelik tam bir fikir birliği bulunmamaktadır. Hangi davranışların sadakatsizlik olarak kabul edileceği, her bir bireyin ve her bir çiftin kendi dinamiğinde zaman içerisinde ve yaşantılarla belirlenmektedir. Partnerlerden birisi, bir davranışı sadakatsizlik olarak kabul ederken, bir diğeri bunu reddedebilmektedir. Bütün bunlara rağmen sadakatsizlikle ilgili literatürde, genel olarak hangi davranışların sadakatsizlik içerisinde yer alabileceğine dair açıklamalar bulunmaktadır. İlgili alanyazın incelendiğinde sadakatsizliğin genel olarak üç başlık altında toplandığı görülmektedir. Bunlar yalnızca cinsel sadakatsizlik, yalnızca duygusal sadakatsizlik ve hem cinsel hem de duygusal sadakatsizliktir (Hertlein ve Piercy, 2012). Cinsel sadakatsizlik denilince akla, ilişki içerisinde cinsel olarak tek ve özel olarak kalınacağına dair varsayılan anlaşmanın ihlal edilmesi gelmektedir. Diğer bir ifadeyle, eşinden başka bir kişiyle cinsel ilişki yaşamaktır (Guitar vd., 2017). Cinsel sadakatsizlik ile açık veya gizli bir şekilde cinsel açıdan tek eşlilik

normunu ihlal eden, mevcut ilişki dışındaki herhangi bir cinsel davranış türü olarak tanımlanmakta ve ihanet duygularıyla ilişkilendirilmektedir (Roscoe, Cavanaugh ve Kennedy, 1988). Bir diğer sadakatsizlik türü, duygusal sadakatsizliktir. Literatürde duygusal sadakatsizliğin yaygın olarak kullanılan tanımı, partner dışında başka biriyle kurulan duygusal (cinsel olmayan) bağ anlamındadır. Duygusal sadakatsizlik, birincil ilişkideki partner dışında başka birisine karşı 'derin duygusal bağlılık', 'başka birine aşık olma' (Buss vd., 1999), 'derinden bağlı' hissetme (Sabini ve Silver, 2005), romantik aşk, zaman ve ilgi yatırımında bulunulması (Shackelford, LeBlanc ve Drass, 2000), kendi hayatı ile ilgili samimi ayrıntıları paylaşmak, birincil partnerinde sevmediği özellikleri şikayet edercesine paylaşma (Henline, Lamke ve Howard, 2007; Luu vd., 2010) gibi çeşitli davranışları içerisinde bulundurmaktadır. Bir başka tanıma göre, partneri dışında başka birine duygusal olarak bağlanmak ya da aşık olmaktır. Bireyin, ilişkisinin dışındaki başka biriyle çok fazla zaman geçirmesi veya onun hakkında düşünmesi, asıl partneri duygusal açıdan görmezden gelerek, ona duygusal bir mesafe yaratılması da duygusal sadakatsizliğin içerisinde yer almaktadır (Guitar vd., 2017). Duygusal sadakatsizlik, cinsel sadakatsizlikle karşılaştırıldığında biraz daha belirsiz ve anlaşılması zordur. Cinsel sadakatsizliğin çerçevesi daha belirgindir. Duygusal sadakatsizlik, ilişkilerde doyumsuzluk ve duygusal ihmalden doğma eğilimindeyken, cinsel sadakatsizlik cinsel çekim, cinsel açıdan çeşitlilik ihtiyacı ve daha sık seks yaşantısı istemekten kaynaklanmaktadır (Allen ve Rhoades, 2007; Barta ve Kiene, 2005; Feldman ve Cauffman, 1999).

Cinsel ve duygusal sadakatsizliğin yanı sıra son yıllarda teknoloji alanındaki gelişmelerle birlikte yüz yüze gerçekleşen sadakatsizliğin yanı sıra diğer bir tür olarak çevrimiçi sadakatsizlik ortaya çıktı. Çevrimiçi sadakatsizlik, eş dışında başka biriyle, çevrimiçi iletişimle başlayan ve e-posta ve sohbet odalarıyla gerçekleşen elektronik sohbet yoluyla sürdürülen romantik ve/veya cinsel bir ilişkidir (Mao ve Raguram, 2009). Geleneksel yüz yüze gerçekleştirilen sadakatsizlikte olduğu gibi, çevrimiçi sadakatsizlik eylemleri de cinsel ve duygusal katılımı içererek kavramsallaştırılabilir. On iki milyondan fazla insanın

interneti cinsel açıdan doyum sağlayıcı faaliyetlerde bulunmak için kullandığı tahmin edilmektedir (Hackathorn ve Harvey, 2011). Son zamanlarda insanların internet aracılığıyla cinsel davranışlarda bulunmaları veya çevrimiçi seks gerçekleştirmeleri gittikçe yaygınlaşmaktadır (Babaei, Kasaii, Zaharakar ve Asadpor, 2020). İnternette çevrimiçi olan insanların %30'u veya daha fazlasının cinsel içerikli web sitelerini ziyaret ettiği (Adam, 2019) ve internet üzerinden cinsellikle ilgili konuların en çok aranan konular olduğu görülmektedir (Vossler ve Moller, 2020). İnternet, cinsellikle ilgili resim ve videoların izlenmesi ve birileri ile sohbet ederek mastürbasyon yapmaya kadar geniş bir yelpazede değişen cinsel içerikli zevkler için kullanılmaktadır (Collins, 2005). Özellikle cinsel sadakatsizlik olarak tanımlanan internet davranışları arasında çevrimiçi seks, cinsel içerikli fotoğrafların paylaşımı, çevrimiçi buluşma, çevrimiçi flört ve çevrimiçi pornografi kullanımı yer almaktadır (Henline vd., 2007; Hertlein ve Webster, 2008; Whitty, 2004). Görüldüğü üzere web kamerası aracılığıyla birincil partner dışında biriyle mastürbasyon yapmak ve çevrimiçi flört etmek için bir hesap kullanma gibi belirli internet davranışlarını içeren çevrimiçi sadakatsizlik de yüz yüze gerçekleşen sadakatsizlikle aynı ölçüde aldatma göstergesi olarak algılanmaktadır (Thompson ve O'Sullivan, 2016; Whitty ve Quigley, 2008). Buraya kadar bahsedilen cinsel, duygusal ve çevrimiçi sadakatsizlik sınıflandırmasının dışında ilgili literatürde çeşitli sınıflandırmalar da yer almaktadır. Sadakatsizlik a) internet üzerinden bir başkasıyla sohbet etmek veya başka birine sarılmak gibi daha belirsiz davranışlar; b) cinsel ilişki yaşama veya oral seks yapmak gibi açık davranışlar ile c) partnerine yalan söylemek veya bilgi vermemek gibi aldatıcı davranışlar olmak üzere üç gruba ayrılmıştır (Mattingly, Wilson, Clark, Bequette ve Weidler, 2010; Wilson vd., 2011). Sadakatsizlik davranışının tek bir tanımı ve sınıflandırmasının olmadığı görülmektedir.

Sadakatsizlik literatürüne yönelik bulgulardan biri, erkeklerin kadınlara göre evlilik dışı cinsel ilişkiye girme olasılığının daha yüksek olması yönündedir (Atkins vd., 2001; Munsch, 2015). Cinsiyetlere ilişkin bu bulguya yönelik en genel açıklama evrim teorisine dayanmaktadır (Buss, 1994, Buss ve Schmitt, 1993). Bu teoriye göre kadınlar, çocuklarına

yatırım yapmakta ve cinsel açıdan eş seçimini de buna göre gerçekleştirmektedir. Kadınların tersine erkekler ise çocuklarına daha az yatırım yapma eğiliminde olup eş seçerken daha çok cinsel yaşantıya odaklanmakta ve cinsel açıdan çeşitlilik aramaktadırlar (Trivers, 1972). Görüldüğü üzere evrim teorisinin eş seçimi ve sadakatsizlik içeren davranışlara yönelik açıklaması bu yöndedir. Ayrıca bu teoriye göre kadın ve erkeğin sadakatsizlik içeren davranışlara yönelik farklı kaygıları bulunmaktadır (Miller ve Maner, 2009). Erkekler, cinsel açıdan çeşitlilik sağlamaya yönelik arzu ve isteklerinden dolayı kadınlara kıyasla evlilik içerisinde daha fazla evlilik dışı cinsel ilişki yaşama eğiliminde olmaktadır. Kadınlar ise ilişkiye uzun vadeli yatırım yapma amacıyla olduklarından evlilik dışı ilişkiye girme eğilimleri erkeklere göre daha düşüktür (Jonason, Valentine ve Li, 2012). Dolayısıyla erkeklerin cinsel açıdan çeşitlilik arama, kadınların uzun vadeli ilişkiler kurma olasılığının daha yüksek olmasının bir sonucu olarak erkeklerin kadınlara kıyasla evlilik dışı cinsel ilişki yaşama olasılıklarının yüksek olmasının bir açıklaması olabilmektedir (Atkins vd., 2001; Buss, 2002; Buss ve Schmitt, 2011; Kuroki, 2013; Oliver ve Hyde, 1993; Schmitt, 2005).

Diğer yandan evrim teorisinin açıklamasına dayanarak kadın ve erkeğin yaşadıkları sadakatsizlik türleri de değişmektedir. Kadınlar ilişkilerinde cinsellikten daha ziyade duygusallık ön planda bulunurken; erkekler için ise durum tam tersi şekilde işleyerek duygusallıktan daha çok cinsellik öncelikli olmaktadır (Glass ve Wright, 1985). Kadınlar öncelikle çocuklarını büyütmek için partnerin bağlılığını ve partnerinin kendilerine sağladığı kaynaklarını güvence altına almakla ilgilendikleri için, özellikle eşlerinin duygusal sadakatsizliğinde, diğer bir ifadeyle uzun vadeli bir ilişkinin sürdürülebilirliğini tehdit eden sadakatsizlikten korkarlar (Wilson vd., 2011). Erkekler ise kadınların tersine babalığın belirsizliğini artırdığı ve kendi biyolojisinden olmayan çocukları büyütmek ve onlara kaynak sağlama ihtimaliyle karşılaşabileceklerinden dolayı partnerlerinin cinsel açıdan sadakatsizliğine karşı daha fazla hassas olmaktadır (Buss, Larsen, Westen ve Semmelroth, 1992). Bunun bir sonucu olarak da kadınlar ilişkilerini öncelikle duygusal

olarak algıladıkları için duygusal sadakatsizlik durumunda; erkekler ise ilişkilerini cinsel olarak algıladıkları için cinsel sadakatsizlik durumunda suçluluk hissetmektedirler (Fisher, Voracek, Rekkas ve Cox, 2008). Bu açıklamalarla paralel olarak çok sayıda araştırma, kadınların eşlerinin duygusal sadakatsizliğini; erkeklerin ise eşlerinin cinsel sadakatsizliğini daha fazla kıskanmaya meyilli olduğunu göstermektedir (Brase, Caprar ve Voracek, 2004; Buss vd., 1999; Shackelford, Buss ve Bennett, 2002).

Evrin teorisi dışında bağlanma kuramının da sadakatsizliğin sebeplerine yönelik farklı açıklamaları yer almaktadır. Bu kurama göre sadakatsizlik, iki kişi arasındaki güvensiz bağlanma stilinin bir sonucu olarak ortaya çıkabilmektedir (Bogaert ve Sadava, 2002; DeWall vd., 2011; Russell vd., 2013). Kaygılı bağlanan bireyler, yakın ilişki içindeyken partnerlerinden sürekli güven arama ve yakınlık kurma eğiliminde olmaktadır. Bu bireylerin, mevcut ilişkilerinde yakınlık ihtiyaçlarının karşılanmadığı yönündeki hissiyatları daha yüksek olabilmektedir. Dolayısıyla kaygılı bağlanan birey, bir ilişki içerisindeyken yakınlık ihtiyacının karşılanmadığını düşündüğü durumlarda başka ilişkilere yönelebilmekte (Birnbaum, Reis, Mikulincer, Gillath ve Orpaz, 2006) ve ilişkilerine daha az bağlılık gösterme eğiliminde olabilmektedir (Dean, 2020). Kaygılı bağlanan bireylerin tersine kaçınan bağlanan bireyler ise yakınlık içeren davranışlar karşısında kaçınma eylemi sergilemektedirler. Hatta kaçınan bağlanan partnerleri olan bireyler, bu partnerleri daha az ilgili ve destekleyici olarak değerlendirmektedir (Kane vd., 2007). Dolayısıyla kaçınan bağlanan bireyler, ilişkideki yakınlıktan rahatsız oldukları ya da bu durumu tehdit olarak algıladıkları durumlarda başka partnerlere yönelebilmektedirler. Aynı zamanda bu bireyler, ilişkilerine daha az bağlı olma eğiliminde olup yaşamlarında ilişki içerisinde olsunlar ya da olmasınlar cinsel açıdan çeşitliliğe daha fazla önem verebilmektedir (Barbaro, Sela, Atari, Shackelford ve Zeigler-Hill, 2019; Gentzler ve Kerns, 2004; Girard, Connor ve Woolley, 2020). Diğer bir deyişle bağlanma kuramına göre bu bireylerin, yakınlıktan kaçınarak sadakatsizlik yapma olasılıkları daha yüksektir (Russell vd, 2013). Görüldüğü üzere bu

kurama göre her iki tür güvensiz bağlanam stilinin de ilişkilerde gerçekleşen sadakatsizlikle bağlantısı olabilmektedir.

Sadakatsizliğin nedenleri tam olarak bilinmese de, sadakatsizliğin gerçekleşmemesine yönelik bazı koruyucu faktörler bulunmaktadır. Fye ve Mims (2019) tarafından yapılan bir çalışmada evli bireylerin tek eşliliği nasıl sürdürdükleri ve sadakatsizliğin ortaya çıkmasını engelleyen bazı koruyucu faktörlerden bahsedilmiştir. Bunlar; a) uyumu sağlamak, b) tek eşliliği destekleyen değerleri ve inançları teşvik etmek, c) güvenli bir bağ veya duygusal bağ kurmak, d) evlilikte cinselliğe önem vermek, e) davranışsal, bilişsel ve ilişki sınırları oluşturmak, f) sorunlarla çift olarak başa çıkabilmektir. Burada bu koruyucu faktörlerin küçük adımlarla da olsa süreklilik ve tutarlılık göstermesi ve buna yönelik çaba sarf edilmesi önemlidir. Diğer yandan evli bireyler, birlikteliklerine daha fazla yatırım yapmaktadır. Dolayısıyla evliliğin sona ermesi durumunda, o güne kadar ilişkiye yapılan yatırımların yitirilerek daha yüksek seviyede maliyet ödemek zorunda kalmaktadırlar (Treas ve Giesen, 2000). Bu nedenle evli bireylerin, evlilik ilişkisi içerisinde sadık olma olasılıkları daha yüksek olabilmektedir. Diğer yandan ilişkisinde bağlılık hisseden bireylerin, cinsel sadakatsizlikten kaçınma olasılıkları daha yüksek olmaktadır (Rodrigues, Lopes ve Pereira, 2017). Ayrıca kendini daha fazla kontrol edebilen bireyler de ilişkilerine daha fazla bağlılık hisseden bireylerle benzer şekilde arzularını, hislerini, ihtiyaçlarını kontrol edebilmekte ve böylece sadakatsizliğe yönelme olasılığını azalmaktadır. Oysaki özdenetim becerisi düşük olan bireylerin, cinsel sadakatsizliğe yönelme niyeti daha yüksek olabilmektedir (Gailliot ve Baumeister, 2007).

Sadakatsizlik, travmatik yaşantıların başında gelmektedir. Bu yaşantı ortaya çıktıktan sonra sadakatsizliğe uğrayan eşin gösterdiği tepkiler ya da hissettiği duygular herhangi bir büyük kayıp yaşandığında veya travma ile karşı karşıya kalındığında hissedilenlerle benzer olabilmektedir (Gordon, Baucom ve Snyder, 2008; Peluso, 2007). Özellikle sadakatsizliği öğrenen eş, şok, korku, inkar, öfke, incinme, ıstırap, çaresizlik, suçluluk, üzüntü, yetersizlik, reddedilme ve ihanet gibi duyguları yaşarken bir yandan da

bağırma, sessiz kalma, geri çekilme ve uzaklaşma gibi bir dizi davranış sergiler (Abrahamson, Hussain, Khan ve Schofield, 2012). Bunların yanı sıra utanç, depresyon, güçsüzlük, terk edilme gibi duygular arasında bocalarken (Olson vd., 2002) kendisini savunmasız, çaresiz, mağdur ve kafası karışmış hissetmektedir. Bu durum karşısında ne yapacağını ve nasıl hissetmesi gerektiğini bilemez. Bunların yanı sıra, yoğun bir bilişsel karmaşa bir tür yoğun bir ruminasyon yaşar. Konsantrasyonu sağlamakta zorlukla birlikte günlük hayatın işleyişinde de bozulma gerçekleşir (Gordon ve Baucam, 1999). Yapılan bir çok çalışma sadakatsizliğin ortaya çıkması ile birlikte, sadakatsizliğe uğrayan eşin, travma sonrası stres bozukluğu belirtileri sergilediğini kanıtlamaktadır. Yaygın olarak bildirilen belirtiler arasında sosyal çevre içersinde bulunurken zorlanma, başkaları ile bir arada bulunmak istememe, sadakatsizlikle ilgili düşünceler karşısında yoğun duygusal tepkiler gösterme yer almaktadır (Roos vd., 2019; Snyder, Baucom ve Gordon, 2008; Warach ve Josephs, 2019; Wilkinson, Littlebear ve Reed, 2012). Görüldüğü üzere, sadakatsizliğin bireyin gerek ruh sağlığı gerek genel iyi oluşu üzerinde birçok olumsuz etkisi bulunmaktadır.

Sadakatsizlik sonrasında görülen yaygın durumlar içersinde olumsuz bilişsel değerlendirmeler de yer almaktadır. Özellikle sadakatsizliğin neden gerçekleştiği, sadakatsizliğe kimin veya neyin neden olduğu, kimin sorumlu tutulması ya da suçlanması gerektiği gibi bir dizi nedensellik ve sorumluluk yüklemeleri sergilenir (Hall ve Fincham, 2006; Shout ve Weigel, 2018). Bunların hepsi yaşanan hayal kırıklığı, kızgınlık, öfke gibi duyguların sonucu ortaya çıkarken aynı zamanda bu değerlendirmeler bireyin daha fazla stres yaşamasına neden olabilmektedir. Bütün bu yaşanan yoğun duygular ve olumsuz bilişsel değerlendirmeler kişinin depresyon ve kaygı belirtileri sergilemesine ve ruh sağlığının olumsuz yönde etkilenmesine neden olabilmektedir (Shrout ve Weigel, 2020). Dolayısıyla sadakatsizlik sonrasında bireyin genel iyilik hali birçok açıdan olumsuz yönde etkilenmektedir (Roos vd., 2019).

Sadakatsizliğin ortaya çıkmasıyla birlikte, evlilikte değişim süreci kaçınılmazdır. Artık eşler de ilişki de eskisi gibi olmamaktadır. Özellikle sadakatsizlik sonrasındaki değişimi ele

alan bir çalışmaya göre bu süreç üç aşamada gerçekleşmektedir. Sadakatsizliğe uğrayan bireyler yaşadıkları ilk aşamayı, duyguların aşırı bir uçtan diğerine çılgınca salındığı bir "hız treni" aşaması olarak tanımlamaktadırlar. Bu aşamada eşler sadakatsizliğin itiraf edilmesinin şokuyla yoğun ve kontrol edilemeyen öfke, suçluluk, hırpalanma gibi çeşitli duygu kamaşası yaşarlar. Yaşanan çeşitli ve yoğun duyguların etkisi ile de yoğun bir kafa karışıklığı yaşanır ve ne düşüneceklerini bilemezler. Bu aşamanın sonrasındaki aşama moratoryum aşamasıdır. Eşler önceki aşamaya göre duygularının dinginleştiği bir tür daha az aktif olduğu bir aşamadır. Özellikle eşler bireysel olarak incinmeyi, kırılmayı bir kenara bırakırlar ve ilişkiyi sürdürmeye çalışırlar. İlişkinin sürdürülmesi için öncelikle sadakatsizliğe uğrayan eş, daha çok sadakatsizliğin detaylarının üzerinde durur, buna ilişkin bilgi edinmeye ve sadakatsizliğe yönelik anlam oluşturmaya çalışır. Bütün bunları gerçekleştirmeye çalışırken de çiftin özellikle de sadakatsizliğe uğrayan eşin yakın çevresinden destek aldığı aşamadır. Sadakatsiz eşin bu aşamada özür dilemesi, pişman olduğunu hissettirmesi önemlidir. Bu modelin üçüncü aşaması ise güven inşa etme aşamasıdır. Diğer bir ifadeyle sadakatsizliğe uğrayan eşin güveninin yeniden kazanılmaya çalışıldığı uzun ve zorlu bir aşamadır. İlişkide açık olmanın, sorumluluk almanın önemli olduğu, bağlılığın yeniden kazanılmaya çalışıldığı, eşler arasında iletişimin arttığı ve yavaş yavaş affetmenin gerçekleştiği aşamadır. Sadakatsizliğin detaylarından daha ziyade evlilik problemleri konuşulmakta ve iletişim artırılmaya çalışılmaktadır. Özellikle sadakatsiz eş, eşine ve ilişkisine bağlılığını göstermeye çalışır. Yaralı eşin ise affetmeye çalıştığı aşamadır (Olson vd., 2002). Görüldüğü üzere sadakatsizliğin ortaya çıkmasından sonra, ilişkinin onarılması her iki eş için de zorlu bir dizi süreci içermektedir. Her iki eşin de, ilişkiyi yeniden onarmaya çalışması ve birlikte emek vermesi önemlidir.

Abrahamson vd. (2012) tarafından yapılan nitel bir araştırmada sadakatsizlik ortaya çıktıktan sonra ilişkinin sürdürülebilmesinde önemli olan dört tema bulmuştur. Bunlardan ilki motivasyondur. Motivasyon; çocukların olması, çocukları kendi başına büyütme istememek, ilişkinin geçmişi, sahip olunan mülk, ilişkide başarısız olma korkusu gibi

faktörlerden oluşabilmektedir. İkinci faktör nezakettir ve sadakatsizliğe uğrayan eşin, sadakatsiz eşe yönelik şefkatli olabilmesi, nezaket gösterilebilmesi, öfkesini kontrol edebilmesi ve evlilik dışı ilişkiyi sürekli gündemde tutmayı bırakma gibi davranışları barındırmaktadır. Üçüncüsü ise çiftin ilişkilerinde neyin yanlış gittiği, sorun olarak gördükleri şeyler hakkında birbirleri ile konuşarak anlam oluşturmaya çalışmalarıdır. Anlam oluşturma aşamasında çiftler, ilişkilerinde neyin yanlış gittiği hakkında birbirleriyle konuşmaları ve birbirleriyle paylaşımda bulunmaktadır. Dördüncü tema ise çiftin aile, arkadaş yakın çevreden destek görmesi olarak bulunmuştur. Özellikle bu süreçte çiftin aile, arkadaş çevresi gibi sosyal destek ağı tarafından ilişkiyi sürdürmeleri yönünde yanlarında olmaları onların motivasyonlarını artıran önemli bir güç kaynağıdır.

Görüldüğü üzere sadakatsizlik sonrasında ilişkinin yeniden onarılması, güvenin inşası çok da kolay olmamaktadır. Sadakatsizlik sonrası affetme süreci zamana yayılan, kademeli ve yavaş yavaş gerçekleşen bir süreçtir (Allen ve Atkins, 2012; Diblasio, 2000). Bu birikimli ve zamana yayılan bir süreç olduğu için eşe karşı hissedilen olumsuz duygular otomatik bir şekilde olumlu duygulara dönüşmemekte, yaralanma ve incinme hemen ortadan kalkmamakla birlikte güven ve yakınlığın yeniden inşa edilmesi de zamanla olmaktadır. Dolayısıyla affetme zaman almakta ve her iki eşin de sabırlı olması ve karşılıklı emek vermesi gerekmektedir (Abrahamson vd., 2012). Benzer şekilde Gordon, Baucom ve Snyder (2004) tarafından sadakatsizlikle baş edebilmek için keşfetmek, anlam bulmak ve ilişkiye devam etmek basamaklarından oluşan üç aşamalı affetme modeli önerilmektedir. Affetme süreci ile çiftler, ilişkilerini yeniden onarabilmek için uzlaşma şansı elde etmiş olmaktadır (Hall ve Fincham, 2006). Ancak bu süreç, çiftlerin bu yaşananları tamamen unutmaları anlamına gelmemektedir. Tam tersi affetme süreci ile birlikte güvenin yeniden inşa edilmesi için ilişkilerine ve birbirlerine bir şans daha vermelerini sağlamak ve yeni bir anlam oluşturma fırsatı elde etmiş olmaktadır (Abrahamson vd., 2012). Kısacası travmatik bir yaşantı olarak tanımlanan sadakatsizlik hem eşler hem de ilişki üzerinde yıkıcı etkiye sahiptir. Dolayısıyla bu kadar yıkıcı etkisi olan bir yaşantının deneyimlendiği

ilişkinin onarılması da zaman almaktadır. Bunun için her iki eşin sabırlı olması ve birlikte emek vermesi sadakatsizlik sonrasında ilişkinin onarılmasında önemli bir husustur.

Eş Desteği

Bütün ilişkilerde olduğu gibi evlilik ilişkisinde de sosyal desteğin önemli bir yeri vardır. Sosyal destek, bireyin yakın çevresinden algıladığı ve gördüğü genel ve özel destekleyici davranışlardır (DeMaray ve Malecki, 2002). Evlilik ilişkisi içerisinde en önemli sosyal destek kaynağı, eş olarak görülmektedir (Do, Kim ve Lee, 2019). Hatta bireyler, ihtiyaç duyduklarında destek alabilmek için ilk önce eşlerine yönelmektedirler (Dehle, Larsen ve Landers, 2001). Diğer bir ifadeyle eş desteği, ihtiyaç halinde başkalarına yardım, bakım ve destek sağlama anlamına gelen sosyal desteğin evlilik ilişkisi içindeki destek türü/aracı anlamına gelmektedir (Kim, 2015).

Özellikle evliliklerde kriz anlarında destek alabilmek için aranan ilk kişinin eş olduğu görülmektedir (Burke ve Weir, 1977). Hatta diğer kaynaklardan sağlanan desteğin, eşten görülen desteği telafi edemediği düşünülmektedir (Brock ve Lawrence, 2008; Coyne ve DeLongis, 1986; Cutrona, Shaffer, Wesner ve Gardner, 2007). Özellikle evlilik yaşantısı içerisinde bir geçiş döneminde ya da kriz durumlarında eşten alınan desteğin ilişkiye zarar verebilecek duygusal olarak geri çekilme ve eşten uzak durmayı önlediği, çatışmaların şiddetlenerek yıkıcı hale gelmesini engellediği ve eşler arasında duygusal yakınlık sağladığı bilinmektedir (Salmela-Aro vd., 2010).

Sosyal desteğin bireye olan faydası farklı alanlarda olabilmektedir. Cohen ve Wills (1985) sosyal desteği dört farklı boyut altında toplamıştır:

- Maddi destek (Instrumental support): Bireye maddi, parasal yardımın ya da ihtiyaç duyduğu hizmetin sağlanmasıdır. Somut yardım olarak da tanımlanabilir.
- Bilgisel destek (Informational support): Sorunları anlama, tanımlama ve çözme amacıyla bireye gerekli bilgisel yardımda bulunmadır.

- Duygusal destek (Emotional support) ve takdir desteği (Esteem support): Bireyin olduğu gibi kabul edilmesi, saygı duyulması, ilgi, sevgi ve güven duygularının bireye iletilmesidir.
- Beraberlik desteği (Social companionship): Boş zamanları birlikte geçirme ve beraber faaliyetlerde bulunma noktasındaki destektir.

Evlilik ilişkisinde eş desteği, eşlerin birbirlerine sağladıkları destekleyici davranışlar (sağlanan destek) ya da bireyin, eşinin yeterince destek sağlayabileceğine dair algısı (algılanan destek) olarak tanımlanabilir (Dehle vd., 2001). Algılanan destek, bireylerin alabileceklerine inandıkları desteği; sağlanan destek ise direk gözlenen destekleyici davranışları içermektedir (Shlaes, 2000). Buradan da anlaşılacağı üzere sağlıklı bir evlilik ilişkisinde eş desteği, eşin gösterdiği desteğin yanı sıra karşı tarafın algıladığı desteğe de bağlı olmaktadır. Diğer bir ifadeyle, eş desteğinin evlilik ilişkisi üzerindeki etkisi eşin destekleyici davranışlarının yanı sıra destek gören eşin verilen desteğe ilişkin algısına da bağlı olarak değişmektedir (Lawrence vd., 2008). Bu bir anlamda bireyin ihtiyaç duyduğunda eşinden destek görebileceğine güven duymasıdır (Cutrona, 1996). İlgili literatürde bu durum, eş desteğinin yeterliliğine dair algı olarak ifade edilmektedir. Eşin sağladığı destek miktarından ziyade algılanan destek bir diğer ifadeyle sağlanan desteğin yeterliliğine dair algısının ilişki üzerinde etkisi daha önemlidir (Lawrence vd., 2008). Kısacası bireyin eşinden göreceği desteğe yönelik algısının yüksek olması, ilişkinin kalitesinin ve bireyin ihtiyaç duyduğu anda ulaşabileceği bağlantıların nitelikli olması anlamına gelmektedir (Cohen ve Wills, 1985).

Eşlerin birbirlerinden gördükleri desteğin doyum verici olması önemlidir. Desteğin doyum verici olması eşlerin duygusal yakınlıklarını, birbirlerinin destek ihtiyaçlarını anlama ve tahmin etme yeteneklerini ve fiziksel yakınlıkları gibi durumsal faktörleri kapsamaktadır (Thoits, 2011; Verhofstadt, Buysse, Ickes, Davis ve Devoldre, 2008). Eş desteğini doyum verici olarak algılayan evli çiftlerin, yaşanan evlilik çatışmalarında daha az olumsuz duygulanım yaşadıkları bulunmuştur (Heffner, Kiecolt-Glaser, Loving, Glaser ve Malarkey,

2004). Ancak destekleyici davranışların her zaman doyum verici olmadığı da bilinen bir gerçektir. Tabii ki buna yol açan destek verme ve alma ilişkisine dair bazı dinamikler bulunmaktadır. Örneğin, bireyin eşinden aldığı destek ile arzu ettiği ya da beklediği destek arasında tutarsızlık oluşabilmektedir. Dolayısıyla birey, eşinden destek görse de hem evliliğinde hem de eşinden sağladığı destek konusunda doyumsuzluk yaşayabilmektedir (Faw, Harvey ve Feng, 2018). Bunların yanı sıra eşten gelen desteğin ilişkiyi olumlu yönde etkileyebilmesinde önemli olan bir diğer nokta da destekleyici davranışların yalnızca stresli bir olay anı ya da kriz durumu ile sınırlı olmamasıdır. Diğer bir ifadeyle eşten gelen destekleyici davranışların ilişki boyunca devam etmesi ve süreklilik göstermesi beklenmektedir. Böylece sağlanan destek işlevsel olmakta ve ancak bu şekilde davranışları, duyguları ve tutumları etkilemektedir (Cutrona vd., 2005).

Bütün destekleyici davranışlar, eş tarafından aynı derecede istenmeyebilmekte veya destek verilen birey tarafından yararlı olarak algılanmayabilmektedir (Gardner ve Cutrona, 2004). Hatta eşlerden biri çok fazla destek sağladığını düşünebilirken, diğeri çok az destek aldığını algılayabilir (Dehle vd., 2001; Frazier, Tix ve Barnett, 2003; Gardner ve Cutrona, 2004). Dolayısıyla birey her ne kadar eşine destek sağladığını düşünse de karşı taraf için bu yararlı olmayabilir. Bütün bunlardan da anlaşılacağı üzere destek sağlanan birey, desteği yararlı olarak algıladığı zaman eşler arasında sevginin artması, çatışmaların azalması gibi olumlu sonuçlara yol açabilecektir (Jensen, Rauer ve Volling, 2013).

Eşler arasındaki destek alışverişi sonucunda yalnızca destek alan birey, bu faydadan yararlanmamaktadır. Evlilikte destekleyici etkileşimler karşılıklı olup, eşlerden biri bir gün destek veren diğer gün destek alan rolünü üstlenmektedir (Jensen vd., 2013). Hatta sosyal destekle ilgili yapılan bazı çalışmalar sosyal destek almanın yanı sıra sosyal destek sağlama üzerinde de durmuştur. Bu çalışmalara göre, sosyal destek sağlamanın sosyal destek almaktan daha faydalı olduğu sonuçları elde edilmiştir (Gleason, Lida, Bolger ve Shrout, 2003; Knoll, Kienle, Bauer, Pfüller ve Luszczynska, 2007). Bir başkasına yardım etmenin, yardımcı olan için olumlu etkilere sahip olduğunu açıklayan çalışmalar da

bulunmaktadır (Brown vd., 2003; Kleiboer, Kuijer, Hox, Schreurs ve Bensing, 2006). Bu sonuçlarla tutarlı şekilde, destek almanın yanı sıra destek sağlamanın hem bireysel hem de ilişkisel olumlu katkı sağladığı görülmektedir (örneğin, evlilik doyumu ve fiziksel sağlığın artması) (Frazie vd., 2003). Aynı zamanda destek sağlamak, bireye kendisinin de değerli olduğu ve başkaları tarafından ihtiyaç duyulduğu hissini yaşamasına izin verir (Knoll vd., 2007). Böylece destek sağlayan bireyin de en az destek gören birey kadar benlik saygısı ve iyi oluşunun arttığı görülmektedir (Va'ana'nın vd., 2005).

Diğer yandan destek alışverişinde önemli olan bir diğer husus da destek sağlayan tarafın, destek sağlarken eşinin ihtiyaçlarına karşı duyarlı olabilmesidir; çünkü bireyin ihtiyaçları değişebilmekte ve böylece destek sağlayan tarafın da bunu göz önünde bulundurması önemli olmaktadır. Dolayısıyla destek sağlayan bireyin, devamlı belirli bir destek türü sağlamaya çalışmak yerine, eşinin mevcut ihtiyaçlarına duyarlı bir şekilde yanıt vermeye odaklanması desteğin işlevsel olmasını sağlayacaktır (Jensen vd., 2013). Diğer yandan günlük yaşamda farklı farklı durumların yaşanması bütün destek türlerine ihtiyacın olmasına neden olabilmektedir. Ancak burada önemli olan ihtiyaç halinde destek sağlayabilmek değil, destek sağlama konusunda ilgili olabilmektir. Hatta destek sağlama konusunda erkek ve kadın arasında farklılığın olduğu da görülmektedir. Erkek ve kadın arasında hem destek görmek istedikleri ihtiyaçları hem de partnerin mevcut ihtiyaçlarına duyarlı bir şekilde cevap verme becerileri açısından farklılık bulunmaktadır (Reevy ve Maslach, 2001). Kadınların hem kendiliğinden hem de istendiğinde destek sunma olasılıkları, erkeklerden daha fazla olmakla birlikte başkalarının duygularına ve duygularının yönetimine daha fazla değer verdikleri görülmektedir (Samter, 2002).

Bütün bunlarla bağlantılı olarak kadın ve erkeklerin yakın ilişki içerisinde destek alma ve verme konusunda farklı motivasyonları bulunmaktadır. Kadınların ilişkilerde daha fazla ilgilenme ve anlayış arayışına girmesi ve erkeklerin kontrolü ele alma eğiliminde olması daha olasıdır (Mickelson, Helgeson ve Weiner, 1995). Ayrıca kadınların, eşlerine göre daha fazla destek talebinde buldukları tespit edilmiştir (Xu ve Burleson 2001). Sosyal destek

konusundaki çalışmalar da kadınların erkeklere göre eşlerinden daha az destek aldıklarını bildirdiklerini göstermektedir (Cutrona, 1996; Xu ve Burleson, 2001). Buna göre kadınlar eşlerinden, erkeklere göre daha az destek almaktadırlar ve onlara göre aldıkları destek, erkek partnerlerine sağladıkları destekten daha az yardımcı olmaktadır. Diğer yandan erkeklerin araçsal destek sunma, kadınların ise duygusal destek sunma olasılığı daha yüksek olması da sunulan destek konusunda doyum verici olmamasına neden olabileceğini düşündürmektedir (Lawrence vd., 2008). Bu bakış açısına göre, erkekler ve kadınlar da farklı destek sağlama tarzlarına sahip oldukları görülmektedir.

Bu bilgilerle bağlantılı şekilde erkekler, destekleyici davranış biçimi olarak daha çok tavsiye vermeyi (yönlendirici destek) kullandıklarını belirtmişlerdir (Beach ve Gupta, 2006). Bunun bir açıklaması olarak erkekler, karakteristik olarak bir olay karşısında duygulardan çok eyleme odaklanarak tepki verirken, kadınlar ters örüntü sergileme eğiliminde olmaktadır (Nolen-Hoeksema, 1987). Kadınlar, erkeklerden daha geniş sosyal ağlara sahip olma ve yaşam boyunca daha fazla destek verme ve alma eğilimindedir (Antonucci ve Akiyama, 1987; Glynn, Christenfeld ve Gerin, 1999). Bununla paralel olarak erkeklerin, duygusal destek ihtiyaçlarını eşleri aracılığıyla karşıladıkları görülmektedir (Gurung, Taylor ve Seeman, 2003). Sonuç olarak destek alış verişinde kadın ve erkekler arasında farklılıkların olması ile birlikte bu alışverişte destek vermek yerine, yalnızca destek alımına odaklanmak da hatalı sonuçlar doğurabilir. Bolger, Zuckerman ve Kessler, (2000) eş desteği ile ilgili olarak görünmez destek kavramını ortaya atmışlardır. Buna göre görünmez destek iki şekilde ortaya çıkmaktadır.

1. Destek alıcısının farkındalığının dışında oluşan özel destekleyici ifade ve davranışlar
2. Destek alıcısının farkında olduğu ancak kaydetmediği destekleyici davranış ve ifadeler

Görünmez destek, destek verenin destek sağladığını söylemesine rağmen, alıcının destek görmediğini ifade etmesi ya da o davranışı destekleyici olarak kodlamadığı anlamına gelmektedir (Bolger vd., 2000). Vangelisti (2009), görünmez desteğin günlük hayatta veya olumlu durumlarda, olumsuz veya stresli durumlarda olduğu kadar yararlı olmayabileceğini öne sürmüştür. Daha açıklayıcı bir ifadeyle, olumlu ve gündelik hayatta ilgi gösterme, onaylama, sevgisini dile getirme, cesaretlendirme gibi destek sunma, olumsuz durumlarda sunulan destek kadar işlevsel olmamakta ya da bu davranışlar destek olarak algılanmayabilmektedir. Özetle, evlilikte eşlerin birbirlerinin neye ve ne zaman ihtiyacı olduğunu bilmesi, bunun önemli olduğunun farkında olması ve ihtiyacı olduğunda eşine destek olabilmesi evliliğin ilerlemesinde çok önemlidir. Hem kişisel güçlüklerle baş ederken hem de günlük yaşantının akışında öncelikli destek kaynağı olarak eşlerin birbirlerinin yanında olması evlilik ilişkisinin işlevselliğinde çok merkezi bir role sahiptir.

Evlilik İlişkisi Niteliği

Türk Dil Kurumu Sözlüğüne (TDK), nitelik kavramı "bir şeyin iyi veya kötü olma özelliği, kalite", "bir şeyin nasıl olduğunu belirten, onu başka şeylerden ayıran özellik, vasıf" olarak tanımlanmaktadır. Kavramsal olarak, evlilik ilişkisini tanımlamak için de kullanılan birçok terim bulunmaktadır. Bunlardan bazıları evlilik mutluluğu, evlilik doyumu, evlilik istikrarı, evlilik başarısı, evlilik uyumu, evlilik kalitesi gibi diğer bazı terminolojilerdir (Kamp-Dush, Taylor ve Kroeger, 2008; Baxter, 2010; Fincham ve Rogge, 2010; Knapp ve Lott, 2010; Graham, Diebels ve Barnow, 2011; Li ve Fung, 2011). Bu terimlerin bazıları incelendiğinde anlam farklılıkları olduğu görülmektedir. Evlilik doyumu, bir kişinin evliliğinin kalitesine ilişkin genel bir öznel değerlendirmesini ifade eder (Li ve Fung, 2011; Graham vd., 2011). Evlilik mutluluğu ise evli bir çiftin evliliklerinde hissettikleri mutluluk düzeyi olarak tanımlanmaktadır (Corra, Carter, Carter ve Knox, 2009). Evlilik uyumu ise evlilik ilişkilerinin özelliklerini ifade ederken, eşlerin önemli konularda anlaşabilmesi, birbirleriyle etkili iletişim kurabilmesi, birlikte faaliyetlerde bulunabilmeleri, yüksek düzeyde çatışma yaşamamaları ve çatışmaları nasıl ele aldıkları ve bunların sonucunda evlilikten tatmin ne derecede tatmin

hissettikleri anlamına gelmektedir (Boden, Fischer ve Niehuis, 2010). Evlilik ilişkisinin niteliği, eşlerin ilişkilerine yönelik öznel değerlendirmesine göre belirlenmektedir (Fincham ve Bradbury, 1987). Diğer bir ifadeyle, evlilik amacı ile evliliğin ilişkisine yönelik bireyin öznel değerlendirmesi olarak tanımlanmıştır (Fowers ve Owenz, 2010).

Evlilik davranışları, genel anlamda eşlerin arasında gerçekleşen ve ilişkilerini şekillendiren etkileşimlerdir. Evlilik davranışları denilince akla öncelikle, sıcaklık, destek, iletişim, yakınlık, düşmanlık, eleştiri ve geri çekilmeyi içerebilen olumlu veya olumsuz davranış kalıpları gelmektedir (Postler, Helms ve Anastopoulos, 2022). Yakınlık, duygusal destek, sıcaklık gibi olumlu evlilik davranışları, bireyin evlilik ilişkisi içerisinde düşük seviyede kaygı yaşamamasını sağlarken; buna karşılık eleştiri, aşağılama gibi olumsuz evlilik davranışlarının ise yüksek düzeyde kaygıya neden olduğu görülmektedir (Postler vd., 2022). Eşler arasındaki destekleyici ya da duyarsız davranışlar diğer bir ifadeyle birbirlerini görmezden geldikleri ve ilişkiye yatırım yapmadıkları davranış kalıplarının yaygın olması ile gerginlik seviyesinin yüksek düzeyde olması gibi durumlar eşlerin ilişkilerini olumlu ya da olumsuz olarak algılamasında önemli olmaktadır. Bütün bu ilişki içerisindeki olumlu ve olumsuz bütün sosyal alışverişler, eşlerin ilişki içerisinde yalnız hissedip hissetmemesinin önemli bir belirleyicisidir (Ayalon, Shiovitz-Ezra ve Palgi, 2013; Liu ve Rook, 2013). İlişkinin olumlu ya da olumsuz değerlendirme düzeyi ilişkinin niteliği üzerinde belirleyici olmakla birlikte; ilişkinin niteliği yalnızca olumlu ve olumsuz değerlendirmelerle belirlenmemekte; aynı zamanda bu olumlu ve olumsuz değerlendirmelerin ortak etkisiyle de şekillenmektedir. İlişkinin niteliği, ilişkisel becerilerle de yakından ilgilidir.

Evlilik ilişkisinin niteliğini belirleyen birçok faktör bulunmaktadır. Johnson, White, Edwards ve Booth (1986) ise evlilik kalitesini, evlilik mutluluğu ve evlilik etkileşiminden oluşan olumlu boyut ile anlaşmazlık, evlilik sorunları ve evlilik istikrarsızlığından oluşan olumsuz boyut olmak üzere iki boyutlu bir şekilde ele almışlardır. Evlilik mutluluğu, bir kişinin evliliğinden duyduğu memnuniyet veya mutluluk düzeyini ifade ederken, evlilik etkileşimi eşler arasındaki etkileşimin kalitesini ifade etmektedir. Diğer yandan anlaşmazlık, eşler

arasındaki bireysel hedefler ve evlilik hedefleri veya evlilik içindeki ve dışındaki diğer sorunlar hakkında fikir birliği eksikliğini; evlilik sorunları ise eşlerin evlilikte sorunlara neden olabilecek özellik veya davranışlarının derecesini göstermektedir. Zhang, Xu ve Tsang (2012) da evlilik niteliğini olumlu ve olumsuz boyutlara göre belirlenmektedir. Buna göre olumlu boyut, mutluluk, tatmin, yakınlık, fikir birliği, anlaşma, bağımsızlık, uyum ve cinsellik gibi nitelikleri içerirken; olumsuz boyut ise çatışma, problem veya anlaşmazlıklar ile ilgilidir. Houssebrauck ve Fehr'e (2002) göre yakınlık, anlaşma, bağımsızlık ve cinsellik bir ilişkinin belirleyici boyutlarıdır; ancak bu boyutlar içerisinde ilişkinin ana belirleyicisinin yakınlık düzeyi olduğu belirtilmektedir. Buna göre yakınlık, eşlerin birlikte zaman geçirmesi, birbirini dinlemesi, birbirlerine karşı açık, dürüst olması ve güven duyabilmesini içermektedir. Anlaşma, evli çiftlerin benzerlik, uygunluk ve ortak hedef düzeylerinin yüksek olması; bağımsızlık eşlerin özerklik, bireysellik ve özgürlük gibi alanlarını gözetmesi anlamına gelmektedir. Son boyut olan cinsellik ise eşler arasındaki fiziksel temas ve cinsel tatminine yönelik bir değerlendirmedir. Bu değerlendirmenin yanı sıra başka bir değerlendirmeye göre ise yakınlık, destek, cinsel ilişki, güç ve çatışma yönetimi ilişkinin niteliğini belirleyen boyutlar olarak ele alınmaktadır. Eşlerin birbirine güven duyması, sıcaklık, şefkat ve karşılıklı bağımlılık duygusu gibi eylemler yakınlık duygusunu oluşturmaktadır. Cinsel yaşamın tatmin verici olması cinsel ilişkinin kalitesini belirlerken, çift kötü bir gün geçirdiğinde, bir sorunla karşılaştığında veya morali bozuk olduğunda karşılıklı destekte bulunmaları birbirlerinin destek ihtiyacını karşılaması anlamına gelmektedir. Çiftlerin ilişkilerde gücü paylaşma yeteneği, ilişkilerde çatışma ve çatışma yönetimini içeren beceriler ise diğer boyutlar olup bir ilişkinin niteliğini belirlemekte önemli olarak görülmektedir (Lawrence vd., 2011). Diğer yandan kişinin evliliğinden duyduğu memnuniyet ve mutluluk derecesi, evli çiftlerin çeşitli konular hakkında tartışmaya yaşama sıklığını içeren iletişim şekilleri, eşlerin birlikte zaman geçirmeleri, kişinin evliliğinde bir sorun olup olmadığına ve eşle ne kadar anlaşamadığına ilişkin algısı bireyin ilişkisinin niteliğine yönelik değerlendirmesini belirleyicileri arasında yer almaktadır (Allendorf ve Ghimire, 2012). Bunlara ek olarak eşlerin birlikte zaman geçirme ve faaliyetlerde bulunabilmelerini içeren

arkadaş olabilme beceriler, eşlerin ilişki içerisindeki sakinlik veya çatışma düzeyleri, çocuklarının başarısı ya da davranışlarından duyduğu memnuniyet düzeyi gibi boyutlar da eşlerin ilişkilerini değerlendirirken önemli gördükleri dinamiklerdir (Wahyuningsih, 2012). Çiftlerin birbirlerini desteklemeleri, anlayışlı olma, başkasının bakış açısını anlayabilme gibi sosyal ilişkilere dair davranış becerilerine sahip olma eşler arasındaki yakınlığı ve iletişimi artırırken (Delatorre, Wagner ve Bedin, 2022), ilişkinin niteliği üzerinde de olumlu bir etkisi olmaktadır. Kısacası, evlilik ilişkisinin niteliğine yönelik kapsamı değerlendirilirken memnuniyet ve mutluluk gibi içsel değerlendirmeler ile yakınlık, fikir birliği, anlaşma, cinsellik, uyum, çatışma ve anlaşmazlıklar gibi kişilerarası ilişki dinamikleri dikkat çekmektedir.

Evlilik ilişkisinin niteliğine dair tipoloji yaklaşımı bulunmaktadır. Bu tipoloji yaklaşımına göre, evlilik ilişkisinin niteliği, hem destek hem de gerginlik boyutlarına dayandırılarak belirlenmektedir ve bu da kendi içinde dört gruba ayrılmaktadır. Evlilik ilişkisine dair yelpazenin bir ucunda destekleyici evlilikler (yüksek düzeyde olumlu değerlendirme ve düşük düzeyde olumsuz değerlendirme) diğer ucunda ise itici evlilikler (yüksek düzeyde olumsuz değerlendirme ve düşük düzeyde olumlu değerlendirme) yer almaktadır (Hsieh ve Hawkley, 2018). Bununla birlikte, bu iki karşıt ucun ortasında bulunan kararsız evlilikler ve kayıtsız evlilikler olmak üzere iki kategori daha bulunmaktadır. Kararsız evlilikler, hem yüksek düzeyde olumlu hem de yüksek düzeyde olumsuz değerlendirmeleri içermekte; kayıtsız evlilikler ise hem düşük düzeyde olumlu hem de düşük düzeyde olumsuz değerlendirmelere sahip olmakta ve ilişki buna göre değerlendirilmektedir (Uchino vd., 2012). İlişkiye dair hem olumlu hem de olumsuz değerlendirmelerin düşük seviyede olduğu ve kayıtsız olarak adlandırılan evlilikler, genellikle eşlerin birbirini görmezden geldiği ve ihmal ettiği ilişki davranışlarını içermektedir. Bu tür ilişkilerde eşler yüzleşmekten kaçınmakta ve karşı karşıya gelmemeye çalışmakla birlikte, eşler arası destekleyici davranışlar da en az düzeydedir (Hsieh ve Hawkley, 2018). Dolayısıyla eşlerin ilişkiye katılımlarının az olmasının yanı sıra eşler arasındaki iletişim ve etkileşim de minimum

seviyededir (Campo vd., 2009). Bütün bunların bir sonucu olarak bu tür evliliklerde eşler, yakınlığın az olduğu mesafeli bir ilişkiye sahiplerdir (Fincham ve Linfield, 1997; Kim ve Waite, 2014). Diğer yandan kararsız evlilikler (hem olumlu hem de olumsuz değerlendirmelerin yüksek derecede olduğu), diğer üç kategoriye göre daha karmaşık bir ilişki doğası sunar. Kararsız ilişkiler içindeki bireyler, eşlerine karşı hisleri konusunda bölünmüş hissederler. Tipik olarak ilişkilerini ve eşlerini suistimal veya gaddarlık gibi uç bir şekilde tanımlamasalar da, bu çift ilişkisindeki gerginlik kaynakları, partnerlerin birbirlerinin sınırlarını bozmalarını veya diğerinin davranışlarını eleştirmelerini içerebilir. Diğer üç ilişki kategorisiyle karşılaştırıldığında, bir eşle hem olumlu hem de olumsuz ilişki alışverişlerinin en yaygın ve yoğun olanıdır (Chen ve Feeley, 2014) ve bu nedenle sağlıklı sıkı bağlar kurabilir. Kararsızlık duyguları evlilik ilişkilerinde nispeten yaygın olma eğilimindedir ve tipik olarak geçmişteki ilişki zorluklarını veya olumsuz destek alışverişlerini yansıtır (Birditt, Miller, Fingerman ve Lefkowitz, 2009). Kayıtsız evliliklerdeki eşlerin, destekleyici evliliklerdeki bireylere göre daha düşük evlilik doyumu ve ilişki içerisinde kendilerini daha yalnız hissetme eğiliminde olduğu bildirilmektedir. Ancak bunun yanı sıra, kayıtsız evliliklerde, itici evliliklere göre daha yüksek doyumlu olduğu da bilinmektedir (Hsieh ve Hawkey, 2018). İtici evliliklerde eşler, kararsız ve kayıtsız evliliklere göre kendilerini daha yalnız hissetmektedirler. Evlilik ilişkilerinde, eşini daha az destekleyici olarak algılaması ve stresli bir ilişki dinamiğinin olması, eşine karşı daha düşmanca ve ona karşı uzak hissettiren duygular beslemesi çok olasıdır. Bu durumlarda eşlerin birbirlerinden daha da uzaklaşmaları, yakınlığın azalması, ilişki içerisinde kişinin kendisini yalnız hissetmesinin artması ve birbirlerine karşı şefkatin azalması olası sonuçlar arasında yer almaktadır (Hawkey vd., 2008). Bunların yanı sıra, itici olarak nitelendirilen bir evlilikte, karşılıklı olumsuz davranışların yüksek oranda olup, olumlu davranışların olmamasıyla birlikte evliliğin kalitesi daha da kötüleşir. Bu şekilde yüksek düzeyde olumsuz, düşük düzeyde olumlu davranışlardan oluşan bir ilişki dinamiğinin her iki eşe de evliliklerinde yalnızlık ve izolasyon duygularını derinden hissetmelerine neden olması beklenmektedir (Hsieh ve Hawkey, 2018). Bunların yanı sıra kayıtsız evliliklerde, destekleyici evliliklere (yüksek

düzyeyde olumlu davranışlar, düşük düzeyde olumsuz davranışlar) göre daha düşük düzeyde; itici evliliklere (düşük düzeyde olumlu davranışlar, yüksek düzeyde olumsuz davranışlar) göre daha yüksek evlilik doyumu bildirilmektedir (Fincham ve Linfield, 1997; Kim ve Waite, 2014).

Sosyal öğrenme modeli, evlilik ilişkisinde eşler arasında davranışsal etkileşimlerin gerekli olduğu öne sürülmektedir (Laurenceau, Barrett ve Pietromonaco, 1998). Benzer şekilde Karney ve Bradbury (1995) evliliğin savunmasızlık-stres-uyum modeline göre eşler arasındaki ilişki içerisindeki etkileşimlerin, evliliğin gidişatı ve sonucunu etkileyen önemli bir faktör olduğunu ileri sürmektedir. Buna göre evlilik etkileşimi, karı koca arasındaki sözlü ve sözsüz duygu ve düşünce alışveriş süreciyle oluşan duygusal ilişkiyi ifade etmektedir (Papp Kouros ve Cummings, 2010; Yedirir ve Hamarta, 2015). Olumlu evlilik etkileşimleri (özellikle duygusal desteği içeren eş desteği) daha yüksek evlilik doyumu ile ilişkilendirilmektedir (Gadassi vd., 2016; Yazdani, Kazemi, Fooladi ve Samani 2016). Olumsuz etkileşimler ise (sözel veya fiziksel saldırganlık, duygusal kontrolsüzlük, baskınlık, emir verme ve geri çekilme) daha zayıf evlilik ilişkisi ile ilişkilendirilmektedir (Panuzio ve DiLillo, 2010; Donato, Parise, Pagani, Bertoni ve Lafrate, 2014). Diğer yandan yüksek düzeyde evlilik kalitesine sahip çiftlerin, düşük düzeyde evlilik kalitesine sahip olanlara kıyasla, daha yapıcı etkileşim davranışları sergilediğini ve etkileşimler sırasında olumsuzdan çok olumlu duygulardan bahsedildiği görülmektedir (Papp vd., 2010; Cao, Fang, Fine, Ju, Lan ve Liu, 2015; Yedirir ve Hamarta, 2015).

Araştırma literatüründe evlilik ilişkisinin nasıl zayıfladığını açıklayan birçok bakış açısı bulunmaktadır. Çoğu evlilikte eşlerin evliliğin ilk yıllarında uyumlu olduğu, ancak aralarındaki bu uyumun zamanla bozulduğu fikrine dayanarak çeşitli evlilik ilişkisi zayıflama perspektifleri bulunmaktadır (Huston ve Vangelisti, 1991). Bu bakış açılarından birisi kalıcı dinamikler modelidir. Bu model evlilik ilişkisinde yaşanan sorunların flört ilişkisi sırasında ortaya çıktığını ve evlilikte de devam ettiğini gösteren çalışmalara dayanmaktadır (Huston ve Chorost, 1994; Markman, Renick, Floyd, Stanley ve Clements, 1993). Bu modele göre

eşlerin ilişkilerinin kalitesi genetik yatkınlıklar, kişilik özellikleri, bağlanma stilleri ve ilişki becerileri gibi kalıcı özelliklere göre belirlenmektedir. Bu faktörler, evliliğin ilk yıllarında hatta evlilik öncesi ilişki döneminde istikrarlı ilişki kalıpları haline gelmektedir. Bir ilişkinin dinamiği ilişkinin erken dönemlerinde belirginleştiğinden, eşler arası ilişki sorunları da evlilik öncesi ilişki evresinde ortaya çıkmakta ve zamanla devam etmektedir (Huston, Caughlin, Houts, Smith ve George, 2001). Bu modele göre, eşlerin kişilik özellikleri ve aralarındaki uyum düzeyi evlilik öncesi ilişkinin gidişatını belirlemektedir (Huston ve Houts, 1998). Evlilik öncesi ilişkilerinde partnerler, ilişkilerinin dinamiğinin farkında olmakta ve evlilik kararı almalarında birbirleri ile ne kadar iyi anlaşabildikleri etkili olmaktadır (Huston ve Chorost, 1994). Birbirlerini seven ve flört sırasında birbirlerini karşılıklı olarak onaylayan partnerlerin, doyum verici bir evlilik bağına sahip olmaları daha olasıdır (Huston ve Houts, 1998). Kısacası bu modele göre eşlerin, evlilik öncesi ilişki döneminden itibaren yaşadıkları sevgi ve şefkat eksikliği, yüksek düzeyde kararsızlık, çok fazla sorun yaşamaları ya da birbirlerinden zıt görüşlere sahip olmaları gibi eksiklik ve farklılıkların evliliklerinde de devam etmektedir. Evlilik öncesindeki ilişkideki bu özellikler de, evlilikte ilişkinin doyum verici ya da istikrarlı olup olmamasının habercisi olmaktadır (Huston ve Vangelisti, 1991).

Evlilik ilişkisini açıklayan bir diğer bakış açısı Karney ve Bradbury (1995) tarafından ortaya koyulan kırılabilirlik-stres-uyum modelidir. Bu modele göre ise evlilik gelişimini anlayabilmek, üç değişkenden oluşan bir evlilik gelişimi modeli ile mümkündür. Bu değişkenler; eşlerin karşılaştığı stresli olaylar, eşlerin birbirlerinde yarattıkları kalıcı kırılabilirlikler, evlilik ve eşlerin zor koşullarla mücadele ettiği uyum süreçlerinden oluşmaktadır. Bu model, eşlerin yaşamları boyunca karşılaştıkları çeşitli stresli olay ve koşullara uyum sağlamaları gerektiğini savunmaktadır. Eşlerin uyum sağlama kapasitesi, yaşadıkları stresin derecesine ve her bir eşin evliliğe geçmişten getirdiği kalıcı kırılabilirliklere bağlı olarak değişmektedir. Eşlerin uyum süreçleriyle birikmiş deneyimleri, evlilik kalitelerine ilişkin algılarını kademeli olarak etkiler ve bu da nihayetinde evliliğin istikrarının belirleyicisi olur. Pineo'a (1961) göre ise eşler, en uyumlu oldukları zamanda evlenmektedirler. Bununla

birlikte, yıllar geçtikçe eşler genellikle beklenmedik şekillerde değişir. Bu değişiklikler uyumsuzluğa ve daha zayıf bir ilişki uyumuna yol açar. Bu bir tür eşlerin her birinin ilişkiye getirdikleri değerli özelliklerinin zamanla değiştirdiği anlamına gelmektedir. Bu özelliklerin zaman içinde değişmesi de, ilişkinin bozulmasına ve eşlerin ilişkilerinde mutsuz olmalarına yol açabilmektedir.

Evlilik ilişkisinin nasıl zayıfladığı ya da bozulduğunu açıklamaya çalışan sosyolojik yaşam seyri teorisine göre ise ilişkilerin ve olayların zamanlaması ve dizilimi ile birlikte eşler, evlilik süresince çeşitli rollere bürünmektedirler (Elder, 1998). Bu görüşe göre, yeni evli çiftlerin sahip oldukları olumlu duygular, çiftlerin küçük çocuk yetiştirme, ev, araç vb sahibi olmak için borçlanma, iş-aile çatışmasıyla uğraşma, yaşlanan akrabalara bakma ve yaşa bağlı sağlık sorunları gibi zorluklarla mücadele ettikçe azalma eğilimindedir (VanLingham, Johnson ve Amato, 2001). Başka bir deyişle, normatif (normal) ancak stresli olayların, yükümlülüklerin ve koşulların birikmesi, evlilikler üzerinde “yıpranma ve zayıflama” yaratır ve eşler aksi takdirde ilişkiyi güçlendirme faaliyetlerine ayırabilecekleri zamanın çoğunu tüketir (Amato ve James, 2018). Bu da zaman içerisinde eşlerin ilişkilerinde sorun yaşamalarına, birbirlerinden uzaklaşmalarına ve ilişki bağlılığının azalmasına yol açabilir.

Evlilik ilişkisini ele alan diğer bir bakış açısı ise hayal kırıklığı perspektifidir (Huston vd., 2001). Hayal kırıklığı perspektifine göre bireyler, eşlerine romantik anlamlar yükleyerek ve onları idealize ederek evliliğe adım atmaktadırlar. Diğer bir ifadeyle evliliğin ilk yıllarında bireyler, eşlerini en iyi şekilde görmekte ve tamamen olumlu değerlendirmektedirler. Bir tür eşler birbirlerini çekici bulmakla birlikte duyarlı ve olumlu özelliklere sahip oldukları algısı ile hareket etmektedirler. Ancak zamanla evliliklerinin ilk döneminden itibaren birbirlerine yönelik oluşturdukları romantik bakış açısından sıyrılarak birbirlerinin sınırlı yanları ve olumsuz özellikleri hakkında daha gerçekçi bakış açısına evrilmeye başlayarak evlilikleri ve eşleri hakkında hayal kırıklığına uğrarlar. Eşler, hayal kırıklığı yaşadıkça birbirleri ve ilişkilerine yönelik doyum ve sevgi duyguları azalmaya başlar, bunların yerine kararsızlık ve şüphe duyguları ortaya çıkar (Huston vd., 1991). Kısacası romantik ve idealleştirilmiş bakış

açısı, eşlerin aralarındaki önemli farklılıkları görmemesine ya da bu farklılıkları abartılmış sevgi göstergeleri ile baskılamalarına neden olmaktadır. Bunun bir sonucu olarak eşler, birbirleri ve ilişkilerine yönelik daha fazla hayal kırıklığına uğramaktadırlar (Huston ve Chorost, 1994).

Diğer yandan genellikle aşk duygusunun, evliliğin önemli bir temeli olduğuna dair görüş göz önüne alındığında (Simpson, Campbell ve Berscheid 1986), evliliğin başlarında aşk duygusunun azalması ya da kaybedilmesi eşlerin evliliğe devam etme yönündeki motivasyonlarının gittikçe azalmasına neden olabilmektedir (Huston vd., 1991). Ayrıca, boşanmış bireylere evliliklerinin neden sona erdiğinin nedenleri listelemeleri istendiğinde, genellikle ilişkilerine ve eşlerine olan ilgilerinin kaybolması ve sevginin azalmasını ifade etmişlerdir (Buehlman, Gottman ve Katz, 1992). Bu görüşle paralel olarak evlilik ilişkisi zayıflamasını açıklamaya yönelik diğer bir model olan beliren sıkıntı perpektifi de yeni evlilerin, evliliğe sevgi dolu aşklar olarak adım attıklarını varsayar. Tüm evli çiftler ilişkilerinin başlarında sevgi dolu olmakta, hatta evliliğin ilk yıllarında aralarındaki duygusal iklimi kaybetmemek için çatışmalardan bile kaçınabilmektedirler. Ancak zaman geçtikçe anlaşmazlıkların ve olumsuz duygu ifadelerinin artması ve rahatsız edici davranışların birikmesi ile birlikte ilişki sıkıntılı ve stresli bir hal almaya başlar. İlişki, baştaki sevgi dolu ortam yerine çatışma ve anlaşmazlıkların arttığı bir ortama dönüşmekle birlikte, eşlerin birbirlerine yönelik çekicilikleri de azalmaya başlamaktadır. Bu durum, eşler arasındaki ilişkinin bozulmasına yol açabilmektedir (Huston vd., 1991). Ancak beliren sıkıntı perpektifine göre bireylerin her zaman olağanüstü düzeyde sevgi dolu olmaları ve bunu sürdürmeleri zaten mümkün değildir. Dolayısıyla olumlu duygu ve davranışların bir miktar azalması, kendi içinde rahatsız edici değildir (Bradbury, Cohan ve Karney, 1998). Aslında çiftleri bir araya getiren sevgi, çekicilik, algılanan benzerlikler, güven ve bağlılık gibi olumlu faktörler evliliğe karar vermek için göz önünde bulundurulsa da evliliğin sağlıklı ve sürdürülebilir olup olmamasının asıl belirleyicisi arasında yer almamaktadır. Burada önemli

olanın çiftlerin, ortaya çıkan sorunlarla ve farklılıklarla nasıl başa çıktıklarıdır (Huston vd., 1991).

Bütün bunlardan anlaşılacağı üzere, eşler arasındaki ilişkinin bozulmasına yol açan ve hatta eşleri boşanmaya doğru iten risk faktörlerinin çoğunun evlilik ilişkisinin başlangıcından itibaren var olabileceği, hatta flört döneminde de kendisini güçlü bir şekilde belli ettiği. Bir ilişkide, eşlerin bireysel özellikleri ile çift özelliklerinin birleşmesiyle ilişkinin dinamiği şekillenmekte ve bu dinamik de yıllar boyunca devam etmektedir (Amato ve James, 2018). Bunun yanı sıra eşler arasındaki ilişkinin gittikçe bozulmasına yönelik Gottman (1994) da evliliklerde sorunların artması ile birlikte eşlerin birbirlerini engellediklerini, gittikçe birbirlerinden geri çekildiklerini ve daha aşağılayıcı olduklarını savunmaktadır. Diğer yandan eşler arasında yaşanan çatışmaların artması ve etkili bir şekilde çatışmalarının yönetilememesi ile birlikte sorunların önüne geçilememekte ve eşler arasındaki bağlılık zayıflayabilmektedir (Rusbult, Verette, Whitney, Slovik ve Lipkus, 1991). Bunun bir sonucu olarak da, eşler evliliği sonlandırmayı ciddi bir şekilde düşünmeye başlayabilmektedir (Huston vd., 1991).

Evlilik ilişkisinin zayıflamasına neden olan etmenlerin yanı sıra ilişkinin güçlenmesini sağlayan değişkenler de bulunmaktadır. Özellikle eşlerin cömertlik, güven, dürüstlük, vicdanlılık, iyi iletişim becerisi, uzlaşmaya isteklilik ve anlaşmazlıkları barışçıl bir şekilde çözme becerisi gibi özelliklere sahip olması ilişkinin güçlenmesini sağlamaktadır (Amato ve James, 2018). Evlilikte dayanıklılık bakış açısına göre, tüm çiftler ilişki kalitesinin azalmasını deneyimlememektedir. Hatta bir ilişki, adım adım boşanmaya doğru yol alsa dahi esnek bir ilişkiye sahip olan eşler, evliliğin ilk yıllarında mevcut olan genel olumlu ilişki dinamiklerini yeniden inşa edebilmekte ve geliştirebilmektedirler (Canary, Stafford ve Semic, 2002). Bunların yanı sıra bütün bireyler uyum sağlama, öğrenme ve gelişme kapasitesine sahiplerdir. Bu kapasite, bireylerin değişen koşullara uyum sağlamayı ve ilişkilerde ve yaşamda ortaya çıkan kaçınılmaz sorunlarla başa çıkabilmesini mümkün kılar. Bu açılarından bakıldığında, evliliklerin olumsuzla doğru yol almasının tersine eşlerin birlikte uzun yıllar

birlikte olmaları, daha fazla yakınlık kurma ve paylaşımında bulunma fırsatı yaşamalarını da sağlayarak ilişkinin güçlenmesini sağlayabilmektedir (Amato ve James, 2018). İlişki kararlılığı bakış açısına göre ise bir ilişki bazı zamanlarda çok fazla değişkenlik gösterse de, zaman içinde ilişkinin özelliklerinin sabit kaldığı varsayılmaktadır. Bu süreklilik ve sabitliği sağlayan ise eşlerin sahip oldukları kişilik özellikleri, bağlanma stilleri, sosyal becerileri ve genetik yatkınlıkları gibi istikrarlı ve değişmesi zor bireysel özellikleridir. Bu özellikler zamanla ilişkinin şekillenmesini ve sabit kalmasını sağlamakla birlikte, ilişkinin nasıl bir yöne evrileceğini de belirlemektedir (Karney ve Bradbury 1995; Huston vd., 2001). Görüldüğü üzere evlilik ilişkisi dinamik bir yapıya sahiptir. Zaman içerisinde değişebilmekte ve farklı bir yöne evrilebilmektedir. İlişkiyi şekillendiren ise birçok etmen bulunmaktadır. Bunlar, hem eşlerin tek tek kişisel özelliklerinden hem de eşlerin karşılıklı davranışlarından oluşabilmektedir.

Cinsel Yaşam Memnuniyeti

Cinsel yaşam memnuniyeti ilgili alanyazında çoğunlukla cinsel doyum ve cinsel tatmin olarak da ele alınmaktadır. Cinsel memnuniyeti bireyin cinsel ilişkisine yönelik, olumlu ve olumsuz boyutların öznel olarak değerlendirilmesine dayanan duygusal bir cevap olarak tanımlanmaktadır (Lawrance ve Byers, 1995). Diğer bir ifadeyle bireyin, cinsel ilişkiden aldığı haz ve memnuniyet düzeyiyle ilişkilidir. Cinsel yaşamdan duyulan memnuniyet, karşılıklı yaşanan ilişkinin temel unsurları arasında yer almakla birlikte; çiftlerin ilişkilerinde cinsellikle ilgili duygu, davranış, düşünce ve inançları ilişkinin diğer boyutlarına yansımakta ve ilişkinin geneline yönelik tutumu etkilemektedir (Öztürk ve Arkar, 2014). Bu bağlamda bireyin, cinsel yaşantısından aldığı genel mutluluk ve hoşnutluk düzeyi, cinsel doyum düzeyini belirlemektedir. Dolayısıyla ilişkilerde cinsel yaşamdan elde edilen memnuniyet düzeyinin önemli bir yeri bulunmaktadır. Bu nedenle insanların cinsel yaşamlarını iyileştiren tutum ve davranışlarını anlamak kritik bir hal almaktadır (Frederick, Lever, Gillespie ve Garcia, 2017).

Cinsel doyumunu açıklamak için kullanılan kuramsal bir model, Lawrance ve Byers (1992, 1995) tarafından geliştirilen ve cinsel davranışlara ve yaşamdaki değiş-tokuş sistemine dayalı bedel ve ödül düzeylerini hesaba katan Kişilerarası Cinsel Doyum Alışveriş Modeli'dir. Bu modele göre, çiftlerin ilişkinin cinsel yaşantısında ortaya koydukları bütün davranış ve tutumlar ödül ve bedeli oluşturmaktadır. Cinselliğe dair memnuniyet verici davranışlar ödül, memnun olunmayan davranışlar ise bedel olarak görülmektedir. Zaman içerisindeki cinsel doyum düzeyindeki değişikliğin, ilişkinin cinsellik boyutundaki ödül ve bedel düzeylerindeki oranlarla ilgili olduğu varsayılmaktadır (Byers ve Macneil, 2006; Lawrance ve Byers, 1995). Buna göre, ilişki ilerledikçe cinsel yaşama dair bedeller sabit bir şekilde artarken, tam tersi ödüller azalmakta ise cinsel doyum düzeyinde düşüş meydana gelecektir. Öte yandan partnerlerin cinsel ilişkilerindeki ödül düzeyinin bedel düzeyini aşması ise cinsel yaşamdan aldıkları doyumunu artıracaktır. Dolayısıyla cinsel yaşamdaki ödül-bedel dengesi doyumun değerlendirilmesinde önemli bir tartı işlevi görürken, cinsel ilişkideki bu ödül-bedel dengesinin oluşmasında ilişkinin hem cinsellik boyutu hem de diğer bazı belirleyici etmenler bulunmaktadır.

Evlilik gibi uzun süreli ilişkilerde cinsel yaşama dair tutum, davranış ve değerlendirmelerin ilişkinin genel doğasından bağımsız olması neredeyse imkansızdır. Diğer bir ifadeyle, evlilik ve eşler arası ilişki iklimi, eşlerin cinsel ilişkilerine ilişkin değerlendirmelerine bağlıyken, tam tersi cinsel yaşama dair değerlendirmeler de eşler arası ilişkiyi etkilemektedir (Schoenfeld, Loving, Pope, Huston ve Štulhofer, 2017). Dolayısıyla cinsel yaşam tatmini ve cinsel iletişimin kalitesi, evlilik ilişkisine yönelik mutluluğu fazlasıyla etkilemektedir (Yıldırım, 2019). Evlilikte eşlerin hem ilişkilerinde hem de cinsel yaşantılarında birbirlerinin ihtiyaçlarına karşılık verip vermemeleri ya da nasıl karşılık verdikleri de bireylerin cinsel yaşamlarını hem de ilişkilerinin genel doğasını belirlemektedir (Youn, 2009). Bundan dolayı cinsel yaşam ve eşler arası ilişkinin birbirinden bağımsız olmadığı görülmektedir.

İlişki içerisinde partnerlerin birbirlerinin isteklerine yanıt verebilir olması, iletişimin kalitesi ve memnuniyeti, bir ilişki bağlamının önemli bileşenleridir. Partnerlerin birbirlerine yüksek düzeyde yanıt verebiliyor olması, kaliteli ve memnuniyet verici bir iletişime sahip olması, düşük düzeyde ilişki belirsizliğe yol açarken, ilişki kalitesinin de artmasını sağlamaktadır. Diğer bir ifadeyle kaliteli bir iletişimin ilişki doyumu ile ilişkili olduğu, iletişimin kalitesi arttıkça ilişki doyumunun da arttığı belirtilmektedir (Byers, 2005; Knobloch ve Theiss, 2011; Montesi, Fauber, Gordon ve Heimberg, 2010). Dolayısıyla kişinin ilişki içerisinde partnerini, ihtiyaçlarına cevap veren biri olarak görmesi ve ilişkisinden emin olması, ilişkiden yüksek düzeyde tatmin olmasının anahtarıdır da denilebilir (Segal ve Fraley, 2016). Güvenli ve destekleyici bir ilişki iklimi, partnerlerin cinsel arzularını ve inançlarını birbirleriyle paylaşmaları için güvenli bir ortam sağlayabilmektedir. Destekleyici olarak görülmeyen bir ilişki ortamı ise partnerlerin cinsel arzularını ve tutumlarını bildirmelerinde istekli olmasını ve kapsamını engelleyebilmektedir (Brown ve Weigel, 2018). Buradan anlaşılacağı üzere, bireyin cinselliği konusunda partnerine kendini açabilmesi kişinin kendi dinamiğinden bağımsız bir şekilde destekleyici, doyum verici bir ilişki içerisinde ve partnerinin yanıt verici olmasından kaynaklı olduğunu kanıtlamaktadır. Destekleyici bir ilişki dinamiği, cinsel yaşantı, istek ve düşünceleri konusunda bireyin kendini açmasını kolaylaştırma konusunda elverişli olması oldukça olasıdır, çünkü partnerler bu güvenilir ve destekleyici ilişki sayesinde cinselliğe dair en mahrem duygu ve düşüncelerini paylaşırken, daha az risk ve kırılganlık hissedebilmektedirler (Brown ve Weigel, 2018). Dolayısıyla partnerler arasındaki ilişkinin doyum verici olması ve kişinin partnerine cinsel açıdan kendini açabilmesi, cinsel tatminin kritik belirleyicileri arasındadır. Cinsel açıdan kendini açabilme eğiliminde olan partnerler, ilişkilerinden memnun olduklarında cinsel olarak da daha fazla tatminkâr bir ilişki sürdürebilmektedirler (Byers, 2005; Byers ve Demmons, 1999). Bununla bağlantılı olarak doyum verici bir ilişki içinde bulunmak bireyin cinsel açıdan kendisini açabilmesini sağlarken, cinsel açıdan kendini açan bireye olumlu ve destekleyici bir yaklaşım sergilenmesi ise ilişki doyumunun artmasını sağlayabilmektedir. Hem doyum verici hem de kendini rahatlıkla ifade edebilen bir ilişki içerisinde olma, cinsel doyumu da

artırmaktadır (Brown ve Weigel, 2018). Kısacası cinsel ve ilişkisel olarak partnerlerin güçlü bir iletişime sahip olması ilişki doyumunu artırırken (Avivi, Laurenceau ve Carver, 2009; Byers, 2005; Coffelt ve Hess, 2014), doyum verici bir ilişki içerisinde olmak da partnerlerin cinsel iletişimini ve tatminini artırabilmektedir (Mark ve Jozkowski, 2013).

Çiftlerin cinsel hayatlarına dair ortak bir anlam yaratabilmeleri cinsel yaşamlarına dair iletişim kurabilmeye bağlıdır. Cinsel yaşama dair beklentileri, istekleri, hoşlanılan ve hoşlanılmayan davranışlara yönelik iletişim kurma yeteneği, cinsel tatmini sürdürmede önemlidir (Hess ve Coffelt, 2012). Özellikle cinsel arzular ve fanteziler konusunda açık olabilmek, cinsel yaşama dair istekleri hakkında iletişim kurmak gibi çeşitli cinsel iletişim tekniklerini kullanabilen kişiler, genellikle cinsel yaşamlarından daha memnun olabilmektedir (Montesi, Fauber, Gordon ve Heimberg, 2010). Bunun tersine cinsel konulardan kaçınmanın ise, çiftlerin cinselliği yaşama açısından birbirlerini tanıyamamasına ve cinsel tatminin zamanla düşmesine neden olabileceği öne sürülmektedir (Theiss ve Estlein, 2014). Dolayısıyla cinsel yaşamları ile ilgili olarak iyi iletişim kurabilen çiftlerin, ilişkisel ve cinsel tatmininde artış olabilirken, daha zayıf bir iletişime sahip çiftlerin ise ilişkisel ve cinsel tatmin düzeyinde azalma olabilmektedir.

İlişkide cinsel eylemlerin dışında eşlerin birbirlerine karşı davranış biçimlerinin, ilişkilerinden memnun olup olmamaları üzerinde büyük bir etkiye sahip olduğu vurgulanmaktadır (Hassebrauck ve Fehr, 2002). Partnerlerin birbirlerine karşı hem sevgi, şefkat, anlayış gibi olumlu davranışlarının hem de düşmanlık, kıskançlık gibi olumsuz davranışlarının ilişkinin memnuniyet düzeyi üzerinde belirleyici bir rolü vardır. Eşlerinden daha fazla sevgi gören bireyler, ilişkilerinden daha yüksek düzeyde evlilik doyumu bildirirken, eşlerinin düşmanca davranışlarına maruz kalanlar ise daha düşük evlilik doyumu bildirmektedirler (Horan ve Booth-Butterfield, 2010; Miller, Caughlin, ve Huston, 2003). Birbirlerine karşı sevgi ve duygularını daha az ifade eden eşler, zamanla birbirlerinden uzaklaşma durumuyla karşı karşıya kalabilmekte; bu durum ise onların cinsel yaşamlarını da etkileyebilmektedir (Leiblum, 1998). Sık sık birbirlerine sarılan, öpen ve birbirlerini

kucaklayan eşler ise daha yüksek düzeyde cinsel tatmin bildirmektedirler (Renaud, Byers ve Pan, 1997). Bunlarla benzer şekilde, eşlerine çok fazla sevgi gösterdiğini bildiren eşler, aynı zamanda daha fazla cinsel tatmin bildirirken, eşler arasında düşmanca davranışların fazla olduğu ilişkilerde çiftler cinsel yaşamlarını daha az tatmin edici bulmaktadırlar (Haning, O'Keefe, Randall, Kommor, Baker ve Wilson, 2007). Diğer yandan eşlerin birbirlerine karşı olumsuz davranışlarının sürekli olması, eşlerin cinsel yaşamlarını da olumsuz yönde etkilemektedir. Eşler arasında yaşanan olumsuzluk ve çatışma düzeylerinin yüksek düzeyde olması, azalan cinsel doyum düzeyiyle ilişkili olduğu vurgulanmaktadır (Haning vd., 2007; Metz ve Epstein, 2002). Eşlerin aralarının bozuk olduğu, tartışmalı ve birbirlerine kızgın oldukları günlerde eşlerin arasındaki şehvet duyguları azalabilmekte (Ridley vd., 2006), bu durum eşlerin birbirlerinden uzak durmasına yol açarken cinsel yaşama dair genel değerlendirmelerini de olumsuz olarak etkileyebilmektedir (Schoenfeld, Loving, Pope, Huston ve Štulhofer, 2017). Dolayısıyla çatışma düzeyinin yüksek olduğu, birbirlerine sürekli olumsuz davranışlarda bulunan eşlerin cinsel yaşamlarının da uzun vadeli olumsuz olarak etkileneceği söylenebilir. Bütün bunların dışında eşler, aralarında yaşanan olumsuzluklar karşısında cinsel açıdan farklı tepkiler verebilmektedir. Bazı çiftler, evliliklerinde çok fazla düşmanca tutum veya çatışma olduğunda cinsel birliktelikten kaçınabilirken (Metz ve Epstein, 2002), diğer bazı çiftler ise yaşanan çatışma dönemlerinden sonra seksi bir özür dileme şekli olarak kullanabilmektedir (Impett, Strachman, Finkel ve Gable, 2008). Ayrıca, cinsel yaşamları açısından aktif olan çiftlerin, eşleri düşmanca davranışlar sergilemelerinin yanı sıra yakınlık, sevecenlik gibi olumlu davranış kalıplarının da yüksek oranda olduğu görülmektedir. Hatta eşler, aralarından yaşanan karşılıklı çatışma durumlarında, partnerlerine daha fazla ilgi duyabildiklerini belirtmekte (Birnbaum, Mikulincer ve Austerlitz, 2013) ve bu yaşanan yoğun çekim ise onların daha fazla seks başlatma girişimine neden olmakta ve dolayısıyla cinsel aktivitenin artmasına dönüşebilmektedir (Schoenfeld vd., 2017). Diğer yandan eşlerin aralarından yüksek düzeyde aşk duygusunun olması, birbirlerine şefkat gösterme ve daha sık seks başlatma eğiliminde olmalarını sağlamakta; tam tersi aralarında aşk duygusunun az olması

ise daha az seks yapma eğilimine neden olabilmektedir (Schoenfeld vd., 2012). Bunlardan anlaşılacağı üzere, eşler arasındaki davranış kalıpları, çatışma sıklığı, aşk ve şehvet duyguları cinsel yaşamın şekillenmesinde rol oynamaktadır.

İlişki ilerledikçe cinsel yaşamı taze ve canlı tutmak birçok erkek ve kadın için önemlidir, ancak çiftlerin cinsel yaşam tatminini uzun bir süre sürdürebilmesi zor olmakla birlikte, aynı zamanda bu birçok faktöre bağlıdır (Christopher ve Sprecher, 2000). Bunlar arasında hem eşler arasındaki ilişki hem de cinsel yaşama dair tutku düzeyini canlı tutmak bulunmaktadır. Ancak zamanla hem ilişkiye hem de cinsel yaşama dair tutkuyu sürdürmek zor bir hedef olarak kabul edilir ve uzun vadeli ilişkilerde az sayıda çiftin bu tutkuyu sürdürdüğüne de inanılmaktadır (Hatfield, Pillemer, O'Brien ve Le, 2008; O'Leary, Acavedo, Aron, Huddy ve Mashek, 2012). Diğer yandan hem cinsel hem de romantik ilişki uygun şekilde beslendiği takdirde eşler arası tutkunun onlarca yıl sürebileceği de iddia edilmektedir (Frederick, Lever, Gillespie ve Garcia, 2017). Cinsel yaşama dair doyumun, tutku ile bağlantılı olduğu göz önünde bulundurulduğunda, tutkuyu canlı tutan nedenlerin belirlenmesi önemlidir. Cinsellikte tutkuyu artıran davranışlar arasında, samimi ve yakın davranışlar (cinsel aktivite sırasında sarılma, öpme, birlikte gülme), cinsel çeşitliliği sağlama (yeni cinsel pozisyonlar deneme, fantezi iç çamaşırı giyme) ve romantik/cinsel ruh halini ayarlama (mum yakma, müzik çalma) gibi faktörler yer almaktadır (Frederick vd., 2017). Eşleriyle daha sık öpüşen, birbirlerini kucaklayan ve okşayan (Heiman vd., 2011), "yastık konuşması" yapan (Denes, 2012) çiftler daha yüksek cinsel doyum bildirmektedir. Ayrıca çiftlerin cinsel yaşamlarına dahil ettikleri pek çok cinsel ve sevgi dolu davranış bulunmaktadır. Örneğin, öpüşmenin romantik-cinsel ilişkinin repertuarına dahil edilmesi, cinsel birleşmenin öncesinde, sırasında ve sonrasında çiftler arasındaki yakınlık duygularının, uyarılmanın ve sürdürülmesinin önemli bir parçasıdır (Jankowiak, Volsche ve Garcia, 2015). Aynı zamanda cinsel aktiviteden sonra partneriyle öpüşmek ve ona sarılmak gibi sevecen ve romantik davranışların da cinsel yaşamda arzulandığı bildirilmektedir (Muisse, Giang ve Impett, 2014; Van Anders, Edelstein, Wade ve Samples-Steele, 2013).

Dolayısıyla, cinsel yaşamlarında çiftlerin öpüşmesi, konuşması, cinselliği eğlenceli bir hale getirmeleri, cinsel çeşitlilik sağlamaları hem arzulanan hem de cinsel tutkuyu artıran eylemler arasında yer almaktadır.

Diğer yandan ön sevişmenin kapsamı ve ön sevişmeye zaman ayrılması da cinsel tatmin için önemli olarak görülmektedir (Muisse vd., 2014). Hatta ön sevişmeye önem verilmesi ve kalitesi kadınların orgazm olasılığını artırmaktadır (Singh, Meyer, Zambarano ve Hurlbert, 1998), bunların yanı sıra cinsel ilişki esnasında genital uyarılma ve oral seksin daha fazla cinsel tatmin ve zevkle ilişkili olduğu da elde edilen bulgular arasında yer almaktadır (Smith, Rissel, Richters, Grulich ve de Visser, 2003; Herbenick, Reece ve Schick, 2010). Vajinal ilişki, oral seks ve orgazm sıklığı, cinsel doyuma katkıda bulunan diğer faktörler arasında bulunmaktadır (Frederick vd., 2017). Bütün bunların yanı sıra seks oyuncakları kullanmak veya birlikte pornografi izlemek gibi cinsel çeşitlilik sağlayan etkinliklerin cinsel tatminde önemli bir yeri bulunmaktadır. Heteroseksüel kadınlar, seks oyuncacı ve ön sevişme sırasında partnerleriyle seks esnasında vibratör kullandıklarını bildirmekte (Herbenick vd., 2010), seks oyuncakları kullanmanın (Fahs ve Swank, 2013), pornografi izlemenin (Poulsen, Busby ve Galovan, 2013) de çiftler için bir cinsel uyarıcı olarak görüldüğü bildirilmektedir. Bütün bunlar çiftlerin cinsel yaşamlarını çeşitlendirmek için kullandıkları etkinliklerden bazılarıdır. Bütün bunlardan anlaşılacağı üzere cinsel tatminin, tutku ile bağlantılı olduğu, tutku ve cinsel tatminin devamını sağlamak için de cinsel açıdan çeşitliliğin sağlanması gerektiği vurgulanmaktadır ve cinsel yaşamın canlandırılması için gerekli cinsel davranışların ve çeşitliliğin sağlanması çiftlerin cinsel tatminleri için önemlidir. Bütün bunlarla bağlantılı olarak yüksek düzeyde cinsel tatmin bildiren bireyler, mevcut cinsel yaşamlarının ilk günlerindeki kadar tutkulu olduğunu da eklemektedir (Frederick vd., 2017). Kısacası cinsel yaşam çift olmanın ve ilişkinin önemli bir bileşenidir. Cinsel yaşamdan duyulan memnuniyetin yalnızca cinsel yakınlık ve birliktelik esnasında gerçekleştirilen davranışlarla bağlantılı olmadığı görülmektedir. Aynı zamanda

çift ilişkisinin dinamiği de cinsel yaşamdan duyulan memnuniyet üzerinde belirleyici bir etkiye sahiptir.

İlgili Araştırmalar

İlgili araştırmalar "sadakatsizlikle ilgili araştırmalar", "eş desteği ile ilgili araştırmalar", "evlilik ilişkisi niteliği ile ilgili araştırmalar" ve "cinsel yaşam memnuniyeti ile ilgili araştırmalar" olmak üzere dört başlıkta toplanmıştır. Herbir başlık altındaki araştırmalar kronolojik olarak sıralanmıştır.

Sadakatsizlikle İlgili Yapılan Araştırmalar

Sadakatsizlikle ilgili olarak ulusal ve uluslararası alanyazında farklı değişkenlerle bir arada ele alındığı birçok çalışmaya rastlanmıştır. Bu çalışmalar kronolojik bir şekilde sıralanarak özetlenmiştir.

217 evli birey ile gerçekleştirilen bir araştırmada evlilik uyumu, bağlanma stilleri ve aldatma eğilimi arasındaki ilişkiyi ortaya koymak amaçlanmıştır. Bu araştırmanın sonucuna göre, farklı bağlanma stillerine sahip olan çiftlerin aldatma eğilimleri ve evlilik uyumları arasında anlamlı bir fark olmadığı görülmektedir. Ayrıca evli bireylerin aldatma eğilimleri evlilik süresine göre incelendiğinde evliliğin ilk yıllarında (0-5 yıl) ve 20 yılın üstü evliliklerde aldatma eğiliminin anlamlı olarak arttığı bulunmuştur (Çavuşoğlu, 2011).

Messripour vd. (2016) tarafından yapılan nitel bir araştırmada evlilik dışı ilişkisi olan 20 ila 70 yaş arası 11 kadının aldatmaya yönelme nedenlerini ortaya koymak amaçlanmıştır. Yapılan içerik analizinin sonuçlarına göre kadınların aldatmaya yönelme nedenleri olarak içsel faktörler (heyecan ve duygu arayışı, düşük benlik saygısı ve olumsuz benlik imajı ve bastırılmış heyecan), evlilik çatışmaları (karşılanmayan duygusal ihtiyaçlar, çiftlerin değerlerindeki istikrarsızlık ve farklılık, sınırlara dikkat etmeme, evlilikte uyumsuzluk, kocadan intikam alma ve çekici olmayan koca) ve cinsel nedenler (cinsel deneyimlere merak, evlilik öncesi cinsel deneyimler ve cinsel yaşama dair hayal kırıklığı)

olmak üzere üç faktör ortaya koyulmuştur. Bu çalışmanın sonuçları sadakatsizliğin nedenlerinin yalnızca eş ilişkisi ile ilgili olmayabileceği cinsel yaşantı ve kişisel dinamiklerin de etkili olabileceğini göstermektedir.

Yapılan başka bir çalışmada ilişki doyumu, cinsel doyum, pornografi kullanımı ve çevrimiçi aldatma arasındaki ilişkinin ortaya konulması amaçlanmıştır. Bu araştırma 779 katılımcı ile gerçekleştirilmiştir. İlişki doyumu ile cinsel doyum arasındaki ilişkide pornografi kullanımı ve çevrimiçi aldatmanın aracı rol oynadığı sonucu elde edilmiştir. Diğer bir ifadeyle çiftler arasındaki ilişki doyumunun düşük olmasının pornografi kullanımı ve çevrimiçi aldatmayı artırdığı ve bunun sonucunda eşler arasındaki cinsel yaşam doyumunu azalttığı söylenebilir. Ayrıca çevrimiçi aldatmanın ilişki doyumu ve cinsel doyum arasında negatif yönde anlamlı bir ilişki bulunmaktadır (Ferron, Lussier, Sabourin ve Brassard, 2016).

Çevrimiçi sadakatsizlik ve ilişki dinamikleri ile ilgili yapılan başka bir çalışma 338 evli/birlikte yaşayan birey üzerinde gerçekleştirilmiştir. Çevrimiçi aldatma, ilişki doyumu, ilişki kararsızlığı ve ilişki bağlanma özellikleri arasındaki ilişkinin araştırıldığı bu çalışmanın sonucuna göre çevrimiçi aldatma ile ilgili davranışlara daha fazla katılımın hem kadınlarda hem de erkeklerde daha düşük ilişki doyumu, daha yüksek ilişki kararsızlığı ve daha fazla bağlanmadan kaçınma ve kaygı ile ilişkili olduğu sonucu elde edilmiştir (McDaniel, Drouin ve Cravens, 2017)

Bir diğer araştırma 1145 birey üzerinde gerçekleştirilmiş olup ilişki kalitesi ile aldatmaya yönelik algı ve tutum arasındaki ilişki araştırılmıştır. Bu araştırmanın sonucuna göre hem kadın hem de erkeklerde yüksek düzeyde bağlılık ve yüksek düzeyde ilişki kalitesinin aldatmaya karşı olumsuz tutuma neden olduğu sonucu elde edilmiştir. Ayrıca ilişki kalitesi ile aldatmaya karşı olumsuz tutum arasındaki bağın erkeklerde kadınlardan daha güçlü olduğu da elde edilen bir diğer bulgudur (Silva, Saraiva, Albuquerque ve Arantes, 2017)

Isanejad ve Bagheri (2018) tarafından 406 evli birey üzerinde gerçekleştirilen ve yalnızlık, evlilik kalitesi ile çevrimiçi aldatma arasındaki ilişkinin araştırıldığı bir araştırmanın sonucuna göre evlilik kalitesinin yalnızlık ve çevrimiçi aldatma ile negatif yönde ve yalnızlığın çevrimiçi aldatma ile pozitif yönde ilişkili olduğu bulunmuştur. Ayrıca, yalnızlığın evlilik kalitesi ile çevrimiçi aldatma arasındaki ilişkide aracı bir role sahip olduğu da elde edilen bir diğer bulgudur. Diğer bir ifadeyle evlilik kalitesi düşük olan bireylerin daha fazla yalnız hissettikleri ve bunun da bireyin daha fazla çevrimiçi ortamda aldatmaya yönelmesine sebep olduğu söylenebilir.

Yapılan başka bir çalışma 319 evli birey üzerinde gerçekleştirilmiştir. Bu araştırmanın amacı ise öznel iyi oluş, çevrimiçi aldatma eğilimi, cinsiyet rolleri (yani erkeklik ve kadınlık) ve evlilik doyumu arasındaki ilişkinin incelenmesidir. Bu çalışmanın sonucuna göre erkeklik ve kadınlık algısının öznel iyi oluş ile pozitif yönde; evlilik doyumunun, öznel iyi oluş ile pozitif yönde ilişkili olduğu; çevrimiçi aldatma eğiliminin ise öznel iyi oluş ile negatif yönde ilişkili olduğu bulunmuştur. Çevrimiçi aldatma eğiliminin erkeklik algısı ile ilişkisi anlamlı değilken, yüksek düzeyde çevrimiçi aldatma eğiliminin daha düşük kadınlık ile ilişkili olduğu bulunmuştur. Ayrıca, evlilik doyumunun çevrimiçi aldatma eğilimi ile öznel iyi oluş arasındaki ilişkide kısmi aracı rol oynadığı görülmektedir (Ateş, 2018).

Yapılan bir çalışmada eşi tarafından sadakatsizliğe uğrayan evli bireylerin sadakatsizlik sonrasında boşanmaya yönelik tutumları ile boşanma kararları Yatırım Modeli çerçevesinde incelenmiştir. Çalışma 325 katılımcı (155 erkek, 170 kadın) ile gerçekleştirilmiştir. Genel olarak model, alternatiflerin kalitesi, bağlılık düzeyi ve boşanma tutumlarının ilişkide kalma/ayrılma kararı ile ilişkili olduğunu göstermiştir. Diğer bir ifadeyle birey, daha fazla ilişki alternatifine veya düşük düzeyde bağlılığa sahip olduğunda, boşanma eğilimi artmaktadır. Ayrıca, boşanmaya karşı daha olumsuz tutum sergileyen bireyin evliliği sürdürme olasılığının ise daha yüksek olduğu görülmektedir (Yuan ve Weiser, 2019)

Başka bir araştırmaya göre evlilik doyumu ve kişilik özelliklerinin (deneyime açıklık, sorumluluk/özdenetim, dışa dönüklük, uyumluluk ve nevrotiklik) aldatmaya yönelik tutumu yordama gücü araştırılmıştır. Bu araştırmanın katılımcıları, 22 ila 40 yaşları arasında değişen 438 evli kadın ve erkekten oluşmaktadır. Elde edilen sonuçlar, nevrotik kişilik özelliği alt boyutu ile aldatmaya yönelik tutumun pozitif yönde; sorumluluk kişilik alt boyutu ile evlilik doyumunun ise aldatmaya yönelik tutum ile negatif yönde ilişkili olduğunu göstermektedir (Isma, ve Turnip, 2019).

Evlilikte aldatma eğiliminin nedenlerini ortaya koymaya yönelik gömülü teoriye dayalı bir nitel araştırma yapılmıştır. Bu çalışma 28 öğretmen ve çift ve aile üzerine çalışan 14 uzmanla gerçekleştirilmiştir. Görüşmeler sonrasında evlilikte aldatma eğiliminin altında yatan sebeplerin bireysel, evlilik, aile, manevi ve sosyal faktör olmak üzere beş ana kategoriden oluştuğu bulunmuştur. Özellikle bu çalışmaya göre evlilik ilişkisi kategorisinde eş desteği, düşük ayırt edicilik, evlilik doyumu, cinsel doyum, yaşam kalitesi, mutluluk, depresyon, evlilik dışı ilişkilere katılım, eşler arasında uygun olmayan iletişim kalıpları ve eşle yapıcı etkileşimin evlilikte aldatma eğiliminin nedenleri arasında yer aldığı görülmektedir (Bashirpour, Shafi'abadi ve Doukaneifard, 2020).

Yarı deneysel bir çalışmada ise aldatmaya maruz kalan kadınlarda duygu odaklı çift terapisinin duygu düzenleme, öfke ruminasyonu ve evlilik yakınlığına etkisinin araştırılması amaçlanmıştır. Bu çalışma aldatmaya maruz kalan 20 ile 50 yaş arasındaki 20 kadın ve eşleri ile haftada iki saat olmak üzere sekiz oturum sürmüştür. Seanslara çift olarak katılım olsa da ölçekler yalnızca aldatmaya maruz kalan kadınlar tarafından doldurulmuştur. Birinci seansta değerlendirme ve tutarlılık, ikinci seansta negatif etkileşim döngüsünü belirleme, zarar gören partnere bunun tekrarlanmayacağına dair güvence verme, üçüncü seansta duyguların analizi ve değişimi, dördüncü ve beşinci seansta ilişkinin yeniden inşası, altıncı seansta derin duygusal katılım, yedinci seansta etkileşimlerin yeniden yapılandırılması, eski sorunlara yeni çözümler bulma, sekizinci seansta yeni durumları kabullenme, güvenli bir bağlanma oluşturma amaçları ele alınmıştır. Sekiz seansın sonunda duygu odaklı çift

terapisinin, aldatmaya maruz kalan kadınlarda duygu düzenleme düzeylerini artırdığı, öfke ruminasyonunu azalttığı ve ayrıca evlilikte eşler arasındaki yakınlığı arttığı sonucu elde edilmiştir (Teymouri, Mojtabaei ve Rezazadeh, 2020)

Amerika Birleşik Devletlerinde evlilik dışı ilişki ve evliliğin bozulması ile boşanmanın araştırıldığı boylamsal bir araştırma yapılmıştır. Bu çalışmada 1853 (1098 erkek ve 719 kadın) evli bireyden 2006, 2008 ve 2010 (izleme çalışması) yıllarında veri toplanmıştır. Bu çalışmanın sonuçlarına göre evlilik dışı ilişki yaşadığını bildiren bireylerin, evlilik dışı ilişki yaşamadığını bildiren bireylere kıyasla iki yıl sonra ayrılma ve boşanma olasılığının beş kat daha fazla olduğu sonucu elde edilmiştir. Ayrıca evlilik dışı ilişki ile evliliği sonlandırma kararı arasındaki ilişkide evlilik dışı ilişki yaşanan kişinin kimliğine göre farklılaşp farklılaşmadığı da araştırılmıştır. Buna göre, evlilik dışı ilişki yaşanan kişinin yakın bir arkadaş olma olasılığının evliliğin sonlandırılması ile güçlü bir şekilde ilişkili olduğu sonucu elde edilmiştir. Diğer yandan evlilik dışı ilişki yaşayan bireylerde evlilik dışı ilişki yaşamayan bireylere kıyasla evlilik doyumu daha düşük olduğu sonucu da elde edilen bulgular arasındadır (Labrecque ve Whisman, 2020).

Evli bireylerde aldatma eğilimi ile büyüklenmeci narsisizm arasındaki ilişkinin araştırıldığı başka bir araştırmaya göre ise büyüklenmeci narsisizm ile aldatma eğilimi arasında anlamlı bir ilişki bulunmazken, narsisizmin hak iddia etme alt boyutu ile aldatma eğilimi arasında anlamlı bir ilişki olduğu görülmektedir. Hak iddia etme kişilik özelliği arttıkça aldatma eğilimi de artmaktadır. Diğer yandan cinsiyet açısından aldatma eğilimi arasında anlamlı bir farklılık olduğu ve kadınların erkeklere göre aldatma eğilimlerinin daha yüksek olduğu da elde edilen bir diğer bulgudur (Alaçam, 2020).

Bir diğer çalışma ise 311 evli birey ile gerçekleştirilmiş olup evlilik doyumu, aldatma eğilimleri ve kişilik özellikleri arasındaki ilişkinin incelenmesi amaçlanmıştır. Bu araştırmanın sonucuna göre evlilik doyumu ile aldatma eğilimi arasında negatif yönde anlamlı bir ilişki

olduğu görülürken, kişilik özellikleri ile aldatma eğilimi arasında anlamlı bir ilişki olmadığı bulgusu elde edilmiştir (Büyük ve Cicerali, 2021)

Malik, Bashır ve Wajahat (2022) tarafından 200 evli birey üzerinde gerçekleştirilen bir çalışmada ise facebook kullanımı, evlilik kalitesi ve çevrimiçi aldatma arasındaki ilişkinin incelenmesi amaçlanmıştır. Bu çalışmanın sonucuna göre, facebook kullanımının çevrimiçi aldatmanın pozitif yönde bir yordayıcısı olduğu bulunmuştur. Ayrıca evlilik kalitesinin facebook kullanımı ve çevrimiçi aldatma arasında aracı rol oynadığı görülmektedir. Bu bulguya göre evlilik kalitesi azaldıkça, facebook kullanımını artırmakta ve bununla birlikte çevrimiçi aldatma da artabilmektedir denilebilir.

Yapılan başka bir çalışma ise 101 erkek ve 360 kadından oluşan 461 evli birey üzerinde gerçekleştirilmiştir. Bu çalışmada minnettarlık eğiliminin ve evlilik doyumunun aldatmaya yönelik tutum üzerindeki rolünün ortaya konulması amaçlanmaktadır. Çalışmanın sonucuna göre minnettarlık, evlilik doyumunu ve geçmişteki aldatma deneyiminin aldatmaya yönelik tutumu anlamlı şekilde yordadığı görülmektedir (Nafisa ve Ratnasari, 2022).

Evli öğretmenlerin evlilik doyumunu düzeyi üzerinde aldatma eğilimi ile ilişkilerle ilgili bilişsel çarpıtmaların yordayıcı etkisinin araştırıldığı bir çalışmanın sonucuna göre ise aldatma eğilimi ile ilişkilerle ilgili bilişsel çarpıtmaların evlilik doyumunun anlamlı yordayıcısı olduğu sonucu elde edilmiştir. Aldatma eğilimi ve bilişsel çarpıtmalar arttıkça, evlilik doyumunun azaldığı görülmektedir (Gezer, 2022).

Yetişkinlerde aldatma eğiliminin duygusal özyeterlik ve cinsel tutumla ilişkisinin incelendiği bir araştırmaya göre ise aldatmaya yönelik niyet arttıkça duygusal özyeterliğin azaldığı görülmektedir. Diğer yandan cinsel tutum alt boyutlarından onaylayıcılık ve araç olarak değerlendirme düzeyleri arttıkça, aldatmaya yönelik niyetin arttığı; doğum kontrolü ve paylaşım alt boyutları düzeyleri arttıkça ise aldatmaya yönelik niyet puanlarından azalma olduğu görülmüştür (Özkuur, 2022).

Ergün (2022) tarafından yapılan bir çalışma ise 216 evli birey üzerinde gerçekleştirilmiş olup romantik ilişkilere yönelik rasyonel olmayan inançlar, çatışma eğilimi ve aldatma eğilimi arasındaki ilişki araştırılmıştır. Bu araştırmanın sonucuna göre romantik ilişkilere yönelik rasyonel olmayan inançlar ve çatışma eğilimi arttıkça aldatma eğiliminin de arttığı görülmektedir.

Özetle, evlilikte sadakatsizliğe yönelik yapılan ulusal ve uluslararası alanyazın incelendiğinde bu kavramın birçok farklı değişkenle (aldatma eğilimi, rasyonel olmayan inançlar, çatışma eğilimi, duygusal özyeterlik, cinsel tutum, evlilik doyumu, bilişsel çarpıtma, ilişki kalitesi, ilişki bağlılığı, geçmişteki aldatma deneyimi, minnettarlık, evlilik kalitesi, facebook kullanımı, çevrimiçi aldatma, cinsel doyumları, aldatmaya yönelik niyet, evlilik tipi, duygu düzenleme, öfke ruminasyonu, evlilik yakınlığı, kişilik özelliği, evlilik uyumu, bağlanma stilleri, bağlılık düzeyi, kıskançlık düzeyi, cinsel doyum, pornografi kullanımı, siber aldatma, ilişki kararsızlığı, ilişkisel bağlanma özellikleri, yalnızlık, öznel iyi oluş, çevrimiçi aldatma eğilimi, cinsiyet rolleri, boşanmaya yönelik tutum, boşanma kararı) ele alındığı görülmektedir. Yapılan araştırmalar sadakatsizliğin, nicel araştırma yöntemi yanı sıra nitel araştırma yöntemi ile de gerçekleştirildiğini göstermektedir. Nitel araştırma yöntemlerinin kullanılması karmaşık bir doğaya sahip olan sadakatsizliğin sebeplerini, eşlerin sadakatsizlik öncesinde ve sonrasında hem kişisel hem de ilişkisel açıdan neler yaşadıklarını ortaya koyabilmek için literatüre önemli katkı sağladığı görülmektedir. Ayrıca yapılan çalışmalarda sadakatsizliğin hem çatışma eğilimi, bilişsel çarpıtma, kişilik özelliği gibi kişisel özelliklerle hem de evlilik kalitesi, partnere bağlılık düzeyi, cinsel doyum, ilişki doyumu gibi ilişkisel özellik ve dinamiklerle ilişkili olduğunu göstermektedir.

Eş Desteği İle İlgili Yapılan Araştırmalar

Eş desteği ile ilgili olarak ulusal ve uluslararası alanyazında farklı değişkenlerle bir arada ele alındığı birçok çalışmaya rastlanmıştır. Bu çalışmalar kronolojik bir şekilde sıralanarak özetlenmiştir.

Çift gelirli 243 ebeveyn üzerinde gerçekleştirilen bir araştırmada ebeveynlik rol stresi, roller arası çatışma, iyi oluş ve eş desteği arasındaki ilişki araştırılmıştır. Aşırı ebeveyn iş yükünün, aile-iş çatışması ile pozitif yönde anlamlı bir ilişkiye sahip olduğu sonucu elde edilmiştir. Diğer bir bulgu aile-iş çatışmasının, iş ve yaşam doyumu ile negatif yönde anlamlı bir ilişki içerisinde olduğu görülmektedir. Ayrıca ebeveynlik iş yükü ile aile iş çatışması arasındaki ilişkide eş desteğinin aracı rolü araştırılmıştır. Bunun sonucuna göre ebeveyn iş yükü arttıkça, eşten görülen desteğin artması aile iş çatışmasının azalmasını sağlamaktadır (Aryee, Luk, Leung ve Lo, 2009).

653 tıp personeli birey üzerinde evlilik doyumu, eş desteği ve iş doyumu arasındaki ilişki incelenmiştir. Bu çalışmanın sonuçlarına göre kadınların, erkeklere kıyasla eşlerini daha fazla destekledikleri görülmektedir. Ayrıca eş desteğinin, erkeklere kıyasla kadınlar için daha fazla evlilik doyumu ile ilişkili olduğu görülmektedir. Diğer yandan eş desteğinin, diğer kaynaklardan sağlanan sosyal destekten daha önemli olduğu ortaya çıkmıştır. Erkeklerde iş doyumunun evlilik doyumu ile ilişkili olduğu görülmektedir (Rostami, Ghazinour ve Richter, 2013).

Yedirir ve Hamarta (2015) tarafından yapılan bir çalışmada eş desteği, evlilik doyumu ve duyguları ifade etme becerisi arasındaki ilişkinin ortaya konulması amaçlanmıştır. Bu çalışma 390 evli birey üzerinde gerçekleştirilmiştir. Bu araştırmanın sonuçlarına göre, eş desteğinin evlilik doyumunun anlamlı bir yordayıcısı; duyguları ifade etme becerisi alt boyutlarından olan yakınlık duygusu ile evlilik doyumu arasında anlamlı bir ilişki olduğu bulunmuştur.

Yeni ebeveyn olmuş 92 evli çift üzerinde gerçekleştirilen bir araştırmada ev işi ve çocuk bakımında algılanan adalet, eş desteği, olumsuz eş etkileşimleri ile evlilik doyumu arasındaki ilişki incelenmiştir. Araştırma sonucunda kadınların çocuk bakımında algılanan adalet ile ilişki doyumu arasındaki ilişkide duygusal destek ve negatif etkileşimlerin aracı rol oynadığı sonucu elde edilmiştir. Dolayısıyla çocuk sahibi olduktan sonra kadınların çocuk

bakımında, eşlerinden destek görmeleri ve eşleri ile aralarında olumlu etkileşimlerin fazla olması ilişki doyumları artırmaktadır (Chong ve Mickelson, 2016).

Yapılan başka bir çalışmada eş desteği ile evlilik doyumu arasındaki ilişkide eşin kendini açmasının aracı rolü araştırılmıştır. Bu çalışma 549 evli birey üzerinde gerçekleştirilmiştir. Bu çalışmanın sonucuna göre eş desteği ile evlilik doyumu arasındaki ilişkide eşin kendisini açmasının aracı bir rol oynadığı sonucu elde edilmiştir. Eşleri tarafından desteklendiğini hisseden bireylerin eşlerine kendilerini daha fazla açtıkları ve bunun da evlilik doyumlarını artırdığı söylenebilir (Çağ ve Yıldırım, 2018).

Yapılan başka bir çalışma 112 çalışan evli birey üzerinde gerçekleştirilmiştir. Bu çalışmada iş-aile çatışması, duygusal tükenme ve eş desteği arasındaki ilişki araştırılmıştır. Elde edilen bulgular evli bireylerin iş yükü arttıkça, eşinden görülen desteğin artması duygusal tükenmeyi azalttığı yönündedir (Pluut, Ilies, Curşeu ve Liu, 2018).

150 evli çalışan kadın katılımcı ile gerçekleştirilen bir araştırmaya göre iş yaşam kalitesi, psikolojik iyi oluş ve eş desteği arasındaki ilişkinin ortaya konulması amaçlanmaktadır. Bu çalışmanın sonuçlarına göre iş yaşam kalitesinin düşük olması diğer bir ifadeyle iş yaşamını stresli olarak algılayan kadınların düşük düzeyde psikolojik iyi oluş ve evlilik doyum düzeyleri azalmaktadır. Aynı zamanda psikolojik iyi oluş ile eş desteği düzeyleri arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki olduğu görülmektedir (Ha ve Ha, 2019).

Yapılan bir araştırmada algılanan eş desteği, evlilik doyumu ve psikolojik iyi oluş arasındaki ilişkinin ortaya konulması amaçlanmıştır. Araştırma 223 evli birey üzerinde gerçekleştirilmiştir. Bu araştırmanın sonuçlarına göre evli bireylerin eş desteği alt boyutlarının evlilik doyumu ve psikolojik iyi oluşu pozitif yönde ve anlamlı düzeyde yordadığı saptanmıştır (Çiftçi-Arıdağ, Erus ve Seydoğulları, 2019).

Işık ve Kaya (2022) tarafından yapılan bir çalışma 2019 Koronavirüs (COVID-19) karantinası sırasında algılanan stres, çatışma çözme stilleri, eş desteği ve evlilik doyumu

arasındaki ilişkinin ortaya konulması amacıyla yapılmıştır. 511 evli birey üzerinde gerçekleştirilmiştir. Bu çalışmanın sonucuna göre evlilik doyumu arttıkça eş desteği ve pozitif çatışma çözme düzeyleri de artmakta; olumsuz çatışma çözme stilleri ile algılanan stres düzeyleri ise azalmaktadır.

Özetle, eş desteğine yönelik yapılan ulusal ve uluslararası alanyazın incelendiğinde bu kavramın birçok farklı değişkenle (aile iş çatışma, iş yaşam kalitesi, ev işi ve çocuk bakımında algılanan adalet, iş doyumu, yaşam doyumu, ebeveynlik iş yükü, mesleki tükenmişlik, evlilik uyumu, eş tükenmişliği, duyguları ifade etme, evlilik doyumu, eşe kendini açma, duygusal tükenme, çatışma çözme stilleri) ele alındığı görülmektedir. Eş desteğinin, iş doyumu, yaşam doyumu, evlilik uyumu, evlilik doyumu, eşe kendini açma gibi değişkenlerle pozitif yönlü ilişkili olduğu görülmektedir. Aile içi çatışma, mesleki tükenmişlik, eş tükenmişliği gibi değişkenlerle ise negatif yönlü bir ilişkiye sahiptir. Genel olarak eş desteğinin yüksek düzeyde olmasının ilişkiye olumlu katkı sağladığı görülmektedir.

Evlilik İlişkisi Niteliği İle İlgili Yapılan Araştırmalar

Evlilik ilişkisi niteliği ile ilgili olarak ulusal ve uluslararası alanyazında farklı değişkenlerle bir arada ele alındığı birçok çalışmaya rastlanmıştır. Bu çalışmalar kronolojik bir şekilde sıralanarak özetlenmiştir.

Epilepsi hastalığı olan ve olmayan evli bireylerin aile işleyişi, evlilik kalitesi, sosyal destek, anksiyete ve depresyon düzeylerini ortaya konulmasının bir çalışma 84 katılımcı ile gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın sonucuna göre epilepsi hastalığı olan bireylerin olmayan bireylere kıyasla yüksek düzeyde kaygı ve depresyon; düşük düzeyde aile uyumu, evlilik kalitesi ve sosyal desteğe sahip oldukları görülmektedir. Ayrıca epilepsi hastalığı olan bireylerin aile içi destek ve duygusal destek düzeylerinin, aile uyumu ve evlilik niteliğini yordadığı görülmektedir. Buna göre destek düzeyleri arttıkça, aile uyumu ve evlilik niteliği de artmaktadır. Araştırmanın diğer bir bulgusu epilepsi hastalığı olan bireylerde araçsal desteğin, anksiyete ile negatif yönde anlamlı ilişkiye sahip olduğudur. Ayrıca hem epilepsi

hastalığı olan hem de olmayan bireylerde aile içi destek, aile uyumunu ve evlilik kalitesini, negatif yönde anlamlı şekilde depresyonu yordamaktadır (Wang, Haslam, Yu, Ding ve Pan, 2015).

Yapılan başka bir araştırma, empatik eğilim, aile içi iletişim ve çatışma çözme stillerinin evlilik ilişkisini yordama düzeyini incelemek amacıyla yapılmıştır. Araştırma 360 evli birey üzerinde gerçekleştirilmiştir. Aile içi iletişim, olumsuz ve itaat çatışma çözme stillerinin evli bireylerin evlilik uyumunun anlamlı yordayıcıları olduğu bulunmuştur. Empatik eğilim, çatışma çözme stillerinden olumlu ve geri çekilmenin ise evli bireylerin evlilik uyumunun anlamlı yordayıcıları olmadığı ortaya çıkmıştır. Bu çalışmanın sonuçlarına göre aile içi iletişim düzeyleri arttıkça ve olumsuz ve itaat çatışma çözme stilleri azaldıkça evli bireylerin evlilik uyumunun arttığı görülmektedir (Soylu ve Kağnıcı, 2015).

Sandberg, Bradford ve Brown (2017) tarafından yapılan bir çalışmada bağlanma stilleri ve bağlanma davranışlarının evli bireylerin evlilik kalitesi üzerindeki etkisini ortaya koymak amaçlanmıştır. Araştırma 680 evli birey üzerinde gerçekleştirilmiştir. Bağlanma stili ve davranışlarının hem erkekler hem de kadınlarda evlilik kalitesini yordadığı ve yüksek bağlanma düzeylerinin yüksek evlilik niteliğiyle ilişkili olduğunu sonucu elde edilmiştir.

Yapılan başka bir çalışma terk edilme şeması ile evlilik kalitesi arasındaki ilişkide duygusal zeka düzeyinin aracı rolü incelenmiştir. Çalışma 123 evli birey üzerinde gerçekleştirilmiştir. Bu araştırmanın sonuçlarına göre terk edilme şeması ile evlilik kalitesi arasındaki negatif yönlü ilişkide duygusal zekanın aracı rolü olduğu sonucu elde edilmiştir. Bu sonuçlara göre terk edilme şeması azaldıkça duygusal zeka düzeyi artmakta ve bunun sonucunda evlilik kalitesi de artmaktadır (O'Connor, Izadikhah, Abedini ve Jackson, 2018).

Duncan, Futris ve Bryant (2018) tarafından yapılan çalışma 462 evli birey üzerinde gerçekleştirilmiştir. Bu çalışmada depresif belirtiler, algılanan partner duygusal ifadesi ve evlilik kalitesi arasındaki ilişki incelenmiştir. Bu çalışmanın sonuçlarına göre, depresif belirtiler gösteren evli bireyler, ilişkilerini daha olumsuz olarak değerlendirmektedir. Ayrıca

depresif belirtiler ile evlilik niteliği arasındaki ilişkide eşlerin duygusal ifade kullanma aracı bir rol oynamaktadır. Evli bireylerin depresif belirtileri azaldıkça eşlerin şükran ve partnere karşı anlayış düzeyleri artmakta ve bunun sonucunda evlilik niteliği artmaktadır.

Yapılan başka bir çalışma 211 evli birey üzerinde gerçekleştirilmiştir. Bu çalışmada ekonomik faktörler, eş tükenmişliği ve evlilik kalitesi arasındaki ilişki incelenmiştir. Çalışmanın sonuçlarına göre ekonomik güçle evlilik kalitesi arasındaki ilişkinin eş tükenmişliğine bağlı olarak değişmediği görülmektedir. Ancak çiftlerin eş tükenmişliği arttıkça, eşlerin her ikisinin de evlilik kalitesinin düşmektedir. Bunun yanı sıra, eşlerin yaşadıkları ekonomik güçlük düzeyleri arttıkça, kendilerinin ve/veya eşlerinin yaşadıkları eş tükenmişliği aracılığıyla evlilik kalite düzeyleri azalmaktadır (Gürel ve Çopur, 2021).

An, Chen, Du, Cheng, Wang ve Dong (2021) tarafından yapılan çalışma, 243 lenfoma tanısı almış evli birey üzerinde gerçekleştirilmiştir. Bu çalışmada psikolojik sıkıntı ve evlilik kalitesi arasındaki ilişkide çift başa çıkma düzeyinin aracı rolü araştırmıştır. Psikolojik sıkıntı ve evlilik kalitesi arasındaki negatif yönlü ilişkide çift başa çıkma düzeyinin aracı rol oynadığı görülmektedir.

Başka bir çalışmada algılanan eş desteği ile evlilik kalitesi arasındaki ilişkinin ortaya konulması amaçlanmıştır. Bu çalışma 306 evli birey üzerinde gerçekleştirilmiştir. Bu çalışmanın sonuçlarına göre algılanan eş desteği ile evlilik kalitesi arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki olduğu görülmektedir. Ayrıca hem evlilik kalitesi hem de eş destek düzeylerinin yaş ve cinsiyete göre farklılaşmadığı bildirilmiştir (Dinçer, 2022).

Zhao, Wu, Sun, Yang ve Wu (2023) tarafından aktör-partner karşılıklı bağımlılık modeli kullanılarak gerçekleştirilen çalışmada evlilik iletişiminin, algılanan stres ile evlilik kalitesi arasındaki aracı rolü incelenmiştir. Bu çalışma 95 yaşlı evli çift üzerinde gerçekleştirilmiştir. Evli çiftlerin evlilik kalitesi kendi algıladıkları stresle negatif yönde anlamlı bir ilişkiye sahipken, partnerlerinin algılanan stres düzeyleri ile anlamlı bir ilişkiye sahip olmadığı bulunmuştur. Diğer bir bulgu ise algılanan stres düzeyi ile evlilik kalitesi

arasındaki ilişkide evlilik etkileşiminin aracı rol oynadığı, evlilik kalitesinin artmasında evlilik etkileşiminin olumlu etkisinin olduğu yönündedir.

Özetle, evlilik ilişkisi niteliğine yönelik yapılan ulusal ve uluslararası alanyazın incelendiğinde bu kavramın birçok farklı değişkenle (kaygı, depresyon, aile uyumu, sosyal destek, empatik eğilim, aile içi iletişim, çatışma çözme stilleri, bağlanma stilleri, bağlanma davranışları, duygusal zeka, depresif belirtiler, duygusal ifade, eş tükenmişliği, psikolojik sıkıntı, çift başa çıkma düzeyi, evlilik iletişimi) ele alındığı görülmektedir. Yapılan çalışmalar evlilik ilişkisi niteliğinin; aile uyumu, duygusal zeka, evlilik iletişimi, bağlanma davranışları, çift başa çıkma, sosyal destek gibi değişkenlerle pozitif yönde ilişkili olduğu; depresif belirtiler, eş tükenmişliği, olumsuz çatışma çözme stilleri ile negatif yönde ilişkili olduğu görülmektedir.

Cinsel Yaşam Memnuniyetsizliği İle İlgili Yapılan Araştırmalar

Cinsel yaşam memnuniyeti ile ilgili olarak ulusal ve uluslararası alanyazında farklı değişkenlerle bir arada ele alındığı birçok çalışmaya rastlanmıştır. Bu çalışmalar kronolojik bir şekilde sıralanarak özetlenmiştir.

Yapılan bir araştırmada ilk çocuğun doğumundan sonraki ilk yılda ebeveynlik stresi ile cinsel doyum arasındaki ilişkinin ortaya koyulması amaçlanmıştır. Bu çalışma Aktör Partner Karşılıklı Bağımlılık Modellemesine dayanarak 169 evli çift üzerinde gerçekleştirilmiştir. Veriler ebeveyn olduktan sonraki altıncı ayda ve birinci yılda toplanmıştır. Araştırmanın ilk bulgusu kadınların altıncı ayda ölçülen ebeveynlik stres düzeyleri, birinci yıldaki cinsel doyumlarını yordarken, erkeklerin altıncı aydaki ebeveynlik stres düzeyleri birinci yıldaki cinsel doyum düzeylerini yordamamaktadır. Kadın ve erkeklerin karşılıklı ebeveynlik stres düzeyleri ile cinsel doyum düzeyleri arasındaki ilişki incelendiğinde ise kadınların ebeveynlik stres düzeyleri arttıkça, erkeklerin cinsel doyumları azalmaktadır. Erkeklerin ebeveynlik stres düzeyleri ise kadınların cinsel doyumunu yordamamaktadır (Leavitt, McDaniel, Maas ve Feinberg, 2017).

Cinsel doyum, benlik saygısı ve stres düzeyleri arasındaki ilişkinin incelendiği başka bir çalışma 300 evli kadın üzerinde gerçekleştirilmiştir. Bu araştırmanın sonuçlarına göre, cinsel doyum düzeyi ile benlik saygısı arasında pozitif yönde; stres düzeyi ile negatif yönde anlamlı bir ilişkinin olduğu görülmektedir. Ayrıca cinsel doyumun, kişinin ve eşinin eğitim düzeyi, eşinin statüsü ve ailenin toplam geliri arasında pozitif yönde anlamlı ilişki olduğu bulunmuştur (Jamali, Poornowrooz, Mosallanezhad ve Alborzi, 2018).

Yapılan başka bir çalışmada çalışan ve çalışmayan kadınların iletişim, çatışma çözme stilleri, cinsel doyum, finansal ilişkilerinin evlilik doyumunu üzerindeki etkisinin incelenmesi amaçlanmıştır. Çalışma 90 tam zamanlı çalışan ve 54 çalışmayan olmak üzere 144 kadın üzerinde gerçekleştirilmiştir. Çalışan ve çalışmayan kadınlarda evlilik doyumunu etkileyen faktörlerin değişiklik gösterdiği bulunmuştur. Çalışan kadınlarda iletişim, cinsel doyum ve finansal ilişkiler, evlilik doyumunu yordarken; çalışmayan kadınlarda ise iletişim ve finansal ilişkiler evlilik doyumunu yordamaktadır (Renanita ve Lukito-Setiawan, 2018).

Cinsel işlev bozukluğu olan çiftlerde kişilik özellikleri, evlilik ilişkisi ve cinsel doyum arasındaki ilişkinin araştırılmasının amaçlandığı araştırma 202 evli birey üzerinde gerçekleştirilmiştir. Kişilik özelliği alt boyutlarından yüksek zarardan kaçınma ile düşük kendini yönetme özelliklerinin evlilik uyumu ve cinsel doyumla negatif yönde anlamlı bir ilişkisi olduğu görülmektedir. Ayrıca cinsel doyum düzeyinin azalması, evlilik uyumunun da azalmasına neden olmaktadır. Araştırmanın diğer bir bulgusu kişilik özellikleri alt boyutlarından kendini yönetme ile evlilik uyumu arasındaki ilişkide cinsel doyumun aracı rolünün olmasıdır. Bu bulguya göre kendini yönetme kişilik özelliğinin artması, cinsel doyum düzeyinin artmasını sağlamakta ve bunun sonucu olarak evli bireylerin evlilik uyum düzeyleri de artmaktadır (Öztürk, Arkar ve Gökdağ, 2020).

168 evli sağlık çalışanı üzerinde gerçekleştirilen bir çalışmada algılanan stres düzeyi, cinsel doyum ve evlilik doyumunu arasındaki ilişki ortaya konulması amaçlanmıştır. Bu çalışmanın sonuçlarına göre yüksek düzeyde algılanan stres, düşük düzeyde evlilik doyumunu

ve düşük düzeyde cinsel doyum ile ilişkili olduğu bulunmuştur. Ayrıca evlilik doyumu ile cinsel doyum arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişkinin olduğu görülmektedir (Zarei ve Fooladvand, 2019).

Cinsel doyum ve cinsel doyumla ilişkili olan değişkenlerin incelendiği başka bir çalışma ise 397 evli kadın üzerinde gerçekleştirilmiştir. Araştırmada cinsel doyumla ilgili soruların yöneltildiği nitel görüşmeler ve cinsel doyum ölçeğinin uygulandığı nicel araştırma yönteminin kullanılmasıyla karma desene dayanmaktadır. Bu çalışmanın sonuçlarına göre partneri ile zayıf bir iletişime sahip olma, düşük düzeyde cinsel benlik saygısı, düşük düzeyde cinsel işlev, daha önceden cinsellik hakkında bilgisinin olmaması, cinsel konuşmaların tabu olarak algılanmasının cinsel doyumla ilişkili faktörler olduğu bulunmuştur (Zegeye, Woldeamanuel, Negash ve Shibre, 2020).

413 yetişkin birey üzerinde gerçekleşen araştırmada, toplumsal cinsiyet rolleri ile cinsel doyum ve cinsel özgüven düzeyleri arasındaki ilişkinin ortaya konulması amaçlanmıştır. Bu araştırma bulgularına göre toplumsal cinsiyet rolleri alt boyutu olan geleneksel cinsiyet rolü ile olumlu bakış açısının cinsel doyumunu yordadığı görülmektedir. Toplumsal cinsiyet rolleri alt boyutu olan kadın cinsiyet rolü ile olumlu bakış açısının da cinsel özgüveni yordadığı görülmektedir (Karagöz, 2021).

Evli bireylerin algıladıkları cinsel doyumları, aldatmaya yönelik niyet, evlilik tipleri arasındaki ilişkinin araştırıldığı bir araştırmaya göre, evlilik tiplerinin alt boyutlarından geleneksel tip ve ilişkili özerk tiplerinin aldatmaya yönelik niyet ile arasında negatif yönde ilişki bulunurken, özerklik evlilik tipi ile aldatmaya yönelik niyet arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır. Cinsel doyum ile aldatmaya yönelik niyet arasında ise negatif yönde ilişki olduğu bulunmuştur (Endirlik, 2021).

Bu çalışmanın amacı, genel kişiler arası güçlük düzeyi ve cinsel işlev ve memnuniyet düzeyinin cinsel doyum düzeyini yordayıcı etkisini incelemektir. Bu çalışma 455 katılımcı ile gerçekleştirilmiştir. Çalışmanın bulgularına göre cinsel işlev ve memnuniyet düzeyi, cinsel

doyumunu negatif yönde yordamaktadır. Diğer bir ifadeyle cinsel işlev ve memnuniyet düzeyi azaldıkça cinsel doyum düzeyi de azalmaktadır. Araştırmanın diğer bir bulgusu ise kişilerarası ilişkilerde güçlük düzeyinin artması cinsel doyum düzeyinin azalmasına neden olmaktadır (Üzülmez ve Akyunus, 2021).

Özetle, cinsel doyuma yönelik yapılan ulusal ve uluslararası alanyazın incelendiğinde bu kavramın birçok farklı değişkenle (ebeveynlik stres düzeyi, benlik saygısı, stres düzeyleri, çatışma çözme stilleri, iletişim, finansal ilişkiler, evlilik ilişkisi, kişilik özellikleri, evlilik uyumu, evlilik doyumu, cinsel işlev ve memnuniyet düzeyi, toplumsal cinsiyet rolleri, kişiler arası güçlük düzeyi, cinsel işlev ve memnuniyet) ele alındığı görülmektedir. Yapılan çalışmalar cinsel doyumun benlik saygısı, evlilik uyumu, evlilik doyumu, iletişim, finansal ilişkilerle pozitif yönde ilişkili olduğu görülmektedir. Ayrıca ebeveynlik stresi, kişiler arası güçlük düzeyi, olumsuz çatışma çözme stilleri, cinsel işlev gibi değişkenlerin cinsel doyum üzerinde belirleyici bir etkisi bulunmaktadır.

Bölüm 3

Yöntem

Bu bölümde; araştırma yöntemi, çalışma grubu, veri toplama araçları, veri toplama süreci, verilerin analizi ve çözümlenmesine yönelik bilgiler sırasıyla sunulmuştur.

Araştırmanın Yöntemi

Bu çalışma ilişkisel araştırma deseni şeklinde tasarlanmış olup evlilik sadakatsizliği, evlilik ilişkisi niteliği, eş desteği ve cinsel yaşam memnuniyetsizliği değişkenleri arasındaki ilişkinin ortaya koyulması amaçlanmıştır. Bu amaca yönelik olarak öncelikle “Evlilik Sadakatsizliği Ölçeği” ve “Evlilik İlişkisi Nitelik Algısı Ölçeği” geliştirilmiştir. Daha sonra ise evlilik ilişkisi niteliği, eş desteği ve cinsel yaşam memnuniyetsizliği değişkenlerinin evlilik sadakatsizliğini yordama gücü yapısal eşitlik modeli ile test edilmiştir. Bu çalışmada ulaşılabilir (uygun) örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Kolay ulaşılabilir örnekleme yöntemi çalışmaya pratiklik ve hız kazandırmaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2018). Araştırma gönüllü katılmayı kabul eden evli bireylerden oluşmakta ve iki farklı çalışma grubu üzerinde gerçekleştirilmiştir. Ölçeklerin geliştirilme süreci ilk çalışma grubu, geliştirilen ölçeklerin doğrulayıcı faktör analizi ve yapısal eşitlik modeli ise ikinci çalışma grubundan toplanan veriler üzerinde gerçekleştirilmiştir.

Araştırmanın Çalışma Grubu

Çalışma Grubu 1

Araştırmada yer alan birinci çalışma grubu Türkiye'nin iç Anadolu bölgesinde yer alan bir ilinde ikamet eden 472 evli bireyden oluşmaktadır. Eksik ya da yarım bırakılan ölçeklerin ve uç değerlerin belirlenerek gerekli katılımcıların çıkarılmasıyla birlikte analizler 461 bireyden oluşan veriler üzerinde gerçekleştirilmiştir. Araştırmaya katılan bireylere ilişkin bilgiler Tablo 1'de sunulmuştur.

Tablo 1*Katılımcılara İlişkin Demografik Bilgiler*

Değişken		n	%
Cinsiyet	Kadın	263	57.05
	Erkek	198	42.06
Yaş	30 yaş ve altı	96	20.82
	31-40 yaş	187	40.56
	41-50 yaş	132	28.63
	50 yaş ve üstü	46	9.08
Eğitim Durumu	Okur-Yazar ve İlkokul	48	10.41
	Lise	82	17.79
	Üniversite	265	57.48
	Lisansüstü	66	14.32
Çocuk Sayısı	0-1	241	52.28
	2	192	41.65
	3 ve üstü	28	6.07
Meslek	Memur	250	54.23
	İşçi	62	13.45
	Serbest meslek	54	11.71
	Yönetici	22	4.77
	Ev kadını	25	5.42
	Emekli	48	10.41
Evlilik Yılı	1 yıldan az	12	2.60
	1-5 yıl	180	39.05
	6-10 yıl	87	18.87
	11-15 yıl	58	12.58
	16-20 yıl	52	11.28
	21 yıl ve daha fazla	72	15.62
Cinsel Yaşam Memnuniyetsizliği	Memnun Değilim	154	33.41
	Memnunum	262	56.83
	Kısmen Memnunum	45	9.76
Toplam		461	100

Çalışma Grubu 2

Araştırmada yer alan ikinci çalışma grubu Türkiye'nin Batı ve İç Anadolu bölgesinde yer alan iki ilinde ikamet eden 825 evli bireyden oluşmaktadır. Eksik ya da yarım bırakılan

ölçeklerin ve uç değerlerin belirlenerek gerekli katılımcıların çıkarılmasıyla birlikte analizler 610 bireyden oluşan veriler üzerinde gerçekleştirilmiştir. İkinci çalışma grubunda yer alan katılımcılara ilişkin bilgiler Tablo 2'de sunulmuştur.

Tablo 2*Katılımcılara İlişkin Demografik Bilgiler*

Değişken		n	%
Cinsiyet	Kadın	326	53,4
	Erkek	284	46,6
Yaş	30 yaş ve altı	129	21,1
	31-40 yaş	270	44,3
	41-50 yaş	153	25,1
	50 yaş ve üstü	58	9,5
Eğitim Durumu	Okur-Yazar ve İlkokul	78	12.79
	Lise	115	18.85
	Üniversite	330	54.10
	Lisansüstü	87	14.26
Çocuk Sayısı	0-1	351	57,6
	2	208	37,0
	3 ve üstü	33	5,4
Meslek	Memur	398	65,2
	İşçi	42	6,9
	Serbest meslek	44	7,2
	Yönetici	30	5,2
	Ev kadını	30	4,9
	Emekli	64	10,5
Evlilik Yılı	1 yıldan az	16	2,6
	1-5 yıl	214	34,9
	6-10 yıl	129	33,6
	11-15 yıl	86	12,4
	16-20 yıl	73	12
	21 yıl ve daha fazla	108	15,6
Cinsel Yaşam Memnuniyetsizliği	Memnun Değilim	147	24.10
	Memnunum	437	70.66
	Kısmen Memnunum	92	15.08
Toplam		610	100

Veri Toplama Araçları

Bu çalışmada veri toplama amacıyla üç ölçme aracı kullanılmıştır. Öncelikle bu araştırmanın bağımlı değişkeni olan evlilik sadakatsizlik düzeyini belirleyebilmek için araştırma kapsamında geliştirilen “Evlilik Sadakatsizliği Ölçeği” kullanılmıştır. Aynı zamanda bağımsız değişken olan eşler arası ilişki düzeyini ölçmek amacıyla ve tez kapsamında geliştirilen “Evlilik İlişkisi Nitelik Algısı Ölçeği” ve eşlerin birbirlerine yönelik destek düzeylerini ölçmek amacıyla Yıldırım (2004) tarafından geliştirilen “Eş Destek Ölçeği” kullanılmıştır. Diğer yandan bu çalışmaya gönüllü olarak katılmayı kabul eden evli bireylere yönelik sosyo-demografik özellikleri belirleyebilmek amacıyla araştırmacı tarafından oluşturulan “Demografik Bilgi Formu” yer almaktadır.

Evlilik Sadakatsizliği Ölçeği

Araştırmada, evli bireylerin sadakatsizlik düzeylerini ölçmek amacıyla bu çalışma kapsamında geliştirilmiş olan 20 maddelik Evlilik Sadakatsizliği Ölçeği (ESÖ) kullanılmıştır. Evlilik Sadakatsizliği Ölçeği maddelerine yönelik örnekler EK B’da sunulmuştur. ESÖ’nün geçerlik ve güvenirlik çalışmaları ve puanlanmasına yönelik bilgiler ise aşağıda bulunmaktadır.

Evlilik Sadakatsizliği Ölçeği’nin Geçerliliği. Evlilik Sadakatsizliği Ölçeği’nin geçerlik çalışması iki yolla gerçekleştirilmiştir. Öncelikle ESÖ’nün kapsam geçerliğini belirleyebilmek amacıyla uzman görüşüne başvurulmuştur. Daha sonra ise yapı kavram geçerliğini ortaya koyabilmek için açımlayıcı ve doğrulayıcı faktör analizi gerçekleştirilmiştir. ESÖ’yü geliştirme sürecinde ölçekte bulunan maddelerin uygun olup olmadığını belirleyebilmek amacıyla Rehberlik ve Psikolojik Danışma alanında evlilik ve çift ilişkisine yönelik çalışan bir profesör ve iki doktor öğretim üyesi olan üç uzmanın görüşü alınmıştır. ESÖ’nün yapı kavram geçerliliğini ortaya koyabilmek için ise öncelikle Türkiye’nin İç Anadolu Bölgesinde yer alan bir ilinde ikamet eden 461 evli bireyden veri toplanmış ve bu verilerle Açıklayıcı Faktör Analizi gerçekleştirilmiştir. Yapılan açıklayıcı faktör analizi

sonuçları incelendiğinde bileşen matrisi tablosunda yer alan birinci faktördeki maddelerin faktör yük değerlerinin .64 ile .98 arasında değiştiği gözlenmektedir. Bu faktörde yer alan maddelerin tamamının faktör yük değerleri 0.30'dan büyüktür. Bu durum ölçeğin aynı zamanda tek boyutlu olduğunu da kanıtlamaktadır. Diğer yandan ESÖ'nün toplam varyansının % 64'ünü açıkladığı görülmektedir. Açıklayıcı faktör analizi sonucu elde edilen ESÖ'nün tek faktörlü yapısının test edilmesi amacıyla 610 evli bireyden elde edilen veriler üzerinde doğrulayıcı faktör analizi gerçekleştirilmiştir. Doğrulayıcı faktör analizi sonucuna göre ESÖ'nün ölçme modelinin genel uyum indekslerinin modelin kabul edilebilir düzeyde olduğunu kanıtlamaktadır ($\chi^2 = 615,75$; $sd = 303$; $p < .00$; $\chi^2 / sd = 2,82$); $GFI = .98$; $TLI = .98$; $CFI = .98$ ve $RMSEA = 0,05$).

Evlilik Sadakatsizliği Ölçeği'nin Güvenirliği. ESÖ'nün Cronbach Alpha iç tutarlılık katsayısının belirlenebilmesi için iki ayrı veri setinden yararlanılmıştır. ESÖ'nün ilk veri setinden elde edilen Cronbach Alfa iç tutarlılık katsayısı .96; ikinci veri setinden elde edilen Cronbach Alfa iç tutarlılık katsayısı ise .97 olarak hesaplanmıştır. Bu sonuçlar ESÖ'nün güvenilir bir ölçme aracı olduğunu göstermektedir.

Evlilik Sadakatsizliği Ölçeği'nin Puanlanması. 20 maddeden oluşan ESÖ üçlü likert tipi (1=Bana Uygun Değil, 2= Bana Kısmen Uygun, 3=Bana Uygun) üzerinden yanıtlanmaktadır. ESÖ'den alınabilecek toplam puan 20 ile 60 arasında değişmektedir. ESÖ'den alınan yüksek puan evli bireylerin sadakatsizlik düzeylerinin yüksek olduğu anlamına gelmektedir.

Evlilik İlişkisi Nitelik Algısı Ölçeği (EİNAÖ)

Araştırmada, evli bireylerin eşleri ile olan ilişkisini olumlu ya da olumsuz algılamalarını ölçmek amacıyla bu çalışma kapsamında geliştirilmiş olan Evlilik İlişkisi Nitelik Algısı Ölçeği (EİNAÖ) kullanılmıştır. EİNAÖ 17 maddeden oluşmaktadır ve bu maddelere yönelik örnekler EK C'de yer almaktadır. EİNAÖ'nün geçerlik ve güvenilirlik çalışmaları ve puanlanmasına yönelik bilgiler ise aşağıda bulunmaktadır.

Evlilik İlişkisi Nitelik Algısı Ölçeği'nin Geçerliliği. Evlilik İlişkisi Nitelik Algısı Ölçeği'nin geçerlik çalışması iki yolla gerçekleştirilmiştir. Öncelikle EİNAÖ'nün kapsam geçerliğini belirleyebilmek amacıyla uzman görüşüne başvurulmuştur. Daha sonra ise yapı kavram geçerliğini ortaya koyabilmek için açıklayıcı ve doğrulayıcı faktör analizi gerçekleştirilmiştir. EİNAÖ'yü geliştirme sürecinde ölçekte bulunan maddelerin uygun olup olmadığını belirleyebilmek amacıyla Rehberlik ve Psikolojik Danışma alanında evlilik ve çift ilişkisine yönelik çalışan bir profesör ve iki doktor öğretim üyesi olmak üzere üç uzmanın görüşü alınmıştır. EİNAÖ'nün yapı kavram geçerliliğini belirleyebilmek için ise öncelikle Türkiye'nin İç Anadolu Bölgesinde yer alan bir ilinde ikamet eden 461 evli bireyden veri toplanmış ve bu verilerle Açıklayıcı Faktör Analizi gerçekleştirilmiştir. EİNAÖ'nün yapı geçerliğine yönelik yapılan açıklayıcı faktör analizi için polikorik korelasyon matrisi analizinden yararlanılmıştır. Faktör yükü .30'un altında olan maddeler analiz dışı bırakıldıktan sonra ölçekte 17 madde kalmıştır. Faktör yükü .30'un altında olan maddelerin analiz dışı bırakılma kararı, faktörlerin özdeğerinin 1'den büyük olma kuralı (Büyüköztürk, 2013) göz önüne alınarak verilmiştir. Bu aynı zamanda ölçeğin tek faktörlü olduğunu göstermektedir. Yapılan açıklayıcı faktör analizi sonuçları incelendiğinde bileşen matrisi tablosunda yer alan birinci faktördeki maddelerin faktör yük değerlerinin .45 ile .85 arasında değiştiği gözlenmektedir. Diğer ayndan yapılan analizde ULSMV döndürme tekniği ile döndürme sonucunda, iki faktörlü bir yapı ortaya çıkmıştır. Birinci faktör tek başına varyansın % 47,61'ini açıklarken; açıklanan toplam varyansın % 57,88 olduğu bulunmuştur. Ayrıca maddelerin faktör yükleri birinci faktörde .52 ile .78 arasında; ikinci faktörde ise .38 ile .80 arasında değiştiği görülmektedir. Birinci faktör yedi maddeden (4, 5, 7, 8, 9, 13, 15) ikinci faktörün on maddeden (1, 2, 3, 6, 10, 11, 12, 14, 16, 17) oluşmaktadır. Maddelerin içerikleri incelenmiş ve bunun sonucunda birinci faktör "olumsuz ilişki", ikinci faktör "olumlu ilişki" olarak adlandırılmıştır. Açıklayıcı faktör analizi sonucuna göre EİNAÖ iki faktörden ve 17 maddeden oluşmaktadır. Ayrıca EİNAÖ'nün birinci faktöründeki maddeler ters madde olarak analize alındığında ölçekten toplam puan alınabilmektedir. Birinci faktördeki maddelerin ters madde olarak analize dahil edilmesi sonucunda ölçekten alınan yüksek

puan, evli bireylerin evlilik ilişkisini olumlu olarak değerlendirme düzeylerinin yüksek olduğunu göstermektedir. EİNAÖ'nün iki faktörlü yapısının test edilmesi amacıyla 610 evli bireyden elde edilen veriler üzerinde doğrulayıcı faktör analizi gerçekleştirilmiştir. Doğrulayıcı faktör analizi sonucuna göre EİNAÖ'nün ölçme modelinin genel uyum indekslerinin modelin kabul edilebilir düzeyde olduğunu kanıtlamaktadır ($\chi^2=304.780$; $sd=116$; $p<.00$; $\chi^2 /sd=2,62$); GFI = .98; TLI= .94; CFI = .95 ve RMSEA= 0,05'dir).

Evlilik İlişkisi Nitelik Algısı Ölçeği'nin Güvenirliği. EİNAÖ'nün Cronbach Alpha iç tutarlılık katsayısının belirlenebilmesi için iki ayrı veri setinden yararlanılmıştır. EİNAÖ'nün ilk veri setinden elde edilen Cronbach Alfa iç tutarlılık katsayısı .94; ikinci veri setinden elde edilen Cronbach Alfa iç tutarlılık katsayısı ise .92 olarak hesaplanmıştır. Bu sonuçlar EİNAÖ'nün güvenilir bir ölçme aracı olduğunu göstermektedir.

Evlilik İlişkisi Nitelik Algısı Ölçeği'nin Puanlanması. 17 maddeden oluşan EİNAÖ üçlü likert tipi (1=Bana Uygun Değil, 2= Bana Kısmen Uygun, 3=Bana Uygun) üzerinden yanıtlanmaktadır. EİNAÖ'den alınabilecek toplam puan 17 ile 51 arasında değişmektedir. EİNAÖ'de yedi tane ters madde (4, 5, 7, 8, 9, 13, 15) bulunmaktadır. EİNAÖ toplam puan alınabilmektedir. EİNAÖ toplam puan üzerinden analize dahil edildiğinde EİNAÖ'den alınan yüksek puan evli bireylerin eşleri olan ilişkilerini olumlu yönde algılama düzeylerinin yüksek olduğu anlamına gelmektedir.

Eş Destek Ölçeği (EDÖ)

Eş Destek Ölçeği evli bireylerin birbirlerinden aldıkları destek düzeyini ölçmek için Yıldırım (2004) tarafından geliştirilmiştir. 27 madden oluşan EDÖ'ye yönelik örnek maddeler Ek D'de yer almaktadır. EDÖ'nün geçerlik ve güvenirlik çalışmaları ve puanlanmasına yönelik bilgiler aşağıda bulunmaktadır.

Eş Destek Ölçeği'nin Geçerliliği. EDÖ'nün yapı kavram geçerliliğini belirleyebilmek için 248 evli bireyden veri toplanmış ve bu verilerle Açıklayıcı Faktör Analizi

gerçekleştirilmiştir. EDÖ'nün yapı geçerliğine yönelik yapılan açıklayıcı faktör analizi için temel bileşenler analizinden yararlanılmıştır. Faktör yükü .30'un altında olan maddeler analiz dışı bırakıldıktan sonra ölçekte 27 madde kalmıştır. Faktör yükü .30'un altında olan maddeler analiz dışı bırakılması kararında açıklayıcı faktör analizi sonucunda, faktörlerin özdeğerinin 1'den büyük olma kuralı (Büyüköztürk, 2013) göz önüne alınmıştır. Aynı zamanda ölçek tek faktörlüdür. Analiz sonucunda, dört faktörlü bir yapı ortaya çıkmıştır. Birinci faktör tek başına varyansın % 44,86'sını açıklarken; açıklanan toplam varyansın % 58.40 olduğu bulunmuştur. Varimax eksen döndürme tekniği sonucunda birinci faktörün dokuz maddeden (1, 2, 3, 4, 6, 9, 12, 16, 21) oluşmakta ve "duygusal destek" olarak adlandırılmış; ikinci faktör yedi maddeden (7, 13, 15, 17, 24, 25, 27) oluşmakta ve "maddi yardım ve ilgi desteği" olarak adlandırılmış; üçüncü faktör sekiz maddeden (5, 10, 14, 18, 20, 22, 23, 26) oluşmakta ve "takdir etme desteği" olarak adlandırılmış; dördüncü faktör ise üç maddeden (8, 11, 19) oluşmakta ve "sosyal ilgi desteği" olarak adlandırılmıştır (Yıldırım, 2004).

Eş Destek Ölçeği'nin Güvenirliği. EDÖ'nün güvenirliliğinin belirlenebilmesi iki yolla gerçekleştirilmiştir. İlki Cronbach Alpha iç tutarlılık katsayısının hesaplanmasıdır, ikincisi ise test-tekrar test güvenirliliğidir. EDÖ'nün Cronbach Alfa iç tutarlılık katsayısı .95; test-tekrar test güvenirlilik katsayısı ise .89 olarak hesaplanmıştır. Dolayısıyla bu sonuçlar EDÖ'nün güvenilir bir ölçme aracı olduğunu göstermektedir.

Eş Destek Ölçeği'nin Puanlanması. 27 maddeden oluşan EDÖ üçlü likert tipi (1=Bana Uygun Değil, 2= Bana Kısmen Uygun, 3=Bana Uygun) üzerinden yanıtlanmaktadır. EDÖ'den alınabilecek toplam puan 27 ile 81 arasında değişmektedir. ED'den toplam puan alınabilmektedir. EDÖ'den alınan yüksek puanın evli bireylerin eşlerinden aldıkları destek miktarının daha fazla olduğu anlamına gelmektedir (Yıldırım, 2004).

Demografik Bilgi Formu (DBF)

DBF, çalışmaya gönüllü katılmayı kabul eden evli bireylerin sosyo-demografik özellikleri hakkında bilgi toplamak için bu araştırma kapsamında hazırlanmıştır. Formda cinsiyet, eğitim düzeyi, yaş, meslek, ailenin ortalama aylık geliri, evlilik yaşı, evlenmeden önceki birliktelik süresi, kaçınıcı evlilik olduğu, evlilik yılı, çocuk sayısı, eşi ile aralarındaki yaş farkı, evlenme şekli, cinsel yaşamdan memnuniyet düzeyi, şimdiki akılları olsa yine aynı eşleri ile evlenip evlenmeyeceklerine yönelik bilgileri gösteren 14 madde bulunmaktadır. Bu formda bulunan maddelere yönelik örnekler Ek A'de yer almaktadır.

Veri Toplama Süreci

Bu çalışma kapsamında öncelikli olarak 'Evlilik Sadakatsizliği Ölçeği' ile "Evlilik İlişkisi Nitelik Algısı Ölçeği" geliştirilmesi daha sonra ise evlilik sadakatsizliğine yönelik bir model test edilmek amaçlanmaktadır. Dolayısıyla bu araştırma kapsamında veri toplanması aşaması ESÖ ve EİNAÖ'nün geliştirilmesi ve modelin test edilmesine yönelik olarak iki şekilde gerçekleştirilmiştir. İlk önce bu iki farklı çalışmanın gerçekleştirilebilmesi için Hacettepe Üniversitesi etik kurulundan gerekli olan Etik Kurul İzni alınmıştır (EK E).

Öncelikli olarak her iki aşamada da araştırma kapsamında yer alan ölçekler ile demografik bilgi formunun yer aldığı uygulama formu gerekli sayıda çoğaltılmıştır. Hem birinci hem de ikinci çalışma gruplarından veri toplanırken kâğıt kalem testi şeklinde uygulama formları zarf içerisinde verilerek uygulama yapılmıştır. Uygulama yapılmadan önce katılımcılara gönüllüğün esas olduğu, uygulama formunda evlilik yaşantısı ve evlilik ilişkisine yönelik özel soruların yer aldığı dolayısıyla ölçekleri tek başlarına doldurmalarının daha uygun olacağı yönünde gerekli açıklamalarda bulunulmuştur. Bunlara ek olarak isim, soyisim ve kişisel herhangi özel bir bilgiye ihtiyaç duyulmadığı, sonuçların toplu olarak değerlendirileceği ve bilimsel bir araştırmaya katkıda bulunacakları da açıklamalara eklenmiştir. Araştırmaya gönüllü olarak katılmayı kabul eden katılımcılara zarf içerisinde uygulama formu verilerek doldurulan formlar tekrar zarf içerisinde geri alınmıştır. Ayrıca

bütün veriler yalnızca araştırmacı tarafından uygulanmış ve elden teslim alınmıştır. Bu konuda da uygulamaya başlanmadan önce katılımcılara gerekli açıklamalarda bulunulmuştur. ESÖ ve EİNAÖ ölçeklerinin geliştirildiği ilk çalışma grubunda uygulama formunun doldurulması yaklaşık 20 dakika, model testi için ulaşılan ikinci çalışma grubunun uygulama formununun doldurması ise yaklaşık 25 dakika sürmüştür.

Verilerin İşlenmesi ve özömlenmesi

Çalışmada elde edilen verilerin analizinde SPSS 20.0, LISREL 8.8, AMOS paket programları kullanılmıştır. Evlilik Sadakatsizliği Ölçeği ve Evlilik İlişkisi Nitelik Algısı Ölçeği'nin geçerlik çalışması 461 ve 610 evli bireyden oluşan iki farklı çalışma grubundan elde edilen veri seti üzerinden SPSS 20.0, LISREL 8.8, Amos programları kullanılarak açıklayıcı ve doğrulayıcı faktör analizi yöntemleri ile gerçekleştirilmiştir. Hem ESÖ hem EİNAÖ'nün güvenirlilik çalışması her iki veri seti üzerinden SPSS 20 ile Cronbach Alpha katsayısı hesaplanarak gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın ikinci aşaması olan model test etme aşamasında değişkenler arasındaki yordama düzeyleri ile aracılık etkisini test edebilmek amacıyla ise yapısal eşitlik modeli (YEM) kullanılmıştır. Bu alışma kapsamında Yem, ölçüm modeli ve yapısal model olmak üzere iki aşamalı olarak uygulanmıştır (Kline, 2016). Ölçüm modeli aşamasında değişkenler arasında yön belirtmeksizin bütün değişkenler bir arada modele dahil edilmekte ve modelin doğrulanıp doğrulanmadığı test edilmektedir. Bundan sonra ise hipotezler kurularak test edilmek istenen modelin doğrulanması aşamasına geçilmektedir. Bu test edilen model aracılığıyla da belirlenen değişkenler arasındaki neden-sonuç ilişkilerinin test edilebilmesi sağlanmaktadır.

Bu araştırmada da evlilik sadakatsizliğine yönelik belirlenmiş bir model test edilmek amaçlanmıştır. Bunun için bağımsız değişkenlerin, bağımlı değişken üzerindeki dolaylı ve doğrudan etkileri ortaya koyulmuştur. Bu model çerçevesinde bağımsız değişkenler eş desteği, evlilik ilişkisi niteliği ve cinsel yaşam memnuniyetsizliği; bağımlı değişken ise evlilik sadakatsizliğidir. Bu araştırmada da öncelikle bu dört değişken arasındaki doğrudan etkiler

incelenmiştir. Daha sonra ise ilk önce cinsel yaşam memnuniyetsizliğinin eş desteği ve evlilik ilişkisi niteliği arasındaki ilişkideki aracılık rolü test edilmiştir. İkinci olarak evlilik ilişkisi niteliğinin eş desteği ve sadakatsizlik arasındaki ilişkideki aracılık rolü incelenmiştir. Aynı zamanda bu modelin doğrudan ve dolaylı etkilerinin anlamlılığının incelenebilmesi için Bootstrapping işlemi gerçekleştirilmiştir. Yem ise AMOS programı kullanılarak test edilmiştir.

Bölüm 4

Bulgular, Yorumlar ve Tartışma

Bu bölümde araştırmanın temel amacı doğrultusunda eş desteği, evlilik ilişkisi niteliği ve cinsel yaşam memnuniyetsizliğinin sadakatsizlik üzerindeki etkilerine dair bulgulara yer verilmiştir. İlk önce araştırma kapsamında geliştirilen Evlilik Sadakatsizliği Ölçeği (ESÖ) ile Evlilik İlişkisi Nitelik Algısı Ölçeği'nin (EİNAÖ) geliştirilmesine yönelik bulgu ve tartışmaya yer verilmiştir. Daha sonra ise Evlilik Sadakati Model Testi'ne ilişkin bulgulara ve tartışmaya yer verilmiştir.

Evlilik Sadakatsizliği Ölçeği'nin (ESÖ) Geliştirilmesine Yönelik Bulgular

Bu bölümde "Evlilik Sadakatsizliği Ölçeği geçerli ve güvenilir bir ölçek midir?" sorusuna cevap aranmıştır.

Evlilik Sadakatsizliği Ölçeği'nin Geliştirilmesine Yönelik Bulgular

Araştırmanın bu bölümünde Evlilik Sadakatsizliği Ölçeği'nin geliştirilmesine yönelik bulgular bir ölçek geliştirme sürecinden beklenen şekilde yer verilmiştir. ESÖ'nün geliştirme sürecinde, ölçeğin geliştirilmesine yönelik geçerlik ve güvenilirlik çalışmaları, ölçeğin puanlanmasına yönelik bulgular sunulmuştur.

Evlilik Sadakatsizliği Ölçeği'nin Geçerlik Çalışmaları

Kapsam Geçerliği. ESÖ'nün geliştirilme aşamasında öncelikle kapsam geçerliğini sağlayabilmek amacıyla ulusal ve uluslararası alanyazında evlilik sadakatsizliği ile ilgili çalışmalar incelenmiştir. Madde yazımında kişilerin tecrübelerinden faydalanabilmek için 10 evli bireyle görüşmeler yapılmış ve "Evlilikte sadakat ne anlama gelmektedir?" "Hangi davranışlar sadakatsizlik olarak kabul edilmektedir" soruları yöneltmiştir. Yapılan görüşmeler ve ilgili alanyazından yararlanılarak Evlilik Sadakatsizliği Ölçeği'ne yönelik 60 maddeden oluşan bir madde havuzu oluşturulmuştur. Bu hazırlanan formula ilgili evlilik ve çift alanında bir profesör ve iki doktor öğretim üyesi ünvanına sahip olmak üzere üç

araştırmacıdan uzman görüşü alınmıştır. Uzmanlardan gelen geri bildirim doğrultusunda araştırmacı tarafından gerekli düzenlemeler yapılmış ve 60 maddeden oluşan ilk deneme formu uygulamaya hazır hale getirilmiştir. Bunun ardından bu uygulama formu 20 evli bireye uygulanarak anlaşılmayan maddelerin olup olmadığına yönelik geri bildirim alınmış ve tekrar gerekli düzenlemeler yapılmış ve veri toplanmaya başlanmıştır.

Yapı Geçerliği

Açımlayıcı Faktör Analizi (AFA). Ölçek geliştirme sürecinde hazırlanan ölçekteki birbirleriyle ilişkili ve benzer olan değişkenlerin bir araya getirilmesi ile birlikte faktör elde edilmekte ve bu amaçla da Açımlayıcı Faktör Analizi kullanılmaktadır (Büyüköztürk, 2013). ESÖ'nün geliştirilme aşamasında hem uzmanlardan gelen geri bildirim hem de 20 evli bireye uygulanan deneme formu sonucunda katılımcılardan gelen geri bildirimler doğrultusunda gerekli düzeltmeler yapıldıktan sonra yapı-kavram geçerliğini ortaya koyabilmek amacıyla 60 maddeden oluşan uygulama formu ilk önce 461 evli bireye uygulanmıştır. Elde edilen veri seti öncelikli olarak faktör analizine uygunluğu gözden geçirilmiştir. Bu doğrultuda, korelasyon matrisi tablosundaki katsayılar ile KMO değeri ve Barlett küresellik testi ölçütleri dikkate alınmıştır. KMO değerinin ,940 ve Barlett küresellik testi istatistiksel olarak anlamlı olduğu görülmüştür. ESÖ'nün yapı geçerliği için faktörleşme tekniği olarak polikorik korelasyon matrisi ile açımlayıcı faktör analizi kullanılmıştır. Faktör yükü .30'un altında olan maddeler ölçekten çıkartıldıktan sonra ölçekte 20 madde kalmıştır. Faktör yükü .30'un altında olan maddelerin ölçekten çıkartılması kararı ise faktörlerin özdeğerinin 1'den büyük olma kuralı (Büyüköztürk, 2013) gözeterek alınmıştır. Açımlayıcı faktör analizi sonucu elde edilen tablo incelendiğinde ESÖ'nün tek faktörlü bir yapıya sahip sonucu elde edilmiştir. ESÖ'nün tek faktörlü yapısının toplam varyansın % 64'ünü açıkladığı görülmektedir.

Tablo 3*ESÖ'ye İlişkin Faktör Analizi Sonuçları*

Madde No	Faktör Ortak Varyansı	Madde No	Faktör Yük Değeri
3	.55	3	.74
7	.64	7	.80
8	.96	8	.98
9	.53	9	.73
11	.55	11	.74
12	.81	12	.90
15	.66	15	.81
16	.58	16	.76
18	.88	18	.94
19	.56	19	.75
20	.48	20	.69
22	.59	22	.77
24	.46	24	.68
28	.69	28	.83
32	.62	32	.79
42	.61	42	.78
44	.85	44	.92
46	.54	46	.73
58	.58	58	.76
59	.41	59	.64

Açıklanan Toplanan Varyans: % 64

Tablo 3'te görüldüğü gibi madde faktör yük değerleri .98 ile .64 arasında değişmektedir. Sonuç olarak ESÖ tek faktörden ve 20 maddeden oluşmaktadır. ESÖ toplam varyansın % 64'ünü açıklamaktadır.

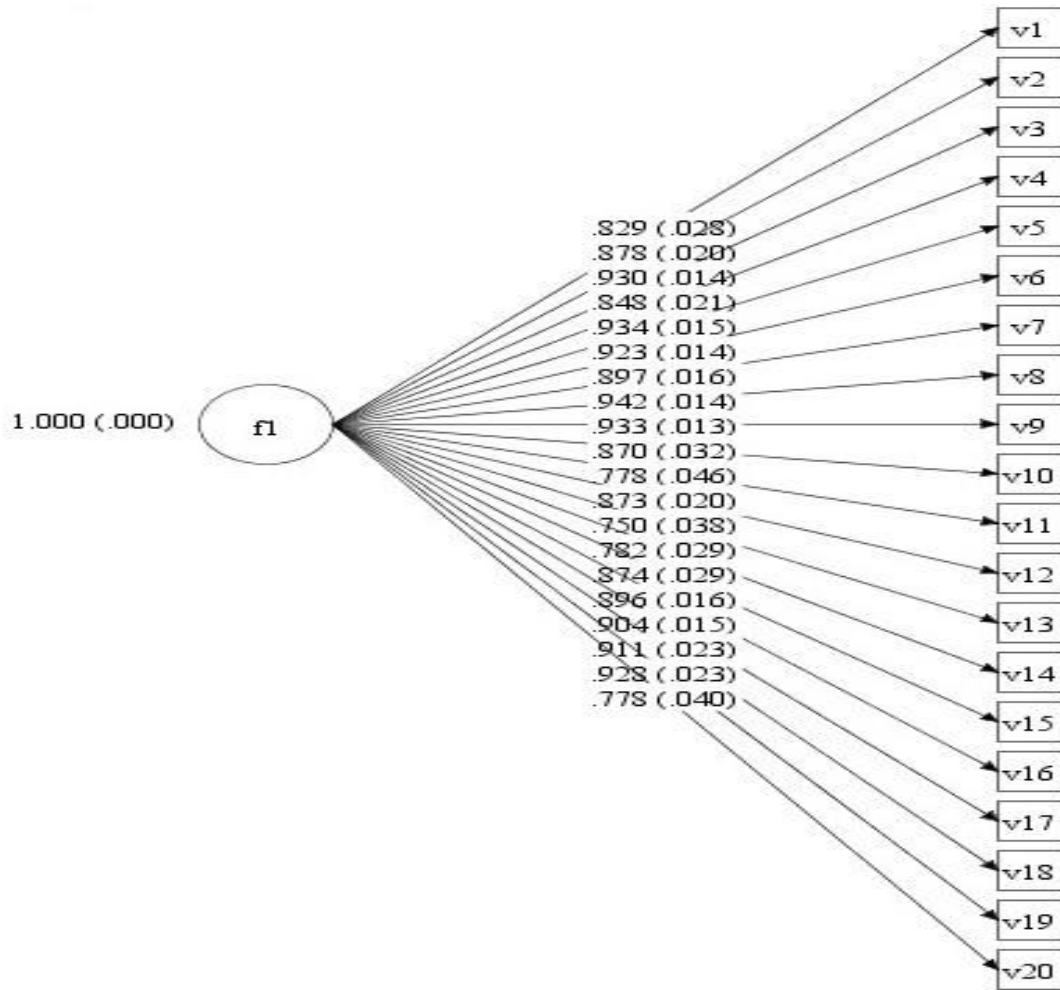
Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA). 20 maddelik ve tek faktörden oluşan ESÖ yapısının doğrulanıp doğrulanmadığını test edebilmek için toplam 610 evli bireyden oluşan elde edilen verilerle Lisrel programı kullanılarak DFA yapılmıştır. Yapılan DFA sonucuna göre elde edilen 20 maddelik tek faktörlü modeldeki maddeler arasındaki ilişki ve katsayılar incelenmiştir. Aşağıda yer alan Şekil 1 incelendiğinde ise madde faktör yüklerinin (λ) .75–.95 arasında değiştiği görülmektedir. Bunun yanı sıra elde edilen ölçme modelinin genel uyum katsayıları ($\chi^2 = 615,75$; $sd = 303$; $p < .00$; $\chi^2 / sd = 2,82$); $GFI = .98$; $TLI = .98$; $CFI =$

.98 ve RMSEA= 0,05'dir. χ^2 ve sd değerleri birbirine oranlandığında 2,82 değeri elde edilmektedir. Elde edilen bu değer 3'ün altında olması gerektiği ifade edilmektedir (Kline, 2011). Bu doğrultuda, ki-kare ile serbestlik derecesi oranlanması ile elde edilen değer mükemmel düzeyde uyum değeri olduğu söylenebilir. GFI değerinin .90'dan yüksek olması iyi uyumu; CFI değerinin .90'dan yüksek olması iyi uyumu; TLI değerinin .90'dan yüksek olması iyi uyumu ve RMSEA'nin .05'ten küçük olması mükemmel uyumu işaret etmektedir (Çokluk, Şekercioğlu ve Büyüköztürk, 2010). Ayrıca serbestlik derecesinin 3'ün altında olması gerektiği dile getirilmektedir (Kline, 2011). Böylece analiz sonucu elde edilen değerler ile maddelerin faktör yüklerinin modelin kabul edilebilir düzeyde olduğuna işaret etmektedir. ESÖ ilişkin önerilen modele yönelik uyum indeksleri ve standart uyum kriterleri Tablo 4'te verilmiştir.

Tablo 4

Önerilen Model İçin Uyum İndeksleri ve Standart Uyum Kriterleri

Uyum indeksleri	Mükemmel	Kabul edilebilir	Tahmin edilen model
χ^2 / df	≤ 3	≤ 5	2.82
RMSEA	$\leq ,05$	$\leq ,08$.05
GFI	$\geq ,95$	$\geq ,90$.98
CFI	$\geq ,95$	$\geq ,90$.98
TLI	$\geq ,95$	$\geq ,90$.98

Şekil 1. ESÖ Doğrulayıcı Faktör Analizi

Evlilik Sadakatsizliği Ölçeği'nin Güvenirliği. ESÖ'nün Cronbach Alpha iç tutarlılık katsayısının belirlenebilmesi için AFA ve DFA'nın gerçekleştirildiği iki ayrı veri setinden yararlanılmıştır. ESÖ'nün AFA'sının gerçekleştirildiği ilk veri setinden elde edilen Cronbach Alfa iç tutarlık katsayısı .96; DFA'sının gerçekleştirildiği ikinci veri setinden elde edilen Cronbach Alfa iç tutarlık katsayısı ise .97 olarak hesaplanmıştır. Cronbach Alfa katsayısı .70'ten yüksek olmasının ölçme aracının kullanılabilmesi güvenilir olarak kabul edilebilmesi için yeterli olduğu ifade edilmektedir (Fraenkel ve Wallen, 2006). Dolayısıyla bu sonuçlar ESÖ'nün güvenilir bir ölçme aracı olduğunu göstermektedir.

Evlilik Sadakatsizliği Ölçeği'nin Geliştirilmesine Yönelik Tartışma. ESÖ, evli bireylerin eşlerine yönelik sadakatsizlik düzeylerini ölçmek amacıyla geliştirilmiştir. ESÖ 3'lü

Likert tipindedir. ESÖ'nün geçerlik çalışmaları doğrultusunda AFA ve DFA gerçekleştirilmiştir. AFA'dan elde edilen bulgular incelendiğinde, 20 maddeden oluşan ESÖ'nün toplam varyansın %64'ünü açıkladığı görülmekte ve ESÖ'nün tek faktöre sahip olduğu sonucu elde edilmiştir. ESÖ'nün faktör madde dağılımının istenen ve beklenen değerlerde olması ve açıkladığı toplam varyansın yüksek olması ölçeğin kabul edilebilir ve kullanılabilir bir ölçek olduğu ifade edilebilir.

Diğer yandan ESÖ'nün madde faktör yük değerlerinin .64 ile .98 arasında değiştiği görülmektedir. ESÖ'nün sahip olduğu madde yük değerlerinin uygun ve yüksek değer aralıklarında olduğu görülmektedir. ESÖ'nün AFA çalışması sonrasında 610 evli bireyden elde edilen verilerle DFA gerçekleştirilmiştir. DFA ile elde edilen uyum katsayılarının 20 maddelik ESÖ'nün, tek faktörlü yapısının iyi değerlere sahip olduğunu ve doğrulandığını kanıtlamaktadır. DFA sonuçları incelendiğinde ESÖ'nün uyum katsayılarının ($\chi^2 = 615,75$; $sd = 303$; $p < .00$; $\chi^2 / sd = 2,82$); $GFI = .98$; $TLI = .98$; $CFI = .98$ ve $RMSEA = 0,05$) hepsinin iyi ve mükemmel düzeyde değer aralıklarında olduğu görülmektedir. Bu sonuçlara göre GFI değerinin .90'dan yüksek olması iyi uyumu; CFI değerinin .90'dan yüksek olması iyi uyumu; TLI değerinin .90'dan yüksek olması iyi uyumu ve $RMSEA$ 'nin .05'ten küçük olması mükemmel uyumu göstermektedir (Çokluk vd., 2010). Diğer yandan serbestlik derecesinin 3'ün altında olması gerektiği de beklenen bir diğer aralıktır (Kline, 2011). Dolayısıyla DFA sonucu elde edilen değerlerin ve maddelerin faktör yüklerinin modelin kabul edilebilir düzeyde olduğunu kanıtlar niteliktedir.

ESÖ'nün iç tutarlık katsayısı olan Cronbach Alfa düzeyleri AFA ve DFA'nın gerçekleştirildiği iki ayrı veri seti üzerinde gerçekleştirilmiştir. ESÖ'nün AFA'sının gerçekleştirildiği ilk veri setinden elde edilen Cronbach Alfa iç tutarlık katsayısı .96; DFA'sının gerçekleştirildiği ikinci veri setinden elde edilen Cronbach Alfa iç tutarlık katsayısı ise .97 olarak hesaplanmıştır. Cronbach Alfa katsayısı .70'ten yüksek olmasının ölçme aracının kullanılabilmesi güvenilir olarak kabul edilebilmesi için yeterli olduğu ifade

edilmektedir (Fraenkel ve Wallen, 2006). Dolayısıyla bu sonuçlar ESÖ'nün güvenilir bir ölçme aracı olduğunu göstermektedir.

ESÖ'nün AFA ve DFA sonucu elde edilen bulguların beraber değerlendirilmesi sonucu elde edilen 20 maddelik ESÖ'nün tek faktörlü bir yapıya sahip olduğu görülmektedir ve "Evlilik Sadakatsizliği Ölçeği" olarak adlandırılmış. ESÖ'den alınabilecek en düşük puan 20, en yüksek puan ise 60'tir. ESÖ'den alınacak olan yüksek puanın evli bireylerin eşlerine yönelik sadakatsizlik düzeylerinin yüksek olduğu anlamına gelmektedir. Elde edilen bütün bu bulgular ise ESÖ'nün evli bireylerin evlilik ilişkisinde sadakatsizlik düzeylerini ölçmek için geçerli ve güvenilir bir ölçme aracı olduğunu göstermektedir.

Evlilik İlişkisi Nitelik Algısı Ölçeği'nin Geliştirilmesine İlişkin Bulgular

Bu bölümde Evlilik İlişkisi Nitelik Algısı Ölçeği geçerli ve güvenilir bir ölçek midir?" sorusuna cevap aranmıştır. Araştırmanın bu bölümünde Evlilik İlişkisi Nitelik Algısı Ölçeği'nin geliştirilmesine yönelik bulgular bir ölçek geliştirme sürecinden beklenen şekilde yer verilmiştir. EİNAÖ'nün geliştirme sürecinde, ölçeğin geliştirilmesine yönelik geçerlik ve güvenirlik çalışmaları, ölçeğin puanlanmasına yönelik bulgular sunulmuştur.

Evlilik İlişkisi Nitelik Algısı Ölçeği'nin Geçerlik Çalışması

Kapsam Geçerliği. EİNAÖ'nün geliştirilme aşamasında öncelikle kapsam geçerliğini sağlayabilmek amacıyla ulusal ve uluslararası alanyazında eşler arasındaki ilişkiye yönelik çalışmalar incelenmiştir. İlgili alanyazından yararlanılarak Evlilik İlişkisi Nitelik Algısı Ölçeği'ne yönelik 20 maddeden oluşan bir madde havuzu oluşturulmuştur. Bu hazırlanan formula ilgili evlilik ve çift alanında bir profesör ve iki doktor öğretim üyesi ünvanına sahip olan üç araştırmacıdan uzman görüşü alınmıştır. Uzmanlardan gelen geri bildirim doğrultusunda araştırmacı tarafından gerekli düzenlemeler yapılmış ve 20 maddeden oluşan ilk deneme formu uygulamaya hazır hale getirilmiştir. Bunun ardından bu uygulama formu 20 evli bireye uygulanarak anlaşılmayan maddelerin olup olmadığına

yönelik geri bildirim alınmış ve tekrar gerekli düzenlemeler yapılmış ve veri toplanmaya başlanmıştır.

Yapı Geçerliği

Açımlayıcı Faktör Analizi (AFA). Ölçek geliştirme sürecinde hazırlanan ölçekteki birbiriyile ilişkili ve benzer olan değişkenlerin bir araya getirilmesi ile birlikte faktör elde edilmekte ve bu amaçla da Açımlayıcı Faktör Analizi kullanılmaktadır (Büyüköztürk, 2013). EİNAÖ'nün geliştirilme aşamasında hem uzmanlardan gelen geri bildirim hem de 20 evli bireye uygulanan deneme formu sonucunda katılımcılardan gelen geri bildirimler doğrultusunda gerekli düzeltmeler yapıldıktan sonra yapı-kavram geçerliğini ortaya koyabilmek amacıyla 20 maddeden oluşan uygulama formu ilk önce 461 evli bireye uygulanmıştır. Elde edilen veri seti öncelikli olarak faktör analizine uygunluğu gözden geçirilmiştir. Bu doğrultuda, korelasyon matrisi tablosundaki katsayılar ile KMO değeri ve Barlett küresellik testi ölçütleri dikkate alınmıştır. KMO değerinin ,940 ve Barlett küresellik testi istatistiksel olarak anlamlı olduğu görülmüştür. EİÖ'nün yapı geçerliği için faktörleşme tekniği olarak polikorik korelasyon matrisi analizi ile açımlayıcı faktör analizi kullanılmıştır. Faktör yükü .30'un altında olan maddeler ölçekten çıkartıldıktan sonra ölçekte 17 madde kalmıştır. Faktör yükü .30'un altında olan maddelerin ölçekten çıkartılması kararı ise faktörlerin özdeğerinin 1'den büyük olma kuralı (Büyüköztürk, 2013) gözeterek alınmıştır. EİNAÖ'nün yapı geçerliği için faktör çıkarma yöntemi olarak ULSMV döndürme tekniği kullanılmıştır. Açımlayıcı faktör analizi sonucu elde edilen tablo incelendiğinde EİNAÖ'nün aynı zamanda tek faktörlü bir yapıya sahip sonucu elde edilmiştir. Döndürme öncesinde EİNAÖ'de bulunan maddelerin hem faktör yük değerlerinin hem de 1. Faktörün tek başına açıkladığı varyansın yüksek olduğu görülmektedir. Bu EİÖ'nün genel bir faktöre sahip olduğunun kanıtı olarak görülmekte ve EİNAÖ'nün tek faktörlü kullanılmasının da uygun olduğu kabul edilmektedir. Diğer yandan faktörlerin ortak faktör varyansı .35 ile .71 arasında değişmektedir. Ayrıca EİNAÖ'de öz değeri 1'den büyük olan 2 faktör olduğu görülmektedir. EİNAÖ'deki birinci faktör tek başına varyansın % 47,61'sini açıklarken; açıklanan toplam

varyans % 57,88 olarak elde edilmiştir. Diğer yandan EİNAÖ'deki maddelerin faktör yükleri birinci faktörde .52 ile .78 arasında; ikinci faktörde ise .38 ile .80 arasında değişmektedir. EİNAÖ'ye ULSMV döndürme tekniği uygulandıktan sonra ise birinci faktörün yedi maddeden (4, 5, 7, 8, 9, 13, 15) ikinci faktörün on maddeden (1, 2, 3, 6, 10, 11, 12, 14, 16, 17) oluştuğu görülmektedir. EİNAÖ'de her bir faktördeki maddelerin içerikleri incelendikten sonra ise birinci faktöre "olumsuz ilişki", ikinci faktöre "olumlu ilişki" isimleri verilmiştir. Dolayısıyla sonuç olarak EİÖ iki faktörden ve 17 maddeden oluşmaktadır. Ayrıca EİNAÖ'nün birinci faktöründeki maddeler ters madde olarak analize alındığında ölçekten toplam puan alınabilmektedir. Birinci faktördeki maddelerin ters madde olarak analize dahil edilmesi sonucunda ölçekten alınan yüksek puan, evli bireylerin evlilik ilişkisini olumlu olarak değerlendirme düzeylerinin yüksek olduğunu göstermektedir.

Tablo 5

EİNAÖ'ye İlişkin Faktör Analizi Sonuçları

Madde No	Faktör Ortak Varyansı	Madde No	Faktör Değeri	Yük	Döndürme Sonrası Yük Değeri	
					Madde No	Faktör I
1	.64	1	.62	1		.80
2	.60	2	.56	2		.78
4	.73	4	.85	4		.66
5	.61	5	.67	5	.77	
6	.56	6	.63	6	.73	
8	.71	8	.83	8		.66
9	.52	9	.68	9	.67	
10	.48	10	.55	10		.69
11	.70	11	.80	11	.76	
13	.52	13	.67	13		.63
14	.71	14	.83	14		.67
15	.35	15	.46	15		.38
16	.65	16	.76	16	.74	
17	.37	17	.59	17	.52	
18	.71	18	.80	18	.78	
19	.59	19	.64	19		.75
20	.52	20	.64	20		.67

Açıklanan Varyans Toplam: % 57,88

Faktör I: % 47,61

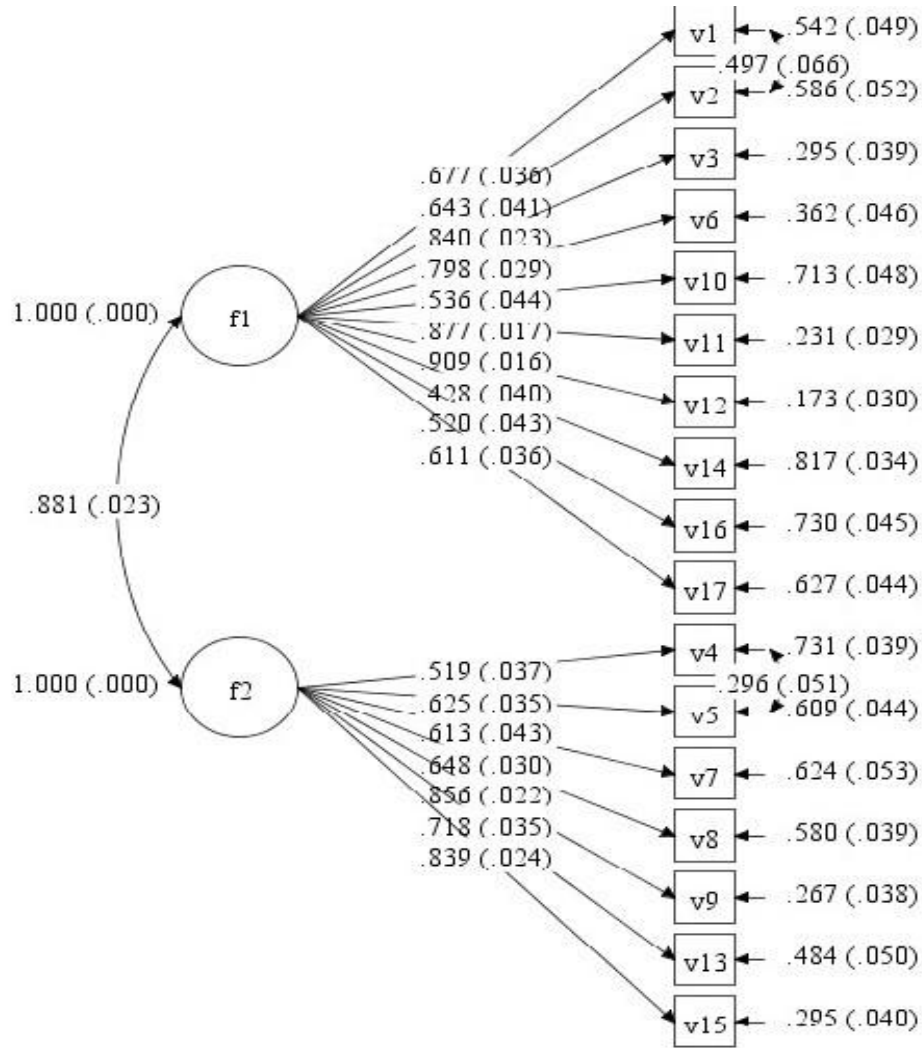
Faktör II: %10,26

Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA). 17 maddelik ve iki faktörden oluşan EİNAÖ yapısının doğrulanıp doğrulanmadığını test edebilmek için toplam 610 evli bireyden oluşan elde edilen verilerle Lisrel programı kullanılarak DFA yapılmıştır. Dolayısıyla DFA EİNAÖ'nün geçerliliğini test edebilmek amacıyla ikinci yöntem olarak kullanılmıştır. EİNAÖ'de 7 madde olumsuz ilişki, 10 madde ise olumlu ilişki faktörlerinde yer almaktadır ve DFA aracılığıyla EİÖ'nün iki faktörlü yapısı test edilmiştir. EİNAÖ'nün faktörlerinde yer alan maddeler incelendiğinde (Şekil 2), "olumsuz ilişki" faktöründe madde faktör yüklerinin (λ) .52 – .86, "olumlu ilişki" faktöründe ise madde faktör yüklerinin (λ) .43 – .91 arasında değiştiği gözlenmektedir. Diğer yandan EİNAÖ'ye yönelik ölçme modelinin gene uyum katsayıları ($\chi^2=304.780$; $sd= 116$; $p<.00$; $\chi^2 /sd= 2,62$); GFI = .98; TLI= .94; CFI = .95 ve RMSEA= 0,05'dir. GFI değerinin .90'dan yüksek olması iyi uyumu; CFI değerinin .90'dan yüksek olması iyi uyumu; TLI değerinin .90'dan yüksek olması iyi uyumu ve RMSEA'nin .05'ten küçük olması mükemmel uyumu göstermektedir (Çokluk vd, 2010). Buna ek olarak serbestlik derecesinin 3'ün altında olması gerektiği ifade edilmektedir (Kline, 2011). Dolayısıyla DFA sonucu elde edilen bu değerler ve maddelerin faktör yüklerinin EİNAÖ modelinin kabul edilebilir düzeyde olduğuna işaret etmektedir. EİNAÖ'ye yönelik önerilen model için uyum indeksleri ve standart uyum kriterleri Tablo 6'da yer almaktadır.

Tablo 6

Önerilen Model İçin Uyum İndeksleri ve Standart Uyum Kriterleri

Uyum indeksleri	Mükemmel	Kabul edilebilir	Tahmin edilen model
χ^2 /df	≤ 3	≤ 5	2.62
RMSEA	$\leq ,05$	$\leq ,08$.05
GFI	$\geq ,95$	$\geq ,90$.98
CFI	$\geq ,95$	$\geq ,90$.95
TLI	$\geq ,95$	$\geq ,90$.94

Şekil 2. EİNAÖ Doğrulayıcı Faktör Analizi

Evlilik İlişkisi Nitelik Algısı Ölçeği'nin Güvenirliği

EİNAÖ'nün Cronbach Alpha iç tutarlılık katsayısının belirlenebilmesi için AFA ve DFA'nın gerçekleştirildiği iki ayrı veri setinden yararlanılmıştır. EİNAÖ'nün AFA'sının gerçekleştirildiği ilk veri setinden elde edilen Cronbach Alfa iç tutarlılık katsayısı .94; DFA'sının gerçekleştirildiği ikinci veri setinden elde edilen Cronbach Alfa iç tutarlılık katsayısı ise .92 olarak hesaplanmıştır. Cronbach Alfa katsayısı .70'ten yüksek olmasının ölçme aracının kullanılabilmesi güvenilir olarak kabul edilebilmesi için yeterli olduğu ifade edilmektedir (Fraenkel ve Wallen, 2006). Dolayısıyla bu sonuçlar EİNAÖ'nün güvenilir bir ölçme aracı olduğunu göstermektedir.

Evlilik İlişkisi Nitelik Algısı Ölçeği'nin Puanlanması

EİNAÖ, evli bireylerin eşleri ile olan ilişkilerinin olumlu/olumsuz olarak değerlendirme düzeylerini ölçmek amacıyla geliştirilmiştir. EİNAÖ 3'lü Likert tipindedir. EİNAÖ'nün geçerlik çalışmaları doğrultusunda AFA ve DFA gerçekleştirilmiştir. AFA'dan elde edilen bulgular incelendiğinde, 17 maddeden oluşan EİNAÖ'nün toplam varyansın % 57.88'ini açıkladığı görülmekte ve EİNAÖ'nün iki faktöre sahip olduğu sonucu elde edilmiştir. EİNAÖ'nün faktör madde dağılımının istenen ve beklenen değerlerde olması ve açıkladığı toplam varyansın yüksek olması ölçeğin kabul edilebilir ve kullanılabilir bir ölçek olduğu ifade edilebilir.

Diğer yandan EİNAÖ'nün madde faktör yük değerlerinin, birinci faktörde .52 ile .78, ikinci faktörde .38 ile .80 arasında değiştiği görülmektedir. EİNAÖ'nün sahip olduğu madde yük değerlerinin uygun ve yüksek değer aralıklarında olduğu görülmektedir. EİNAÖ'nün AFA çalışması sonrasında 610 evli bireyden elde edilen verilerle DFA gerçekleştirilmiştir. DFA ile elde edilen uyum katsayıları 17 maddelik EİNAÖ'nün, iki faktörlü yapısının iyi değerlere sahip olduğunu ve doğrulandığını kanıtlamaktadır. DFA sonuçları incelendiğinde EİNAÖ'nün uyum katsayılarının ($\chi^2=304.780$; $sd=116$; $p<.00$; $\chi^2/sd=2,62$); GFI = .98; TLI= .94; CFI = .95 ve RMSEA= 0,05) hepsinin iyi ve mükemmel düzeyde değer aralıklarında olduğu görülmektedir. Bu sonuçlara göre GFI değerinin .90'dan yüksek olması iyi uyumu; CFI değerinin .90'dan yüksek olması iyi uyumu; TLI değerinin .90'dan yüksek olması iyi uyumu ve RMSEA'nin .05'ten küçük olması mükemmel uyumu göstermektedir (Çokluk vd., 2010). Diğer yandan serbestlik derecesinin 3'ün altında olması gerektiği de beklenen bir diğer aralıktır (Kline, 2011). Dolayısıyla DFA sonucu elde edilen değerlerin ve maddelerin faktör yüklerinin modelin kabul edilebilir düzeyde olduğunu kanıtlar niteliktedir.

EİNAÖ'nün iç tutarlık katsayısı olan Cronbach Alfa düzeyleri AFA ve DFA'nın gerçekleştirildiği iki ayrı veri seti üzerinde gerçekleştirilmiştir. EİNAÖ'nün AFA'sının

gerçekleştirildiği ilk veri setinden elde edilen Cronbach Alfa iç tutarlık katsayısı .94; DFA'sının gerçekleştirildiği ikinci veri setinden elde edilen Cronbach Alfa iç tutarlık katsayısı ise .92 olarak hesaplanmıştır. Cronbach Alfa katsayısı .70'ten yüksek olmasının ölçme aracının kullanılabilmesi güvenilir olarak kabul edilebilmesi için yeterli olduğu ifade edilmektedir (Fraenkel ve Wallen, 2006). Dolayısıyla bu sonuçlar EİNAÖ'nün güvenilir bir ölçme aracı olduğunu göstermektedir.

EİNAÖ'nün AFA ve DFA sonucu elde edilen bulguların beraber değerlendirilmesi sonucu elde edilen 17 maddelik EİNAÖ'nün iki faktörlü bir yapıya sahip olduğu görülmektedir ve "Evlilik İlişkisi Nitelik Algısı Ölçeği" olarak adlandırılmış. EİNAÖ'de birinci ve ikinci faktördeki maddelerin içerikleri kendi içlerinde değerlendirilerek ilk faktöre "olumsuz ilişki", ikinci faktöre ise "olumlu ilişki" isimleri verilmiştir. EİNAÖ'den alınabilecek en düşük puan 17, en yüksek puan ise 54'tür. EİNAÖ'nün toplam puan olarak da kullanılabilir. Ölçekte yer alan 4, 5, 7, 8, 9, 13, 15 numaralı maddeler ters kodlanan maddelerdir. Birinci faktördeki maddelerin ters madde olarak analize dahil edilmesi sonucunda EİNAÖ'den alınacak olan yüksek puan evli bireylerin eşleri ile ilişkilerini olumlu olarak değerlendirdikleri anlamına gelmektedir. Elde edilen bütün bu bulgular ise EİNAÖ'nün evli bireylerin eşleri ile olan ilişkilerini değerlendirme düzeylerini ölçmede geçerli ve güvenilir bir ölçme aracı olduğunu kanıtlar niteliktedir.

Evlilik Sadakati Model Testine İlişkin Bulgular ve Tartışma

Bu bölümde araştırma kapsamında test edilen yapısal modele ilişkin modelde yer alan gösterge değişkenlerine ait betimsel istatistikler ile model testinin aşamalar bulunmaktadır.

Evlilik Sadakati Model Testine İlişkin Bulgular

Aşağıda veri düzenleme işlemi daha sonra ise model testinin aşamaları yer almaktadır:

Verilerin Faktör Analizine Uygunluğunun Değerlendirilmesi. Verilerin faktör analizine uygunluğu Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) ve Bartlett küresellik testi ile incelenebilmektedir (Büyüköztürk, 2013). Aşağıda Tablo 7'de faktör analizi sonuçları yer almaktadır.

Tablo 7

Verilerin Faktör Analizi Uygunluk Testi

Ölçek	Alt Boyut	KMO	χ^2	sd	P
EİNAÖ	Olumlu	.91	3874.87	45	.000
	Olumsuz	.88	2230.14	21	.000
EDÖ	Duyusal Destek	.93	3184.80	28	.000
	Maddi Yardım ve Bilgi	.89	2103.39	21	.000
	Takdir Etme	.93	2786.44	28	.000
	Sosyal İlgi Destek	.66	478.23	3	.000
ESÖ		.86	6843.76	190	.000

* $p < 0.05$

Tablo 7 incelendiğinde p değerlerinin 0.001'den küçük olduğu görülmektedir. Dolayısıyla Bartlett küresellik testinin sonucu anlamlıdır. Diğer bir ifadeyle değişkenlerin normal bir dağılım gösterdiğine işaret etmektedir (Karagöz, 2016). Diğer yandan KMO değerinin ise .60'tan büyük olması beklenen bir sonuçtur (Büyüköztürk, 2013). Bununla paralel olarak KMO değerinin de varsayımı sağladığı görülmektedir.

Normallik ve Güvenirlik Testleri. Verilerin normal dağılıp dağılmadığına yönelik çarpıklık ve basıklık katsayıları incelenmiş ve sonuçlar Tablo 8'de sunulmuştur.

Tablo 8

Verilerin Normalliğine İlişkin Çarpıklık ve Basıklık Katsayıları

	Çarpıklık	Standart Hata	Basıklık	Standart Hata
Evlilik Sadakatsizliği	2.22	.094	4.09	.19
Olumlu İlişki	-1.87	.094	3.00	.19
Olumsuz İlişki	-1.66	.094	2.09	.19
Duyusal Destek	-1.63	.094	2.06	.19
Maddi Yardım ve Bilgi Desteği	-1.81	.094	2.83	.19
Takdir Desteği	-1.49	.094	1.65	.19

Sosyal İlgı Desteği	-1.08	.094	.43	.19
---------------------	-------	------	-----	-----

ESÖ: Evlilik Sadakatsizliği Ölçeği; Olumlu: Olumlu İlişki; Olumsuz: Olumsuz İlişki; Duygusal: Duygusal Destek; Maddi Yardım ve Bilgi: Maddi Yardım ve Bilgi Desteği; Takdir: Takdir Desteği; Sosyal İlgı: Sosyal İlgı Desteği
Evlilik İlişkisi Nitelik Algısı Ölçeği Olumsuz İlişki alt boyutu analize ters madde olarak dahil edilmiştir.

Araştırma verilerinin normal dağılımlarına yönelik basıklık ve çarpıklık katsayıları incelendiğinde çarpıklık değerlerinin -1.08 ile 2.22 arasında değiştiiği, basıklık değerlerinin ise .43 ile 4.09 arasında değiştiiği görölmektedir. Elde edilen bu sonuçlar Finney ve DiStefano'nun (2006) belirttiği çarpıklık için ± 2 ve basıklık için ± 7 normallik ölçütleri içerisinde yer almaktadır. Dolayısıyla değerşkenlere yönelik verilerin normal dağılım gösterdiği söylenebilir.

Değerşkenler Arasındaki İlişkilere Yönelik Korelasyon Analizi Sonuçları. Eş Destek Ölçeği ve Evlilik İlişkisi Nitelik Algısı Ölçeği alt boyutları ile Evlilik Sadakatsizliği toplam puanı arasındaki ilişkiler korelasyon analizi ile incelenmiş ve sonuçlar Tablo 9'da paylaşılmıştır.

Tablo 9

Eş Destek Ölçeği ve Evlilik İlişkisi Nitelik Algısı Ölçeği Alt Boyutları ile Evlilik Sadakatsizliği Toplam Puanı Arasındaki İlişkilere Yönelik Pearson Korelasyon Analizi Sonuçları

	ESÖ	Olumlu	Olumsuz	Duygusal	Maddi Yardım ve Bilgi	Takdir	Sosyal İlgı
ESÖ	1						
Olumlu	-,235**	1					
Olumsuz	-,205**	,777**	1				
Duygusal	-,244**	,794**	,695**	1			
Maddi Yardım ve Bilgi	-,168**	,741**	,671**	,858**	1		
Takdir	-,200**	,747**	,713**	,876**	,839**	1	
Sosyal İlgı	-,244**	,710**	,619**	,836**	,805**	,817**	1

* $p < .05$, ** $p < .01$,

ESÖ: Evlilik Sadakatsizliği Ölçeği; Olumlu: Olumlu İlişki; Olumsuz: Olumsuz İlişki; Duygusal: Duygusal Destek; Maddi Yardım ve Bilgi: Maddi Yardım ve Bilgi Desteği; Takdir: Takdir Desteği; Sosyal İlgı: Sosyal İlgı Desteği

Evlilik İlişkisi Nitelik Algısı Ölçeği Olumsuz İlişki alt boyutu analize ters madde olarak dahil edilmiştir.

Tablo 9 detaylı olarak incelendiğinde, bağımlı değişken olarak modele alınan evlilik sadakatsizliği, eş desteği alt boyutlarından duygusal destek ($r=-.24$), maddi yardım ve bilgi desteği ($r=-.17$), takdir desteği ($r=-.20$), sosyal ilgi desteği ($r=-.24$); evlilik ilişkisi nitelik algısı ölçeğinin alt boyutlarından olumlu ilişki ($r=-.24$) ve olumsuz ilişki ($r=-.21$) ile negatif yönde ve anlamlı bir ilişkiye sahiptir ($p<.05$). Benzer şekilde evlilik ilişkisi niteliği alt boyutlarından olumlu ilişkinin evlilik ilişkisi niteliği alt boyutu olumsuz ilişki ($r=.77$), eş desteği alt boyutları duygusal destek ($r=.79$), maddi yardım ve bilgi desteği ($r=.74$) takdir desteği ($r=.75$) sosyal ilgi desteği ($r=.71$) ile pozitif ve anlamlı bir ilişkiye sahiptir ($p<.05$). Evlilik ilişkisi niteliği alt boyutlarından olumsuz ilişkinin de eş desteği alt boyutları duygusal destek ($r=.70$), maddi yardım ve bilgi desteği ($r=.67$) takdir desteği ($r=.71$) sosyal ilgi desteği ($r=.62$) ile pozitif ve anlamlı bir ilişkiye sahip olduğu tespit edilmiştir ($p<.05$).

Tablo 10

Eş Destek Ölçeği, Evlilik İlişkisi Nitelik Algısı Ölçeği Alt Boyutları, Evlilik Sadakatsizliği ve Cinsel Yaşam Memnuniyetsizliği Toplam Puanı Arasındaki İlişkilere Yönelik Spearman Sıra Farkları Korelasyon Analizi Sonuçları

	ESÖ	Olumlu	Olumsuz	Duygusal	Maddi Yardım Bilgi	Takdir	Sosyal İlgi
Cinsel yaşam memnuniyetsizliği	.219**	-.588**	-.568**	-.546**	-.445**	-.508**	-.466**

* $p < .05$, ** $p < .01$

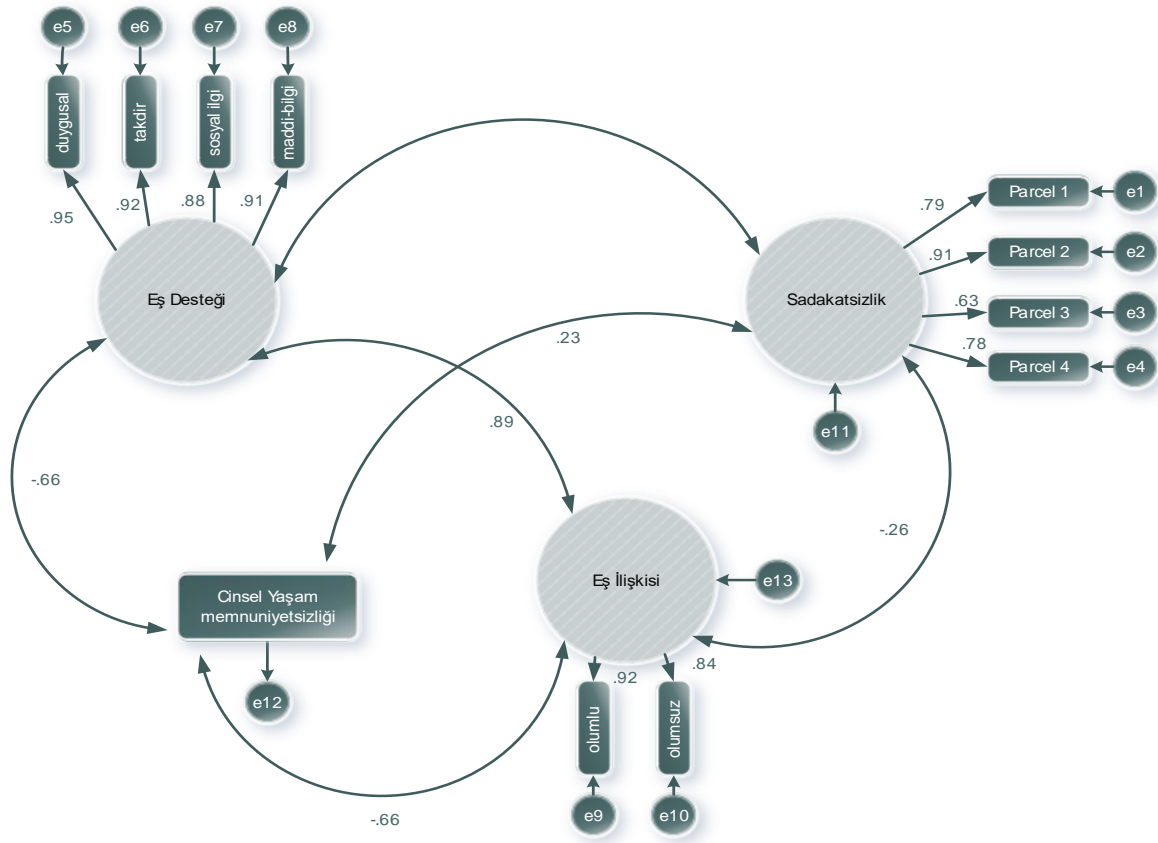
ESÖ: Evlilik Sadakatsizliği Ölçeği; Olumlu: Olumlu İlişki; Olumsuz: Olumsuz İlişki; Duygusal: Duygusal Destek; Maddi Yardım ve Bilgi: Maddi Yardım ve Bilgi Desteği; Takdir: Takdir Desteği; Sosyal İlgi: Sosyal İlgi Desteği
Evlilik İlişkisi Nitelik Algısı Ölçeği Olumsuz İlişki alt boyutu analize ters madde olarak dahil edilmiştir.

Tablo 10. incelendiğinde cinsel yaşam memnuniyetsizliği, evlilik sadakatsizliği ($r=.22$) ile pozitif; evlilik ilişkisi alt boyutlarından olumlu ilişki ($r=-.59$), olumsuz ilişki ($r=-.57$), eş desteği alt boyutlarından duygusal destek ($r=-.55$), maddi yardım ve bilgi desteği ($r=-.45$), takdir desteği ($r=-.51$), sosyal ilgi desteği ($r=-.47$) ile negatif ve anlamlı bir ilişkiye sahiptir ($p<.05$).

Ölçüm Modeline İlişkin Bulgular

Bağımlı ve bağımsız değişkenler arası uyumun incelenmesi için öncelikle ölçüm modeli oluşturulmuştur. Evli bireylerin sadakatsizlik düzeylerine ilişkin yapısal eşitlik modellemesinin ilk aşamasını meydana getiren ölçme modelinde üç adet gizil değişken (sadakatsizlik, eş desteği ve evlilik ilişkisi niteliği) ile bu gizil değişkenleri oluşturan yedi gözlenen değişken vardır. Sadakatsizlik gizil değişkenini dört parcel; eş desteği gizil değişkenini duygusal, takdir, maddi yardım ve sosyal ilgi desteği; evlilik ilişkisi niteliği gizil değişkenini ise olumlu ve olumsuz ilişki oluşturmaktadır. Ayrıca bir diğer gözlenen değişken ise cinsel yaşam memnuniyetsizliğidir.

Modelde yer alan on bir gösterge değişkeninin üç gizil değişkeni ne düzeyde açıkladığının belirlenmesi ve bu gizil değişkenlerin arasındaki ilişkilerin incelenebilmesi amacıyla ölçüm modeli test edilmiştir. Buna yönelik sonuçlar Şekil 3'te gösterilmiştir. Şekil 3'te bulunan gösterge değişkenleri dikdörtgen ve gizil değişkenler ise elips şeklinde gösterilmiştir. Ayrıca ölçüm modelinde yer alan gizil değişkenlerden gösterge değişkenlere giden nedensel ve doğrusal etkiler tek yönlü oklarla gösterilmektedir. Diğer yandan hata varyansı olarak ifade edilen gizil değişkenler tarafından gösterge değişkendeki açıklanamayan varyans "e" ile gösterilmektedir. Bu doğrultuda öncelikle ölçüm modeli test edilerek, gizil değişkenler arasındaki ilişkiler ve gösterge değişkenlerinin gizil değişkenleri ne ölçüde temsil ettikleri belirlenmiştir. Bu sonuçlar ise Şekil 3'te yer almaktadır:

Şekil 3. Ölçüm Modeli

Şekil 3.'te gösterilen ölçüm modelinin uyum iyiliği değerleri Tablo 11'da sunulmuştur.

Tablo 11

Ölçüm Modeli Uyum İyiliği Değerleri

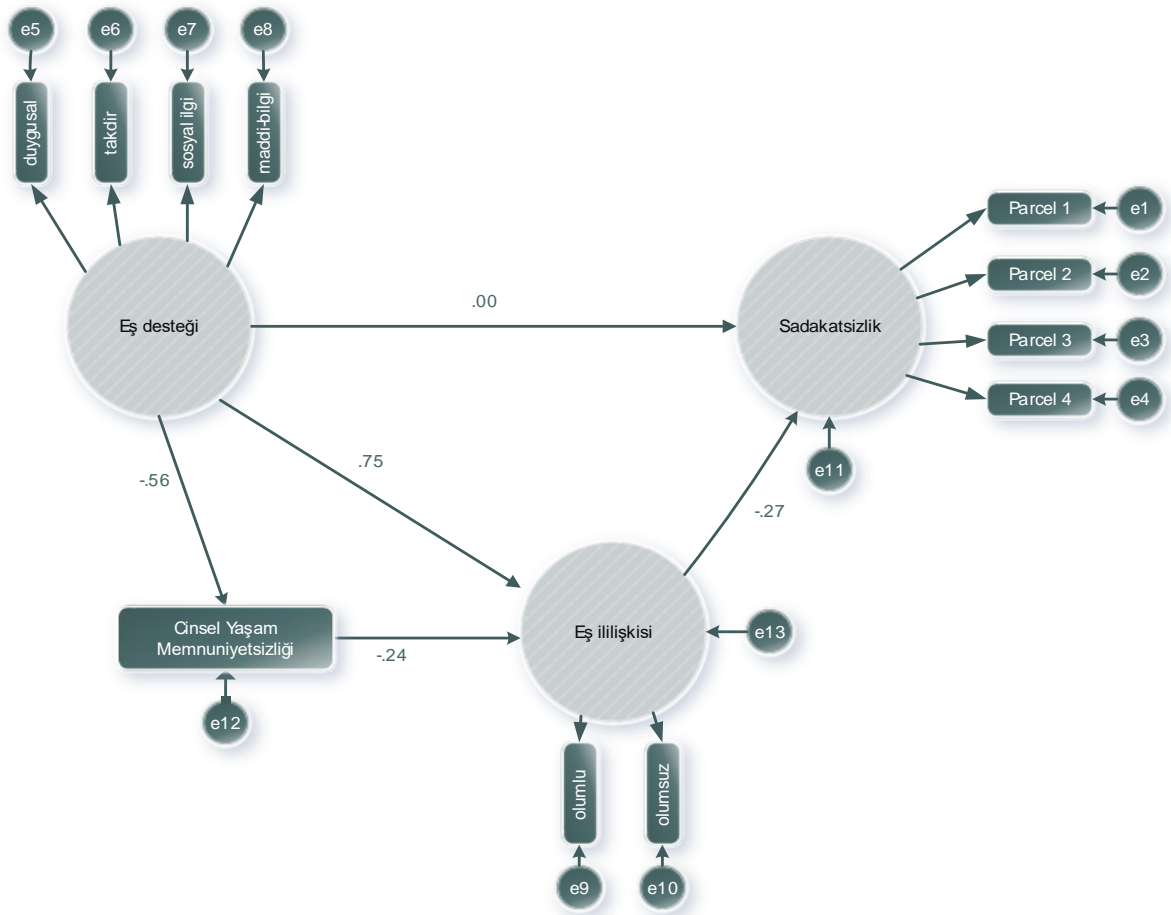
Model Uyum İndeksleri	Ölçüm Modeli	İyi Uyum	Kabul Edilebilir Uyum
χ^2	201.45		
sd	41		
p	.00	$.05 < p \leq 1$	$.01 < p \leq .05$
χ^2/sd	4.92	$0 \leq \chi^2/sd \leq 3$	$3 \leq \chi^2/sd \leq 5$
TLI	.96	$\geq .95$	$\geq .90$
CFI	.97	$\geq .97$	$\geq .90$
NFI	.97	$\geq .95$	$\geq .90$
IFI	.97	$\geq .95$	$\geq .90$
SRMR	.05	$\leq .05$	$\leq .08$
RMSEA	.08	$\leq .05$	$\leq .08$

Ölçüm modeline ait uyum indekslerinin yer aldığı tablo 11'e göre uyum indekslerinin istatistiksel olarak manidar olması ($\chi^2 = 201.45$, $p < .000$) değişkenler arasında yeterli düzeyde ilişki olduğunu kanıtlamakla birlikte veri setinin modelin test edilebilmesi için uygun

olduğunu göstermektedir. Diğer yandan ölçüm modeli uyum indeksleri incelendiğinde CFI=.97, IFI=.97, NFI=.97, TLI=.96, SRMR= .05 ve RMSEA=.08 değerlerini göz önünde bulundurarak modelin uyum indekslerinin kabul edilebilir uyuma sahip olduğu görülmektedir (Çelik ve Yılmaz, 2013; Karagöz, 2016).

Yapısal Eşitlik Modeline İlişkin Bulgular

Şekil 4'te sunulan model, eş desteğinin sadakatsizliği evlilik ilişkisi niteliği aracılığıyla dolaylı yoldan yordama gücünün test edilmesi ve eş desteği ile evlilik ilişkisi niteliği arasındaki ilişkinin cinsel yaşam memnuniyetsizliğinin aracılığıyla dolaylı yordama gücünün test edilmesi amacıyla oluşturulmuştur.

Şekil 4. Eş Desteğinin Sadakatsizliği Evlilik İlişkisi Niteliği Aracılığıyla Yordamasına İlişkin Dolaylı Etki Modeli

Şekil 4. evli bireylerin eş desteği düzeylerinin evlilik ilişkisi niteliği aracılığıyla sadakatsizlik düzeylerini yordamadaki yapısal eşitlik modelinde yer alan katsayıların anlamlı oldukları görülmektedir. Doğrudan etki değerleri incelendiğinde, eş desteğinin sadakatsizliği yordamadaki dolaylı etkisi $-.24$ 'tür. Diğer bir ifadeyle, eş desteği sadakatsizliği negatif yönde anlamlı şekilde yordamaktadır. Dolaylı etkiler incelendiğinde, eş desteğinin evlilik ilişkisi niteliğini $\lambda = .75$, ($p < .05$) düzeyinde pozitif yönde, evlilik ilişkisi niteliğinin ise sadakatsizliği $\beta = -.27$, ($p < .05$) düzeyinde negatif yönde anlamlı şekilde yordadığı görülmektedir. Diğer yandan doğrudan etki değerleri incelendiğinde, eş desteğinin evlilik ilişkisi niteliğini yordamadaki dolaylı etkisinin $.13$ olduğu görülmektedir. Eş desteği, evlilik ilişkisi niteliğini pozitif yönde anlamlı şekilde yordamaktadır. Dolaylı etkiler incelendiğinde ise eş desteğinin cinsel yaşam memnuniyetsizliğini $\lambda = -.56$, ($p < .05$) düzeyinde, cinsel yaşam memnuniyetsizliğinin ise evlilik ilişkisi niteliğini $\beta = -.24$, ($p < .05$) düzeyinde negatif yönde anlamlı şekilde yordadığı gözlemlenmektedir.

Kurulan bu modelin uyum indeksleri $\chi^2 = 251,809$, $\chi^2/sd = 3.36$, GFI = .94, NFI = .93, CFI = .95, TLI = .94, IFI = .95, RMSEA = .06 ve SRMR = .05 olarak bulunmuştur. Bu değerler modelin kabul edilebilir uyum indekslerine sahip olduğunu göstermektedir (Tabachnick ve Fidell, 2013).

Tablo 12

Yapısal Model Uyum İyiliği Değerleri

Model Uyum İndeksleri	Yapısal Model	İyi Uyum	Kabul Edilebilir Uyum
χ^2	205.13		
sd	40		
p	.00	$.05 < p \leq 1$	$.01 < p \leq .05$
χ^2/sd	5.13	$0 \leq \chi^2/sd \leq 3$	$3 \leq \chi^2/sd \leq 5$
GFI		$\geq .90$	$\geq .85$
AGFI		$\geq .90$	$\geq .85$
TLI	.96	$\geq .95$	$\geq .90$
CFI	.97	$\geq .97$	$\geq .95$
NFI	.97	$\geq .95$	$\geq .90$
IFI	.97	$\geq .95$	$\geq .90$
SRMR	.05	$\leq .05$	$\leq .08$
RMSEA	.08	$\leq .05$	$\leq .08$

Tablo 12 incelendiğinde model uyum iyiliği değerlerinin iyi ve kabul edilebilir uyum değerlerini karşıladığı söylenebilir. Araştırmadan elde edilen bulgulara göre eş desteği, sadakatsizliği negatif yönde anlamlı bir şekilde yordamaktadır. Evlilik ilişkisi niteliğinin eş desteği ile sadakatsizlik arasındaki dolaylı etkisinin anlamlı olduğu görülmektedir. Diğer bir ifadeyle evli bireylerin eş desteği ile sadakatsizlik düzeyleri arasındaki ilişkide evlilik ilişkisi niteliği tam aracılık etmektedir. Tam aracılıktan söz edebilmek için bağımsız değişkenin (eş desteği), bağımlı değişkeni (sadakatsizliği) tek başına anlamlı şekilde yordarken; aracı değişken dahil edildikten sonra bağımsız değişkeni yordamaması ya da ilişkinin miktarında azalma olması gerekmektedir (Baron ve Kenny, 1986). Sonuç olarak, modelde aracılık etkisinden söz edilebilmektedir. Evli bireylerin eş desteklerinin artması onların evlilik ilişkisi niteliğini artırabilmekte ve bu artışla birlikte sadakat düzeyleri de artmaktadır. Diğer bir bulgu ise eş desteğinin evlilik ilişkisi niteliğini cinsel yaşam memnuniyetsizliği aracılığı ile yordamasıdır. Dolaylı etki sonucuna göre eş desteği evlilik ilişkisi niteliğini cinsel yaşam memnuniyetsizliği aracılığı ile yorduyor olsa da etkisi halen devam ettiği görülmektedir. Dolayısıyla cinsel yaşam memnuniyetsizliğinin kısmi aracılık etkisinin olduğu söylenebilir.

Bootstrap Yöntemi

Bu araştırmada YEM'in yanı sıra aracılığın anlamlı olup olmadığına ek bir kanıt sunmak amacıyla 10,000 yeniden örnekleme ile bootstrapping işlemi de uygulanmıştır (Preacher ve Hayes, 2008). Bu işleme göre örneklem sayısı 10,000'e yükseltilerek yeniden güven aralıkları (G.A.) oluşturulmaktadır. Bu oluşturulan güven aralıkları arasında sıfırın oluşmaması ise test edilen aracılığın da anlamlı olduğunu göstermektedir. Buradan hareketle yukarıda Şekil 5'te yer alan değerlere göre eş desteğinin sonuç değişkeni üzerindeki toplam etkisi (doğrudan etki + dolaylı etki) -.24'dür. Buna göre eş desteğinin aracı değişken üzerinden sadakatsizlik üzerindeki dolaylı etkisinin .24 ve anlamlı olduğu görülmektedir ($p=0.01$). Bu sonuç ise bootstrap yöntemine göre aracılık etkisinin olduğunu

doğrular niteliktedir. Diğer yandan aracılık etkisi üzerinden doğrudan etki incelenmiş ve toplam etki olan $-.24$ 'den $.00$ 'a bir düşüş olduğu görülmektedir. Tam aracılığın olup olmadığının kanıtlanabilmesi için aracı değişken üzerinden doğrudan etkinin azalması ve anlamlılık derecesinin $.05$ 'in üstünde olması diğer bir ifadeyle anlamsız hale gelmesi gerekmektedir. Bu açıklama doğrultusunda eş desteğinin sadakatsizlik üzerindeki doğrudan ve dolaylı etkisi ile birlikte iki uçlu anlamlılık değerleri ve alt/üst sınır değerleri incelenmiştir. Bu değerler ise Tablo 13'te sunulmuştur.

Tablo 13

Bootstrap Yöntemine Göre Eş Desteğinin Sadakatsizlik Üzerindeki Doğrudan/Dolaylı Etki Düzeyleri Ve Alt/Üst Sınır Değerleri

Yol	Alt Sınır	Üst Sınır	<i>p</i>
Sadakatsizlik←Destek	(LB)	(UB)	
Doğrudan Etki	-.23	.26	.96
Dolaylı Etki	-.52	-.03	.03*

* $p < 0.05$ (İki uçlu)

Tablo 13'deki anlamlılık dereceleri incelendiğinde doğrudan etkinin anlamlı olmadığı gözlemlenmektedir ($p = .96$). Eş desteğinin evlilik ilişkisi niteliği aracılığıyla sadakatsizlik üzerindeki etkisi $.00$ 'a inmiş ve p değeri anlamlı olduğu için tam aracılık etkisinden söz etmek mümkündür. Tablo 14'te değişkenler arası doğrudan ve dolaylı etkiler ile anlamlılık dereceleri yer almaktadır.

Tablo 14

Aracılık Etkisine Yönelik Değişkenler Arası Doğrudan ve Dolaylı Etki Düzeyleri ve Anlamlılık Dereceleri

Yol	Std. Doğrudan Etki	Std. Dolaylı Etki	R2	Std. H.	<i>t</i>	<i>p</i>
Sadakatsizlik ← Destek	-.24	.00	-.09	.02	-5.84	.00
İlişki←Destek	.75	.12	.65	.03	25.75	.00
Sadakatsizlik← İlişki	-.27	.00	-.13	.05	-2.48	.01
Sadakatsizlik ← Destek	.00	-.24	.00	.04	.31	.98

* $p < 0.05$

Tablo 14 incelendiğinde ilk adımda eş desteğinin sadakatsizlik üzerindeki toplam etkisi $-.24$ 'tür. Ancak son adımda evlilik ilişkisi niteliğinin aracı etkisi üzerinden sadakatsizlik üzerindeki standardize edilmiş doğrudan etkisinin $.00$ 'a düştüğü gözlemlenmektedir. Diğer yandan anlamlılık derecesine incelendiğinde ($p = .00$) bu ilişkinin anlamsız hale geldiği gözlenmektedir ($p=.98$). Bu sonuçlara göre evlilik ilişkisi niteliği tam aracılık işlevi göstermektedir. Nedensel çıkarım yaklaşımı baz alındığında da tam bir aracılıktan söz edilebilir (Baron ve Kenny, 1986; Preacher ve Hayes, 2004). Özetle, bu araştırma sonucunda katılımcıların evlilik ilişkisi niteliği düzeylerinin eş desteği düzeyleri ile sadakatsizlik düzeyleri arasında aracılık rolü üstlendiği sonucuna varılmıştır.

Diğer bir bulguya göre ise yukarıda Şekil 4'te sunulan değerler incelendiğinde eş desteğinin sonuç değişkeni üzerindeki toplam etkisi (doğrudan etki + dolaylı etki) $.88$ 'dir. Buna göre eş desteğinin aracı değişken üzerinden evlilik ilişkisi niteliğinin üzerindeki dolaylı etkisinin $.13$ ve anlamlı olduğu görülmektedir ($p=0.00$). Bu değerler bootstrap yöntemine göre aracılık etkisinin olduğunu doğrular niteliktedir. Diğer yandan aracılık etkisi üzerinden doğrudan etkiye bakıldığında ise toplam etki olan $.88$ 'den $.75$ 'e bir düşüş olduğu görülmektedir. Tam aracılığın olup olmadığının belirlenebilmesi için aracı değişken üzerinden doğrudan etkinin azalması ve anlamlılık derecesinin $.05$ 'in üstünde olması diğer bir ifadeyle anlamsız hale gelmesi gerekmektedir. Ancak burada aracı değişken üzerinden anlamlılık derecesi $.05$ 'in altında olduğu için eş desteğinin cinsel yaşam memnuniyetsizliği aracılığıyla evlilik ilişkisi niteliği üzerindeki etkisinin kısmi aracılık olduğu görülmektedir. Bu doğrultuda eş desteğinin evlilik ilişkisi niteliği üzerindeki doğrudan ve dolaylı etki ve iki uçlu anlamlılık değerleri ve alt/üst sınır değerleri incelenmiştir. Bu değerler ise Tablo 15'te yer almaktadır.

Tablo 15

Bootstrap Yöntemine Göre Eş Desteğinin Evlilik İlişkisi Niteliği Üzerindeki Doğrudan/Dolaylı Etki Düzeyleri ve Alt/Üst Sınır Değerleri

Yol	Alt Sınır	Üst Sınır	<i>p</i>
İlişki←Destek	(LB)	(UB)	
Doğrudan Etki	.66	.84	.00*
Dolaylı Etki	.09	.18	.00*

Tablo 15'deki anlamlılık dereceleri incelendiğinde doğrudan etkinin anlamlı olduğu gözlemlenmiştir ($p = .00$). Eş desteğinin cinsel yaşam memnuniyetsizliği aracılığıyla evlilik ilişkisi niteliği üzerindeki etkisi .75'e düşmüş ve *p değeri anlamlı olduğu* için kısmi aracılık etkisinden söz etmek mümkündür.

Tablo 16'ta değişkenler arası doğrudan ve dolaylı etkiler ile anlamlılık dereceleri sunulmuştur.

Tablo 16

Aracılık Etkisine Yönelik Değişkenler Arası Doğrudan ve Dolaylı Etki Düzeyleri ve Anlamlılık Dereceleri

Yol	Std. Doğrudan Etki	Std. Dolaylı Etki	R2	Std. H.	<i>t</i>	<i>p</i>
İlişki←Destek	.88	.00	.77	.03	32.94	.00*
Cinsel yaşam ←Destek	-.56	.00	-.08	.01	-16.79	.00*
İlişki←Cinsel yaşam	-.24	.00	-1.38	.15	-9.02	.00*
İlişki←Destek	.75	.12	.65	.03	25.75	.00*

Tablo 16 incelendiğinde ilk adımda eş desteğinin evlilik ilişkisi niteliği üzerindeki toplam etkisinin .88 olduğu görülmektedir. Son adımda ise eş desteğinin aracı etkisi üzerinden evlilik ilişkisi niteliği üzerindeki standardize edilmiş doğrudan etkisinin .75'a düştüğü gözlenmektedir. Diğer yandan anlamlılık derecesi incelendiğinde ($p = .00$) ise bu ilişkinin hala anlamlı olduğu görülmektedir ($p=.00$). Bu değerlere göre cinsel yaşam memnuniyetsizliği kısmi aracılık görevi üstlenmektedir. Ayrıca nedensel çıkarım yaklaşımı adımları da göz önünde bulundurulduğunda kısmi bir aracılıktan söz etmek mümkündür (Baron ve Kenny, 1986; Preacher ve Hayes, 2004). Sonuç olarak, bu araştırma sonucunda

katılımcıların cinsel yaşam memnuniyetsizliği eş desteği düzeyleri ile evlilik ilişkisi niteliği düzeyleri arasında kısmi aracılık rolü oynadığı söylenebilir.

Evlilik Sadakati Model Testi'ne Yönelik Tartışma

Model testi sonucu elde edilen bulgulardan ilki, eş desteğinin sadakatsizliği yordadığı yönündedir. Bu araştırma kapsamında araştırmanın hipotezlerinden olan "Eş desteği sadakatsizliği anlamlı bir şekilde yordamaktadır" hipotezinin doğrulandığı söylenebilir. Diğer bir ifadeyle, evli bireylerin eş destek algılarının yüksek düzeyde olması, evlilikte eşlerin birbirlerine karşı sadakat düzeyini artırmaktadır. İlgili alanyazında eş desteği ile sadakatsizlik arasındaki ilişkiyi ortaya koyan çalışmalar da elde edilen bulguyu destekler niteliktedir (Abrahamson vd., 2012; Bashirpour vd., 2020). Evlilikte yaşanan sadakatsizliğin belirleyicisi olan faktörler arasında bireysel özellikler, aile özellikleri, sosyal özellikler, manevi özellikler ve evlilik ilişkisinin özelliği yer almaktadır. Evlilik ilişkisinin özelliği içerisinde yer alan eş desteği, evlilikten elde edilen doyum, cinsel doyum, eşler arasındaki iletişim kalıpları gibi faktörler evlilikte yaşanan sadakatsizliğin nedenleri arasında yer almaktadır (Bashirpour vd., 2020). Aynı zamanda karşılanmayan ihtiyaçlar, eşin yeterince empatik davranmaması, ilişki içerisinde yorgunluğun yüksek olması da evlilikte aldatma eğilimini artıran sebeplerdendir (Bravo ve White-Lumpkin, 2010). Dolayısıyla hem literatürdeki sonuçlar hem de mevcut çalışma bulgusuna göre, bireyin evlilikte eşinden farklı alanlarda destek görmek istediği ve bunun da sadakatsizlikle ilişkili olduğunu göstermektedir.

Yapılan bir araştırmanın sonucuna göre, herhangi bir aile üyesinin kaybı, iş hayatında yaşanan sıkıntılar, ekonomik sorunlar gibi durumlarda eşler, birbirlerinden destek görmek istemektedir. Bu gibi durumlarda eşinden destek göremeyen, ayrıca evlilik ilişkisi içerisinde eşi tarafından yeterince takdir edilmediğini düşünen ve yalnız hisseden bireyler, bu sebeplerle sadakatsizliğe yöneldiklerini bildirmişlerdir (Abrahamson vd., 2012). Özellikle cinsel sadakatsizliğin başlıca sebepleri arasında eşler arasındaki sevgi ve yakınlığın tatmin

edici düzeyde olmaması, eşlerin gittikçe birbirlerinden uzaklaşması ve düşük evlilik doyumu yer almaktadır (Bashirpour vd., 2020). Eşler arasındaki sevgi ve yakınlık düzeyi ile mesafeden bahsedilmesi, eşler arasındaki bağlılığı artıran duygusal desteği akla getirmektedir. Özellikle duygusal desteğin tatmin edici düzeyde olması eşlerin birbirlerine karşı duygusal bağlılığını artıran önemli ve etkili bir faktördür. Çünkü bireyi duygusal sadakatsizliğe iten başlıca sebebin, ilişki içerisinde kendisini duygusal açıdan yalnız hissetmesi olduğu belirtilmektedir (Guitar vd., 2017). Benzer şekilde, ilişki içerisinde duygusal açıdan tatmin olmayan, yoğun hayal kırıklığı yaşayan bireylerin, sadakatsizliğe yönelme olasılıklarının yüksek olduğu da ifade edilmektedir (Thompson, 1984). Bu sonuçlardan hareketle, bireyin ilişkisinde algıladığı destek düzeyinin yüksek olması, kendisinin sevildiği ve değer görüldüğüne dair inancını artıran önemli bir etmendir. Sonuç olarak desteklendiğini, sevildiğini ve değer gördüğünü hisseden bireyin bu ihtiyaçlarını ilişki dışında başka bir partnerle karşılama olasılığı da azalacaktır.

Model testi sonucu elde edilen bulgulardan bir diğeri ise evlilik ilişkisi niteliğinin sadakatsizliği yordadığı yönündedir. Bu araştırma kapsamında araştırmanın "Evlilik ilişkisi niteliği, sadakatsizlik düzeyini anlamlı bir şekilde yordamaktadır" hipotezinin doğrulandığı söylenebilir. Diğer bir ifadeyle, evli bireylerin eşleri ile olan ilişkisinin olumlu yönde olması eşlerin birbirlerine olan sadakat düzeyini artırmaktadır. İlgili alanyazında evlilik ilişkisi niteliği ile sadakatsizlik arasındaki ilişkiyi ortaya koyan çalışmalar incelenmiş ve araştırma bulgusuyla tutarlı sonuçlar elde edildiği görülmüştür (Basharpoor; 2012; Campbell, 2009; McDaniel vd., 2017; Isanejad ve Bagheri, 2018; Isma ve Turnip, 2019). Evlilikte yaşanan sadakatsizliğin, evliliklerini olumsuz değerlendiren ve evlilik kalitesinin düşük olduğunu bildiren bireyler arasında yaygın olduğu bildirilmektedir (Dehaji, Chale, Dehghani, Hedayati ve Ebrahimi, 2020; Silva vd., 2017; Treas ve Giesen, 2000; Waite ve Joyner, 2017). Eşleri ile arasındaki ilişkiden memnun olmayan bireylerin, eşleri ile olan ilişkilerinden memnun olan bireylere göre cinsel açıdan doyumu başka ilişkilerde ya da başka şekillerde arama olasılığı daha yüksek olabilmektedir (Previti ve Amato, 2004). Özellikle bireyin, mevcut

ilişkisinde yolunda gitmeyen bir şeylerin olması (evlilik ilişkisinde mutsuz olması ya da doyumun gittikçe azalması) evlilik dışı ilişkiye yönelme olasılığını artmaktadır (Cordonnier, 2022). Cinsel yaşantıdan yeterince tatmin olmayan ve eşler arasında yüksek düzeyde anlaşmazlıkların ve çatışmanın olmasının evliliğin ilk yılında bireylerin sadakatsizliğe yönelmesine sebep olduğu da elde edilen bulgular arasında yer almaktadır (Buss ve Shackelford, 1997). Yüksek düzeyde anlaşmazlık ve çatışma, eşleri birbirlerinden uzaklaştırabilmekte ve ilişkiyi zayıflatabilmektedir. Bireyin, ilişkisindeki mutluluk düzeyini olumsuz yönde etkileyebilmektedir. Bu durum ise ilişkisinden memnun olmayan ve ilişkilerini olumsuz olarak değerlendiren çiftlerin sadakatsizliğe yönelme olasılıkları artabilmektedir.

Model testi sonucu elde edilen bulgulardan birisi eş desteğinin evlilik ilişkisi niteliğini yordadığı yönündedir. Bu doğrultuda araştırmanın "Eş desteği evlilik ilişkisi niteliğini anlamlı bir şekilde yordamaktadır" hipotezinin doğrulandığı söylenebilir. Diğer bir ifadeyle, evli bireylerin eş destek algılarının yüksek düzeyde olması evlilik ilişkilerini olumlu yönde etkilemektedir. İlgili alanyazında eş desteği ile evlilik ilişkisi niteliği ile ilgili çalışmalar incelenmiş ve araştırma bulgusuyla tutarlı sonuçlar elde edildiği görülmüştür (Çiftçi-Arıdağ vd., 2019; Bedair, Hamza ve Gladding, 2020; Kabasakal ve Soylu, 2016; Xu ve Burlison, 2011).

Evli çiftlerin ilişkilerini mutlu olarak algılamalarında eşlerin birbirlerinden aldıkları destek miktarının önemli bir rol oynadığı sonucu ilgili literatür tarafından desteklenmektedir (Acitelli ve Antonucci, 1994; Çağ ve Yıldırım, 2013; St. Vil, 2015). Yapılan çalışmalar yaşanan herhangi bir kriz sırasında destek aranan ilk kişinin çoğunlukla eş olduğunu kanıtlamaktadır (Sullivan ve Davila, 2010). Diğer kaynaklardan sağlanan destek, evlilik ilişkisinde olduğu gibi partnerden sağlanan desteğin eksikliğini giderememektedir (Brock ve Lawrence, 2008; Cutrona vd., 2007). Dolayısıyla eşler için herhangi bir olay ya da durumla ilgili olarak eşinden destek görebileceğine dair algısının yüksek olması, eşler arasındaki ilişkiyi daha kaliteli olarak algılamasını sağlayacaktır. Genellikle eşlerin, stresli durumlarda ya da kriz anlarında öncelikle birbirlerine yöneldikleri (Brock ve Lawrence, 2008) bilirse de

eşler arasındaki ilişki, eşlerin günlük etkileşimleri ile de önemli ölçüde şekillenmektedir. Eşler arasındaki destekleyici davranışların, yalnızca önemli kriz durumlarında değil, özellikle gündelik hayattaki evle ilgili rol ve sorumluluklarda da önemli olduğu görülmektedir. Son 20 yıldır kadınların çalışma hayatında daha fazla yer almasıyla birlikte, ev içi rollere ilişkin dolayı eşlerin birbirlerinden beklentileri de değişmektedir (Coşkuner, 2013; Aluş, 2016; Erzeybek ve Çiftçi, 2019). Eşlerin birbirleri ile olan ilişkilerinden ve evliliklerinden aldıkları doyumun belirleyicisi olarak eş desteği, ev içi rollerde ve günlük sorumluluklarda kendini bir şekilde göstermektedir (Aluş, 2016). Özellikle eşlerin birbirlerinden ev içi sorumluluklar, çocuk bakımı ve cinsiyet rolleriyle ilgili beklentilerinden dolayı eşin araçsal desteği, evlilik ilişkisi içerisinde eşlerin iyi oluşunu önemli ölçüde etkilemektedir (Aycan ve Eskin, 2005). Yapılan bir çalışmada, eşitlikçi tutuma sahip kadınlar ve geleneksel tutuma sahip erkekler için eşten gelen hem duygusal hem de araçsal desteğin evlilik kalitesinin belirleyicisi olduğu, geleneksel tutuma sahip kadınlar ve eşitlikçi tutuma sahip erkekler için ise yalnızca eşten algılanan duygusal desteğin evlilik kalitesinin belirleyicisi olduğu bulunmuştur (Mickelson vd., 2006). Hem eşini onaylama, onunla yakınlık kurma gibi duygusal desteğin, hem de ev içi rollerde eşine yardımcı olma ya da eşinin yardım istemesi konusunda isteksizce davranma gibi araçsal desteğin eksikliğinin, erkek ve kadınlarda genel mutsuzluk düzeyiyle ilişkili olduğu da yine araştırma bulguları arasındadır (Vanfossen, 1981). Bütün bunlardan anlaşılacağı üzere son yıllarda cinsiyet rollerinin değişmesi ile birlikte eşlerin ilişkilerinde ihtiyaç duydukları alanlar çeşitlenmekte, duygusal ve araçsal desteğin de ilişkinin güçlendirilmesinde önemli destek alanı olduğu görülmektedir.

Bütün bunların yanı sıra eşlerin kişisel amaçlarına (beklentileri, istekleri, hobileri vs.) ulaşabilme ve ebeveynliğe geçiş gibi aile içi önemli geçiş dönemlerinde eş desteğinin evlilik doyumunu etkilediği de vurgulanmaktadır (Salmela-Aro vd., 2010). Hatta eşlerin kişisel hedeflerini eşleri ile paylaşmaları, eşler arasında yüksek düzeyde eş desteğine yol açarken; yüksek düzeyde eş desteğinin de paylaşılan kişisel hedeflerin gerçekleşmesini sağlamaktadır. Böylece, bu tür eşler arası olumlu etkileşim eşleri bir araya getirirken aynı

zamanda aralarındaki ilişkinin güçlenmesini sağlamaktadır (Ruehlman ve Wolchik, 1988). Özellikle evlilikte önemli olaylarda ya da ebeveyn olma gibi bazı geçiş dönemlerinde eş desteğinin, ilişkiyi zedeleyebilecek türden duygusal geri çekilme ve izolasyonu engellediği, çatışmaların şiddetlenerek yıkıcı hale gelmesini önlediği ve duygusal yakınlık sağladığı görülmektedir (Salmela-Aro vd., 2010). Buraya kadar bahsedilenlerden de anlaşılacağı üzere, eşlerin kişisel hedeflerini gerçekleştirebilmelerinde eşlerinden destek görebilmeleri evlilik doyumuna katkı sağlamaktadır (Brunstein, Dangelmayer ve Schultheiss, 1996). Dolayısıyla, ihtiyaç duyulan bir zamanda partnerlerinden destek göremeyen bireyler, yalnız ve sanki yüzüstü bırakılmış gibi hissedebilmektedirler. Böyle hisseden birey, ihtiyaç duyduğunda eşinden destek göremeyeceğini düşünmekte ya da eşine karşı böyle bir algıya sahip olmakta ve zaman içerisinde de eşine karşı olumsuz bir tutum içerisine girebilmektedir (Don, Mickelson ve Barbee 2013). İhtiyaç duyduğunda eşinden destek göremeyen ve bu yönde bir algı geliştiren eşler arasındaki ilişkinin zaman içerisinde uzun vadeli olarak olumsuz yönde etkilenebileceği de söylenebilir.

Bütün yakın ilişkilerde olduğu gibi evlilik ilişkisi içerisinde de duygularını birbirine ifade edebilmek eşlerin birbirlerine karşı davranışlarını olumlu yönde etkileyebilmektedir. Örneğin, eşlerden biri, evlilik ilişkisi içerisinde yaptığı bir şeyden dolayı eşine teşekkür edip, takdir gösteriyor ise yapılan davranışı pekiştirmiş olacak, böylece bu ve benzeri davranışların ileride de sergilenmesine olanak tanıyacaktır. Bunun sonucunda da hem eşler birbirine yakınlaşmış hem de ilişkiden elde ettikleri doyum desteklenmiş olacaktır (Caughling ve Huston, 2006). Yedirir ve Hamarta (2015) tarafından yapılan çalışmanın sonuçlarına göre eş desteğinin duygusal destek, takdir desteği ve sosyal beraberlik desteği alt boyutlarının evlilik doyumunu yordamada en etkili alt boyutlar olduğu tespit edilmiştir. Birlikte arkadaşları ile vakit geçirme gibi sosyal beraberliği güçlü olan eşlerin, evlilik doyumları da daha yüksek olmaktadır (Leggett, Roberts-Pittman, Byczek ve Morse, 2012). Dolayısıyla, boş zamanları beraber geçirebilen evli bireyler, birbirlerine daha fazla yönelebilecekler ve aralarındaki ilişki daha güçlü bir yöne evrilecektir (Holman ve Jacquart,

1988). Diğer yandan, duygusal desteğin yüksek olduğu evliliklerde ilişkilerinden daha memnun olduğu, eşler arasındaki yıkıcı çatışmaların ise düşük olduğu da elde edilen bulgular arasındadır (Mickelson vd., 2006). Bütün bunlarla bağlantılı olarak Çağ (2013) kadınların evlilik doyumlarının yüksek olmasının eşleri ile ilişkilerinin bozulmasını engelleyeceğini ve böylece eşlerin sürekli ve sağlıklı çatışma içinde olmalarını da önleyeceğini savunmaktadır. Buradan hareketle eşler arasındaki desteğin yüksek olduğu evliliklerde eşlerin birbirleri ile daha yakın ilişki içerisinde olduğu söylenebilir. Eşlerin birbirlerinden algıladıkları duygusal destek, araçsal destek, maddi destek, sosyal beraberlik ve takdir desteği uzun vadede ilişkilerini etkilemekte ve olumlu yönde ilerlemesine olanak tanımaktadır.

Model testi sonucu elde edilen bir diğer bulgu ise evli bireylerde eş desteği evlilik sadakatini evlilik ilişkisi niteliği aracılığıyla yordamaktadır. Buna göre evlilik ilişkisi niteliği, eş desteği ve evlilik sadakati arasındaki ilişkide tam aracılık rolü üstlenmektedir. Elde edilen bulguya göre, eşler arası artan desteğin evlilik ilişkisi niteliğini olumlu yönde etkilediği ve bunun da evlilik sadakat düzeyini olumlu yönde etkilediği söylenebilir. Genel olarak evliliğe, evlilikte yaşanan sorunlara ve evlilik sorunlarının çözümüne ilişkin algı ve görüşlerin incelendiği bir çalışmada görücü usulüyle evlenen çiftlere, "evliliği nasıl tanımlarsınız?" sorusu yöneltilmiştir. Katılımcılar evlilik ilişkisini tanımlarken, ilk sırada güven ve sadakati vurgulamışlardır (Kaya, Kocabıyık ve Bacioğlu, 2021). Verilen bu cevap, güven ve sadakatin, evlilik ilişkisi içerisinde önemli ve eşler açısından da beklenen özellikler olduğunu kanıtlamaktadır. Özellikle eşe karşı sadık olma ve bu yönde davranma, eş dışında birine duygusal olarak bağlanma olasılığını azaltarak, eşler arasındaki bağlılığı korur ve evlilik uyumunu artırır (Previti ve Amato, 2004). İlişkide partnere bağlılık ve ilişkiden tatmin olma, sadakatsizliğe yönelme ihtimalini azaltan koruyucu etmenlerdendir. Daha açıklayıcı bir ifadeyle, ilişkisine daha az bağlı olan, ilişkisinden düşük düzeyde tatmin olan bireylerin sadakatsizlik eğilimleri ve niyetleri daha yüksek olabilmektedir (Dehaji, Chale, Dehghani, Hedayati ve Ebrahimi 2020; McAlister, Pachana, ve Jackson, 2005; Nafisa ve Ratnasari,

2022). Özellikle eşler arasında destekleyici davranışlar, eşler arasında bağlılığı ve yakınlığı artırmaktadır. Bağlılığın olduğu bir ilişkide, hem gündelik stresörler hem de daha derin travmatik yaşantılar karşısında eşlerin birbirlerinin yanında olmasını gerektirir. Hatta bununla sınırla kalmayıp, en basit açıklamayla iyi bir şey olduğunda partnerinin mutluluğuna eşlik etmeyi içerir (Gottman ve Silver, 2019). Bütün bunlar, aynı zamanda eşlerin her durumda birbirlerine yönelmelerine, yakınlıklarının daha da artmasını sağlarken ilişkinin güçlendiren etmenlerdir.

Eş desteği ve karşılıklı güvenin eksik olduğu ilişkilerde, eşler evliliklerinde tükenmişlik yaşayabilmekte ve ilişkilerini olumsuz olarak değerlendirmektedir (Pamuk ve Durmuş, 2015). Diğer yandan, mevcut ilişkide eşler arasında yoğun anlaşmazlıkların yaşanması, birbirlerinden gittikçe uzaklaşmalarına ve bireyin mevcut ilişkisi konusunda yoğun bir kararsızlık yaşamasına neden olabilmektedir (Birditt, Jackey ve Antonucci, 2009). İlişkisi konusunda kararsızlık yaşayan bireylerin, ilişkilerine yönelik hem olumlu hem de olumsuz duygu içerisinde olmakla birlikte kafaları karışabilmektedir (Luescher ve Pillemer, 1998). Ancak birey, ilişkisinden yeterince doyum sağlayamadığında, ilişkisi ve partnerine yönelik kararsızlık yaşadığında ya da yoğun ikircikli duygular içerisinde olduğunda, evlilik dışı ilişkiye yönelebilmektedir (McDaniel vd., 2017). Bu görüşle benzer şekilde, eşi ile ilişkisinin çok iyi olmadığını ve ilişkisinde sıkıntıların olduğu görüşünde olan, boşanmayı düşünen ya da bu kararı alan bireylerin diğer bir ifadeyle boşanma olasılığı yüksek olan bireylerin sadakatsizliğe yönelme olasılıklarının da daha yüksek olduğu bildirilmektedir (Previti ve Amato, 2004). Diğer bir ifadeyle, sorunlu ve birbirinden uzaklaşmış bir evlilik ilişkisi içerisinde, sadakatsizliğin yaşanması daha olası olabilmektedir. Hatta mutsuz bir ilişki içerisinde olan bireylerin, eşleri dışında başka bir partnere daha fazla arzu duydukları ve sadakatsizliğe yöneledikleri bildirilmektedir (Messripour vd., 2016). Benzer şekilde daha önce sadakatsizlik yapmış olmak ve ilişkilerinden memnun olmayan bireylerin sadakatsizliğe yönelme olasılıklarının yüksek olduğu vurgulanmaktadır (Martins vd., 2016). Başka bir ilişki yaşama merakı, mevcut ilişkisinde yorgun olma, sevgi ve bağlılık eksikliği ve

eşinin ihanetine karşılık öç alma isteği de sadakatsizliğe yönelme sebepleri arasında gösterilmektedir (Haack ve Falcke, 2013). Atapour (2021) tarafından yapılan nitel araştırmanın sonucuna göre de kadınlar eşleri ile olan yoğun çatışma, duygusal ilgisizlik, cinsel tatminsizlik, fiziksel ve sözlü şiddet görmelerinden dolayı evlilik dışı ilişkiye yöneldiklerini ifade etmektedirler. Görüldüğü üzere eşleri tarafından yeterince desteklenmeyen, ilişkisinden memnun olmayan eşlerin evlilik dışı ilişkiye yönelme olasılığı yüksek olabilmektedir. Aile sistem yaklaşımı da evlilik dışı ilişkileri, eşlerin ortak bir girişimi olarak değerlendirmektedir. Eşlerin duygusal olarak tükenmiş olmaları, birbirlerinden uzaklaşmış, yakınlık ve bağlılığın azalmış olması gibi durumlarda eşler, evliliği yeniden canlandırma girişimi olarak evlilik dışı ilişkiye yönelebilmektedir (Oppenheimer, 2007). Bağlılık, destek, duygusal yakınlık, iletişim gibi davranış kalıpları ve ihtiyaçlar eş sistemi içerisinde karşılıklı olarak karşılanması beklenen ilişki özellikleridir. Eş sistemi içerisinde bu ilişki ihtiyaçların karşılanmaması ya da bunların yokluğu, eşlerin ilişki dışında başka bir ilişkiye yönelerek sisteme üçüncü bir kişi dahil edilebilmektedir (Dean, 2020). Oysaki eş alt sistemi ikili bir sistemdir ve üçüncü kişinin varlığı ilişkide üçgenleştirme yapılarak sistemde kriz çıkmasına ortam hazırlar. Dolayısıyla eş ilişkisinde var olan ilişki sorununu ele alınması ve çözülmesi yerine eşlerden birisinin sadakatsizliğe yönelmesi, sorunun daha da katmanlaşarak büyümesine neden olabilir.

Araştırmada doğrulanan model sonucunda elde edilen bulgulardan bir diğeri, eş desteğinin cinsel yaşam memnuniyetsizliğini yordadığı yönündedir. Buna göre araştırmanın hipotezlerinden olan “eş desteği cinsel yaşam memnuniyetsizliğini anlamlı bir şekilde yordamaktadır” hipotezinin doğrulandığı söylenebilir. Diğer bir ifadeyle, evli bireylerin eş destek algılarının yüksek düzeyde olması cinsel yaşam memnuniyetsizliğini doğrudan olumlu yönde etkilemektedir. İlgili alanyazında eş desteği ile cinsel yaşam memnuniyetsizliğini ele alan çeşitli araştırmalar, mevcut araştırmanın bu bulgusunu destekler niteliktedir (Çağ ve Yıldırım, 2013; Zarcone, Smithline, Koopman, Kraemer ve Spiegel 1995). Cinsellik, partnerler arasında sevgi, aşk, destek olma ve kabul duygularının

sürdürülmesine yardımcı olmaktadır (Zarcone vd., 1995). Özellikle, evlilik ilişkisi içerisinde eşler arasındaki cinsel yaşam, sosyal destek ve yaşam kalitesinin önemli bir bileşeni olarak görülmektedir (Schain, 1988). Yapılan çalışmalarda kanser gibi ağır bir hastalığı olan birçok kişinin hastalıkları ilerlemesine rağmen cinselliklerini yaşamaya devam ettiği (MacElveen-Hoehn ve McCorkle, 1985) ve cinsel yaşamın, metastatik meme kanserli kadınlarda yaşam kalitesini artırmada anlamlı bir rol oynadığı görülmüştür (Schover, 1991). Bununla birlikte, bir partnerle birlikte yaşayan kadınlar arasında duygusal açıdan destekleyici bir partnere sahip olanların, daha az destekleyici olanlara kıyasla, cinselliğe daha fazla ilgi duydukları ve cinsel yaşamda daha aktif ve yetenekli oldukları bulunmuştur (Zarcone vd., 1995). Benzer şekilde, ağır bir hastalığı (kanser gibi) olan bireylerde, eşlerinin tedavi seçenekleri hakkında tavsiyelerde bulunmak (bilgi desteği) veya ev sorumluluklarını üstlenmek (maddi destek) gibi destekleyici davranışların, eşler arasındaki cinsel uyumu olumlu yönde etkilediği görülmüştür (Kinsinger, Laurenceau, Carver ve Antoni, 2011). Diğer yandan, yüksek düzeyde algılanan partner desteğinin, yüksek düzeyde cinsel yaşam memnuniyeti ile önemli ölçüde ilişkili olduğu bulunmuştur (Lankveld, Ruitkamp, Näring ve Rooij, 2004). MS'li çiftler üzerinde yapılan bir araştırmada da kişinin, partnerinden daha fazla destek algılamasının yani, fiziksel, duygusal destek, yakınlık ve anlayış görmesinin yüksek düzeyde cinsel tatmin ile ilişkili olduğu bulunmuştur (McCabe ve McDonald, 2007). Çağ ve Yıldırım (2013) de birbirini destekleyen eşlerin hem cinsel doyumlarının hem de evlilik uyumu ve doyumlarının yüksek olduğunu vurgulamaktadır. Görülmektedir ki cinsel yaşam, özellikle eşlerin birbirleri ile olan ilişkilerinin önemli bir bileşenidir. Eşi tarafından yeterince desteklendiğini hissetmek, eşlerin birbirlerine olan yakınlıklarını artırmakla birlikte cinsel yaşamlarını da olumlu yönde etkilemektedir.

Model testi sonucu elde edilen bulgulardan bir diğeri, cinsel yaşam memnuniyetsizliğinin evlilik ilişkisi niteliğini yordadığı yönündedir. Bu araştırma kapsamında araştırmanın hipotezlerinden olan "Cinsel yaşam memnuniyetsizliği, evlilik ilişkisi niteliğini anlamlı bir şekilde yordamaktadır" hipotezinin doğrulandığı söylenebilir. Diğer bir ifadeyle,

evli bireylerin cinsel yaşam memnuniyetsizliğinin artması eşler arasındaki ilişkiyi olumlu yönde etkilemektedir. İlgili alanyazında cinsel yaşam memnuniyetsizliği ile evlilik ilişkisi niteliği arasındaki ilişkiyi ele alan çalışmalar incelenmiş ve araştırma bulgusuyla tutarlı sonuçlar elde edildiği görülmüştür. Cinsel yaşam memnuniyeti ve çift ilişkisinden elde edilen doyumun güçlü ve pozitif bir ilişki içinde olduğu araştırmalarla desteklenmiştir (Butzer ve Campbell, 2008; Erdinç, 2018; Heiman vd., 2011; Linh, 2019; McNulty vd., 2016; Rodoplu, 2019; Tunç, 2019).

Cinsel yaşam memnuniyeti diğer bir deyişle, cinsel yaşamdan elde edilen doyum kişinin cinsel yaşantısıyla ilişkili olumlu ve olumsuz şeylere ilişkin öznel değerlendirmesinden kaynaklanan duygusal bir tepki olarak tanımlanmaktadır (Lawrance ve Byers, 1995). Özellikle ilişki doyumunu ve cinsel doyum nedensel olarak bağlantılı olabilmektedir. Örneğin, bağlanma teorisyenlerine göre ilişkiden elde edilen doyumun, büyük ölçüde ilişki içerisinde rahatlık hissi, bakım ve ilgi görme ile cinsel tatmin gibi temel ihtiyaçların karşılanmasına ve bunların doyumuna bağlı olduğu vurgulanmaktadır (Hazan ve Shaver, 1994). Dolayısıyla kişisel ihtiyaçlardan olan cinsel yaşamın doyum verici olması eşler arasındaki ilişkinin de doyum verici olmasını sağlamaktadır (Fallis, Rehman, Woody ve Purdon, 2016). Bu durum, bir sosyal mübadele teorisi çerçevesinden (Levinger, 1980; Rusbult, 1983; Kelley ve Thibaut, 1978) değerlendirilecek olursa cinsel ilişki ve cinsel yaşantıdan elde edilen doyum, birey tarafından ilişkinin ödülleri veya bedelleri olarak algılanabilir ve böylelikle ilişkiden elde edilecek doyum da artırabilir şeklinde açıklamak yanlış olmayacaktır. Bu görüşle benzer şekilde, ilişkiden elde edilen doyumun da ödül olarak işlev görebileceği ve böylece ilişkisinden memnun olan çiftlerin cinsel yaşantısının da doyum verici olacağı beklenmektedir (Lawrance ve Byers, 1995). Yapılan çalışmalar da bu görüşü destekler niteliktedir. Eş ilişkisinden elde edilen memnuniyet düşük olduğu takdirde, cinsel yaşantıdan elde edilen memnuniyette de düşüş gerçekleşmektedir. Özellikle kadınlar ilişkilerinden memnun olduklarında, partnerleriyle cinsel ilişkiyi sürdürmek konusunda daha istekli olabilmektedirler (McNulty vd., 2016). Beş yıl boyunca flört eden

çiftlerden oluşan bir örneklem üzerinde gerçekleştirilen boylamsal araştırmanın sonuçlarına göre cinsel yaşantıdan elde edilen tatmin duygusundaki değişikliklerin ilişkiden elde edilen tatmin duygusundaki değişikliklerle pozitif olarak ilişkili olduğu bulunmuştur (Sprecher, 2002). Benzer şekilde Fallis vd., (2016) tarafından yapılan çalışmada da cinsel yaşamdan elde edilen doyumun, uzun vadeli olarak ilişki doyumunu olumlu yönde etkilediği sonucu elde edilmiştir. Çift uyumu düşük olan çiftlerin cinsel yaşantılarında daha çok sorun yaşadıklarını ve cinsel doyumlarının düşük olduğu görülmektedir (Rodoplu, 2019). Cinsel yaşamdan yeterince doyum sağlayamamak, evlilik uyumunu olumsuz yönde etkilerken eşler arasındaki olumlu duyguları ve yakınlığı azaltabilmektedir (Heiman vd., 2011). Bütün bu elde edilen bulgulardan da anlaşılacağı üzere, evlilik yaşantısı içerisinde eşler arasındaki ilişki ve cinsel yaşantının girift bir şekilde iç içe olduğu ve ilişki ya da cinsel yaşantıda yaşanan olumsuzluğun birbirini kısa ve uzun vadede etkileyebileceği görülmektedir.

Model testi sonucu elde edilen bir diğer bulgu ise evli bireylerde eş desteği evlilik ilişkisi niteliğinin cinsel yaşam memnuniyetsizliği aracılığıyla yordamasıdır. Buna göre cinsel yaşam memnuniyetsizliği, eş desteği ve evlilik ilişkisi niteliği arasındaki ilişkide kısmi aracılık rolü üstlenmektedir. Elde edilen bulguya göre, eşler arası artan desteğin cinsel yaşam memnuniyetini artırdığı ve bunun da evlilik ilişkisini olumlu yönde etkilediği söylenebilir. Yüksek düzeyde algılanan eş desteğinin cinsel yaşamdan elde edilen memnuniyetin önemli bir yordayıcısı olduğu elde edilen bulgular arasındadır (Çağ ve Yıldırım, 2013; Ojanlatva vd., 2005). İlgili alanyazın da bu bulguyu destekler niteliktedir. Çift ilişkisi içerisinde duygusal olarak desteklenmiş hissetmek, kadınların cinsel yaşama ilgisini artıran etmenler arasında yer almaktadır (Zarcone vd., 1995). Bununla benzer şekilde kadınlar, partnerlerini duygusal açıdan destekleyici olarak algıladıklarında romantizme ve cinselliğe daha açık hissettiklerini bildirmektedir (Ghizzani, Pirtou, Bellezza ve Velicogna 2005). Ayrıca duygusal açıdan destekleyici bir eşe sahip olmanın, kadınlık ve çekicilik duygularına olumlu katkıda bulunduğu ve evlilik doyumunu da artırdığı görülmektedir (Wimberly, Carver, Laurenceau, Harris ve Antoni, 2005). Eşi tarafından duygusal olarak

desteklenen bireylerin, eşi tarafından beğenildiği, sevildiği ve arzulandığını hissetme olasılığı daha yüksek olabilmektedir. Bu durum, eşlerin cinsel arzu ve yakınlıklarını artırarak cinsel yaşamlarını daki doyumunu da artırabilir. Kinsinger vd. (2011) tarafından yapılan çalışmanın sonucuna göre de partnerlerin davranışlarının destekleyici olarak algılanması, katılımcıların partnerleri ile cinsel uyumlarını ve ilişkiden elde edilen doyumunu olumlu yönde etkilediği elde edilen bulgular arasındadır. Dolayısıyla eşler arasındaki destekleyici eylemlerin, eşler arasındaki yakınlığı artırırken hem cinsel yaşamlarına hem de birbirleri ile olan ilişkilerine de olumlu katkı sağladığı görülmektedir.

Karşılıklı bağımlılık teorisi, insanların ilişkilerini, ilişkideki ödüller ve maliyetler arasında uygun bir dengeye dayanarak değerlendirdiğini öne süren bir sosyal değişim teorisidir. Buna göre insanlar, ilişkilerinde elde ettikleri ödüllerin, ödedikleri maliyetlerden daha fazla olması durumunda ilişkilerinden daha fazla tatmin olmaktadır (Kelly ve Thibault, 1978; Rusbult, 1983; Thibaut ve Kelly, 1959). Genel olarak bu teori romantik ilişkiye uygulandığında çiftler arasındaki ilişkiden elde edilen doyumun, ödüller (ilişki içerisinde kişiye haz ve memnuniyet veren her şey), maliyetler (ilişki içerisinde yaşanan fiziksel veya zihinsel çaba veya acı, utanç veya kaygı vs.) ve kişinin karşılaştırma düzeyi (kişinin ilişkinin çekiciliğini veya ne kadar tatmin edici olduğunu değerlendirdiği standart) olmak üzere üç faktörden etkilendiğini varsaymaktadır (Kelley ve Thibaut, 1978). Bu teoriden yola çıkarak, cinsel yaşamdan elde edilen doyumun, ilişkilerde önemli bir ödül kaynağı olarak kabul edildiği belirtilebilir (Fletcher, Simpson, Thomas ve Giles, 1999). Dolayısıyla cinsel ilişkilerinde daha fazla doyum elde eden bireylerin, evlilik ilişkilerinden de daha fazla doyum sağlaması beklenmektedir. Bu görüşle benzer bir şekilde cinsel doyum ve ilişki kalitesi arasındaki ilişkiye kişilerarası değişim modeli (Lawrance ve Byers, 1995) çerçevesinden yaklaşılnca eşler arasındaki ilişkinin kalitesinin cinsel doyumunu etkilediği de öne sürülmektedir. Kişilerarası değişim modeli, yüksek ilişki kalitesinin ilişkide bir ödül görevi gördüğünü ve ödüller yüksek olduğunda cinsel doyumun da yüksek olmasının beklendiğini öne sürmektedir (Byers, 2005; Sprecher, 1998; 2002). Dolayısıyla eşler

arasındaki ilişki ve cinsel yaşantı arasındaki ilişkinin karşılıklı olarak birbirini etkilediğini söylemek yanlış olmayacaktır. Bütün bunlardan anlaşılacağı üzere her çift yaşantısı içerisinde hem cinsel yaşantıdan hem de eşler arasındaki genel ilişkiden elde edilen doyumun karşılıklı olarak birbirlerini etkilediği sonucuna varılabilir.

Diğer yandan cinsel doyum ve ilişki doyumları arasındaki ilişki, partnerler arasındaki ilişkinin gücü, yapıcı iletişim düzeyi gibi özelliklere göre de belirlenmektedir (Litzinger ve Gordon, 2005). İlişkiden elde edilen doyumun artırılması ve çiftler arasındaki iletişimin güçlendirilmesi, çiftlerin cinsel yaşam memnuniyet düzeylerini olumlu yönde etkileyebilmektedir (Blackmore, Hart, Albani ve Mohr, 2011). Bunların yanı sıra, eşlerin birbirlerine karşı hissettikleri arzu ve sevgi düzeylerini etkileyebilecek faktörler de hem cinsel yaşamın hem de eşler arasındaki ilişkinin olumlu mu olumsuz mu olacağına önemli bir belirleyicileridir (Vowels ve Mark, 2020). Özellikle kadınların, cinsel doyumlarını değerlendirirken eşleri ile olan duygusal yakınlığa ve samimiyete öncelik verdikleri ortaya konulmuştur (McClelland, 2011). Bununla birlikte aşk ve sevgi duygusunun, hem ilişkiden hem de cinsel yaşantıdan elde edilen doyumun önemli bir belirleyicisi olduğu elde edilen sonuçlar arasındadır (Vowels ve Mark, 2020). Bu açıklamalar doğrultusunda eş desteğinin alt faktörü olan duygusal desteğin diğer bir ifadeyle eşlerin birbirlerine duygusal yakınlığı hissettirme ve duygusal açıdan ne kadar tatmin edici davrandıklarının hem cinsel doyuma hem de ilişkiden elde edilen doyuma yön vermede önemli olduğu belirtilebilir.

Bölüm 5

Sonuç ve Öneriler

Bu bölümde araştırmmanın bulgularına, bulgulara dayalı olarak ulaşılan sonuçlara ve sonuçlar neticesinde sunulan önerilere yer verilmiştir.

Sonuçlar

Evlilik Sadakatsizliği Ölçeği'nin (ESÖ) Geliştirilmesine Yönelik Sonuçlar

Evlilik Sadakatsizliği Ölçeği, evli bireylerin eşlerine yönelik sadakat düzeylerini ölçmek amacıyla geliştirilmiştir. Bu amaçla geliştirilen ölçekte 20 madde bulunmaktadır. Ölçekten alınan puan 20-60 arasında değişmektedir. Ölçekten alınan yüksek puan, evlilikte yaşanan sadakatsizliğin yüksek olduğunu göstermektedir. Ölçek Likert tipinde olup "Bana Uygun Değil", "Bana Kısmen Uygun", "Bana Uygun" şeklinde üçlü derecelendirmektedir. Ölçeğin geçerliğini test etmek amacıyla yapılan açımlayıcı faktör analizi sonucunda ölçeğin tek faktörlü olduğu sonucu elde edilmiştir. Aynı zamanda ESÖ'nün toplam varyansın %64'ünü açıkladığı bulunmuştur. Diğer yandan ESÖ'nün doğrulayıcı faktör analizi sonucunda elde edilen sonuçlar modelin uygun ve kabul edilebilir düzeyde olduğunu göstermektedir. ESÖ'nün güvenilirliği ise iki yöntemle test edilmiştir. İlk veri setinde Cronbach Alfa iç tutarlık katsayısı .96; ikinci veri setinde Cronbach Alfa iç tutarlık katsayısı .97 olarak hesaplanmıştır. Dolayısıyla Türk kültüründe geliştirilen ESÖ'nün geçerli ve güvenilir bir ölçme aracı olduğunu kanıtlamaktadır. Ölçek evli bireylerin eşlerine karşı sadakatsizlik düzeylerini ölçmek için kullanılabileceğini göstermektedir.

Evlilik İlişkisi Nitelik Algısı Ölçeği'nin (EİNAÖ) Geliştirilmesine Yönelik Sonuçlar

Evlilik İlişkisi Nitelik Algısı Ölçeği (EİNAÖ), evli bireylerin eşleri ile ilişkilerinin olumlu ya da olumsuz yönde değerlendirme düzeylerini ölçmek amacıyla geliştirilmiştir. Bu amaçla geliştirilen ölçekte 17 madde bulunmaktadır. Ölçekten alınan puan 17-51 arasında değişmektedir. Ölçekten alınan yüksek puan, eşler arasındaki ilişkinin olumlu yönde

olduğunu göstermektedir. Ölçek Likert tipinde olup “Bana Uygun Değil”, “Bana Kısmen Uygun”, “Bana Uygun” şeklinde üçlü derecelendirmektedir. Ölçeğin geçerliğini test etmek amacıyla yapılan açımlayıcı faktör analizi sonucunda ölçeğin iki faktörlü (olumlu ilişki, olumsuz ilişki) olduğu sonucu elde edilmiştir. Aynı zamanda EİNAÖ'nün toplam varyansın %57,88'ini açıkladığı bulunmuştur. Diğer yandan EİNAÖ'nün doğrulayıcı faktör analizi sonucunda elde edilen sonuçlar modelin uygun ve kabul edilebilir düzeyde olduğunu göstermektedir. EİNAÖ'nün güvenilirliği ise iki yöntemle test edilmiştir. İlk veri setinde Cronbach Alfa iç tutarlık katsayısı .94; ikinci veri setinde Cronbach Alfa iç tutarlık katsayısı .92 olarak hesaplanmıştır. Dolayısıyla Türk kültüründe geliştirilen EİNAÖ'nün geçerli ve güvenilir bir ölçme aracı olduğunu kanıtlamaktadır. Ölçek, evli bireylerin eşleri olan ilişkisini olumlu ya da olumsuz değerlendirme düzeylerini ölçmek için kullanılabileceğini göstermektedir.

Evlilik Sadakati Model Testine Yönelik Sonuçlar

Bu çalışma kapsamında Evlilik Sadakati Modeli test edilmiştir. Model testine öncelikle ölçüm modeli ile başlanmıştır. Bu modelin ilk bulgusu, evli bireylerde eş desteği evlilik sadakatsizliğini evlilik ilişkisi niteliği aracılığıyla yordamaktadır. Buna göre evlilik ilişkisi niteliği, eş desteği ve evlilik sadakatsizliği arasındaki ilişkide tam aracılık rolü üstlenmektedir. Elde edilen bulguya göre, eşler arası artan desteğin evlilik ilişkisi niteliğini olumlu yönde etkilediği ve bunun da evlilik sadakat düzeyini olumlu yönde etkilediği söylenebilir. Diğer bir bulguya göre ise evli bireylerde eş desteği evlilik ilişkisi niteliğini cinsel yaşam memnuniyetsizliği aracılığıyla yordamaktadır. Buna göre cinsel yaşam memnuniyetsizliği, eş desteği ve evlilik ilişkisi niteliği arasındaki ilişkide kısmi aracılık rolü üstlenmektedir. Elde edilen bulguya göre, eşler arası artan desteğin cinsel yaşam memnuniyetini artırdığı ve bunun da evlilik ilişkisi niteliğini olumlu yönde etkilediğidir.

Öneriler

Evlilik Sadakatsizliği Ölçeği Geliştirme Çalışmasına Yönelik Öneriler

Bu bölümde ESÖ'ye ilişkin elde edilen bulgu ve sonuçlara yönelik bazı önerilerde bulunulmuştur:

1. ESÖ, evli bireylerin eşlerine yönelik sadakatsizlik düzeylerini ölçmek amacıyla geliştirilmiştir. Bu çalışmada sadakat kavramı evlilik ilişkisine yönelik olup sadakatsizliğin davranış boyutunu ortaya koyabilmek amacıyla geliştirilmiştir. Dolayısıyla evli bireylerde sadakatsizliğe yönelik tutum ve algının ölçüldüğü ölçme araçları geliştirilebilir. Ayrıca yalnızca evli bireylere yönelik olmayıp flört ilişkisinde çiftlerin partnerlerine yönelik sadakat düzey ve davranışlarını ölçmek amacıyla ölçek geliştirilebilir.

2. ESÖ'yü geliştirme sürecinde Türkiye'nin Batı ve İç Anadolu bölgesinde yer alan iki ilinden veri toplanmıştır. Başka çalışmalarda farklı illerde, şehir merkezi ve kırsal kesimde de veri toplanarak ölçeğin psikometrik özellikleri yeniden test edilebilir.

3. ESÖ farklı çalışmalarda kullanıldıktan sonra elde edilen sonuçlar neticesinde revizyonu yapılarak geçerliği ve güvenilirliği geliştirilebilir.

Evlilik İlişkisi Nitelik Algısı Ölçeği Geliştirme Çalışmasına Yönelik Öneriler

1. EİNAÖ, evli bireylerin eşleri ile olan ilişkilerini olumlu/olumsuz yönde algılama düzeylerini ölçmek amacıyla geliştirilmiştir. İlgili alanyazın incelendiğinde evlilik ilişkisini değerlendirmeye yönelik ölçeklerde destek, benlik, cinsellik, yakınlık, arkadaşlık, aile ilişkileri gibi alanların değerlendirildiği görülmektedir. Evlilik ilişkisinde önemli olan başka kavramların ölçüldüğü ölçme araçları geliştirilebilir. Ayrıca bu ölçek evli bireylerle sınırlıdır. Flört ilişkisindeki bireylerin ilişki niteliklerini değerlendirmeye yönelik ölçme araçları geliştirilebilir.

2. EİNAÖ'yü geliştirme sürecinde Türkiye'nin Batı ve İç Anadolu bölgesinde yer alan iki ilinden veri toplanmıştır. Başka çalışmalarda farklı illerde, şehir merkezi ve kırsal kesimde

ve farklı demografik özelliklerde (sosyo-ekonomik düzey, yaş vs) de veri toplanarak ölçeğin psikometrik özellikleri yeniden test edilebilir.

3.EİNAÖ farklı çalışmalarda kullanıldıktan sonra elde edilen sonuçlar neticesinde revizyonu yapılarak geçerliği ve güvenilirliği geliştirilebilir.

Evlilik Sadakati Yapısal Eşitlik Modeli Sonuçlarına Yönelik Öneriler

Bu bölümde, Evlilik Sadakati Yapısal Eşitlik Modeli'ne ilişkin elde edilen bulgular ve sonuçlara yönelik araştırmacılara, uygulamacılara yönelik bazı önerilerde bulunulmuştur:

Araştırmacılara Yönelik Öneriler

1. Evlilik Sadakatsizliği, bu çalışmada aile sistemleri kuramına dayanarak eş alt sistemi içerisinde yer alan eş desteği, evlilik ilişkisi niteliği, cinsel yaşam memnuniyetsizliği değişkenleri ile ele alınmıştır. Bu çalışmada ele alınan değişkenler eş ilişkisi dinamiğini ortaya koyacak niteliktedir. Sadakatsizlik öncelikle eşleri ve ilişkiyi etkilese de çocukları ve bütün aile sistemini olumsuz yönde etkileyebilmektedir. Gelecekteki araştırmalarda farklı sistemlerle ilişkisini ortaya koyabilecek değişkenler dahil edilebilir. Diğer yandan sadakatsizlikle ilişkili olan hem bireysel hem de evlilik ilişkisini ölçmeye yönelik farklı değişkenler bulunmaktadır. Bağlanma stilleri, kişilik özellikleri, çatışma çözme stilleri, empati gibi bireysel değişkenler ile evlilik hoşnutsuzluğu, evlilik beklentileri gibi evlilik ilişkisi dinamiğine yönelik başka değişkenlerle de çalışmalar yapılabilir.

2. Bu araştırma kapsamında evlilik sadakatsizliği, eş desteği, evlilik ilişkisi niteliği ve cinsel yaşam memnuniyetsizliği arasındaki ilişkiler model kurularak ilişki tarama modeline göre nicel veriler aracılığıyla gerçekleştirilmiştir. Sadakatsizlikle ilgili deneysel, karma ve boylamsal desenlerle de farklı çalışmalar ortaya koyulabilir. Ayrıca sadakatsizlik kavramı yalnızca evli bireylere yönelik ele alınmıştır. Daha sonraki araştırmalar flört ilişkisi, birlikte yaşayan çiftlerle de karma, deneysel ve boylamsal desenlerle gerçekleştirilebilir. Bunlara ek olarak flört ilişkisi, birlikte yaşayan ve evli çiftlerde ilişki dinamikleri birbirlerinden

farklıdır. Üç farklı ilişki türü içinde yaşanan sadakatsizliğin karşılaştırılması yapılarak daha derinlemesine bilgiler elde edilebilir.

3. İlgili alanyazında sadakatsizlik kavramı incelendiğinde karmaşık bir doğası olduğu görülmektedir. Sadakatsizliğin ortaya çıkmasında kişisel, ilişkisel ve kültürel-çevresel sebepler etkilidir. Dolayısıyla bu kavramı ele alırken nicel verilerle elde edilen bulgular bazen sınırlı düzeyde kalabilmektedir. Bu kavramla ilgili nitel araştırma yöntemleri ile sebepleri ve sonuçlarına yönelik bulgular genişletilebilir. Yapılan çalışmalar yalnızca sadakatsizlik yapmış bireylerle sınırlandırılmayıp sadakatsizliğe maruz kalmış bireylerle de gerçekleştirilebilir. Hatta araştırmaya çiftler beraber dahil edilerek sadakatsizliğin bireysel etkilerinin yanı sıra ilişkiyi ve diğer aile üyelerini nasıl etkilediği konusunda derinlemesine bilgi elde etme imkanı bulunabilir. Nitel çalışmalar, evli bireylerle sınırlı kalmayıp flört ilişkisi içerisinde olan ve birlikte yaşayan çiftlerle de gerçekleştirilebilir.

4. Sadakatsizliğin kişilik özellikleri, bağlanma stilleri, fırsatı değerlendirme gibi kişisel sebeplerle ilişkili olduğu bilinse de sadakatsizlik sebebi ne olursa olsun aynı zamanda ilişkisel bir sorundur. Evliliği Güçlendirme Programları geliştirilerek çift ilişkisi dinamiği ile sadakatsizlik eylemlerinin nasıl bir ilişki içerisinde olduğu konusunda bilgi verilerek programın etkililiği artırılabilir. Yalnızca evlilik ilişkisi ile sınırlı kalmayıp bu bilgilendirme Evliliğe Hazırlık Programlarında da dahil edilebilir.

Alan Çalışanlarına Yönelik Öneriler

1. Uzmanlar, hem flört ilişkisi hem evlilik ilişkisindeki çiftlere, terapi süreçleri ya da seminer/konferanslarda ilişkilerde sadakatsizliğin yaşandığı ilişki dinamikleri, ortaya çıktıktan sonra çiftlerin yaşadıkları ruhsal ve fiziksel sonuçları, sadakatsizliğin kişisel ve ilişkisel nedenleri, çocuklar üzerindeki etkileri gibi konu başlıkları ile bilgilendirme çalışmaları gerçekleştirilebilir. Ayrıca evliliğe hazırlık programları ya da ilişkiyi güçlendirme programlarının içerisinde, çift ilişkisini güçlendirmek amacıyla bu konu başlıklarına dair ayrıntılı modüller dahil edilebilir.

2. Sadakatsizliğin sebepleri arasında eşler arasındaki ilişkinin zayıflaması, sorunların birikmiş olup çözüm için bir şey yapılmıyor olması, ihtiyaçların yeterince karşılanmaması ve eşlerin zamanla birbirlerinden uzaklaşmış yer almaktadır. Çift ilişkisi de diğer ilişkiler gibi dinamik bir yapıya sahiptir. Dolayısıyla sağlıklı ve güçlü ilişkilerin oluşabilmesi ve devam edebilmesi için çiftlerin ilişki içerisinde beraber emek vermeleri gerekmektedir. Buradan yola çıkarak evliliğe hazırlık programlarında özellikle güçlü bir ilişkinin önemi, nasıl oluştuğu ve çift ilişkisi dinamiklerine yönelik konu başlıkları dahil edilebilir. İlgili alanyazında da sadakatsizliğin tek bir sebebi olmadığı ancak güçlü çift ilişkisine sahip olan bireylerin sadakatsizlik karşısında ilişkilerini yeniden onarabilecekleri vurgulanmaktadır. Buradan yola çıkarak güçlü bir ilişki ile sadakatsizlik arasındaki bağlantı ayrıntılı bir şekilde ele alınabilir.

Politika Yapıcılara Yönelik Öneriler

1. Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığınca yürütülen ulusal düzeyde düzenlenen evlilik ve çift ilişkisi ile ilgili proje ve araştırmalara ilişkilerde ortaya çıkan sadakatsizlik, eşler arasındaki sağlıklı ilişki dinamikleri ve bunlar arasındaki ilişkiye dair bilgilendirme çalışmaları dahil edilebilir. Hatta bu proje ve araştırmalar, yalnız il merkezleri ile sınırlı bırakılmayıp ilçe, köy ve beldeleri de kapsayacak şekilde daha kapsamlı örneklemeler üzerinde gerçekleştirilebilir.

2. İllerde bulunan Aile ve Toplum Hizmetler Genel Müdürlüğü bünyesinde düzenli aralıklarla sağlıklı evlilik ilişkisi, ilişkilerde ortaya çıkan sadakatsizliğin olası neden ve sonuçları hakkında konferans, seminer gibi önleyici ve bilgilendirici çalışmalar düzenlenebilir. Ayrıca bu başlıklarda Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı, evlilik ve aile danışmanlığı alanındaki uzmanlara yönelik daha fazla bilgilendirici ve eyleme dönüştürebilecekleri seminer, konferans, sertifika programları düzenleyebilirler.

Evli Bireylere Yönelik Öneriler

1. İlişkilerde yaşanan sadakatsizlik ortaya çıktıktan sonra hem sadakatsiz bireyi hem de sadakatsizliğe maruz kalan bireyi olumsuz yönde etkilemektedir. Travmatik bir yaşantı olarak görülen sadakatsizliğin hem bireylerde hem de ilişkilerde yıkıcı etkileri olabilmektedir. Dolayısıyla evliliğinde herhangi bir sadakatsizlik eylemi ile karşılaşan çiftlerin, uzman desteği almaları hem bireysel hem de ilişkisel iyi oluşlarını koruyabilir.

2. Evliliklerinde sadakatsizlik yaşanmış ya da eş ilişkileri zayıflamış olan bireylerin çift olarak evliliği güçlendirme programlarına katılmaları ilişkilerini güçlendirebilir.

3. Evli bireyler, sağlıklı eş ilişkisi, eş desteği, ilişkilerde yaşanan sadakatsizlik gibi kavramlara yönelik bilgilendirici konferans ya da seminerlere katılabilir ve bu konuda alanda uzmanlar tarafından yazılmış kitapları okuyabilirler. Ayrıca teknolojinin ilerlemesi ile birlikte her türlü konu başlığında olduğu gibi evlilik ilişkisi dinamiklerine yönelik olarak da sosyal medya aracılığıyla uzmanların bilgilendirici videoları izlenebilir.

Kaynaklar

- Abbasi, I. S., & Dibble, J. L. (2021). The role of online infidelity behaviors in the link between mental illness and social media intrusion. *Social Science Computer Review*, 39(1), 70-83. <https://doi.org/10.1177/0894439319857079>
- Abolhasani, S. S., Ghorban Shirodi, S., & Zarbakhsh Bahri, M. R. (2023). Comparison of the effectiveness of schema therapy based on communication enrichment program, acceptance and knowledge, and integrated systemic couple therapy on marital commitment and reduction of injuries caused by infidelity of women affected by extramarital relationships. *Journal of Adolescent and Youth Psychological Studies*, 4(1), 113-125. <https://doi.org/20.1001.1.28212525.1402.4.1.35.5>
- Abrahamson, I., Hussain, R., Khan, A., & Schofield, M. J. (2012). What helps couples rebuild their relationship after infidelity?. *Journal of Family Issues*, 33(11), 1494-1519. <https://doi.org/10.1177/0192513X11424257>
- Acitelli, L. K., & Antonucci, T. C. (1994). Gender differences in the link between marital support and satisfaction in older couples. *Journal of Personality and Social Psychology*, 67(4), 688–698. <https://doi.org/10.1037/0022-3514.67.4.688>
- Alaçam, S. (2020). *Evli bireylerde evlilik doyumu, aldatma eğilimi ve kişilik özellikleri arasındaki ilişkilerin incelenmesi* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). İstanbul: Işık Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Alipour, Z., Kazemi, A., Kheirabadi, G., & Eslami, A. A. (2019). Relationship between marital quality, social support and mental health during pregnancy. *Community mental health journal*, 55(1), 1064-1070. <https://doi.org/10.1007/s10597-019-00387-8>
- Allen, E. S., & Baucom, D. H. (2006). Dating, marital, and hypothetical extradyadic involvements: How do they compare? *Journal of Sex Research*, 43(4), 307-317. <https://doi.org/10.1080/00224490609552330>

- Allen, E. S., & Rhoades, G. K. (2008). Not all affairs are created equal: Emotional involvement with an extradyadic partner. *Journal of Sex and Marital Therapy*, 34(1), 51–65. <https://doi.org/10.1080/00926230701620878>
- Allen, E. S., & Atkins, D. C. (2012). The association of divorce and extramarital sex in a representative US sample. *Journal of Family Issues*, 33(11), 1477-1493. <https://doi.org/10.1177/0192513X12439692>
- Allendorf, K., & Ghimire, D. J. (2013). Determinants of marital quality in an arranged marriage society. *Social Science Research*, 42(1), 59-70. <https://doi.org/10.1016/j.ssresearch.2012.09.002>.
- Aluş, Y. (2016). *Türk ailesinde eşler arası mutluluk algısı ve beklentileri: Sakarya ili örneği* (Yayınlanmamış doktora tezi). Sakarya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü. Sakarya.
- An, H., Chen, C., Du, R., Cheng, C., Wang, P., & Dong, S. (2021). Self-efficacy, psychological distress, and marital quality in young and middle-aged couples facing lymphoma: The mediating effect of dyadic coping. *Psycho-Oncology*, 30(9), 1492-1501. <https://doi.org/10.1002/pon.5711>
- Antonucci, T. C., & Akiyama, H. (1987). An examination of sex differences in social support among older men and women. *Sex roles*, 17(11-12), 737-749. <https://doi.org/0360.0025/87/12G0-0737505.00/0>
- Apostolou, M., & Panayiotou, R. (2019). The reasons that prevent people from cheating on their partners: An evolutionary account of the propensity not to cheat. *Personality and Individual Differences*, 146(1), 34-40. <https://doi.org/10.1016/j.paid.2019.03.041>
- Aryee, S., Luk, V., Leung, A., & Lo, S. (2009). Role stressors, interrole conflict, and well-being: The moderating influence of spousal support and coping behaviors among employed parents in Hong Kong. *Journal of vocational behavior*, 54(2), 259-278. <https://doi.org/10.1006/jvbe.1998.1667>

- Aseka, E. O., Ileri, N. W., & Menecha, J. B. (2021). Relationship between spousal support and marital satisfaction among christian couples: A case study of two selected churches in Nairobi County, Kenya. *African Journal of Emerging Issues*, 3(4), 70-78.
- Ateş, G. (2018). *Associated factors of subjective well-being in married individuals: Online infidelity tendency, gender roles, and marital satisfaction* (Yayınlanmamış doktora tezi). Orta Doğu Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Atkins, D. C., Baucom, D. H., & Jacobson, N. S. (2001). Understanding infidelity: correlates in a national random sample. *Journal of Family Psychology*, 15(4), 735–749. <https://doi.org/10.1037/0893-3200.15.4.735>
- Avivi, Y. E., Laurenceau, J. P., & Carver, C. S. (2009). Linking relationship quality to perceived mutuality of relationship goals and perceived goal progress. *Journal of Social and Clinical Psychology*, 28(2), 137-164. <https://doi.org/10.1521/jscp.2009.28.2.137>
- Ayalon, L., Shiovitz-Ezra, S., & Palgi, Y. (2013). Associations of loneliness in older married men and women. *Aging & Mental Health*, 17(1), 33-39. <https://doi.org/10.1080/13607863.2012.702725>
- Aycan, Z. ve Eskin, M. (2005). Relative contributions of childcare, spousal support, and organizational support in reducing work-family conflict for men and women: the case of Turkey. *Sex Roles*, 53(1), 453-471.
- Babaei, M., Kasaii, A., Zaharakar, K., & Asadpor, E. (2020). Effectiveness of compassion focused group counseling on emotion regulation strategies and marital satisfaction of betrayal women with cyber infidelity. *Family Counseling and Psychotherapy*, 9(2), 73-92. <https://doi.org/20.1001.1.22516654.1398.9.2.4.0>
- Babolhavaeji, M., Khoshnevis, E., & Jafarzadeh Rastin, S. (2019). The effect of cognitive-behavioral group therapy on depression and coping styles of women exposed to marital infidelity. *Women's Health Bulletin*, 6(4), 18-26. <https://doi.org/10.30476/whb.2019.45985>

- Bagarozzi Sr, D. A. (2007). Understanding and treating marital infidelity: A multidimensional model. *The American Journal of Family Therapy*, 36(1), 1-17. <https://doi.org/10.1080/01926180601186900>.
- Barbaro, N., Sela, Y., Atari, M., Shackelford, T. K., & Zeigler-Hill, V. (2019). Romantic attachment and mate retention behavior: The mediating role of perceived risk of partner infidelity. *Journal of Social and Personal Relationships*, 36(3), 940–956. <https://doi.org/10.1177/0265407517749330>
- Basharpour, S. (2012). The effectiveness of cognitive processing therapy on the improvement of posttraumatic symptoms, quality of life, self esteem and marital satisfaction in the women exposed to infidelity. *Family Counseling and Psychotherapy*, 2(2), 193-208. <https://doi.org/20.1001.1.22516654.1391.2.2.4.1>
- Bashirpour, M., Shafi'abadi, A., & Doukaneifard, F. (2020). Factors affecting the tendency to marital infidelity: A grounded theory study. *Journal of Qualitative Research in Health Sciences*, 8(4), 16-27. <https://doi.org/10.22062/JQR.2020.90987>
- Baron, R. M., & Kenny, D. A. (1986). The moderator–mediator variable distinction in social psychological research: Conceptual, strategic, and statistical considerations. *Journal of Personality and Social Psychology*, 51(6), 1173–1182. <https://doi.org/10.1037/0022-3514.51.6.1173>
- Barta, W. D., & Kiene, S. M. (2005). Motivations for infidelity in heterosexual dating couples: The roles of gender, personality differences, and sociosexual orientation. *Journal of Social and Personal Relationships*, 22(3), 339-360. <https://doi.org/10.1177/0265407505052440>
- Bateson, G., Jackson, D. D., Haley, J., & Weakland, J. (1956). Toward a theory of schizophrenia. *Behavioral science*, 1(4), 251- 264. <https://doi.org/10.1002/bs.3830010402>.

- Baucom, D. H., Gordon, K. C., Snyder, D. K., Atkins, D. C., & Christensen, A. (2006). Treating Affair Couples: Clinical Considerations and Initial Findings. *Journal of Cognitive Psychotherapy*, 20(4), 375–392. <https://doi.org/10.1891/jcpiq-v20i4a004>
- Bayhan Karapinar, P., Metin Camgoz, S., & Tayfur Ekmekci, O. (2020). Employee wellbeing, workaholism, work–family conflict and instrumental spousal support: A moderated mediation model. *Journal of Happiness Studies*, 21(1), 2451-2471. <https://doi.org/10.1007/s10902-019-00191-x>.
- Beach, S. R., & Gupta, M. (2006). Directive and nondirective spousal support: Differential effects?. *Journal of Marital and Family Therapy*, 32(4), 465-477. <https://doi.org/10.1111/j.1752-0606.2006.tb01621.x>
- Bedair, K., Hamza, E. A., & Gladding, S. T. (2020). Attachment style, marital satisfaction, and mutual support attachment style in Qatar. *The Family Journal*, 28(3), 329–336. <https://doi.org/10.1177/1066480720934377>
- Ben-Ari, A., & Lavee, Y. (2007). Dyadic closeness in marriage: From the inside story to a conceptual model. *Journal of Social and Personal Relationships*, 24(5), 627-644. <https://doi.org/10.1177/0265407507081451>.
- Berman, M. I., & Frazier, P. A. (2005). Relationship power and betrayal experience as predictors of reactions to infidelity. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 31(12), 1617-1627. <https://doi.org/10.1177/0146167205277209>
- Bertalanffy, L. Von. (1968). *General Systems Theory: Foundation, Development, Applications*. New York: Brazillier.
- Bischoff, R. J. (2003). Infidelity: The implications of current research for couple therapy. *Journal of Couple & Relationship Therapy*, 2(4), 73-78. <https://doi.org/10.1300/J398v02n0405>.
- Bird, M. H., Butler, M. H., & Fife, S. T. (2007). The process of couple healing following infidelity. *Journal of Couple & Relationship Therapy: Innovations in Clinical and Educational Interventions*, 64(1), 1–25. https://doi.org/10.1300/J398v06n04_01

- Birditt, K. S., Jackey, L. M., & Antonucci, T. C. (2009). Longitudinal patterns of negative relationship quality across adulthood. *Journals of Gerontology Series B: Psychological Sciences and Social Sciences*, *64*(1), 55-64.
<https://doi.org/10.1093/geronb/gbn031>
- Birditt, K. S., Miller, L. M., Fingerman, K. L., & Lefkowitz, E. S. (2009). Tensions in the parent and adult child relationship: Links to solidarity and ambivalence. *Psychology and Aging*, *24*(2), 287–295. <https://doi.org/10.1037/a0015196>
- Birditt, K. S., Hope, S., Brown, E., & Orbuch, T. (2012). Developmental trajectories of marital happiness over 16 years. *Research in Human Development*, *9*(2), 126-144.
<https://doi.org/10.1080/15427609.2012.680844>.
- Birnbaum, G. E., Reis, H. T., Mikulincer, M., Gillath, O., & Orpaz, A. (2006). When sex is more than just sex: Attachment orientations, sexual experience, and relationship quality. *Journal of Personality and Social Psychology*, *91*(5), 929–943.
<https://doi.org/10.1037/0022-3514.91.5.929>
- Birnbaum, G. E., Mikulincer, M., & Austerlitz, M. (2013). A fiery conflict: Attachment orientations and the effects of relational conflict on sexual motivation. *Personal Relationships*, *20*(2), 294-310. <https://doi.org/10.1111/j.1475-6811.2012.01413.x>
- Blackmore, D. E., Hart, S. L., Albiani, J. J., & Mohr, D. C. (2011). Improvements in partner support predict sexual satisfaction among individuals with multiple sclerosis. *Rehabilitation Psychology*, *56*(2), 117–122. <https://doi.org/10.1037/a0023362>
- Blow, A. J., & Hartnett, K. (2005). Infidelity in committed relationships ii: A substantive review. *Journal of marital and family therapy*, *31*(2), 217-233.
<https://doi.org/10.1111/j.1752-0606.2005.tb01556.x>
- Boden, J. S., Fischer, J. L., & Niehuis, S. (2010). Predicting marital adjustment from young adults' initial levels and changes in emotional intimacy over time: A 25-year longitudinal study. *Journal of Adult Development*, *17*, 121-134.
<https://doi.org/10.1007/s10804-009-9078-7>

- Bogaert, A. F., & Sadava, S. (2002). Adult attachment and sexual behavior. *Personal Relationships*, 9(2), 191-204. <https://doi.org/10.1111/1475-6811.00012>
- Bolger, N., Zuckerman, A., & Kessler, R. C. (2000). Invisible support and adjustment to stress. *Journal of Personality and Social Psychology*, 79(6), 953–961. <https://doi.org/10.1037/0022-3514.79.6.953>
- Borst, J. B. (2015). *A systematic review of the effects of family conflict: focusing on divorce, infidelity, and attachment style* (master thesis). St. Catherine University, Minnesota.
- Bradbury, T. N., Cohan, C. L., & Karney, B. R. (1998). Optimizing longitudinal research for understanding and preventing marital dysfunction. In T. N. Bradbury (Ed.), *The developmental course of marital dysfunction* (pp. 279–311). Cambridge University Press. <https://doi.org/10.1017/CBO9780511527814.011>
- Bradbury, T. N., & Lavner, J. A. (2012). How can we improve preventive and educational interventions for intimate relationships?. *Behavior therapy*, 43(1), 113-122. <https://doi.org/10.1016/j.beth.2011.02.008>.
- Brase, G. L., Caprar, D. V., & Voracek, M. (2004). Sex differences in responses to relationship threats in England and Romania. *Journal of Social and Personal Relationships*, 21(6), 763-778. <https://doi.org/10.1177/0265407504047836>
- Bravo, I. M., & White-Lumpkin, P. (2010). The complex case of marital infidelity: An explanatory model of contributory processes to facilitate psychotherapy. *The American Journal of Family Therapy*, 38(5), 421-432. <https://doi.org/10.1080/01926187.2010.522491>
- Brock, R. L., & Lawrence, E. (2008). A longitudinal investigation of stress spillover in marriage: Does spousal support adequacy buffer the effects? *Journal of Family Psychology*, 22(1), 11–20. <https://doi.org/10.1037/0893-3200.22.1.11>
- Brown, S. L., Nesse, R. M., Vinokur, A. D., & Smith, D. M. (2003). Providing social support may be more beneficial than receiving it: Results from a prospective study of

- mortality. *Psychological Science*, 14(4), 320-327.
<https://doi.org/10.1111/1467-9280.14461>
- Brown, R. D., & Weigel, D. J. (2018). Exploring a contextual model of sexual self-disclosure and sexual satisfaction. *The Journal of Sex Research*, 55(2), 202-213. <https://doi.org/10.1080/00224499.2017.1295299>.
- Brunstein, J. C., Dangelmayer, G., & Schultheiss, O. C. (1996). Personal goals and social support in close relationships: Effects on relationship mood and marital satisfaction. *Journal of Personality and Social Psychology*, 71(5), 1006–1019. <https://doi.org/10.1037/0022-3514.71.5.1006>
- Buehlman, K. T., Gottman, J. M., & Katz, L. F. (1992). How a couple views their past predicts their future: Predicting divorce from an oral history interview. *Journal of Family Psychology*, 5(3-4), 295–318. <https://doi.org/10.1037/0893-3200.5.3-4.295>
- Bulanda, J. R., Brown, J. S., & Yamashita, T. (2016). Marital quality, marital dissolution, and mortality risk during the later life course. *Social Science & Medicine*, 165(1), 119-127. <https://doi.org/10.1016/j.socscimed.2016.07.025>.
- Burke, R. J., & Weir, T. (1977). Marital helping relationships: The moderators between stress and well-being. *The Journal of Psychology*, 95(1), 121-130. <https://doi.org/10.1080/00223980.1977.9915868>
- Buss, D. M. (1994). The strategies of human mating. *American Scientist*, 82(3), 238-249.
- Buss, D. M., Larsen, R. J., Westen, D., & Semmelroth, J. (1992). Sex differences in jealousy: Evolution, physiology, and psychology. *Psychological Science*, 3(4), 251-256. <https://doi.org/10.1111/j.1467-9280.1992.tb00038.x>
- Buss, D. M., & Schmitt, D. P. (1993). Sexual Strategies Theory: An evolutionary perspective on human mating. *Psychological Review*, 100(2), 204–232. <https://doi.org/10.1037/0033-295X.100.2.204>

- Buss, D. M., & Shackelford, T. K. (1997). Human aggression in evolutionary psychological perspective. *Clinical Psychology Review*, 17(6), 605–619. [https://doi.org/10.1016/S0272-7358\(97\)00037-8](https://doi.org/10.1016/S0272-7358(97)00037-8)
- Buss, D. M., Shackelford, T. K., Kirkpatrick, L. A., Chose-Jae, C., Lim, H. K., Hasegawa, M., Hasegawa, T. & Bennett, K. (1999). Jealousy and the nature of beliefs about infidelity: Tests of competing hypotheses about sex differences in the United States Korea, and Japan. *Personal Relationships*, 6(1), 125-150. <https://doi.org/10.1111/j.1475-6811.1999.tb00215.x>
- Buss, D. M., & Schmitt, D. P. (2011). Evolutionary psychology and feminism. *Sex Roles*, 64, 768-787. <https://doi.org/10.1007/s11199-011-9987-3>
- Butler, M. H., Rodriguez, M. K. A., Roper, S. O., & Feinauer, L. L. (2010). Infidelity secrets in couple therapy: Therapists' views on the collision of competing ethics around relationship-relevant secrets. *Sexual Addiction & Compulsivity*, 17(2), 82-105. <https://doi.org/10.1080/10720161003772041>
- Butzer, B., & Campbell, L. (2008). Adult attachment, sexual satisfaction, and relationship satisfaction: A study of married couples. *Personal Relationships*, 15(1), 141-154.
- Büyük, A., & Ciceralli, L. K. (2021). *Evli bireylerin aldatma eğilimi ile büyülenmeci narsistik kişilik özellikleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. OPUS International Journal of Society Researches*, 18(42), 5230-5249. <https://doi.org/10.26466/opus.936933>
- Büyüköztürk, Ş. (2013). *Sosyal Bilimler İçin Veri Analizi El Kitabı* (22. Baskı). Ankara: Pegem Akademi Yayınevi.
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç-Çakmak, E., Akgün, Ö.E., Karadeniz, Ş., ve Demirel, F. (2013). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri* (14. Baskı). Ankara: Pegem Akademi Yayınevi.
- Byers, E. S., & Demmons, S. (1999). Sexual satisfaction and sexual self-disclosure within dating relationships. *Journal of Sex Research*, 36(2), 180-189. <https://doi.org/10.1080/00224499909551983>

- Byers, E. S., & Macneil, S. (2006). Further validation of the interpersonal exchange model of sexual satisfaction. *Journal of Sex & Marital Therapy*, 32(1), 53-69. <https://doi.org/10.1080/00926230500232917>
- Campbell, W. K., Foster, C. A., & Finkel, E. J. (2002). Does self-love lead to love for others? A story of narcissistic game playing. *Journal of Personality and Social Psychology*, 83(2), 340-354. <https://doi.org/10.1037/0022-3514.83.2.340>.
- Campo, R. A., Uchino, B. N, Holt-Lunstad, J., Vaughn, A., Reblin, & Smith, T. W. (2009). The assessment of positivity and negativity in social networks: The reliability and validity of the social relationships index. *Journal of Community Psychology*, 37(4), 471–486. <https://doi.org/10.1002/jcop.20308>.
- Canary, D. J., Stafford, L., & Semic, B. A. (2002). A panel study of the associations between maintenance strategies and relational characteristics. *Journal of Marriage and Family*, 64(2), 395-406. <https://doi.org/10.1111/j.1741-3737.2002.00395.x>
- Cao, H., Fang, X., Fine, M. A., Ju, X., Lan, J., & Liu, X. (2015). Beyond the average marital communication: Latent profiles of the observed interactions among Chinese newlywed couples. *Journal of Family Psychology*, 29(6), 850–862. <https://doi.org/10.1037/fam0000126>
- Caughlin, J. P., & Huston, T. L. (2006). The Affective Structure of Marriage. In A. L. Vangelisti & D. Perlman (Eds.), *The Cambridge handbook of personal relationships* (pp. 131– 155). Cambridge University Press. <https://doi.org/10.1017/CBO9780511606632.009>
- Caughlin, J. P., Mikucki-Enyart, S. L., Middleton, A. V., Stone, A. M., & Brown, L. E. (2011). Being open without talking about it: Arhetorical/normative approach to understanding topic avoidance in families after a lung cancer diagnosis. *Communication Monographs*, 78(4), 409-436. <https://doi.org/10.1080/03637751.2011.618141>

- Chia, B. H., Chia, A., & Tai, B. C. (2008). Suicide letters in Singapore. *Archives of Suicide Research*, 12(1), 74-81. <https://doi.org/10.1080/13811110701801069>
- Chen, Y. & Feeley, T. H. (2014). Social support, social strain, loneliness, and well-being among older adults An analysis of the health and retirement study. *Journal of Social and Personal Relationships*, 31(2), 141–161. <https://doi.org/10.1177/0265407513488728>
- Chong, A., & Mickelson, K. D. (2016). Perceived fairness and relationship satisfaction during the transition to parenthood: The mediating role of spousal support. *Journal of Family Issues*, 37(1), 3-28. <https://doi.org/10.1177/0192513X13516764>.
- Christopher, F. S., & Sprecher, S. (2000). Sexuality in marriage, dating, and other relationships: A decade review. *Journal of Marriage and Family*, 62(4), 999-1017. <https://doi.org/10.1111/j.1741-3737.2000.00999.x>
- Coffelt, T. A., & Hess, J. A. (2014). Sexual disclosures: Connections to relational satisfaction and closeness. *Journal of Sex & Marital Therapy*, 40(6), 577-591. <https://doi.org/10.1080/0092623X.2013.811449>
- Cohen, S., & Wills, T. A. (1985). Stress, social support, and the buffering hypothesis. *Psychological Bulletin*, 98(2), 310–357. <https://doi.org/10.1037/0033-2909.98.2.310>
- Cordonnier, S. R. (2022). *The effectiveness of attachment injury resolution protocol (airp) in reducing marital distress and improving marital satisfaction in the areas of communication, commitment, and trust in high-conflict couples affected by infidelity* (doctoral thesis). Liberty University, Lynchburg.
- Corra, M., Carter, S. K., Carter, J. S., & Knox, D. (2009). Trends in marital happiness by gender and race, 1973 to 2006. *Journal of Family Issues*, 30(10), 1379-1404. <https://doi.org/10.1177/0192513X09336214>
- Coşkuner, S. (2013). *Akademisyenlerin iş ve aile karakteristiklerinin evlilik, aile ve yaşam tatmini ile ilişkisi: İş ve aile çatışmasının aracı rolü* (Yayınlanmamış doktora tezi). Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Aile ve Tüketici Bilimleri, Ankara.

- Coyne, J. C., & DeLongis, A. (1986). Going beyond social support: The role of social relationships in adaptation. *Journal of Consulting and Clinical Psychology, 54*(4), 454–460. <https://doi.org/10.1037/0022-006X.54.4.454>
- Cox, M. J., & Paley, B. (1997). Families as systems. *Annual Review of Psychology, 48*(1), 243-267. <https://doi.org/10.1146/annurev.psych.48.1.243>.
- Cutrona, C. E., & Suhr, J. A. (1994). Social support communication in the context of marriage: An analysis of couples' supportive interactions. In B. R. Burleson, T. L. Albrecht, & I. G. Sarason (Eds.), *Communication of social support: Messages, interactions, relationships, and community* (pp. 113–135). Sage Publications, Inc.
- Cutrona, C. E. (1996). *Social support as a determinant of marital quality: The interplay of negative and supportive behaviors*. In *Handbook of social support and the family* (pp. 173-194). Boston, MA: Springer US.
- Cutrona, C. E., Shaffer, P. A., Wesner, K. A., & Gardner, K. A. (2007). Optimally matching support and perceived spousal sensitivity. *Journal of Family Psychology, 21*(4), 754– 758. <https://doi.org/10.1037/0893-3200.21.4.754>
- Çağ, P. (2013). *Evli bireylerde eş desteği ve evlilik doyumu* (Yayınlanmış yüksek lisans tezi). Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Çağ, P., & Yıldırım, İ. (2013). Evlilik doyumunu yordayan ilişkisel ve kişisel değişkenler. *Turkish Psychological Counseling & Guidance Journal, 4*(39), 13-23.
- Çağ, P., & Yıldırım, İ. (2018). Evlilik doyumunda öznel iyi olma: Yaşam doyumu ve iyimserliğin rolü. *Turkish Studies, 13*(4), 203-224. <http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.12849>
- Çavuşoğlu, Z. Ş. (2011). *Bağlanma stilleri evlilik uyumu ve aldatma eğilimi arasındaki ilişkinin incelenmesi* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Maltepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Çiftçi-Arıdağ, N. Ç., Erus, S. M., & Seydooğulları, S. Ü. (2019). Eş desteğinin evlilik doyumu ve psikolojik iyi oluş ile ilişkisi. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi, 18*(71), 1014-1024. <https://doi.org/10.17755/esosder.424421>

- Çokluk, O., Sekercioglu, G., & Büyüköztürk, S. (2010). *Sosyal bilimler için çok degiskenli istatistik SPSS ve LSREL uygulamalar*. Ankara, Pegem Akademi.
- Dallos, R. & Draper, R. (2005). *An Introduction to Family Therapy: Systemic Theory and Practice*. New York: Open University Press.
- Dean, S. (2020). *Romance for boomers: associations between secure attachment and commitment as mediated by investment and relationship satisfaction* (doctoral dissertation). Eastern Michigan University.
- Debrot, A., Cook, W. L., Perrez, M., & Horn, A. B. (2012). Deeds matter: Daily enacted responsiveness and intimacy in couples' daily lives. *Journal of Family Psychology*, 26(4), 617–627. <https://doi.org/10.1037/a0028666>
- Delatorre, M. Z., Wagner, A., & Bedin, L. M. (2022). Dyadic relationships between personality, social support, conflict resolution, and marital quality. *Personal Relationships*, 29(1), 199-216. <https://doi.org/10.1111/pere.12410>
- Dehaji, N. S. E., Chale, S., Dehghani, S., Hedayati, F. S., & Ebrahimi, M. (2020). The role of psychological factors and marital satisfaction in predicting of extramarital relations among married women in Yazd. *Journal of Advanced Pharmacy Education & Research*, 10(2), 93-110.
- Dehle, C., Larsen, D., & Landers, J. E. (2001). Social support in marriage. *American Journal of Family Therapy*, 29(4), 307-324. <https://doi.org/10.1080/01926180126500>
- Demaray, M. K., & Malecki, C. K. (2002). The relationship between perceived social support and maladjustment for students at risk. *Psychology in the Schools*, 39(3), 305-316. <https://doi.org/10.1002/pits.10018>
- DeWall, C. N., Lambert, N. M., Slotter, E. B., Pond, R. S., Jr., Deckman, T., Finkel, E. J., Luchies, L. B., & Fincham, F. D. (2011). So far away from one's partner, yet so close to romantic alternatives: Avoidant attachment, interest in alternatives, and infidelity. *Journal of Personality and Social Psychology*, 101(6), 1302–1316. <https://doi.org/10.1037/a00254977>

- Dinçer, M. (2022). Evli bireylerin algıladıkları eş desteği ile evlilik kalite düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Ondokuz Mayıs Üniversitesi Kadın ve Aile Araştırmaları Dergisi*, 2(2), 297-312.
- Do, H. Y., Kim, Y. J., & Lee, S. J. (2019). Dual mediating effect of spousal support and child support in the effects of marital intimacy on the spousal caregiving awareness. *Medico-Legal Update*, 19(2), 468-473.
- Don, B. P., Mickelson, K. D., & Barbee, A. P. (2013). Indirect support seeking and perceptions of spousal support: An examination of a reciprocal relationship. *Personal Relationships*, 20(4), 655-668.
<https://doi.org/10.1111/pere.12006>
- Donato, S., Parise, M., Pagani, A.F., Bertoni, A., & Lafrate, R. (2014). Demand-withdraw, couple satisfaction and relationship duration. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 140(1), 200–206. <https://doi.org/10.1016/j.sbspro.2014.04.410>
- Drigotas, S. M., & Rusbult, C. E. (1992). Should I stay or should I go? A dependence model of breakups. *Journal of Personality and Social Psychology*, 62(1), 62–87.
<https://doi.org/10.1037/0022-3514.62.1.62>.
- Drigotas, S. M., & Barta W. (2001). The cheating heart: Scientific explorations of infidelity. *Current Directions in Psychological Science*, 10(5), 177–180.
<https://doi.org/10.1111/1467-8721.00143>.
- Duncan, J. C., Futris, T. G., & Bryant, C. M. (2018). Association between depressive symptoms, perceived partner emotional expression, and marital quality. *Marriage & Family Review*, 54(5), 507-520.
<https://doi.org/10.1080/01494929.2017.1414726>
- Dush, C. M. K., & Taylor, M. G. (2012). Trajectories of marital conflict across the life course: Predictors and interactions with marital happiness trajectories. *Journal of Family Issues*, 33(3), 341-368.
<https://doi.org/10.1177/0192513X11409684>

- Eaves, S. H., & Robertson-Smith, M. (2007). The relationship between self-worth and marital infidelity: A pilot study. *The Family Journal*, 15(4), 382-386. <https://doi.org/10.1177/1066480707305468>
- Ebenuwa-Okoh, E. E., & Osho, E. (2016). Relationship between spousal support and marital satisfaction among married bank female workers in consolidated banks in Warri Metropolis. *Journal of Emerging Trends in Educational Research and Policy Studies*, 7(2), 145-151.
- Elder-Jr, G. H. (1998). The life course as developmental theory. *Child Development*, 69(1), 1-12. <https://doi.org/10.1111/j.1467-8624.1998.tb06128.x>
- Elmslie, B., & Tebaldi, E. (2008). So, what did you do last night? The economics of infidelity. *Kyklos*, 61(3), 391-410. <https://doi.org/10.1111/j.1467-6435.2008.00408.x>.
- Endirlik, S. (2021). *Evli bireyler arasında cinsiyete göre algılanan cinsel doyum, evlilik tipleri ve aldatmaya yönelik niyetleri arasındaki ilişkilerin incelenmesi* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). İstanbul Kent Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, İstanbul.
- Er, K., Bal, F. ve Faraji, H. (2020). Aldatma eğilimi sebepleri ölçeği. *International Journal of Disciplines Economics & Administrative Sciences Studies*, 6(22), 596-608. <http://dx.doi.org/10.26728/ideas.314>
- Erdinç, İ. (2018). *Evli çiftlerde, evlilik uyumu, cinsel yaşam doyumu ve yaşam doyumu arasındaki ilişkinin incelenmesi* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). İstanbul Gelişim Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Ergün, D. (2022). *Evli bireylerde romantik ilişkilere yönelik rasyonel olmayan inançların, iletişim çatışması türü ve aldatma eğilimi üzerindeki etkisinin incelenmesi* (yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Çanakkale On Sekiz Mart Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Çanakkale.
- Erzeybek, B., & Çifçi, E. G. (2019). Akademisyen kadınların toplumsal cinsiyet rolleri ve evlilik uyumu. *Sosyal Çalışma Dergisi*, 3(1), 61-80.

- Fahs, B., & Swank, E. (2013). Adventures with the "Plastic Man": Sex toys, compulsory heterosexuality, and the politics of women's sexual pleasure. *Sexuality & Culture*, 17(1), 666-685. <https://doi.org/10.1007/s12119-013-9167-4>
- Fallis, E. E., Rehman, U. S., Woody, E. Z., & Purdon, C. (2016). The longitudinal association of relationship satisfaction and sexual satisfaction in long-term relationships. *Journal of Family Psychology*, 30(7), 822–831. <https://doi.org/10.1037/fam0000205>
- Farabi, M., Teimouri, S., & Rajaei, A. (2023). Comparing the effect of cognitive behavioral couple therapy and integrative behavioral couple therapy on communication patterns in couples with extramarital relationships. *International Journal of Behavioral Sciences*, 16(4), 241-247. <https://doi.org/10.30491/IJBS.2023.365115.1862>.
- Farooq, Z., & Fatima, I. (2018). Predictors of relational turbulence in early years of marriage. *Journal of Behavioural Sciences*, 28(1), 70-87.
- Faw, M. H., Harvey, J., & Feng, H. (2018). A replication of Xu & Burleson (2001) "Effects of sex, culture, and support type on perceptions of spousal social support: An assessment of the 'support gap' hypothesis in early marriage". *Communication Studies*, 69(3), 314-325. <https://doi.org/10.1080/10510974.2018.1464043>
- Feldman, S. S., & Cauffman, E. (1999). Your cheatin' heart: Attitudes, behaviors, and correlates of sexual betrayal in late adolescents. *Journal of Research on Adolescence*, 9(3), 227-252.
- Ferron, A., Lussier, Y., Sabourin, S., & Brassard, A. (2016). The role of internet pornography use and cyber infidelity in the associations between personality, attachment, and couple and sexual satisfaction. *Social Networking*, 6(1), 1-18. <https://doi.org/10.4236/sn.2017.61001>
- Fife, S. T., Weeks, G. R., & Gambescia, N. (2008). Treating infidelity: An integrative approach. *The Family Journal*, 16(4), 316-323. <https://doi.org/10.1177/1066480708323205>.

- Fincham, F. D., & Bradbury, T. N. (1987). The assessment of marital quality: A reevaluation. *Journal of Marriage and the Family*, 49(4), 797-809. <https://doi.org/10.2307/351973>
- Fincham, F. D., & Linfield, K. J. (1997). A new look at marital quality: Can spouses feel positive and negative about their marriage? *Journal of Family Psychology*, 11(4), 489–502. <https://doi.org/10.1037/0893-3200.11.4.489-502>
- Fincham, F. D., & Rogge, R. (2010). Understanding relationship quality: Theoretical challenges and new tools for assessment. *Journal of Family Theory & Review*, 2(4), 227-242. <https://doi.org/10.1111/j.1756-2589.2010.00059.x>
- Finney, S. J., & DiStefano, C. (2006). Nonnormal and Categorical Data in Structural Equation Models. In G. R. Hancock, & R. O. Mueller (Eds.), *A Second Course in Structural Equation Modeling* (pp. 269-314). Greenwich, CT: Information Age.
- Fisher, M., Voracek, M., Rekkas, P. V., & Cox, A. (2008). Sex differences in feelings of guilt arising from infidelity. *Evolutionary Psychology*, 6(3), 436–446. <https://doi.org/10.1177/147470490800600308>
- Fitzsimons, G. M., & Kay, A. C. (2004). Language and interpersonal cognition: Causal effects of variations in pronoun usage on perceptions of closeness. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 30(5), 547-557. <https://doi.org/10.1177/0146167203262852>.
- Fletcher, G. J. O., Simpson, J. A., Thomas, G., & Giles, L. (1999). Ideals in intimate relationships. *Journal of Personality and Social Psychology*, 76(1), 72–89. <https://doi.org/10.1037/0022-3514.76.1.72>
- Fraenkel, J. R., & Wallen, N. E. (2006). *How to design and evaluate research in education* (6th ed.). New York, NY McGraw-Hill.
- Frazier, P. A., Tix, A. P., & Barnett, C. L. (2003). The relational context of social support: Relationship satisfaction moderates the relations between enacted support and distress. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 29(9), 1133-1146. <https://doi.org/10.1177/0146167203254545>

- Frederick, D. A., Lever, J., Gillespie, B. J., & Garcia, J. R. (2017). What keeps passion alive? Sexual satisfaction is associated with sexual communication, mood setting, sexual variety, oral sex, orgasm, and sex frequency in a national US study. *The Journal of Sex Research*, 54(2), 186-201. <https://doi.org/10.1080/00224499.2015.1137854>
- Fowers, B. J., & Owenz, M. B. (2010). A eudaimonic theory of marital quality. *Journal of Family Theory & Review*, 2(4), 334-352. <https://doi.org/10.1111/j.1756-2589.2010.00065.x>
- Fye, M. A., & Mims, G. A. (2019). Preventing infidelity: A theory of protective factors. *The Family Journal*, 27(1), 22-30. <https://doi.org/10.1177/1066480718809428>
- Gadassi, R., Bar-Nahum, L. E., Newhouse, S., Anderson, R., Heiman, J. R., Rafaeli, E., & Janssen, E. (2016). Perceived partner responsiveness mediates the association between sexual and marital satisfaction: A daily diary study in newlywed couples. *Archives of Sexual Behavior*, 45, 109-120. <https://doi.org/10.1007/s10508-014-0448-2>
- Gailliot, M. T., & Baumeister, R. F. (2007). Self-regulation and sexual restraint: Dispositionally and temporarily poor self-regulatory abilities contribute to failures at restraining sexual behavior. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 33(2), 173-186. <https://doi.org/10.1080/00224545.2011.555435>
- Gentzler, A. L., & Kerns, K. A. (2004). Associations between insecure attachment and sexual experiences. *Personal Relationships*, 11(2), 249-265. <https://doi.org/10.1111/j.1475-6811.2004.00081.x>
- Gezer, F. (2022). *Evlilik doyurunun yordayıcıları: Aldatma eğilimi ve ilişkilerle ilgili bilişsel çarpıtmalar* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Gaziantep Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Gaziantep
- Ghizzani, A., Pirtou, L., Bellezza, A., & Velicogna, F. (1995). The evaluation of some factors influencing the sexual life of women affected by breast cancer. *Journal of Sex & Marital Therapy*, 21(1), 57-63. <https://doi.org/10.1080/00926239508405972>

- Girard, A., Connor, J. J., & Woolley, S. R. (2020). An exploratory study of the role of infidelity typologies in predicting attachment anxiety and avoidance. *Journal of Marital and Family Therapy*, 46(1), 124-134. <https://doi.org/10.1111/jmft.12371>
- Gladding, S. T. (2012). *Aile Terapisi Tarihi, Kuram ve Uygulamaları* (1. Baskı). (İ. Keklik & İ. Yıldırım, Çev.). Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Derneği Yayınları. (1995).
- Glass, S. P., & Wright, T. L. (1985). Sex differences in type of extramarital involvement and marital dissatisfaction. *Sex Roles: A Journal of Research*, 12(9-10), 1101–1120. <https://doi.org/10.1007/BF00288108>
- Gleason, M. E., Lida, M., Bolger, N., & Shrout, P. E. (2003). Daily supportive equity in close relationships. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 29(8), 1036-1045. <https://doi.org/10.1177/0146167203253473>
- Glenn, N. D. (1990). Quantitative research on marital quality in the 1980s: A critical review. *Journal of Marriage and Family*, 52(4), 818-831. <https://doi.org/10.2307/353304>
- Glynn, L. M., Christenfeld, N., & Gerin, W. (1999). Gender, social support, and cardiovascular responses to stress. *Psychosomatic Medicine*, 61(2), 234-242. <https://doi.org/0033-3174/99/6102-0234>
- Gordon, K. C., & Baucom, D. H. (1999). A multitheoretical intervention for promoting recovery from extramarital affairs. *Clinical Psychology: Science and Practice*, 6(4), 382–399. <https://doi.org/10.1093/clipsy.6.4.382>
- Gordon, K. C., Baucom, D. H., & Snyder, D. K. (2005). An integrative intervention for promoting recovery from extramarital affairs. *Journal of Marital and Family Therapy*, 30(2), 213–231. <https://doi.org/10.1111/j.1752-0606.2004.tb01235.x>
- Gordon, K. C., Baucom, D. H., & Snyder, D. K. (2008). Optimal strategies in couple therapy: Treating couples dealing with the trauma of infidelity. *Journal of Contemporary Psychotherapy: On the Cutting Edge of Modern Developments in Psychotherapy*, 38(3), 151–160. <https://doi.org/10.1007/s10879-008-9085-1>

- Gottman, J. & Silver, N. (2019). *Aşk Nasıl Sürdürülür? - Aşk Laboratuvarından Sırlar: Güven Oluşturup İhanetten Kaçınmanın Yolları*. İstanbul: Varlık Yayınları.
- Graham, J. M., Diebels, K. J., & Barnow, Z. B. (2011). The reliability of relationship satisfaction: A reliability generalization meta-analysis. *Journal of Family Psychology*, 25(1), 39–48. <https://doi.org/10.1037/a0022441>
- Gurung, R. A. R., Taylor, S. E., & Seeman, T. E. (2003). Accounting for changes in social support among married older adults: Insights from the MacArthur Studies of Successful Aging. *Psychology and Aging*, 18(3), 487-496. <https://doi.org/10.1037/0882-7974.18.3.487>
- Guitar, A. E., Geher, G., Kruger, D. J., Garcia, J. R., Fisher, M. L., & Fitzgerald, C. J. (2017). Defining and distinguishing sexual and emotional infidelity. *Current Psychology*, 36(3), 434-446. <https://doi.org/10.1007/s12144-016-9432-4>
- Gürel, B., & Çopur, Z. (2020). Evlilik kalitesi ölçeği'nin geliştirilmesi. *Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 11(2), 30-42. <https://doi.org/10.33537/sobild.2020.11.2.4>
- Ha, B. N., & Ha, E. L. M. (2019). Effect of quality of working life on psychological well-being and marital satisfaction among married resident females at faculty of medicine Zagazig University. *Egyptian Journal of Occupational Medicine*, 43(2), 269–282. <https://doi.org/10.21608/EJOM.2019.31414>
- Haack, K. R., & Falcke, D. (2013). Infidelity.com: infidelity in romantic relationships mediated and unmediated by Internet. *Psicologia em Revista*, 19(2), 305-327. <http://doi.org/10.5752/P.1678-9563.2013v19n2p305>
- Hackathorn, J., & Harvey, R. (2011). Sexual double standards: Bias in perceptions of cyber- infidelity. *Sexuality & Culture*, 15(1), 100-113. <https://doi.org/10.1007/s12119-010-9082-x>
- Haning, R. V., O'Keefe, S. L., Randall, E. J., Kommor, M. J., Baker, E., & Wilson, R. (2007). Intimacy, orgasm likelihood, and conflict predict sexual satisfaction in heterosexual male and female respondents. *Journal of Sex & Marital Therapy*, 33(2), 93-113. <https://doi.org/10.1080/00926230601098449>

- Harris, C. (2018). *Characteristics of emotional and physical marital infidelity that predict divorce* (doctoral dissertation). Alliant International University.
- Hatfield, E. C., Pillemer, J. T., O'Brien, M. U., & Le, Y. C. L. (2008). The endurance of love: Passionate and companionate love in newlywed and long-term marriages. *Interpersona: An International Journal on Personal Relationships*, 2(1), 35-64. <https://doi.org/10.5964/ijpr.v2i1.17>
- Hausebrauck, M., & Fehr, B. (2002). Dimensions of relationship quality. *Personal Relationships*, 9(3), 253-270. <https://doi.org/10.1111/1475-6811.00017>
- Haseli, A., Shariati, M., Nazari, A. M., Keramat, A., & Emamian, M. H. (2019). Infidelity and its associated factors: A systematic review. *The Journal of Sexual Medicine*, 16(8), 1155-1169. <https://doi.org/10.1016/j.jsxm.2019.04.011>
- Hassebrauck, M., & Fehr, B. (2002). Dimensions of relationship quality. *Personal Relationships*, 9(3), 253-270. <https://doi.org/10.1111/1475-6811.00017>
- Hawkey, L. C., Hughes, M. E., Waite, L. J., Masi, C. M., Thisted, R. A., & Cacioppo, J. T. (2008). From social structural factors to perceptions of relationship quality and loneliness: the chicago health, aging, and social relations study. *The Journals of Gerontology Series B: Psychological Sciences and Social Sciences*, 63(6), 375–384. <https://doi.org/10.1093/geronb/63.6.S375>
- Hazan, C., & Shaver, P. R. (1994). Attachment as an organizational framework for research on close relationships. *Psychological Inquiry*, 5(1), 1-22. <https://doi.org/10.1207/s15327965pli05011>.
- Heffner, K. L., Kiecolt-Glaser, J. K., Loving, T. J., Glaser, R., & Malarkey, W. B. (2004). Spousal support satisfaction as a modifier of physiological responses to marital conflict in younger and older couples. *Journal of Behavioral Medicine*, 27(3), 233-254. <https://doi.org/0160-7715/04/0600-0233/0>
- Heiman, R.J., Long, S.Ā., Smith, S.N., Fisher, W.A., Sand, M.S., & Rosen, R.C. (2011). Sexual satisfaction and relationship happiness in midlifeand older couples in five

- countries. *Archives of Sexual Behavior*, 40(1), 741–753.
<https://doi.org/10.1007/s10508-010-9703-3>
- Henline, B. H., Lamke, L. K., & Howard, M. D. (2007). Exploring perceptions of online infidelity. *Personal Relationships*, 14(1), 113–128.
<https://doi.org/10.1111/j.1475-6811.2006.00144.x>
- Hentsch-Cowles, G., & Brock, L. J. (2013). A systemic review of the literature on the role of the partner of the sex addict, treatment models, and a call for research for systems theory model in treating the partner. *Sexual Addiction & Compulsivity*, 20(4), 323-335. <https://doi.org/10.1080/10720162.2013.845864>.
- Herbenick, D., Reece, M., Schick, V., Sanders, S. A., Dodge, B., & Fortenberry, J. D. (2010). Sexual behavior in the United States: Results from a national probability sample of men and women ages 14–94. *The Journal of Sexual Medicine*, 7(5), 255-265. <https://doi.org/10.1111/j.1743-6109.2010.02012.x>
- Hertlein, K. A., Wetchler, J. L. & Piercy, F. P. (2005). Infidelity: An Overview. *Journal of Couple and Relationship Therapy*, 4(2-3), 5-16.
https://doi.org/10.1300/J398v04n02_02
- Hertlein, K. M., & Webster, M. (2008). Technology, relationships, and problems: A research synthesis. *Journal of Marital and Family Therapy*, 34(4), 445–460.
<https://doi.org/10.1111/j.1752-0606.2008.00087.x>
- Hertlein, K. M., & Piercy, F. P. (2012). Essential elements of Internet infidelity treatment. *Journal of Marital and Family Therapy*, 38(1), 257–270.
<https://doi.org/doi:10.1111/j.1752-0606.2011.00275.x>
- Hess, J. A., & Coffelt, T. A. (2012). Verbal communication about sex in marriage: Patterns of language use and its connection with relational outcomes. *Journal of Sex Research*, 49(6), 603-612. <https://doi.org/10.1080/00224499.2011.619282>

- Holman, T. B., & Jacquart, M. (1988). Leisure-activity patterns and marital satisfaction: A further test. *Journal of Marriage and The Family*, 50(1), 69-77. <https://doi.org/10.2307/352428>
- Horan, S. M., & Booth-Butterfield, M. (2010). Investing in affection: An investigation of affection exchange theory and relational qualities. *Communication Quarterly*, 58(4), 394-413. <https://doi.org/10.1080/01463373.2010.524876>
- Hsieh, N., & Hawkley, L. (2018). Loneliness in the older adult marriage: Associations with dyadic aversion, indifference, and ambivalence. *Journal of Social and Personal Relationships*, 35(10), 1319-1339. <https://doi.org/10.1177/0265407517712480>
- Hughes, M. E., & Waite, L. J. (2009). Marital biography and health at mid-life. *Journal of Health and Social Behavior*, 50(3), 344-358. <https://doi.org/10.1177/002214650905000307>
- Huston, T. L., & Vangelisti, A. L. (1991). Socioemotional behavior and satisfaction in marital relationships: A longitudinal study. *Journal of Personality and Social Psychology*, 61(5), 721-733. <https://doi.org/10.1037/0022-3514.61.5.721>
- Huston, T. L., & Chorost, A. F. (1994). Behavioral buffers on the effect of negativity on marital satisfaction: A longitudinal study. *Personal Relationships*, 1(3), 223-239. <https://doi.org/10.1111/j.1475-6811.1994.tb00063.x>
- Huston, T. L., & Houts, R. M. (1998). The psychological infrastructure of courtship and marriage: The role of personality and compatibility in romantic relationships. In T. N. Bradbury (Ed.), *The developmental course of marital dysfunction* (pp. 114-151). Cambridge University Press. <https://doi.org/10.1017/CBO9780511527814.0067>
- Huston, T. L., Caughlin, J. P., Houts, R. M., Smith, S. E., & George, L. J. (2001). The connubial crucible: Newlywed years as predictors of marital delight, distress, and divorce. *Journal of Personality and Social Psychology*, 80(2), 237-252. <https://doi.org/10.1037/0022-3514.80.2.237>
- Jamali, S., Poornowrooz, N., Mosallanezhad, Z., & Alborzi, M. (2018). Correlation Between Sexual Satisfaction and Self-Esteem and Stress in Women of

- Reproductive Age. *Journal of Clinical & Diagnostic Research*, 12(10), 16-19.
<https://doi.org/10.7860/JCDR/2018/37423.12152>
- Jankowiak, W. R., Volsche, S. L., & Garcia, J. R. (2015). Is the romantic–sexual kiss a near human universal?. *American Anthropologist*, 117(3), 535-539.
<https://doi.org/10.1111/aman.12286>
- Jeanfreau, M. M., Jurich, A. P., & Mong, M. D. (2014). Risk factors associated with women's marital infidelity. *Contemporary Family Therapy*, 36(1), 327–332.
<https://doi.org/10.1007/s10591-014-9309-3>.
- Jeanfreau, M. M., & Mong, M. (2019). Barriers to marital infidelity. *Marriage & Family Review*, 55(1), 23-37. <https://doi.org/10.1080/01494929.2018.1518821>
- Jensen, J. F., Rauer, A. J., & Volling, B. (2013). A dyadic view of support in marriage: The critical role of men's support provision. *Sex Roles*, 68(7), 427-438.
<https://doi.org/10.1007/s11199-012-0256-x>
- Johnson, D. R., White, L. K., Edwards, J. N., & Booth, A. (1986). Dimensions of marital quality: Toward methodological and conceptual refinement. *Journal of Family Issues*, 7(1), 31-49. <https://doi.org/10.1177/019251386007001003>
- Jonason, P. K., Valentine, K. A., & Li, N. P. (2012). Human mating. *Published in Encyclopedia of Human Behavior*, 2(1), 371-377.
<https://doi.org/10.1016/B978-0-12-375000-6.00195-6>
- Impett, E. A., Strachman, A., Finkel, E. J., & Gable, S. L. (2008). Maintaining sexual desire in intimate relationships: The importance of approach goals. *Journal of Personality and Social Psychology*, 94(5), 808–823.
<https://doi.org/10.1037/0022-3514.94.5.808>
- Isanejad, O., & Bagheri, A. (2018). Marital quality, loneliness, and internet infidelity. *Cyberpsychology, Behavior, and Social Networking*, 21(9), 542-548.
<https://doi.org/10.1089/cyber.2017.0602>

- Isma, M. N. P., & Turnip, S. S. (2019). Personality traits and marital satisfaction in predicting couples' attitudes toward infidelity. *Journal of Relationships Research, 10*(1), 1-13. <https://doi.org/10.1017/jrr.2019.10>
- Işık, R. A., & Kaya, Y. (2022). The relationships among perceived stress, conflict resolution styles, spousal support and marital satisfaction during the COVID-19 quarantine. *Current Psychology, 41*(6), 3328-3338. <https://doi.org/10.1007/s12144-022-02737-4>.
- Kabasakal, Z., & Soylu, Y. (2016). Evli bireylerin evlilik doyumunun cinsiyet ve eş desteğine göre incelenmesi. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi, 5*(4), 208-214.
- Kamp-Dush, C. M., Taylor, M. G., & Kroeger, R. A. (2008). Marital happiness and psychological well-being across the life course. *Family Relations, 57*(2), 211-226. <https://doi.org/10.1111/j.1741-3729.2008.00495.x>
- Kampowski, S. (2015). A promise to keep: Which bond, whose fidelity. *Nova et Vetera, English Edition, 13*(2), 489-514.
- Karagöz, M. (2021). *Toplumsal cinsiyet rolleri ile cinsel doyum ve cinsel özgüven arasındaki ilişkinin incelenmesi* (Yayınlanmamış yüksek lisans tez). İstanbul Kent Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, İstanbul.
- Karapınar, P. B., Camgöz, S. M., & Ekmekci, O. T. (2020). Employee wellbeing, workaholism, work-family conflict and instrumental spousal support: A moderated mediation model. *Journal of Happiness Studies, 21*(7), 2451-2471. <https://doi.org/10.1007/s10902-019-00191-x>
- Karney, B. R., & Bradbury, T. N. (1995). The longitudinal course of marital quality and stability: A review of theory, methods, and research. *Psychological bulletin, 118*(1), 3-34. <https://doi.org/10.2307/353425>
- Kaya, Ö. S. (2020). Romantik ilişkilerde sorun çözme becerileriyle ilişkili faktörler: yaşam doyumu ve diğerkamılığın yordayıcı etkisi. *Aile Psikolojik Danışmanlığı Dergisi, 3*(1), 33-56.

- Kaya, Z., Kocabıyık, O. O., & Bacioğlu, S. D. (2021). Marriage, and marital problems and solutions from the perspective of couples in arranged marriage. *OPUS International Journal of Society Researches*, 18(42), 5187-5207. <https://doi.org/10.26466/opus.898866>
- Kazan, D., Calear, A. L., & Batterham, P. J. (2016). The impact of intimate partner relationships on suicidal thoughts and behaviours: A systematic review. *Journal of Affective Disorders*, 190(1), 585-598. <https://doi.org/10.1016/j.jad.2015.11.003>.
- Kelley, H. H., & Thibaut, J. (1978). *Interpersonal relations: A theory of interdependence*. New York: Wiley.
- Khalili, F., & Jaabari, N. (2022). The controversial relationship among emotional divorce, marital infidelity, and marital distrust: a field study using structural equations modeling for spouses in the west bank in palestine. *Dirasat: Human and Social Sciences*, 49(4), 190-205. <https://doi.org/10.35516/hum.v49i4.2046>
- Khan, C. M., Stephens, M. A. P., Franks, M. M., Rook, K. S., & Salem, J. K. (2013). Influences of spousal support and control on diabetes management through physical activity. *Health Psychology*, 32(7), 739. <https://doi.org/10.1037/a0028609>.
- Khorramabadi, R., Sepehri Shamloo, Z., Salehi Fadardi, J., & Bigdeli, I. (2019). Prediction of Extramarital Relationships Based on Executive Functions With the Mediatory Role of Marital Commitment. *Practice in Clinical Psychology*, 7(2), 147-157. <https://doi.org/10.32598/jpcp.7.2.147>
- Kim, J. & Waite, L. J. (2014). Relationship quality and shared activity in marital and cohabiting dyads in the national social life, health, and aging project, wave 2. *The Journals of Gerontology. Series B, Psychological Sciences and Social Sciences*, 69(2), 64–74. <https://doi.org/10.1093/geronb/gbu038>
- Kinsinger, S. W., Laurenceau, J. P., Carver, C. S., & Antoni, M. H. (2011). Perceived partner support and psychosexual adjustment to breast cancer. *Psychology & health*, 26(12), 1571-1588. <https://doi.org/10.1080/08870446.2010.533771>

- Kleiboer, A. M., Kuijjer, R. G., Hox, J. J., Schreurs, K. M., & Bensing, J. M. (2006). Receiving and providing support in couples dealing with multiple sclerosis: A diary study using an equity perspective. *Personal Relationships*, 13(4), 485-501. <https://doi.org/10.1111/j.1475-6811.2006.00131.x>
- Knapp, S. J., & Lott, B. (2010). Forming the central framework for a science of marital quality: An interpretive alternative to marital satisfaction as a proxy for marital quality. *Journal of Family Theory & Review*, 2(4), 316-333. <https://doi.org/10.1111/j.1756-2589.2010.00064.x>
- Knobloch, L. K., & Theiss, J. A. (2011). Depressive symptoms and mechanisms of relational turbulence as predictors of relationship satisfaction among returning service members. *Journal of Family Psychology*, 25(4), 470–478. <https://doi.org/10.1037/a0024063>
- Knoll, N., Kienle, R., Bauer, K., Pfüller, B., & Luszczynska, A. (2007). Affect and enacted support in couples undergoing in-vitro fertilization: When providing is better than receiving. *Social Science & Medicine*, 64(9), 1789-1801. <https://doi.org/10.1016/j.socscimed.2007.01.004>
- Kuroki, M. (2013). Opposite-sex coworkers and marital infidelity. *Economics Letters*, 118(1), 71-73. <https://doi.org/10.1016/j.econlet.2012.09.023>
- Kurt, İ. E. (2018). Evlilik kalitesi ölçeği'nin türkçe'ye uyarlanması. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 27(2), 84-96.
- Laaser, D., Putney, H. L., Bundick, M., Delmonico, D. L., & Griffin, E. J. (2017). Posttraumatic growth in relationally betrayed women. *Journal of Marital and Family Therapy*, 43(3), 435–447. <https://doi.org/10.1111/jmft.12211>
- Labrecque, L. T., & Whisman, M. A. (2020). Extramarital sex and marital dissolution: Does identity of the extramarital partner matter? *Family Process*, 59(3), 1308–1318. <https://doi.org/10.1111/famp.12472>

- Lankveld, W. V., Ruitkamp, G., Näring, G., & Rooij, D. D. (2004). Marital and sexual satisfaction in patients with RA and their spouses. *Scandinavian Journal of Rheumatology*, 33(6), 405-408. <https://doi.org/10.1080/03009740410010317>
- Laurenceau, J.-P., Barrett, L. F., & Pietromonaco, P. R. (1998). Intimacy as an interpersonal process: The importance of self-disclosure, partner disclosure, and perceived partner responsiveness in interpersonal exchanges. *Journal of Personality and Social Psychology*, 74(5), 1238–1251. <https://doi.org/10.1037/0022-3514.74.5.1238>
- Lawrance, K. A., & Byers, E. S. (1995). Sexual satisfaction in long-term heterosexual relationships: The interpersonal exchange model of sexual satisfaction. *Personal Relationships*, 2(4), 267-285. <https://doi.org/10.1111/j.1475-6811.1995.tb00092.x>
- Lawrence, E., Bunde, M. A. L. I., Barry, R. A., Brock, R. L., Sullivan, K. T., Pasch, L. A., ... & Adams, E. E. (2008). Partner support and marital satisfaction: Support amount, adequacy, provision, and solicitation. *Personal Relationships*, 15(4), 445-463. <https://doi.org/10.1111/j.1475-6811.2008.00209.x>
- Lawrence, E., Barry, R. A., Brock, R. L., Bunde, M., Langer, A., Ro, E., Fazio, E., Mulryan, L., Hunt, S., Madsen, L., & Dzankovic, S. (2011). The Relationship quality interview: Evidence of reliability, convergent and divergent validity, and incremental utility. *Psychological Assessment*, 23(1), 44–63. <https://doi.org/10.1037/a0021096>
- Leavitt, C. E., McDaniel, B. T., Maas, M. K., & Feinberg, M. E. (2017). Parenting stress and sexual satisfaction among first-time parents: A dyadic approach. *Sex Roles*, 76(5-6), 346-355.
- Leeker, O., & Carlozzi, A. (2014). Effects of sex, sexual orientation, infidelity expectations, and love on distress related to emotional and sexual infidelity. *Journal of Marital and Family Therapy*, 40(1), 68-91. <https://doi.org/10.1111/j.1752-0606.2012.00331.x>

- Leggett, D. G., Roberts-Pittman, B., Byczek, S., & Morse, D. T. (2012). Cooperation, conflict, and marital satisfaction: bridging theory, research, and practice. *Journal of Individual Psychology, 68*(2), 182-199.
- Leiblum, S. R. (1998). Definition and classification of female sexual disorders. *International Journal of Impotence Research, 10*(1), 104-126. <https://doi.org/10.1201/b14618-47>
- Levine, S. B. (2005). A clinical perspective on infidelity. *Sexual and Relationship Therapy, 20*(2), 143-153. <https://doi.org/10.1080/14681990500113203>.
- Levinger, G. (1980). Toward the analysis of close relationships. *Journal of Experimental Social Psychology, 16*(6), 510-544. [https://doi.org/10.1016/0022-1031\(80\)90056-6](https://doi.org/10.1016/0022-1031(80)90056-6)
- Li, T., & Fung, H. H. (2011). The dynamic goal theory of marital satisfaction. *Review of General Psychology, 15*(3), 246-254. <https://doi.org/10.1037/a0024694>.
- Linh, T. T. (2019). Sexual and marital satisfaction among Vietnamese people. *International Journal of Social Sciences and English Literature, 3*(1), 6-11. <https://doi.org/10.20448/journal.527.2019.31.6.11>
- Litzinger, S., & Gordon, K. C. (2005). Exploring relationships among communication, sexual satisfaction, and marital satisfaction. *Journal of Sex & Marital Therapy, 31*(5), 409- 424. <https://doi.org/10.1080/00926230591006719>
- Liu, B. S., & Rook, K. S. (2013). Emotional and social loneliness in later life: Associations with positive versus negative social exchanges. *Journal of Social and Personal Relationships, 30*(6), 813-832. <https://doi.org/10.1177/0265407512471809>
- Lonergan, M., Brunet, A., Rivest-Beauregard, M., & Groleau, D. (2021). Is romantic partner betrayal a form of traumatic experience? A qualitative study. *Stress and Health, 37*(1), 19-31. <https://doi.org/10.1002/smi.2968>
- Ludlow, L. H., & Howard, E. (1990). The family map: A graphical representation of family systems theory. *Educational and Psychological Measurement, 50*(2), 245-254. <https://doi.org/10.1177/0013164490502002>.

- Luo, S., Cartun, M. A. & Snider, A. G. (2010). Assessing dyadic behavior: A review, a new measure and two new models. *Personality and Individual Differences*, 49(1), 155-163. https://doi.org/10.1007/978-3-319-16999-6_1774-1
- Lüscher, K., & Pillemer, K. (1998). Intergenerational ambivalence: A new approach to the study of parent-child relations in later life. *Journal of Marriage and The Family*, 413-425. <https://doi.org/10.2307/353858>
- McAlister, A., Pachana, N., & Jackson, C. J. (2005). Predictors of young dating adults' inclination to engage in extradyadic sexual activities: A multi-perspective study. *British Journal of Psychology*, 96(3), 331-350. <https://doi.org/10.1348/000712605X47936>
- McDaniel, B. T., Drouin, M., & Cravens, J. D. (2017). Do you have anything to hide? Infidelity-related behaviors on social media sites and marital satisfaction. *Computers in Human Behavior*, 66(1), 88-95. <https://doi.org/10.1016/j.chb.2016.09.031>
- MacElveen-Hoehn, P., & McCorkle, R. (1985). Understanding sexuality in progressive cancer. In *Seminars in Oncology Nursing*, 1(1), 56-62. [https://doi.org/10.1016/S0749-2081\(85\)80034-6](https://doi.org/10.1016/S0749-2081(85)80034-6)
- Malik, S., Bashir, A., & Wajahat, M. (2022). relationship between facebook use and online infidelity among adults: Role of marital quality. *Asian Social Studies*, 3(2), 11-20.
- Mao, A., & Raguram, A. (2009). Online infidelity: The new challenge to marriages. *Indian Journal of Psychiatry*, 51(4), 302-304. <https://doi.org/10.4103/0019-5545.58299>
- Marín, R. A., Christensen, A., & Atkins, D. C. (2014). Infidelity and behavioral couple therapy: Relationship outcomes over 5 years following therapy. *Couple and Family Psychology: Research and Practice*, 3(1), 1-12. <https://doi.org/10.1037/cfp0000012>.
- Mark, K. P., & Jozkowski, K. N. (2013). The mediating role of sexual and nonsexual communication between relationship and sexual satisfaction in a sample of

- college-age heterosexual couples. *Journal of Sex & Marital Therapy*, 39(5), 410-427. <https://doi.org/10.1080/0092623X.2011.644652>
- Markman, H. J., Renick, M. J., Floyd, F. J., Stanley, S. M., & Clements, M. (1993). Preventing marital distress through communication and conflict management training: A 4- and 5-year follow-up. *Journal of Consulting and Clinical Psychology*, 61(1), 70–77. <https://doi.org/10.1037/0022-006X.61.1.70>
- Martins, A., Pereira, M., Andrade, R., Dattilio, F. M., Narciso, I., & Canavarro, M. C. (2016). Infidelity in dating relationships: Gender-specific correlates of face-to-face and online extradyadic involvement. *Archives of Sexual Behavior*, 45(1), 193–205. . <https://doi.org/10.1007/s10508-015-0576-3>
- Messripour, S., Etemadi, O., Ahmadi, S. A., & Jazayeri, R. (2016). Analysis of the reasons for infidelity in women with extra-marital relationships: a qualitative study. *Modern Applied Science*, 10(5), 151-162. <http://dx.doi.org/10.5539/mas.v10n5p151>
- McCabe, M. P., & McDonald, E. (2007). Perceptions of relationship and sexual satisfaction among people with multiple sclerosis and their partners. *Sexuality and Disability*, 25(4), 179-188. <https://doi.org/10.1007/s11195-007-9053-9>
- McClelland, S. I. (2011). Who is the “self” in self reports of sexual satisfaction? Research and policy implications. *Sexuality Research and Social Policy*, 8(4), 304-320. <https://doi.org/10.1007/s13178-011-0067-9>
- McDaniel, B. T., Drouin, M., & Cravens, J. D. (2017). Do you have anything to hide? Infidelity-related behaviors on social media sites and marital satisfaction. *Computers in Human Behavior*, 66(1), 88-95. <https://doi.org/10.1016/j.chb.2016.09.031>
- McNulty, J. K., Wenner, C. A., & Fisher, T. D. (2016). Longitudinal associations among relationship satisfaction, sexual satisfaction, and frequency of sex in early marriage. *Archives of Sexual Behavior*, 45(1), 85-97. <https://doi.org/10.1007/s10508-014-0444-6>

- McWhirter (1993). Family counseling interventions: understanding family systems and the referral process. *Intervention in School and Clinic*, 28(4), 231-237.
- McWhirter, E. H., McWhirter, J. J., McWhirter, B. T., & McWhirter, A. M. (1993). Family counseling interventions: Understanding family systems and the referral process. *Intervention in School and Clinic*, 28(4), 231-237. <https://doi.org/10.1177/105345129302800406>.
- Metz, M. E., & Epstein, N. (2002). Assessing the role of relationship conflict in sexual dysfunction. *Journal of Sex & Marital Therapy*, 28(2), 139-164. <https://doi.org/10.1080/00926230252851889>
- Mickelson, K. D., Helgeson, V. S., & Weiner, E. (1995). Gender effects on social support provision and receipt. *Personal Relationships*, 2(3), 211-224. <https://doi.org/10.1111/j.1475-6811.1995.tb00087.x>
- Miller, P. J., Caughlin, J. P., & Huston, T. L. (2003). Trait expressiveness and marital satisfaction: The role of idealization processes. *Journal of Marriage and Family*, 65(4), 978-995. <https://doi.org/10.1111/j.1741-3737.2003.00978.x>
- Miller, S. L., & Maner, J. K. (2009). Sex differences in response to sexual versus emotional infidelity: The moderating role of individual differences. *Personality and Individual Differences*, 46(3), 287-291. <https://doi.org/10.1016/j.paid.2008.10.013>
- Minuchin, S. (1974). *Families and Family Therapy*. Cambridge, MA: Harvard University Press.
- Mirhashemi, M., & Akbarimoghadam, Z. (2020). The prediction of infidelity upon personality characteristics, marital satisfaction and attachment styles. *Journal of Woman and Family Studies*, 8(3), 75-97. <https://doi.org/10.22051/JWFS.2020.20783.1780>
- Moller, N. P., & Vossler, A. (2014). Defining infidelity in research and couple counseling: A qualitative study. *Journal of Sex & Marital Therapy*, 41(5), 487-497. <https://doi.org/10.1080/0092623X.2014.931314>

- Montesi, J. L., Fauber, R. L., Gordon, E. A., & Heimberg, R. G. (2010). The specific importance of communication about sex to couple's sexual and overall relationship satisfaction. *Journal of Social and Personal Relationships*, 28(5), 591–609. <https://doi.org/10.1177/0265407510386833>
- Muise, A., Giang, E., & Impett, E. A. (2014). Post sex affectionate exchanges promote sexual and relationship satisfaction. *Archives of Sexual Behavior*, 43(1), 1391–1402. <https://doi.org/10.1007/s10508-014-0305-3>
- Munsch, C. L. (2015). Her support, his support: Money, masculinity, and marital infidelity. *American Sociological Review*, 80(3), 469–495. <https://doi.org/10.1177/0003122415579989>
- Nafisa, H., & Ratnasari, Y. (2022). Prediction of attitudes towards infidelity among married individuals based on marital satisfaction and grateful disposition. In *3rd Tarumanagara International Conference on the Applications of Social Sciences and Humanities (TICASH 2021)* (pp. 1593-1599). Atlantis Press.
- Nazlı, 2014. *Aile Danışmanlığı*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Neff, L. A., & Karney, B. R. (2017). Acknowledging the elephant in the room: How stressful environmental contexts shape relationship dynamics. *Current Opinion in Psychology*, 13(1), 107–110. <https://doi.org/10.1016/j.copsyc.2016.05.013>
- Negash, S., Veldorale-Brogan, A., Kimber, S. B., & Fincham, F. D. (2016). Predictors of extradyadic sex among young adults in heterosexual dating relationships: A multivariate approach. *Sexual and Relationship Therapy*, 34(2), 1–20. <https://doi.org/10.1080/14681994.2016.1219334>
- Nolen-Hoeksema, S. (1987). Sex differences in unipolar depression: Evidence and theory. *Psychological Bulletin*, 101(2), 259–282. <https://doi.org/10.1037/0033-2909.101.2.259>
- O'Connor, P., Izadikhah, Z., Abedini, S., & Jackson, C. J. (2018). Can deficits in emotional intelligence explain the negative relationship between abandonment schema and marital quality?. *Family Relations*, 67(4), 510–522.

<https://doi.org/10.1111/fare.12320>

O'Leary, K. D., Acevedo, B. P., Aron, A., Huddy, L., & Mashek, D. (2012). Is long-term love more than a rare phenomenon? If so, what are its correlates?. *Social Psychological and Personality Science*, 3(2), 241-249.

<https://doi.org/10.1177/1948550611417015>

Ojanlatva, A., Rautava, P., Helenius, H., Korkeila, K., Sundell, J., Kivimäki, M., ... & Koskenvuo, M. (2005). Associations of social support and sex life—the HeSSup Study. *Patient Education and Counseling*, 58(1), 71-81.

<https://doi.org/10.1016/j.pec.2004.07.003>

Oliver, M. B., & Hyde, J. S. (1993). Gender differences in sexuality: A meta-analysis. *Psychological Bulletin*, 114(1), 29–51.

<https://doi.org/10.1037/0033-2909.114.1.29>

Olson, M. M., Russell, C. S., Higgins-Kessler, M., & Miller, R. B. (2002). Emotional processes following disclosure of an extramarital affair. *Journal of Marital and Family Therapy*, 28(4), 423-434.

<https://doi.org/10.1111/j.1752-0606.2002.tb00367.x>

Onaylı, S. (2019). *Emotional reactions to infidelity: Examining the roles of self-compassion, forgiveness, rumination and cognitive appraisal* (Yayınlanmamış doktora tezi). Orta Doğu Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Oppenheimer, M. (2007). Recovering from an extramarital relationship from a non-systemic approach. *American Journal of Psychotherapy*, 61(2), 181-190.

<https://doi.org/10.1176/appi.psychotherapy.2007.61.2.181>

Orbuch, T. L., Bauermeister, J. A., Brown, E., & McKinley, B. D. (2013). Early family ties and marital stability over 16 years: The context of race and gender. *Family Relations*, 62(2), 255-268. <https://doi.org/10.1111/fare.12005>

Özkur, S. G. (2022). *Yetişkinlerde aldatma eğiliminin duygusal özyeterlik ve cinsel tutumla ilişkisi* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). İstanbul Aydın Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, İstanbul.

- Öztürk, C. Ş., & Arkar, H. (2014). Evli çiftlerde evlilik uyumu ve cinsel doyum arasındaki ilişkiler. *Literatür ve Sempozyum*, 1(3), 16-24.
- Öztürk, C. Ş., Arkar, H., & Gökdağ, C. (2020). Cinsel işlev bozukluğu olan çiftlerde evlilik uyumunda kişilik özellikleri etkili mi? cinsel doyumun aracı etkisi. *Türk Psikiyatri Dergisi*, 31(4), 259-268. https://doi.org/10.5080/u23742_A
- Öztürk, M. (2021). *Beliren yetişkinlerde iyi oluşun romantik ilişki durumu, ilişki kalitesi ve kariyer uyumu açısından incelenmesi* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Eskişehir Osmangazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eskişehir.
- Pamuk, M., & Durmuş, E. (2015). Investigation of burnout in marriage. *Journal of Human Sciences*, 12(1), 162-177. <https://doi.org/10.14687/ijhs.v12i1.3002>
- Panuzio, J., & DiLillo, D. (2010). Physical, psychological, and sexual intimate partner aggression among newlywed couples: longitudinal prediction of marital satisfaction. *Journal of Family Violence*, 25(7), 689–99. <https://doi.org/10.1007/s10896-010-9328-2>
- Papp, L. M., Kouros, C. D., Cummings, E. M. (2010). Emotions in marital conflict interactions: empathic accuracy, assumed similarity, and the moderating context of depressive symptoms. *Journal of Social and Personal Relationships*, 27(3), 367–87. <https://doi.org/10.1177/0265407509348810>
- Pasch, L. A., Bradbury, T. N., & Sullivan, K. T. (1997). Social Support in Marriage. In *Sourcebook of social support and personality* (pp. 229-256). Springer, Boston, MA. <https://doi.org/10.1007/978-1-4899-1843-711>.
- Pineo, P. C. (1961). Disenchantment in the later years of marriage. *Marriage and Family Living*, 23(1), 3-11. <https://doi.org/10.2307/346876>
- Pizarro, J. G., & Gaspay-Fernandez, R. (2015). Estranged wife, other man's beloved: Perspectives of Filipino women involved in extramarital relationships. *Sage Open*, 5(1), 1-12. <https://doi.org/10.1177/2158244014565823>.
- Pluut, H., Ilies, R., Curşeu, P. L., & Liu, Y. (2018). Social support at work and at home: dual-buffering effects in the work-family conflict process. *Organizational Behavior*

and Human Decision Processes, 146(1), 1-13.

<https://doi.org/10.1016/j.obhdp.2018.02.001>

Polat, D. (2006). *Evli bireylerin evlilik uyumları, aldatma eğilimleri ve çatışma eğilimleri arasındaki ilişkilerin bazı değişkenler açısından incelenmesi* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Postler, K. B., Helms, H. M., & Anastopoulos, A. D. (2022). Examining the linkages between marital quality and anxiety: A meta-analytic review. *Family Process*, 61(4), 1456-1472. <https://doi.org/10.1111/famp.12798>

Potter, J. (2011). Reexamining the economics of marital infidelity. *Economics Bulletin*, 31(1), 41-52.

Poulsen, F. O., Busby, D. M., & Galovan, A. M. (2013). Pornography use: Who uses it and how it is associated with couple outcomes. *Journal of Sex Research*, 50(1), 72-83.

<https://doi.org/10.1080/00224499.2011.648027>

Preacher, K.J. and Hayes, A.F. (2004) SPSS and SAS Procedures for Estimating Indirect Effects in Simple Mediation Models. *Behavior Research Methods, Instruments, & Computers*, 36(1), 717-731.

<http://dx.doi.org/10.3758/BF03206553>

Reevy, G. M., & Maslach, C. (2001). Use of social support: Gender and personality differences. *Sex Roles*, 44(7), 437-459.

[https://doi.org/0360-0025/01/0400-0437\\$19.50/0](https://doi.org/0360-0025/01/0400-0437$19.50/0)

Renanita, T., & Lukito Setiawan, J. (2018). Marital satisfaction in terms of communication, conflict resolution, sexual intimacy, and financial relations among working and non-working wives. *Makara Human Behavior Studies in Asia*, 22(1), 12-21.

<https://doi.org/10.7454/hubs.asia.2050418>

Renaud, C., Byers, E. S., & Pan, S. (1997). Sexual and relationship satisfaction in mainland China. *Journal of Sex Research*, 34(4), 399-410.

<https://doi.org/10.1080/00224499709551907>

- Risch, G. S., Riley, L. A., & Lawler, M. G. (2003). Problematic issues in the early years of marriage: Content for premarital education. *Journal of Psychology and Theology*, 31(3), 253-269. <https://doi.org/10.1177/009164710303100310>.
- Robustelli, B. L., Trytko, A. C., Li, A., & Whisman, M. A. (2015). Marital discord and suicidal outcomes in a national sample of married individuals. *Suicide and Life-Threatening Behavior*, 45(5), 623- 632. <https://doi.org/10.1111/sltb.12157>.
- Rodoplu, A. (2019), *Evli çiftlerde evlilik uyumu ile cinsel doyum arasındaki ilişkinin incelenmesi* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). İstanbul Gelişim Üniversitesi, Sosyal Bilimler Üniversitesi, İstanbul.
- Rodrigues, D., Lopes, D., & Pereira, M. (2017). Sociosexuality, commitment, sexual infidelity, and perceptions of infidelity: Data from the second love web site. *The Journal of Sex Research*, 54(2), 241-253. <https://doi.org/10.1080/00224499.2016.1145182>
- Roos, L. G., O'Connor, V., Canevello, A., & Bennett, J. M. (2019). Post-traumatic stress and psychological health following infidelity in unmarried young adults. *Stress and Health*, 35(4), 468-479. <https://doi.org/10.1002/smi.2880>.
- Roscoe, B., Cavanaugh, L. E., & Kennedy, D. R. (1988). Dating infidelity: Behaviors, reasons and consequences. *Adolescence*, 23(89), 35.
- Rostami, A., Ghazinour, M., & Richter, J. (2013). Marital satisfaction: The differential impact of social support dependent on situation and gender in medical staff in Iran. *Global Journal of Health Science*, 5(4), 151–164.
- Ruehlman, L. S., & Wolchik, S. A. (1988). Personal goals and interpersonal support and hindrance as factors in psychological distress and well-being. *Journal of Personality and Social Psychology*, 55(2), 293–301. <https://doi.org/10.1037/0022-3514.55.2.293>
- Rusbult, C. E., Verette, J., Whitney, G. A., Slovik, L. F., & Lipkus, L. (1991). Accommodation processes in close relationships: Theory and preliminary empirical

- evidence. *Journal of Personality and Social Psychology*, 60(1), 53–78. <https://doi.org/10.1037/0022-3514.60.1.53>
- Russell, V. M., Baker, L. R., & McNulty, J. K. (2013). Attachment insecurity and infidelity in marriage: Do studies of dating relationships really inform us about marriage? *Journal of Family Psychology*, 27(2), 242–251. <https://doi.org/10.1037/a0032118>
- Sabatelli, R. M., & Bartle, S. E. (1995). Survey approaches to the assessment of family functioning: Conceptual, operational, and analytical issues. *Journal of Marriage and the Family*, 57(4), 1025-1039. <https://doi.org/10.2307/353420>.
- Sabini, J., & Silver, M. (2005). Ekman's basic emotions: Why not love and jealousy?. *Cognition & Emotion*, 19(5), 693-712. <https://doi.org/10.1080/02699930441000481>
- Salmela-Aro, K., Nurmi, J. E., Saisto, T., & Halmesmäki, E. (2010). Spousal support for personal goals and relationship satisfaction among women during the transition to parenthood. *International Journal of Behavioral Development*, 34(3), 229-237. <https://doi.org/10.1177/0165025409350956>
- Samadi Kashan, S., & Pourghnad, M. (2019). Marital infidelity: Exploring views, factors and consequences. *Rooyesh-e-Ravanshenasi Journal (RRJ) Psychological Journal*, 8(4), 165-176. <https://doi.org/20.1001.1.2383353.1398.8.4.22.4>.
- Sandberg, J. G., Bradford, A. B., & Brown, A. P. (2017). Differentiating between attachment styles and behaviors and their association with marital quality. *Family Process*, 56(2), 518-531. <https://doi.org/10.1111/famp.12186>
- Sauerheber, J. D., & Disque, J. G. (2016). A trauma-based physiological approach: Helping betrayed partners heal from marital infidelity. *The Journal of Individual Psychology*, 72(3), 214–234. <https://doi.org/10.1353/jip.2016.0018>
- Schain, W. S. (1988). The sexual and intimate consequences of breast cancer treatment. *CA: A Cancer Journal for Clinicians*, 38(3), 154-161. <https://doi.org/10.3322/canjclin.38.3.154>

- Schmitt, R. (2005). Systematic metaphor analysis as a method of qualitative research. *The Qualitative Report*, 10(2), 358-394.
- Schmidt, A. E., Green, M. S., Sibley, D. S., & Prouty, A. M. (2016). Effects of parental infidelity on adult children's relational ethics with their partners: A contextual perspective. *Journal of Couple & Relationship Therapy*, 15(3), 193-212. <https://doi.org/10.1080/15332691.2014.998848>.
- Schoenfeld, E. A., Loving, T. J., Pope, M. T., Huston, T. L., & Štulhofer, A. (2017). Does sex really matter? Examining the connections between spouses' nonsexual behaviors, sexual frequency, sexual satisfaction, and marital satisfaction. *Archives of Sexual Behavior*, 46(1), 489-501. <https://doi.org/10.1007/s10508-015-0672-4>.
- Schover, L. R. (1991). The impact of breast cancer on sexuality, body image, and intimate relationships. *CA: A Cancer Journal for Clinicians*, 41(2), 112-120.
- Segal, N., & Fraley, R. C. (2016). Broadening the investment model: An intensive longitudinal study on attachment and perceived partner responsiveness in commitment dynamics. *Journal of Social and Personal Relationships*, 33(5), 581–599. <https://doi.org/10.1177/0265407515584493>
- Shackelford, T. K., LeBlanc, G. J., & Drass, E. (2000). Emotional reactions to infidelity. *Cognition & Emotion*, 14(5), 643-659. <https://doi.org/10.1080/026999300050117657>
- Shackelford, T. K., Buss, D. M., & Bennett, K. (2002). Forgiveness or breakup: Sex differences in responses to a partner's infidelity. *Cognition & Emotion*, 16(2), 299-307. <https://doi.org/10.1080/02699930143000202>
- Shaleha, R. R. A. (2021). The cheating heart: phenomenology of women who decided to have marital infidelity. *Jurnal Psikologi*, 20(2), 109-122.
- Shlaes, J. L. (2000). *Effects of parental social support, unsupportive spouse behavior and marital satisfaction on parenting behaviors*. DePaul University, Chicago.
- Shrout, M. R., & Weigel, D. J. (2018). Infidelity's aftermath: Appraisals, mental health, and health-compromising behaviors following a partner's infidelity. *Journal of Social*

and *Personal Relationships*, 35(8), 1067–1091.
<https://doi.org/10.1177/0265407517704091>

- Silva, A., Saraiva, M., Albuquerque, P. B., & Arantes, J. (2017). Relationship quality influences attitudes toward and perceptions of infidelity. *Personal Relationships*, 24(4), 718-728. <https://doi.org/10.1111/pere.12205>
- Smith, A. M., Rissel, C. E., Richters, J., Grulich, A. E., & De Visser, R. O. (2003). Sex in Australia: Sexual identity, sexual attraction and sexual experience among a representative sample of adults. *Australian and New Zealand Journal of Public Health*, 27(2), 138-145. <https://doi.org/10.1111/j.1467-842X.2003.tb00801.x>
- Simpson, J. A., Campbell, B., & Berscheid, E. (1986). The association between romantic love and marriage: Kephart (1967) twice revisited. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 12(3), 363-372. <https://doi.org/10.1177/0146167286123011>
- Singh, D., Meyer, W., Zambarano, R. J., & Hurlbert, D. F. (1998). Frequency and timing of coital orgasm in women desirous of becoming pregnant. *Archives of Sexual Behavior*, 27(1), 15-29. [https://doi.org/0004-0002/98/0200-0015\\$15.00/0](https://doi.org/0004-0002/98/0200-0015$15.00/0)
- Snyder, D. K., Baucom, D. H., & Gordon, K. C. (2008). An integrative approach to treating infidelity. *The Family Journal*, 16(4), 300-307.
<https://doi.org/10.1177/1066480708323200>
- Soylu, Y., & Kağnıcı, D. Y. (2015). Evlilik uyumunun empatik eğilim, iletişim ve çatışma çözme stillerine göre yordanması. *Turkish Psychological Counseling and Guidance Journal*, 5(43), 44-54.
- Sprecher, S. (1998). Social exchange theories and sexuality. *Journal of Sex Research*, 35(1), 32-43. <https://doi.org/10.1080/00224499809551915>
- Sprecher, S. (2002). Sexual satisfaction in premarital relationships: Associations with satisfaction, love, commitment, and stability. *Journal of Sex Research*, 39(3), 190-196. <https://doi.org/10.1080/00224490209552141>
- Stanford, P. S. (2012). *Marriages after infidelity: A prospective study (doctoral thesis)*. The Florida State University, College Of Human Sciences.

- Stanik, C. E., & Bryant, C. M. (2012). Marital quality of newlywed African American couples: Implications of egalitarian gender role dynamics. *Sex Roles, 66*(1), 256-267. <https://doi.org/10.1007/s11199-012-0117-7>
- St. Vil, N. M. (2015). A culture of mutual support: The impact of giving and receiving of practical and emotional support on African American marital satisfaction. *Journal of Family Social Work, 18*(2), 78-89. <https://doi.org/10.1080/10522158.2014.981909>
- Steffens, B. A., & Rennie, R. L. (2006). The traumatic nature of disclosure for wives of sexual addicts. *Sexual Addiction & Compulsivity, 13*(2-3), 247–267. <https://doi.org/10.1080/10720160600870802>
- Sungur, M. Z. (2017). *Aşk, Evlilik, Sadakatsizlik Şeytan Üçgeni, Sen, Ben ve Aramızdaki Her Şey*. (43. Baskı). İstanbul: Büyükada Yayıncılık.
- Suwalska-Barancewicz, D. K. (2016). Przywiązanie w dorosłości a jakość funkcjonowania w bliskim związku emocjonalnym w świetle wybranych wyników badań. *Psychologia Rozwojowa, 21*(2), 41-52. <https://doi.org/10.4467/20843879PR.16.009.5087>.
- Teymouri, Z., Mojtabaei, M., & Rezazadeh, S. M. R. (2020). The effectiveness of emotionally focused couple therapy on emotion regulation, anger rumination, and marital intimacy in women affected by spouse infidelity. *Caspian Journal of Health Research, 5*(4), 78-82. <https://doi.org/10.29252/cjhr.5.4.78>
- Theiss, J. A., & Estlein, R. (2014). Antecedents and consequences of the perceived threat of sexual communication: A test of the relational turbulence model. *Western Journal of Communication, 78*(4), 404-425. <https://doi.org/10.1080/10570314.2013.845794>
- Thoits, P. A. (2011). Mechanisms linking social ties and support to physical and mental health. *Journal of Health and Social Behavior, 52*(2), 145-161. <https://doi.org/10.1177/002214651039559>
- Thompson, A. P. (1984). Emotional and sexual components of extramarital relations. *Journal of Marriage and the Family, 46*(1), 35–42. <https://doi.org/10.2307/351861>

- Thompson, A. E., & O'Sullivan, L. F. (2016). Drawing the line: The development of a comprehensive assessment of infidelity judgments. *The Journal of Sex Research*, 53(8), 910-926. <https://doi.org/10.1080/00224499.2015.1062840>
- Toplu-Demirtaş, E. ve Tezer, E. (2013). aldatmaya yönelik niyet ölçeği'nin türkçe uyarlaması: Geçerlik ve güvenirlik çalışmaları. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 4 (39), 37-45.
- Toplu-Demirtaş, E., Dolunay-Cug, F., & Tezer, E. (2014). Aldatmaya yönelik tutum ölçeği'nin türkçe uyarlaması: Geçerlik ve güvenirlik çalışmaları. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 5(42), 184-194.
- Toplu-Demirtaş, E., Akçabozan-Kayabol, N. B., Aracı-İyiyaydın, A., & Fincham, F. (2020). Unraveling the roles of distrust, suspicion of infidelity, and jealousy in cyber dating abuse perpetration: An attachment theory perspective. *Journal of Interpersonal Violence*, 0(0), 1-31. <https://doi.org/10.1177/0886260520927505>
- Tortamış, (M). (2014). *Evli Bireylerde Romantik Kıskaçlık Düzeyi Ve Aldatma Eğiliminin Şema Terapi Modeli Çerçevesinde Değerlendirilmesi* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Treas, J., & Giesen, D. (2000). Sexual infidelity among married and cohabitating Americans. *Journal of Marriage and Family*, 62(1), 48-60. <https://doi.org/10.1111/j.1741-3737.2000.00048.x>.
- Tunç, D. (2019). *Evli bireylerde cinsel doyumun depresyon düzeyi ve evlilik uyumu ile ilişkisinin incelenmesi* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). İstanbul Gelişim Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Turanlı, A., & Fidan, Z. (2022). Sanal aldatma ölçeği: Geçerlik ve güvenirlik çalışmaları. *Fenerbahçe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 2(2), 317-328.
- Tuttle, J. D., & Davis, S. N. (2015). Religion, Infidelity, and Divorce: Reexamining the Effect of Religious Behavior on Divorce Among Long-Married Couples. *Journal of Divorce & Remarriage*, 56(6), 475-489. <https://doi.org/10.1080/10502556.2015.1058660>

- Uchino, B. N., Cawthon, R. M., Smith, T. W., Light, K. C., McKenzie, J., Carlisle, M., vd. (2012). Social relationships and health: Is feeling positive, negative, or both (ambivalent) about your social ties related to telomeres? *Health Psychology*, 31(6), 789–796. <https://doi.org/10.1037/a0026836>
- Waite, L. J. , & Joyner, K. (2001). Emotional and physical satisfaction with sex in married, cohabiting and dating sexual unions: Do men and women differ? In E. O. Laumann & R. Michael (Eds.), *Studies on Sex*. Chicago: University of Chicago Press.
- Wang, Y. H., Haslam, M., Yu, M., Ding, J., Lu, Q., & Pan, F. (2015). Family functioning, marital quality and social support in Chinese patients with epilepsy. *Health and Quality of Life Outcomes*, 13(1), 1-8. <https://doi.org/10.1186/s12955-015-0208-6>
- Warach, B., & Josephs, L. (2021). The aftershocks of infidelity: a review of infidelity-based attachment trauma. *Sexual and Relationship Therapy*, 36(1), 68-90. <https://doi.org/10.1080/14681994.2019.1577961>.
- Whisman, M. A., & Snyder, D. K. (2007). Sexual infidelity in a national survey of American women: Differences in prevalence and correlates as a function of method of assessment. *Journal of Family Psychology*, 21(2), 147–154. <https://doi.org/10.1037/0893-3200.21.2.147>
- Whitty, M. T. (2004). Pushing the wrong buttons: Men's and women's attitudes towards online and offline infidelity. *Cyber Psychology & Behavior*, 6(6), 569–579. <https://doi.org/10.1089/109493103322725342>
- Whitty, M. T., & Quigley, L. L. (2008). Emotional and sexual infidelity offline and in cyberspace. *Journal of Marital and Family Therapy*, 34(4), 461-468. <https://doi.org/10.1111/j.1752-0606.2008.00088.x>
- Wilkinson, R. T., Littlebear, S., & Reed, S. (2012). A review of treatment with couples post-affair: An emphasis on the use of disclosure. *The Family Journal*, 20(2), 140-146. <https://doi.org/10.1177/1066480712442051>
- Wilson, S. J., Bailey, B. E., Malarkey, W. B., & Kiecolt-Glaser, J. K. (2021). Linking marital support to aging-related biomarkers: Both age and marital quality matter. *The*

Journals of Gerontology: Series B, 76(2), 273-282.

<https://doi.org/10.1093/geronb/gbz106>

- Wimberly, S. R., Carver, C. S., Laurenceau, J.-P., Harris, S. D., & Antoni, M. H. (2005). Perceived Partner Reactions to Diagnosis and Treatment of Breast Cancer: Impact on Psychosocial and Psychosexual Adjustment. *Journal of Consulting and Clinical Psychology*, 73(2), 300–311. <https://doi.org/10.1037/0022-006X.73.2.300>
- Väänänen, A., Buunk, B. P., Kivimäki, M., Pentti, J. & Vahtera, J. (2005). When it is better to give than to receive: Long-term health effects of perceived reciprocity in support exchange. *Journal of Personality and Social Psychology*, 89(1), 176–193.
- Van Anders, S. M., Edelman, R. S., Wade, R. M., & Samples-Steele, C. R. (2013). Descriptive experiences and sexual vs. nurturant aspects of cuddling between adult romantic partners. *Archives of Sexual Behavior*, 42(1), 553-560. <https://doi.org/10.1007/s10508-012-0014-8>
- Vangelisti, A. L. (2009). Challenges in conceptualizing social support. *Journal of Social and Personal Relationships*, 26(1), 39-51. <https://doi.org/10.1177/0265407509105520>
- VanLaningham, J., Johnson, D. R., & Amato, P. (2001). Marital happiness, marital duration, and the U-shaped curve: Evidence from a five-wave panel study. *Social Forces*, 79(4), 1313-1341. <https://doi.org/10.1353/sof.2001.0055>
- Vanfossen, B. E. (1981). Sex differences in the mental health effects of spouse support and equity. *Journal of Health and Social Behavior*, 22(2), 130–143. <https://doi.org/10.2307/2136289>
- Verhofstadt, L. L., Buysse, A., Ickes, W., Davis, M., & Devoldre, I. (2008). Support provision in marriage: The role of emotional similarity and empathic accuracy. *Emotion*, 8(6), 792–802. <https://doi.org/10.1037/a0013976>
- Vossler, A. (2016). Internet infidelity 10 years on: A critical review of the literature. *The Family Journal: Counseling and Therapy for Couples and Families*, 24(4), 359–366. <https://doi.org/10.1177/1066480716663191>

- Vossler, A., & Moller, N., P. (2020) Internet Affairs: Partners' Perceptions and Experiences of Internet Infidelity, *Journal of Sex & Marital Therapy*, 46(1), 67-77. <https://doi.org/10.1080/0092623X.2019.1654577>
- Vowels, L. M., & Mark, K. P. (2020). Relationship and sexual satisfaction: A longitudinal actor-partner interdependence model approach. *Sexual and Relationship Therapy*, 35(1), 46-59. <https://doi.org/10.1080/14681994.2018.1441991>
- Yedirir, S., & Hamarta, E. (2015). Emotional Expression and Spousal Support as Predictors of Marital Satisfaction: The Case of Turkey. *Educational sciences: Theory and Practice*, 15(6), 1549-1558. <https://doi.org/10.12738/estp.2015.6.2822>
- Yaşa, C., & Yıldırım, M. S. (2019). Ebeveynleri boşanmış yetişkin bireylerin kişilerarası ilişkilerinde bağlanma modelleri ile ayrılma kaygısının ilişkisi. *Anemon Muş Alparslan Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 7(4), 267-278. <http://dx.doi.org/10.18506/anemon.455383>.
- Yavuzer, H. (2011). *Çocuk Psikolojisi* (31. Baskı). İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Yazdani, F., Kazemi, A., Fooladi, M. M., & Samani, H. R. O. (2016). The relations between marital quality, social support, social acceptance and coping strategies among the infertile Iranian couples. *European Journal of Obstetrics & Gynecology and Reproductive Biology*, 200(1), 58-62. <https://doi.org/10.1016/j.ejogrb.2016.02.034>
- Yeh, H.-C., Lorenz, F. O., Wickrama, K. A. S., Conger, R. D., & Elder, G. H., Jr. (2006). Relationships among sexual satisfaction, marital quality, and marital instability at midlife. *Journal of Family Psychology*, 20(2), 339-343. <https://doi.org/10.1037/0893-3200.20.2.339>
- Yıldırım, İ. (2004). Eş destek ölçeğinin geliştirilmesi. *Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 22(3), 19-26.
- Yıldırım, F. (2019). *Menopozun eşlerin evlilik ve cinsel uyumlarına etkisi* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Hitit Üniversitesi, Eğitim Bilimler Enstitüsü, Çorum.

- Youn, G. (2009). Marital and sexual conflicts in elderly Korean people. *Journal of Sex & Marital Therapy*, 35(3), 220-238. <https://doi.org/10.1080/00926230802716369>
- Yuan, S., & Weiser, D. A. (2019). Relationship dissolution following marital infidelity: comparing European Americans and Asian Americans. *Marriage & Family Review*, 55(7), 631-650. <https://doi.org/10.1080/01494929.2019.1589614>
- Zapfen, N. (2016). The beginning of an extra-marital affair: A descriptive phenomenological psychological study and clinical implications. *Journal of Phenomenological Psychology*, 47(2), 134-155. <https://doi.org/10.1163/15691624-12341311>
- Zarcone, J., Smithline, L., Koopman, C., Kraemer, H. C., & Spiegel, D. (1995). Sexuality and spousal support among women with advanced breast cancer. *The Breast Journal*, 1(1), 52-57. <https://doi.org/10.1111/j.1524-4741.1995.tb00218.x>
- Zarei, S., & Fooladvand, K. (2019). The moderating effect of self-differentiation in the relationship between perceived stress and marital adjustment in married nurses. *Iranian Journal of Psychiatric Nursing (IJPN)*, 7(2), 48–55.
- Zegeye, B., Woldeamanuel, G. G., Negash, W., & Shibire, G. (2020). Sexual satisfaction and its associated factors among married women in Northern Ethiopia. *Ethiopian Journal of Health Sciences*, 30(2), 169-178. <https://doi.org/10.4314/ejhs.v30i2.4>
- Zhang, H., Xu, X., & Tsang, S. K. M. (2012). Conceptualizing and validating marital quality in Beijing: A pilot study. *Social Indicators Research*, 113(1), 197-212. <https://doi.org/10.1007/s11205-012-0089-6>
- Zhao, J., Wu, M., Sun, F., Yang, H., & Wu, J. (2023). Perceived stress and marital quality of chinese older couples: communication as an effective protective factor. *Current Psychology*, 1-11. <https://doi.org/10.1007/s12144-023-04247-3>
- Xu, Y., & Burleson, B. R. (2001). Effects of sex, culture, and support type on perceptions of spousal social support: An assessment of the “support gap” hypothesis in early marriage. *Human Communication Research*, 27(4), 535-566. <https://doi.org/10.1111/j.1468-2958.2001.tb00792.x>

Ek-A: Demografik Bilgi Formu

- 1. Cinsiyetiniz:** Kadın Erkek
- 2. Kaç yaşındasınız?.....**
- 3. Eğitim durumunuz nedir?**
 Okur-yazar veya ilkokul mezunu Orta okul mezunu
 Lise veya dengi okul mezunu Üniversite veya yüksek okul
 Lisans Üstü/ Doktora
- 5. Ailenizin ortalama aylık geliri nedir?.....**
- 6. Kaçınca evliliğiniz?.....**
- 8. Kaç yaşında evlendiniz?.....**
- 10. Kaç çocuğunuz var?**
- 11. Eşinizle aranızda kaç yaş fark var?.....**
- 14. Eşinizle olan cinsel yaşamınızdan ne derecede memnunsunuz?**
 Memnunum Kısmen memnunum Memnun değilim

EK-B: Evlilik Sadakatsizliği Ölçeği (Kısa Formu) (Seçilmiş Maddeler)

E.S.Ö

<i>Evlilik Yaşamımda;</i>		Bana Uygun Değil	Bana Kısmen Uygun	Ban a Uyg un
1	Karşı cinsten biriyle sosyal medya aracılığıyla duygusal içerikli yazışmalarım oldu.	()	()	()
2	Ne olduğunu anlamadan, kendimi karşı cinsten biriyle yakınlaşmış durumda bulduğum zamanlar oldu.	()	()	()
3	Karşı cinsten biriyle heyecan arayışına girdiğim zamanlar oldu.	()	()	()
4	Karşı cinsten dikkatimi çeken biri olduğunda, onu etkilemeye çalıştığım zamanlar oldu	()	()	()
5	Karşı cinsten biriyle cinsel ilişki yaşadığım zamanlar oldu.	()	()	()
9	Karşı cinsten biriyle romantik vakit geçirdiğim zamanlar oldu.	()	()	()
10	Karşı cinsle sanal seks yaptığım zamanlar oldu.	()	()	()
11	Sahte hesaplarla internetten karşı cinsten birileriyle tanıştığım zamanlar oldu.	()	()	()
12	Karşı cinsten biriyle vakit geçirmek için özellikle fırsat yarattığım zamanlar oldu.	()	()	()
13	Kendimi iyi hissetmediğimde tanımadığım karşı cinsten biriyle sosyal medyada sohbet ettiğim zamanlar oldu.	()	()	()
16	Karşı cinsten biriyle kaçamak yapma düşüncelerim oldu.	()	()	()
17	Karşı cinsten biriyle ilgilenmekten hoşlandığım zamanlar oldu.	()	()	()
20	İnsanın eşinden başka biriyle birlikte olması evliliğinin yükünü hafifletir.	()	()	()

EK-C: Evlilik İlişkisi Nitelik Algısı Ölçeği (Kısa Formu) (Seçilmiş Maddeler)

E.İ.N.A.Ö

Eşimle İlişkim;

	Bana Uygun Değil	Bana Kısmen Uygun	Bana Uygun
1 Eşimle vakit geçirmekten zevk alırım.	()	()	()
2 Eşime duygusal olarak bağlıyım.	()	()	()
5 Evliliğim hayal ettiğim gibi değil.	()	()	()
8 Eşimin beni anlamadığını düşünürüm.	()	()	()
9 Keşke eşimle evlenmeseydim dediğim olur.	()	()	()
10 Eşime güvenirim.	()	()	()
13 Eşimden gittikçe uzaklaştığımı hissediyorum.	()	()	()
14 Eşimin beni anladığını düşünürüm.	()	()	()
17 Eşimle vakit geçirmek için özellikle zaman yaratırım.	()	()	()

EK-Ç: Eş Destek Ölçeği (Kısa Formu) (Seçilmiş Maddeler)

E.D.Ö

		Bana Uygun Değil	Kısmen Uygun	Bana Uygun
1	Bana hoş espriler yapar.	()	()	()
4	Kazancını ve tüm eşyalarını benimle paylaşır.	()	()	()
5	Başardıklarımı takdir eder.	()	()	()
8	Benimle sohbet eder, dertleşir.	()	()	()
9	Bana yanımda olduğunu hissettirir.	()	()	()
10	Bana suçlayıcı, yargılayıcı davranır.	()	()	()
11	Beni hoş, eğleneceğim yerlere götürür.	()	()	()
14	Hatalarımı bana nazikçe gösterir.	()	()	()
18	Benim üstün, güçlü yönlerimi vurgular.	()	()	()
19	Görüş ve isteklerime önem verir.	()	()	()
22	Bana değer verdiğini başkalarına hissettirir.	()	()	()
27	Sağlığımla yakından ilgilenir.	()	()	()

EK-D: Araştırma Etik Komisyon İzin Muafiyeti Formu/ Araştırma Etik Komisyonu**Onay Bildirimi**

T.C.
HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ
Rektörlük

Sayı : 35853172-300
Konu : Emine TUNÇ (Etik Komisyon İzni)

EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

İlgi : 06.10.2020 tarihli ve E-51944218-300-00001271415 sayılı yazı.

Enstitünüz Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı Rehberlik ve Psikolojik Danışma Bilim Dalı doktora programı öğrencilerinden **Emine TUNÇ'un Prof. Dr. İbrahim YILDIRIM** danışmanlığında yürüttüğü "**Evlilik Sadakati: Bir Model Testi**" başlıklı tez çalışması Üniversitemiz Senatosu Etik Komisyonunun **13 Ekim 2020** tarihinde yapmış olduğu toplantıda incelenmiş olup, etik açıdan uygun görülmüştür.

Bilgilerinizi ve gereğini saygılarımla rica ederim.

ē-imzalıdır
Prof. Dr. Vural GÖKMEN
Rektör Yardımcısı

EK-E: Etik Beyanı

Hacettepe Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, tez yazım kurallarına uygun olarak hazırladığım bu tez çalışmasında,

- * tez içindeki bütün bilgi ve belgeleri akademik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi,
- * görsel, işitsel ve yazılı bütün bilgi ve sonuçları bilimsel ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu,
- * başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda ilgili eserlere bilimsel normlara uygun olarak atıfta bulunduğumu,
- * atıfta bulunduğum eserlerin bütününe kaynak olarak gösterdiğimi,
- * kullanılan verilerde herhangi bir tahrifat yapmadığımı,
- * bu tezin herhangi bir bölümünü bu üniversitede veya başka bir üniversitede başka bir tez çalışması olarak sunmadığımı

beyan ederim.

06/07/2023

(İmza)

Ad SOYADI

Emine Tunç

EK-F: Doktora Tez Çalışması Orijinallik Raporu

06/07/2023

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ
Eğitim Bilimleri Enstitüsü
Eğitim Bilimleri Ana Bilim Dalı Başkanlığına,

Tez Başlığı: Evlilik Sadakati: Bir Model Tesi

Yukarıda başlığı verilen tez çalışmamın tamamı (kapak sayfası, özetler, ana bölümler, kaynakça) aşağıdaki filtreler kullanılarak **Turnitin** adlı intihal programı aracılığı ile kontrol edilmiştir. Kontrol sonucunda aşağıdaki veriler elde edilmiştir:

Rapor Tarihi	Sayfa Sayısı	Karakter Sayısı	Savunma Tarihi	Benzerlik Oranı	Gönderim Numarası
06/07/2023	132	229,975	13/06/2023	% 12	2127232917

Uygulanan filtreler:

- Kaynaklar hariç
- Alıntılar dâhil
- 5 kelimedenden daha az örtüşme içeren metin kısımları hariç

Hacettepe Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Tez Çalışması Orijinallik Raporu Alınması ve Kullanılması Uygulama Esaslarını inceledim ve çalışmamın herhangi bir intihal içermediğini; aksinin tespit edileceği muhtemel durumda doğabilecek her türlü hukuki sorumluluğu kabul ettiğimi ve yukarıda vermiş olduğum bilgilerin doğru olduğunu beyan eder, gereğini saygılarımla arz ederim.

Ad Soyadı: Emine Tunç

Öğrenci No.: N15142948

Ana Bilim Dalı: Eğitim Bilimleri

Programı: Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık

Statüsü: Y.Lisans Doktora Bütünleşik Dr.

İmza

DANIŞMAN ONAYI

UYGUNDUR.

(Dr. Öğr. Üyesi Özlem HASKAN-AVCI, İmza)

EK-G: Thesis/Dissertation Originality Report

06/07/2023

HACETTEPE UNIVERSITY
Graduate School of Educational Sciences
To The Department of Educational Sciences

Thesis Title: Marital Fidelity: A Modal Testing

The whole thesis that includes the *title page, introduction, main chapters, conclusions and bibliography section* is checked by using **Turnitin** plagiarism detection software take into the consideration requested filtering options. According to the originality report obtained data are as below.

Time Submitted	Page Count	Character Count	Date of Thesis Defense	Similarity Index	Submission ID
06/07/2023	132	229,975	13/06/2023	% 12	2127232917

Filtering options applied:

1. Bibliography excluded
2. Quotes included
3. Match size up to 5 words excluded

I declare that I have carefully read Hacettepe University Graduate School of Educational Sciences Guidelines for Obtaining and Using Thesis Originality Reports; that according to the maximum similarity index values specified in the Guidelines, my thesis does not include any form of plagiarism; that in any future detection of possible infringement of the regulations I accept all legal responsibility; and that all the information I have provided is correct to the best of my knowledge.

I respectfully submit this for approval.

Name Lastname: Emine Tunç
Student No.: N15142948
Department: Educational Sciences
Program: Psychological Counseling and Guidance
Status: Masters Ph.D. Integrated Ph.D.

Signature

ADVISOR APPROVAL

APPROVED
(Dr. Öğr. Üyesi Özlem HASKAN-AVCI, Signature)

EK-H: Yayınlama ve Fikrî Mülkiyet Hakları Beyanı

Enstitü tarafından onaylanan lisansüstü tezimin/raporumun tamamını veya herhangi bir kısmını, basılı (kâğıt) ve elektronik formatta arşivleme ve aşağıda verilen koşullarla kullanıma açma iznini Hacettepe Üniversitesine verdiğimi bildiririm. Bu izinle Üniversiteye verilen kullanım hakları dışındaki tüm fikri mülkiyet haklarım bende kalacak, tezimin tamamının ya da bir bölümünün gelecekteki çalışmalarda (makale, kitap, lisans ve patent vb.) kullanım hakları bana ait olacaktır.

Tezin kendi orijinal çalışmam olduğunu, başkalarının haklarını ihlal etmediğimi ve tezimin tek yetkili sahibi olduğumu beyan ve taahhüt ederim. Tezimde yer alan telif hakkı bulunan ve sahiplerinden yazılı izin alınarak kullanılması zorunlu metinlerin yazılı izin alınarak kullandığımı ve istenildiğinde suretlerini Üniversiteye teslim etmeyi taahhüt ederim.

Yükseköğretim Kurulu tarafından yayınlanan "**Lisansüstü Tezlerin Elektronik Ortamda Toplanması, Düzenlenmesi ve Erişime Açılmasına İlişkin Yönerge**" kapsamında tezim aşağıda belirtilen koşullar haricince YÖK Ulusal Tez Merkezi / H.Ü. Kütüphaneleri Açık Erişim Sisteminde erişime açılır.

- Enstitü/Fakülte yönetim kurulu kararı ile tezimin erişime açılması mezuniyet tarihinden itibaren 2 yıl ertelenmiştir. ⁽¹⁾
- Enstitü/Fakülte yönetim kurulunun gerekçeli kararı ile tezimin erişime açılması mezuniyet tarihimden itibaren 12 ay ertelenmiştir. ⁽²⁾
- Tezimle ilgili gizlilik kararı verilmiştir. ⁽³⁾

06 /07/2023

(imza)

Emine Tunç

Öğrencinin Adı SOYADI

"Lisansüstü Tezlerin Elektronik Ortamda Toplanması, Düzenlenmesi ve Erişime Açılmasına İlişkin Yönerge"

- (1) Madde 6. 1. Lisansüstü teze ilgili patent başvurusu yapılması veya patent alma sürecinin devam etmesi durumunda, tez danışmanının önerisi ve enstitü anabilim dalının uygun görüşü üzerine enstitü veya fakülte yönetim kurulu iki yıl süre ile tezinerişime açılmasının ertelenmesine karar verebilir.
- (2) Madde 6.2. Yeni teknik, materyal ve metotların kullanıldığı, henüz makaleye dönüşmemiş veya patent gibi yöntemlerle korunmamış ve internetten paylaşılması durumunda 3 şahıslara veya kurumlara haksız kazanç; imkânı oluşturabilecek bilgi ve bulguları içeren tezler hakkında tez danışmanın önerisi ve enstitü anabilim dalının uygun görüşü üzerine enstitü veya fakülte yönetim kurulunun gerekçeli kararı ile altı ayı aşmamak üzere tezin erişime açılması engellenebilir.
- (3) Madde 7. 1. Ulusal çıkarları veya güvenliği ilgilendiren, emniyet, istihbarat, savunma ve güvenlik, sağlık vb. konulara ilişkin lisansüstü tezlerle ilgili gizlilik kararı, tezin yapıldığı kurum tarafından verilir*. Kurum ve kuruluşlarla yapılan işbirliği protokolü çerçevesinde hazırlanan lisansüstü tezlere ilişkin gizlilik kararı ise, ilgili kurum ve kuruluşun önerisi ile enstitü veya fakültenin uygun görüşü üzerine üniversite yönetim kurulu tarafından verilir. Gizlilik kararı verilen tezler Yükseköğretim Kuruluna bildirilir.
Madde 7.2. Gizlilik kararı verilen tezler gizlilik süresince enstitü veya fakülte tarafından gizlilik kuralları çerçevesinde muhafaza edilir, gizlilik kararının kaldırılması halinde Tez Otomasyon Sistemine yüklenir
*Tez danışmanının önerisi ve enstitü anabilim dalının uygun görüşü üzerine enstitü veya fakülte yönetim kurulu tarafından karar verilir.

